

BUDGET MED VERKSAMHETSPLAN 2022

Flerårsplan 2023–2024

Budget och verksamhetsplan med flerårsplan är Region Jönköpings läns övergripande styrdokument. Planen överför politiska beslut till handling och binder samman visionen, de strategiska målen och indikatorerna med den operativa verksamheten. En rad strategier och program som till exempel regional utvecklingsstrategi, hållbarhetsprogram och trafikförsörjningsprogram, är kopplade till budget med verksamhetsplan och flerårsplan.

Redo för tiden efter pandemin	2
För ett bra liv i en attraktiv region	5
Planeringsförutsättningar och regiongemensamma inriktningar	10
Regional utveckling	40
Folkhälsa och sjukvård	88
Finansiella rapporter	123
Regionfullmäktiges direktiv till styrelse och nämnder avseende budget 2022	128
Bilagor	136

REDO FÖR TIDEN EFTER PANDEMIN

Region Jönköpings län är väl rustat för att möta kommande års utmaningar och möjligheter. Vårt utgångsläge med en långsiktigt god ekonomi, hälso- och sjukvård i toppklass och ett optimistiskt näringsliv gör oss nu redo för tiden efter pandemin.

De senaste åren har visat att vi måste vara beredda på det oväntade, och det är vi med budget 2022. Det är fortfarande osäkert hur pandemin kommer att utvecklas och vilka effekter den kommer att ha på olika delar av vårt samhälle. Men vi är redo för det, och vi är också redo för den ljusnande tiden efter pandemin.

Koalition för Region Jönköpings län fortsätter satsa på vårdpersonalens löner i budget 2022. En stor satsning som pågått fler år med syfte att höja vårdpersonalens löner, utöver ordinarie lönerevision.

Som en del i arbetet med att vara en attraktiv arbetsgivare och för att skapa förutsättningar för ett hållbart arbetsliv, höjer vi också friskvårdsbidraget till Region Jönköpings läns alla medarbetare.

Vi fortsätter också med de stora satsningarna på hälso- och sjukvården både under 2022 och under hela planperioden. Stora delar av hälso- och sjukvården har under pandemin behövt ställa om och fokusera på covid-19 patienter och minskad smittspridning. I takt med att pandemin nu mattas av ställer organisationen åter igen om, till mer ordinarie verksamhet.

Samtidigt möter vi utmaningarna med den uppskjutna vården, omställningen till mer nära vård och den fysiska och psykiska hälsan.

Region Jönköpings län ska inte fastna i det som varit utan blicka framåt och snabba på arbetet för att ställa om till framtidens hälso- och sjukvård.

Det finns en framtidsoptimism i näringslivet trots att Jönköpings län varit hårt drabbade av korttidspermitteringar och varsel under pandemin. Det är en positiv signal eftersom det förhoppningsvis leder till fler arbetstillfällen och utveckling i länet. Men vi har fortsatt beredskap för att kunna göra riktade insatser mot särskilt utsatta branscher även när vi går mot ljusare tider.

Kulturen är hårt drabbad av pandemin med stoppade föreställningar och inställda aktiviteter. När samhället öppnar upp igen vill vi vara med och bidra till en positiv utveckling framåt. För kultur är en viktig del av samhället där människor möts och som ger positiva effekter på hälsa, livskvalitet och samhällsgemenskapen.

Under pandemin har färre personer rest med kollektivtrafiken till följd av rekommendationerna om minskad smittspridning. 2022 görs flera åtgärder för att återigen göra det attraktivt och möjligt för fler att välja kollektivt resande.

Marcus Eskdahl (S)

Mia Frisk (KD)

Per Eriksson (C)

Martin Nedergaard-Hansen (BA)

Jimmy Ekström (L)

Jon Hammarin Heinpalu (MP)

Koalition för Region Jönköpings län

Under året fortsätter också den långsiktiga utvecklingen av kollektivtrafiken för ett mer hållbart resande.

Tiden efter pandemin ska inte vara en återgång till den gamla. Det ska vara en nystart för ett mer ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbart samhälle. Det kommer innebära att delvis tänka nytt och tänka om.

Vårt län har många gånger tidigare gått stärkta ur strukturomvandlingar och kriser. Den tid vi lever i nu kommer inte vara ett undantag.

Tillsammans med länets kommuner, högskolan, näringslivet och civilsamhället är Region Jönköpings län med budget 2022 redo för nystart och för ett mer långsiktigt hållbart samhälle.

Grundläggande värderingar

Kundorientering

En organisations långsiktiga framgång beror på dess förmåga att skapa värde för dem som den finns till för – kunderna. De externa och interna kundernas uttalade och underförstådda behov, krav, önskemål och förväntningar ska vara vägledande för organisationen, dess medarbetare och verksamhet.

Engagerat ledarskap

För att skapa en kultur som sätter kunden i främsta rummet krävs ett personligt, aktivt och synligt engagemang från varje ledare. Ledarskapets viktigaste uppgifter är att ange riktningen för verksamheten, ta till vara potentialen i individers olikheter och erfarenheter, skapa förutsättningar för medarbetarna samt att i dialog med dem definiera och följa upp målen.

Allas delaktighet

En förutsättning för en framgångsrik organisation är att varje medarbetare känner sig ha förtroende att utföra och utveckla sina arbetsuppgifter. Var och en måste därför se sin roll i helheten, ha klara mål, de medel som krävs samt kunskap om de resultat som ska uppnås.

Kompetensutveckling

Den samlade kompetensen är avgörande för organisationens framgång och konkurrenskraft. Därför måste kompetensutvecklingen ses både ur ett organisatoriskt och ett individuellt perspektiv, för att därmed utveckla och tillföra kompetens på ett sätt som stärker såväl individen som organisationen i sin helhet.

Långsiktighet

Organisationens verksamhet måste värderas med tanke på utveckling och konkurrenskraft över tiden. Ett uthålligt förbättringsarbete leder till ökande produktivitet och effektivitet, bättre miljö, nöjdare kunder och varaktig lönsamhet på lång sikt.

Samhällsansvar

Varje organisation har ett samhällsansvar utöver lagar och förordningar. Organisationen och dess medarbetare måste se sina processer, varor och tjänster som delar i en större helhet och aktivt medverka till förbättringar i både samhälle och miljö.

Processorientering

Organisationens verksamhet ska ses som processer som skapar värde för kunderna. Processorientering stimulerar till att analysera och förbättra arbetsflöden och arbetsorganisation, och lägger grunden för kundorienterad verksamhetsutveckling.

Förebyggande åtgärder

Det är lönsamt att förebygga fel och ta bort risker i processer, varor och tjänster. Framsynthet, förutseende och planering är nyckelord i förbättringsarbetet där även kunder och leverantörer ska engageras.

Ständiga förbättringar

Konkurrenskraft kräver ständiga förbättringar och förnyelse av alla verksamhetens delar. Förutsättningen för detta är ett metodiskt förbättringsarbete som genomsyrar organisationen och en kultur som stimulerar till ständigt lärande, kreativitet och nya idéer.

Lära av andra

För att kunna vidareutvecklas måste organisationen och dess medarbetare på alla områden skaffa sig ny kunskap om vad som är möjligt att uppnå och hur detta kan uppnås. Detta kräver jämförelser med dem som är bäst på en viss process, oavsett vilken bransch eller sektor de tillhör.

Snabbare reaktioner

I alla verksamheter är kortare svarstider, kortare ledtider och snabbare reaktioner på kundernas behov av avgörande betydelse. Det gäller såväl för utveckling, produktion och leverans av varor och tjänster, som för administrativa processer.

Faktabaserade beslut

Beslut måste bygga på dokumenterade och tillförlitliga fakta. Varje medarbetare måste inom sitt arbetsområde få möjlighet att mäta och analysera fakta av betydelse för att uppfylla sina mål och för att tillfredställa sina kunder.

Samverkan

Samverkan genomsyrar varje framgångsrik organisation. Det är väsentligt att genom samverkan på flera plan och i olika avseenden ta till vara kompetenser och erfarenheter hos såväl medarbetare som hos kunder, leverantörer, partners, ägare och huvudmän.

FÖR ETT BRA LIV I EN ATTRAKTIV REGION **s. 5-9**

För ett bra liv i en attraktiv region

Budget och flerårsplan har inriktningen att förverkliga visionen För ett bra liv i en attraktiv region. Visionen förverkligas genom engagemang i att tillgodose invånarnas behov av hälso- och sjukvård, folkhälsa, kultur, utbildning och kollektivtrafik samt invånarnas och näringslivets behov av god infrastruktur och kompetensförsörjning. Befolkningsutvecklingen fram till 2035, med större andel barn och äldre, ställer krav på förnyade arbetssätt som kan underlättas av digitalisering och ny teknik. För att uppnå en hållbar utveckling ställs på samma sätt krav på bland annat kollektivtrafiken men också på nya arbetssätt för social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet. Inom hela Region Jönköpings län arbetar vi för en väl fungerande verksamhet, som ständigt förbättras och förnyas med utgångspunkt i invånarnas behov. Samverkan med länets kommuner är av största vikt inom både hälso- och sjukvård och regional utveckling.

Region Jönköpings län arbetar med frågor som är avgörande för människors liv och hälsa och för länets tillväxt och utveckling. Sambanden är starka. Den regionala utvecklingsstrategin (RUS) 2020–2035 är en viktig utgångspunkt i länet där samarbete och samverkan är nyckelbegrepp. Det handlar bland annat om att samordna utvecklingsinsatser inom områden som transportinfrastruktur, näringsliv, arbetsmarknad och utbildning.

Region Jönköpings län stödjer aktivt projekt och organisationer som bidrar till länets tillväxt. Parallellt med RUS:en finns en strategisk plan: Tillsammans möter vi framtidens behov av hälso- och sjukvård. Region Jönköpings län arbetar för bättre hälsa och säkrare vård. För att främja folkhälsan krävs insatser inom områden som ligger utanför Region Jönköpings läns direkta verksamhet. De satsningarna görs i samverkan med länets kommuner, statliga myndigheter, organisationer och civilsamhället. Invånarna erbjuds en hälso- och sjukvård med bästa möjliga värde och kvalitet och med samma förutsättningar i hela länet. Hälsöfrämjande insatser ska genomsyra hälso- och sjukvården och vara en självklar del i all vård och behandling. Behov av och efterfrågan på hälso- och sjukvård styrs av olika faktorer.

Nya diagnostikmetoder, behandlingsmetoder och läkemedel skapar ökad efterfrågan. Nya grupper kan få behandling och det leder till större behov av resurser, även i de fall kostnaden för själva

behandlingen minskar. Allt fler människor blir allt äldre, vilket kan öka kostnaderna för vård och omsorg. Samtidigt kan digitalisering, förebyggande åtgärder och minskning av vårdskador förbättra hälsan, minska behov av vård och därmed frigöra resurser. Därför finns det starka skäl att arbeta för ett effektivare omhändertagande, med hjälp av nya arbetssätt och metoder i vården. En förutsättning för att lyckas är att vården ges i partnerskap med patienten och närstående. Samverkan fortsätter utvecklas i såväl sjukvårdsregionen med Östergötland och Kalmar som i Regionssamverkan Syd med regionerna Skåne, Halland, Blekinge, Kronoberg samt Kalmar län.

Budget 2022 med verksamhetsplan och flerårsplan för åren 2023–2024 har inriktningen att förverkliga visionen För ett bra liv i en attraktiv region. Visionen förverkligas genom engagemang i att tillgodose invånarnas behov av hälso- och sjukvård, folkhälsa, kultur, utbildning och kollektivtrafik samt invånarnas och näringslivets behov av god infrastruktur och kompetensförsörjning. Genom samverkan med olika aktörer i länet och en väl fungerande verksamhet blir Region Jönköpings län attraktiv som organisation och utvecklas vidare. En djup förankring i befolkningen skapas genom att verksamheten leds av folkvalda politiker. Inom hela Region Jönköpings län arbetar vi för en väl fungerande verksamhet, som samtidigt ständigt förbättras och förnyas med utgångspunkt i invånarnas behov och delaktighet.

Övergripande ledningssystem

Utgångspunkten för styrning av verksamheten är att genom god hushållning förverkliga visionen. Det innebär att verksamheten bedrivs ändamålsenligt och kostnadseffektivt och med en finansiering som långsiktigt garanterar verksamheten. Genom god hushållning med offentliga medel skapas värde för länets invånare.

Vision, värderingar och Målbild 2030 är grunden för arbetet med att formulera mål, framgångsfaktorer och måttetal, samt handlingsplaner för förbättring och utveckling inom Region Jönköpings läns olika verksamhetsområden. Målen ska vara så konkreta att de kan brytas ned till den nivå där de ska genomföras.

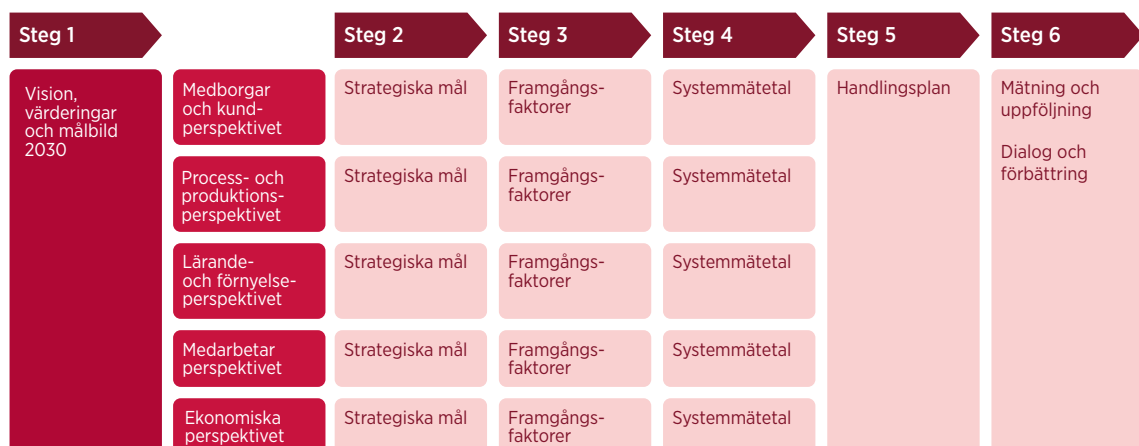
Budget med verksamhetsplan och flerårsplan är Region Jönköpings läns viktigaste styrdokument. Budgeten anger de prioriteringar som gjorts för de närmaste åren med utgångspunkt från de styrdokument som har en längre tidshorizont. Arbetet leds och följs upp genom regelbunden dialog och återkoppling mellan verksamhet, förvaltning och politik. Som stöd i arbetet används måttetal och intern kontroll. Figur 2 sidan 8 visar hur de styrdokument som antagits av regionfullmäktige förhåller sig till och samspelar med varandra.

Den regionala utvecklingsstrategin (RUS) och den strategiska planen Tillsammans möter vi framtidens behov av hälso- och sjukvård, har båda ett långt tidsperspektiv och beskriver den politiska ambitionen för Region Jönköpings län

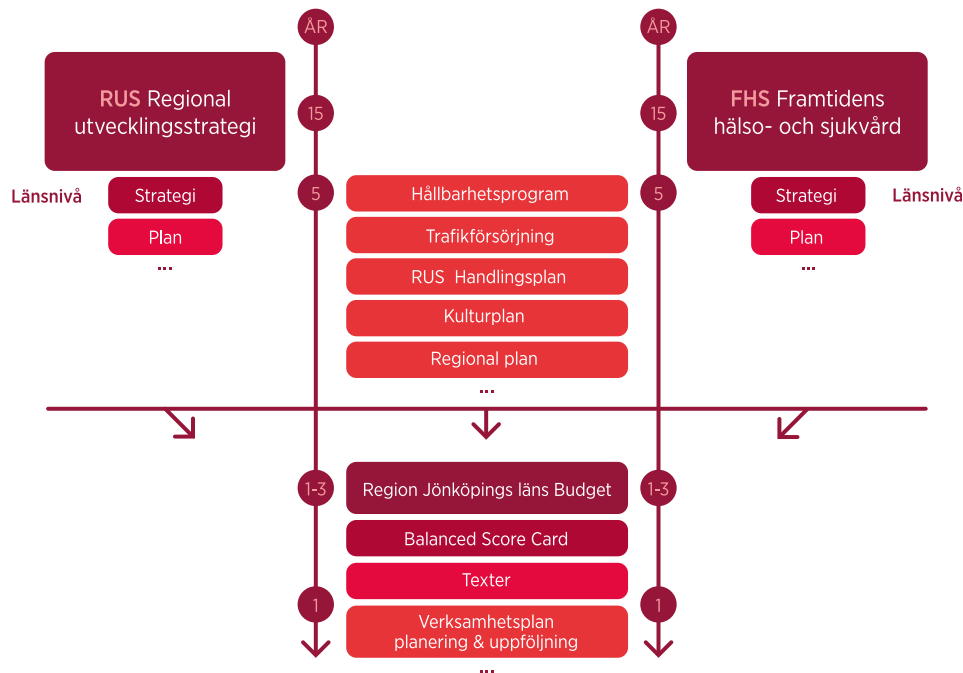
till år 2035 respektive 2030. Planer och program med ett något kortare tidsperspektiv, ungefär till år 2025, är Hållbarhetsprogram, Trafikförsörjningsprogram, RUS handlingsplaner, Kulturplan, Regional plan. På länsnivå finns ytterligare planer och program som beskriver den politiska ambitionen för länet de närmsta åren: Tillsammans för jämlik hälsa och vård, Livsmedelsstrategi, Skogsstrategi med flera.

Med utgångspunkt ur dessa styrdokument sker i varje års budgetarbete ytterligare konkretiseringar och vägval för de närmast kommande ett till tre åren. Budget med verksamhetsplan redovisas enligt styrmodellen Balanced Scorecard (BSC) (figur 1 sidan 7) för den verksamhet som genomförs i egen regi. Modellen fokuserar på det som är strategiskt viktigt och innebär att verksamheten beskrivs, planeras och följs ur fem perspektiv: medborgare och kund, process och produktion, lärande och förnyelse, medarbetare samt ekonomi. Bilden Region Jönköpings län som system (figur 7 sidan 20) visar att viktiga delar i ledning, samordning och utveckling förutom beslut och ledning är invånarinflytande, omvärldsbevakning, systematiskt förbättringsarbete och resultatuppföljning. Uppdrag och mål ur denna budget förs vidare ut i organisationen genom att de förs in i verksamhetsområdenas verksamhetsplaner för 2022. För det som genomförs genom främjandearbete eller i egenskap av en aktör bland flera sker uppföljning genom att indikatorer följs.

Figur 1 Styrmodellen Balanced Scorecard är ett hjälpmedel för både planering, uppföljning och återkoppling. Resultaten följs kontinuerligt via månadsuppföljning, delårsrapporter och årsredovisning. Utifrån resultatanalysen formuleras handlingsplaner för förbättringar och eventuella behov av resursförändringar

Figur 2 Hur styrdokument och planer som antagits av regionfullmäktige förhåller sig till och samspejar med varandra.

De 13 grundläggande värderingar som Region Jönköping haft som bas sedan 1990-talet har genom SIQ (Swedish Institute for Quality) konkretiserats ytterligare genom fem framgångsfaktorer som kännetecknar ledande organisationer. Framgångsfaktorerna är definierade utifrån forskning och praktisk tillämpning och harmonierar med de fem perspektiven i BSC. Kopplingen mellan de grundläggande värderingarna och framgångsfaktorerna beskrivs i figur 3 sidan 9.

Målbild 2030

Målbild 2030 har formulerats inom sju områden som är viktiga för att Region Jönköpings län ska ge förutsättningar för ett bra liv i en attraktiv region. Denna målbild är utgångspunkt för budget och verksamhetsplan, regional utvecklingsstrategi, program för hållbar utveckling och andra program och handlingsplaner inom Region Jönköpings läns egen verksamhet och för andra program och planer som Region Jönköpings län är med och tar fram.

Dessa områden ligger också till grund för strategiska mål, framgångsfaktorer, systemmätetal och mål inom verksamheternas olika perspektiv liksom indikatorer för det gemensamma arbetet i länet. Målen för systemmätetalen sätts vanligen högt för att stimulera till förnyelse och förbättring av arbetssätt. Måluppfyllelsen följs noga, avvikelser analyseras och vid behov görs handlingsplaner. Omvärldsjämförelser görs för resultat avseende verksamhet och ekonomi.

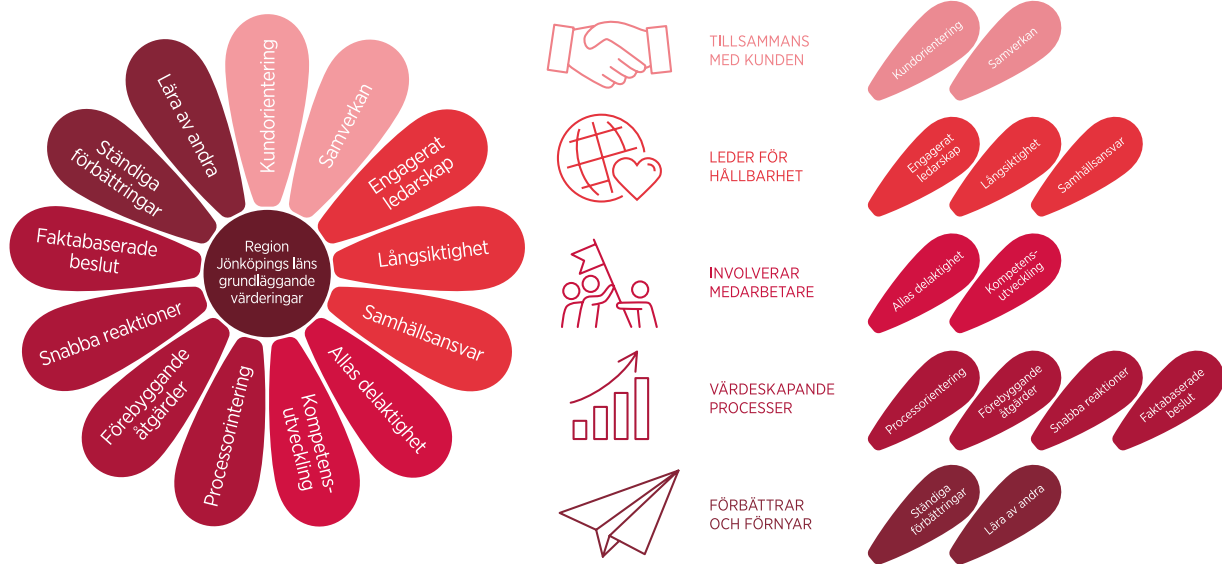
Utveckling i länet följs genom indikatorer. Verksamhetens effektivitet värderas utifrån hur väl strategiska mål och systemmätetal nås, det vill säga det värde som skapas för medborgarna i förhållande till insatta resurser. Jämförelser görs också av hur resultaten står sig i förhållande till andra.

Bra folkhälsa

Länets invånare lever ett hälsosamt liv i ett socialt sammanhang. De känner att de har möjlighet att påverka sina liv och skattar hälsa och livskvalitet högt. Länet är känt som bästa platsen att växa upp och åldras på. Region Jönköpings län arbetar hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande genom regional utveckling och hälso- och sjukvård. Tillsammans med invånarna och andra aktörer som kommuner, civilsamhället, föreningar, företag, Länsstyrelsen och högskola bedriver vi ett aktivt folkhälsoarbete.

God och nära vård

Region Jönköpings län erbjuder en hälso- och sjukvård och tandvård som är bland de bästa i landet både vad gäller medicinska/kliniska resultat och i utveckling av arbetssätt och vårdformer. Vården bygger på egenvård, en stark primärvård och tre akutsjukhus. Vården ges med god tillgänglighet, ett gott bemötande och med rätt kompetens. Den är säker, jämlik och personcentrerad. Genom samskapande med patienter, närstående och invånare ges rätt behandling på rätt vårdnivå samtidigt som ständig förbättring sker.

Figur 3 Grundläggande värderingar och strategier för framgång.

Regional utveckling

Den regionala utvecklingsstrategins vision för 2035 är inte bara en vägvisare, den är också ett löfte. Den innebär att Jönköpings län har bestämt sig för hur länet ska uppfattas i det långsiktiga perspektivet – såväl inifrån som utifrån. Visionen ska leda till utvecklingen av ett hållbart län med goda möjligheter till boende i attraktiva miljöer, arbete, företagande, utbildning och utveckling, bra kommunikationer och ett rikt fritids- och kulturliv som ger förutsättningar för god hälsa och ett bra liv för alla. Visionen och strategin ska bidra till att människor vill söka sig till länet och få dem att stanna.

Medarbetare

Region Jönköpings län är landets mest attraktiva offentliga arbetsgivare. Våra medarbetare har viktiga arbeten i välfärden, med meningsfulla och utvecklande arbetsuppgifter i en hälsofrämjande arbetsmiljö. Samverkan och engagemang i ständiga förbättringar, innovation, utveckling och forskning är kännetecknen för våra chefer och medarbetare.

Kostnadseffektivitet

Förbättrad hälsa och höjd livskvalitet är det värde vi, med lägsta möjliga resursinsats, ska skapa för invånarna.

Det innebär att vi vid val mellan olika verksamheter eller åtgärder eftersträvar en rimlig relation mellan effekt och kostnader. Detta i enlighet med

riksdagens beslut om en kostnadseffektivitetsprincip och de riktlinjer för prioriteringar inom hälso- och sjukvården som riksdagen har beslutat.

Systemsyn och förbättring/förnyelse

I en allt mer komplex verksamhet är hållbar utveckling och en gemensam systemförståelse viktiga utgångspunkter i vår verksamhetsutveckling för att uppnå bästa möjliga resultat. För att utveckla vår verksamhet involverar och lär vi av dem vi är till för. Gamla arbetssätt och processer fasas systematiskt ut i samtliga verksamheter i takt med att nya införs. Arbetet med innovationer, förbättring och förnyelse av processer och arbetssätt stimuleras för en effektiv och uthållig verksamhet.

Hållbar utveckling och långsiktig finansiering

Region Jönköpings län arbetar för en hållbar utveckling inom områdena social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet. Förverkligandet av länets klimat- och energistrategi är en viktig del i hållbarhetsarbetet. För att trygga verksamhetens finansiering på lång sikt ska vi ha ett ekonomiskt resultat som innebär att nödvändiga investeringar finansieras med egna medel.

PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR OCH
REGIONGEMENSAMMA INRIKTNINGAR **s. 10-39**

Planeringsförutsättningar och regiongemensamma inriktningar

Regional tillväxt är en viktig förutsättning för att visionen *För ett bra liv i en attraktiv region* ska förverkligas. Region Jönköpings län verkar inom områden som är avgörande för människors liv och hälsa, men också inom områden som ger länet förutsättningar för tillväxt och utveckling. Sambanden mellan dessa områden är starka.

Befolkningsbeskrivning

Region Jönköpings län sammanfaller geografiskt med länsindelningen och omfattar 13 kommuner.

Den 31 december 2020 hade länet 365 010 invånare, en ökning med 1 411 invånare jämfört med 2019. Under 2020 ökade befolkningen i åtta av länets kommuner. Under de senaste fem åren har länets befolkning ökat med 17 173 personer. Uppdelat på kommungrupper har befolkningen i den nordvästra länsdelen ökat med 10 620 personer, den östra länsdelen med 3 873 personer och den södra länsdelen med 2 680 personer.

Länets befolkning består av 49,3 procent kvinnor och 50,7 procent män. Andelen barn under fem år och andelen 65 år och äldre av befolkningen är något högre i länet än i riket. Den förväntade medellivslängden är högre i länet än i riket. För kvinnorna (84,7 år) är medellivslängden 0,4 år längre och för männen (81,2 år) 0,4 år längre. Av länets befolkning har 24,2 procent utländsk bakgrund (utrikes födda samt inrikes födda vars båda föräldrar är utrikes födda).

Genomsnittet för riket är 25,9 procent.

Variationen mellan kommunerna i länet är stor, mellan 10,2 och 34,0 procent.

I åldersgruppen 25–64 år har 13 procent av länets befolkning kort utbildning, det vill säga högst grundskoleutbildning. Motsvarande siffra för riket är 11 procent. Variationen mellan kommunerna är stor i länet, mellan 10 och 21 procent. Förvärvsintensiteten är hög i Jönköpings län. 82,3 procent av befolkningen 20–64 år är sysselsatta (2019). Motsvarande siffra för riket är 79,3 procent. Fördelat på kön är siffran 83,8

procent för män och 80,6 procent för kvinnor. Motsvarande för riket är 80,0 procent för män och 78,4 procent för kvinnor. Bland utlandsfödda är förvärvsintensiteten 67,1 procent (riket 64,9 procent). Andel öppet arbetslösa och personer i program med aktivitetsstöd är lägre i länet (7,3 procent år 2020) än i riket (8,5 procent) i åldersgruppen 16–64 år. Ungdomsarbetslösheten är också lägre i länet än i riket. I gruppen 18–24 år är siffran 9,8 procent i länet och 11,6 procent i riket (2020). Arbetslösheten har ökat jämfört med föregående år. (Figur 4 sidan 13)

Prognos över befolkningsutvecklingen

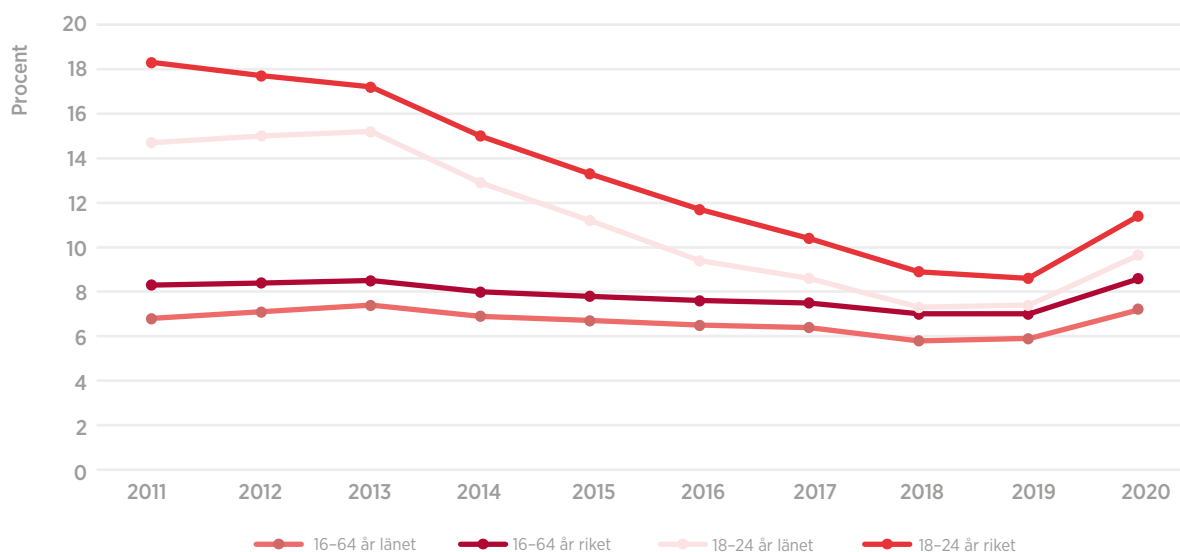
Den senaste bedömningen innebär att folkmängden ökar med ca 28 000 personer, från cirka 367 000 år 2020 till drygt cirka 395 000 år 2030.

Prognosen för perioden 2020–2030 innebär att:

- Folkmängden ökar med cirka 28 000.
- Antalet barn i åldrarna 0–5 år ökar med cirka 1 700.
- Antalet barn i grundskoleåldern 6–15 år ökar med lite över 2 100.
- Antalet ungdomar i gymnasieåldern 16–18 år ökar med cirka 1 900.
- Antalet invånare i förvärvsarbete åldrar (19–64 år) ökar med cirka 12 900 personer.
- Antalet yngre pensionärer (65–79 år) ökar med cirka 600. De äldre pensionärerna (80 år och äldre) ökar med cirka 9 000.

Sammantaget ökar försörjningskvoten under perioden från 0,82 till 0,84.

Figur 4 Arbetslöshet - andel av den registrerade arbetskraften 16-64 år samt andel av den registrerade arbetskraften 18-24 år.

Källor: Arbetsförmedlingens årsstatistik 2008-2019 samt Arbetsförmedlingens månadsstatistik aug 2020.

Befolkningens hälsa

Region Jönköpings län arbetar aktivt för länsinvånarnas hälsa och livskvalitet, genom att främja hälsa och förebygga sjukdom och skador. Folkhälsoarbetet bygger på samverkan med olika samhällsaktörer, som länets kommuner, myndigheter, organisationer, näringsliv och civilsamhälle.

Verksamheterna inom såväl hälso- och sjukvård som regional utveckling är viktiga i folkhälsoarbetet. Möjligheter till arbete och utbildning, samt tillgängliga fritids- och kulturaktiviteter betyder mycket för befolkningens hälsa.

För att kunna planera och prioritera verksamheten i Region Jönköpings län och i länets kommuner behövs kunskap om hälsoläget. Befolkningen i Jönköpings län mår generellt bra jämfört med riket. Medellivslängden för både män och kvinnor ligger sedan 20 år tillbaka något högre än i riket. Insjuknandet i ischemisk hjärtsjukdom (främst kärlkramp i hjärtat och hjärtinfarkt) minskar, medan antalet som insjuknar i cancer ökar något (Socialstyrelsen).

Det nationella folkhälsomålet är "att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation".

Folkhälsomålet har åtta målområden:

- Det tidiga livets villkor.
- Kunskap, kompetenser och utbildning.
- Arbete, arbetsförhållanden och arbetsmiljö.

- Inkomster och försörjningsmöjligheter.
- Boende och närmiljö.
- Levnadsvanor.
- Kontroll, inflytande och delaktighet.
- En jämlik och hälsofrämjande hälso- och sjukvård.

Med utgångspunkt i det nationella folkhälsomålet och de åtta målområdena presenteras lokala hälsotal. Hälsotalen utgörs av både mått på riskfaktorer för sjukdom, och mått på hälsoutfall och är hämtade från Statistiska centralbyrån, Försäkringskassan, Skolverket, Brottsförebyggande rådet, Socialstyrelsen, Folkhälsomyndigheten, Folkhälsoenkät Ung samt Region Jönköpings läns statistik över övervikt och fetma bland länets barn. I bilagorna visas diagram för länets kommuner samt statistik som ligger till grund för diagrammen.

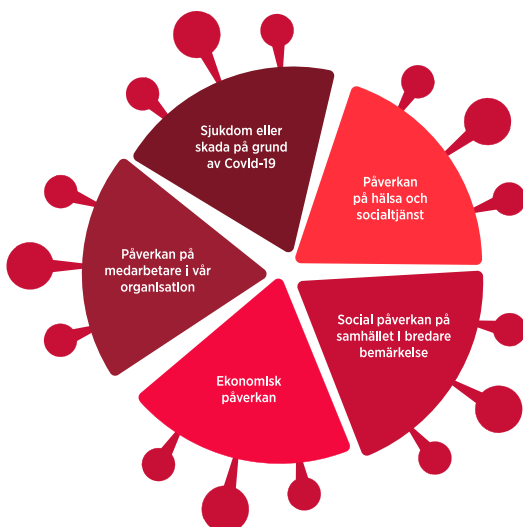
Region Jönköpings läns arbete mot det nationella folkhälsomålet sker genom ett stort antal insatser, bland annat genom strategin Tillsammans för jämlik hälsa och ett bra liv i Jönköpings län med handlingsplan. En satsning är att Region Jönköpings län gemensamt med kommunerna i länet satsar på att utveckla Hälsocenter tillsammans med invånare, civilsamhälle och föreningsliv. Syftet med Hälsocenter är att genom ett hälsofrämjande och förebyggande arbetssätt ge stöd till att förbättra invånarnas fysiska, psykiska, sociala och existentiella hälsa.

Pandemibarometern

Syftet med Pandemibarometern är att beskriva de effekter pandemin haft inom olika områden. Genom att följa indikatorer som, ur olika perspektiv, visar effekter för länet får vi ett underlag för planering och ledning. Målet är att skapa förståelse för hur de olika delarna påverkar varandra och ge underlag för åtgärder som kan reducera de negativa effekterna av pandemin.

Det läge som Pandemibarometern per maj 2021 beskriver är att antalet sjukdomsfall som behöver sjukhusvård samt avlidna med Covid-19 kraftigt minskar, efterlevnad av restriktioner och inte minst vaccination av befolkningen ger effekt. Antalet invånare som väntar på vård är i maj 2021 inte fler än i början av 2019 men är fler än när pandemin började. För att spegla påverkan på hälsa och socialtjänst följer barometern i nuläget antal remisser till BUP, dessa har ökat under 2020 och början av 2021. Antal besök inom psykiatri hos unga vuxna (18-25 år) har legat stabilt sedan 2019. Fler indikatorer behövs för att spegla detta perspektiv och effekterna av pandemin kan antas komma längre fram. Social påverkan på samhället i bredare bemärkelse speglas genom indikatorer som arbetslöshet och varsel. En tydlig ökning av antalet arbetslösa noteras under pandemin, den långa arbetslösheten har stigit kraftigt och ligger under 2021 kvar på den höga nivån. Antalet varsel var som högst i början av pandemin – mars/april 2020. Ekonomisk påverkan på länet indikeras genom antal konkurser, som i genomsnitt legat något högre under pandemin, antal gästnätter i länets besöksnäring är väsentligt lägre än tidigare.

Figur 5 "Pandemibarometern – Jönköpings län" med inspiration från en modell framtagen i Skottland.

Indikatorn vuxna med ekonomiskt bistånd visade ännu inte att det finns någon pandemirelaterad ökning. I barometern följer vi även prisutvecklingen på småhus som har stigit kraftigt under pandemin. I perspektivet påverkan på medarbetare noteras att Region Jönköpings läns medarbetare har haft en högre sjukfrånvaro och samtidigt arbetat mycket fler timmar än normalt.

Pandemibarometern kommer att utvecklas med fler indikatorer allt eftersom vi får ny kunskap om effekter. Jönköpings län har påverkats på många sätt av pandemin och det är sannolikt så att en del effekter kommer längre fram. Region Jönköpings län behöver vara följsam till vilka behov som näringsliv, civilsamhälle och andra aktörer i länet har och där vi kan spela en roll. Påverkan på vårdens medarbetare har varit stor och en planeringsförutsättning att ta hänsyn till är att vi behöver balansera medarbetarnas behov av återhämtning och uttag av semester och andra ledigheter med invånarnas behov av god tillgänglighet inom vården.

Hållbar utveckling

Region Jönköpings län har höga ambitioner för hållbar utveckling. Som medlem i Klimatrådet står Region Jönköpings län bakom Klimat- och energistrategi för Jönköpings län som togs fram tillsammans med Länsstyrelsen 2019. Under 2020 antog regionfullmäktige ett nytt program för hållbar utveckling som gäller den egna verksamheten under perioden 2021–2025.

Region Jönköpings län bidrar också i det regionala utvecklingsuppdraget till att de nationella miljö kvalitetsmålen nås samt verkar för skydd av ändliga resurser såsom åkermark och grundvatten. Vi ska bidra till ett bra liv i en attraktiv region för dagens och framtidens generationer. Därför är det självklart för oss att våra verksamheter bidrar till att minimera miljöpåverkan och utjämna orättvisa livsvillkor. Verksamheten ska utvecklas för att bli mer energi-, miljö- och klimatsmart. Att vara klimatsmart innebär att vi arbetar aktivt med att minska våra utsläpp av växthusgaser och öka produktionen av förnybar energi, samtidigt som vi anpassar vår verksamhet till de klimatförändringar som sker. Vi vill skapa tillväxt och utveckling som är långsiktigt hållbar både socialt, miljömässigt och ekonomiskt. Både för våra medarbetare i organisationen och för länets invånare.

Världens länder har åtagit sig att fram till år 2030 leda världen mot en hållbar och rättvis framtid. Agenda 2030 innehåller 17 globala mål och 169 delmål som ska leda till att avskaffa extrem fattigdom, minska ojämlikhet och orättvisor i världen, främja fred och rättvisa, samt skydda planetens naturresurser och lösa klimatkrisen. De globala målen är integrerade, odelbara och balanserar de tre dimensionerna av hållbar utveckling: den sociala, den ekologiska och den ekonomiska.

Program för hållbar utveckling

I hållbarhetsprogrammet visar vi hur vi ska arbeta för att bidra till Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling. Målen visar också hur vi ska arbeta för att på ett långsiktigt hållbart sätt nå vår vision *För ett bra liv i en attraktiv region*.

En hållbar utveckling tillgodoser alla människors behov och mänskliga rättigheter idag utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina. För att utvecklingen ska vara hållbar måste vi uppnå hållbarhet inom alla tre hållbarhetsdimensioner – ekologisk, social och ekonomisk. De tre dimensionerna måste också hela tiden samverka och förhålla sig till varandra. Ett ekologiskt hållbart samhälle innebär att ta ansvar för hur vi brukar planetens resurser. Det vill säga att skydda planeten genom att långsiktigt förvalta, skydda och bevara naturresurser, konsumera och producera hållbart samt öka beredskapen mot klimatförändringar. Vi kan bidra genom att använda våra resurser klokt, minimera utsläpp till luft och vatten, bevara biologisk mångfald och verka för en hållbar konsumtion, produktion och samhällsplanering. Vi arbetar aktivt för att skydda Vättern som dricksvattentäkt och naturområde, och motsätter oss därmed miljöskadliga åtgärder såsom gasborrning, gruvbrytning och utökade skjutövningar i området.

Ett socialt hållbart samhälle är ett jämställt och jämlikt samhälle där människor lever ett bra liv med god hälsa, utan orättfärdiga hälsoskillnader. Ett samhälle där människors lika värde står i centrum, vilket kräver att människor känner tillit och förtroende till varandra och är delaktiga i samhällsutvecklingen.

Ekonomisk hållbarhet innebär att förvalta och utveckla mänskliga och materiella resurser på ett långsiktigt hållbart sätt. Vi verkar för en varaktig, inkluderande och hållbar ekonomisk utveckling där varje generation bär kostnaderna för den

service som den generationen beslutar om och själv konsumerar.

Framgångsfaktorer för att nå vår vision

För att nå vår vision *För ett bra liv i en attraktiv region* har fyra framgångsfaktorer som täcker in helheten i begreppet hållbarhet identifierats:

- Vi är till för alla.
- Vi är klimatsmarta.
- Vi bidrar till en sund livsmiljö.
- Vi använder våra resurser klokt.

Utifrån framgångsfaktorerna har vi definierat mål och prioriterade åtgärder.

Mål och prioriterade åtgärder

I hållbarhetsprogrammet formulerar vi mål till år 2025. Då ska vår organisation ha tagit betydande steg för att verksamheten ska bedrivas i linje med en hållbar utveckling.

Hållbarhetsprogrammet omfattar mål och prioriterade åtgärder som ska genomföras där vi har en betydande möjlighet att skapa en hållbar utveckling:

- I den egna verksamheten.
- Som samhällsaktör.
- Som finansär.
- Som delägare i bolag.

Prioriterade åtgärder är sådana åtgärder som är särskilt resurskrävande. Övrigt åtgärdsarbete bedrivs inom ramen för ordinarie verksamhetsplanering och via genomförandeplanen. Varje verksamhet har ett ansvar för att arbeta med hållbarhetsprogrammet utifrån regelverk och sin egen verksamhetsstyrning. Det innebär att varje chef och medarbetare har ett ansvar inom sitt ansvarsområde för att hållbarhetsprogrammet genomförs och att arbetet följer linjeorganisationen.

Hållbarhetsprogrammet omfattar våra helägda bolag. Vi ska verka för att de bolag där vi äger en väsentlig del arbetar för att nå målen i vårt hållbarhetsprogram. I hållbarhetsprogrammet beskrivs hur utsläppen från den egna verksamheten i Region Jönköpings län ska minska för att bidra till att målet i Parisavtalet om högst 1,5 graders global uppvärmning nås.

Perspektiv: Medborgare och kund

Skapa värde med kunden och intressenter

En organisations långsiktiga framgång beror på dess förmåga att skapa värde tillsammans med de som den finns till för. Kundernas och intressenternas uttalade och underförstådda behov, krav, önskemål och förväntningar är vägledande för organisationens beslut och handlande.

STRATEGISKT MÅL: Sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation. Jämlig hälsa, jämlig verksamhet och mångfald

Utgångspunkterna för Region Jönköpings läns verksamhet är visionen *För ett bra liv i en attraktiv region* samt individens behov, vilja och möjlighet att ta ansvar för sin egen hälsa.

Region Jönköpings län arbetar med mänskliga rättigheter och diskrimineringsgrunderna för en jämlig hälsa och jämlig verksamhet. Alla ska erbjudas likvärdig vård och medborgarservice och omotiverade skillnader ska utjämnas. All verksamhet följer upp data med könsuppdelad statistik som analyseras. Analys av statistik kan även ske utifrån andra parametrar som socioekonomi, utbildningsnivå och geografi. Systemmätetalen för 2022 kommer, i de fall de är individbaserade, att redovisas könsuppdelat i årsredovisningen. I Region Jönköpings läns program för hållbar utveckling 2021–2025 finns mål för mångfald och likabehandling som en del i social hållbarhet och sedan tidigare finns en handlingsplan för funktionshinderpolitiken.

Sedan 2019 har arbetet med mänskliga rättigheter och FN:s hållbarhetsmål, Agenda 2030 implementerats i vårt arbete.

Framgångsfaktor Jämlikhet och Jämställdhet

I ett socialt hållbart samhälle är jämlikhet och jämställdhet utgångspunkten. Människor lever ett bra liv med god hälsa, utan orättvisa skillnader i hälsa. De känner tillit och förtroende till varandra och är delaktiga i samhällsutvecklingen.

Att vi är till för alla kommer till uttryck på alla nivåer i organisationen: från det enskilda mänskliga mötet – där det goda bemötandet är avgörande – till verksamhetsutveckling och strategiska beslut – där jämlikhets-, jämställdhets- och delaktighetsperspektiv integreras.

Region Jönköpings län har antagit Council of European Municipalities and Regions deklARATION om jämställdhet mellan män och kvinnor (CEMR). Det ställer krav på oss att arbeta med jämställdhet och andra dimensioner av diskriminering och social hållbarhet.

Mänskliga rättigheter är grundläggande för social hållbarhet. Det är viktigt att inte bara tillgodose och skydda rättigheterna utan även att säkerställa på vilket sätt det görs. Mänskliga rättigheter är därmed både ett mål och ett medel vid utvecklingen av vår verksamhet. I detta arbete ger FN:s sex människorättsprinciper vägledning: icke-diskriminering och jämlikhet, deltagande och inkludering samt transparens och ansvar.

För att tydliggöra den politiska ambitionen antas jämställdhetspolicyn i Regionfullmäktige 2021. Genom hållbarhetsprogrammets delmål och aktiviteter konkretiseras arbetet med lika rättigheter och möjligheter i organisationens verksamheter. Företag eller institutioner som utövar sin verksamhet på uppdrag av Region Jönköpings län ska arbeta för jämställdhet på sin arbetsplats.

Inom Region Jönköpings län ska jämställdhetsaspekter alltid beaktas innan beslut fattas. För att arbetet med jämställdhetsintegrering ska bli verklighet tas en handlingsplan med tydliga åtgärder och uppdrag fram under 2022. Handlingsplanen ska innefatta tillämpning av forskning samt stöd och utbildning av personal inom den egna organisationen. Jämställdhetsarbetet ska vara aktivt inom alla de områden där Region Jönköpings län är verksam. Inom området regional utveckling innebär det bland annat fortsatt fokus på jämställd tillväxt. Arbetet i riktning mot en mindre könssegregerad arbetsmarknad är ett strategiskt viktigt arbete för ett attraktivt län som kan rekrytera nödvändig kompetens. Inom såväl regional utveckling som inom folkhälsa och sjukvård ska kunskapen kring och arbetet mot våld i nära relationer förstärkas. Det innefattar även ökad beredskap för att upptäcka och motverka så kallat hedersrelaterat våld och förtryck.

Region Jönköpings län ska aktivt stötta jämställdhets- och demokratiarbetet inom ideell sektor/civilsamhället, samtidigt som ekonomiskt stöd till verksamheter tydligt ska följas upp och dras tillbaka när verksamheter inte harmoniserar med Region Jönköpings läns policys och riktlinjer.

Omotiverade eller godtyckliga skillnader i förhållande till kön inom folkhälsa och sjukvård ska identifieras och åtgärdas. Hälso- och sjukvården ska vara såväl jämlik som jämställd. Sedan år 2000 är samer (urfolk), tornedalingar, sverigefinnar, romer och judar erkända som nationella minoriteter i Sverige. Som nationell minoritet har man en långvarig språk- och kulturgemenskap och har rätt till skydd och stöd för att bevara och utveckla sitt språk och sin kultur.

Vi ska tillgodose och skydda de fem nationella minoriteternas rättigheter, utifrån lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk. Region Jönköpings län ingår även i finskt förvaltningsområde, vilket innebär särskilt starka rättigheter för den sverigefinska minoriteten i länet.

Uppdrag

- Arbete med mänskliga rättigheter och diskrimineringsgrunderna för en jämlik hälsa och jämlik verksamhet.
- Konkretisera hur jämställdhetsarbetet ska utvecklas och genomföras i organisationens samtliga verksamheter. Som att identifiera och åtgärda omotiverade eller godtyckliga skillnader i förhållande till kön.

Barnkonventionen

Kunskap om barn och ungas rättigheter ska hållas levande och utvecklas inom alla delar i Region Jönköpings län. Barn måste få vara barn och samtidigt tas på allvar. Barnperspektivet ska genomsyra alla politikområden. Politiska beslut ska föregås av barnkonsekvensanalys, eftersom barn ofta har andra behov och förutsättningar jämfört med vuxna. Vi har ansvar för att skapa bra förutsättningar för våra barn och unga så att de får ett framtida bra liv, och vi har också ansvar för att lyssna på dem och ge dem ett bra liv här och nu.

Vårt län ska vara den bästa platsen att växa upp på. Därför arbetar Region Jönköpings län efter FN:s barnkonvention, som är svensk lag sedan 2020. Det övergripande målet för vårt barnrättsarbete är att barns och ungas mänskliga rättigheter ska beaktas. De ska bemötas med respekt, ges möjlighet till utveckling och trygghet samt delaktighet och inflytande.

Förutsättningen är att kunskapen om barnets rättigheter hålls levande och utvecklas inom alla delar i vår verksamhet. Handlingsplanen har speciellt fokus på:

- Utbildning och fortbildning för personal.
- Barnrättsombud i varje enskild verksamhet.
- Barn och ungas delaktighet.
- Barn som anhöriga.

Genom ett årligt Barnbokslut ges alla verksamheter möjlighet att på ett övergripande sätt redovisa barnrättsarbetet inom den egna verksamheten. I Barnbokslut ska särskilt belysas hur barn får stöd vid anhörigs sjukdom. Syftet är att säkerställa barnperspektivet inom Region Jönköpings län.

Framgångsfaktor Hög tillgänglighet

1177 Vårdguiden via webb eller på telefon ska vara stöd i individens kontakt med vården och en integrerad del i hälso-, sjuk-, tandvårds- och omsorgsstrukturen. Under 2021 utreds hur tillgängligheten till 1177 kan förbättras, testning av digitala triageringsverktyg, eventuell förstärkning av bemanningen och var 1177 bäst organiseras inom Region Jönköpings län samt om möjlighet att tillhandahålla rådgivning av 1177 Vårdguiden på andra språk än svenska.

Uppdrag

- Förbättra tillgängligheten till 1177 vårdguiden på telefon.
- Utreda möjligheten att tillhandahålla rådgivning av 1177 Vårdguiden på telefon på andra språk än svenska genom det nationella arbetet inom Inera.

Perspektiv: Process och produktion

Utveckla värdeskapande processer

Organisationens verksamhet ses som processer som skapar värde med kunden och intressenter. Processorientering stimulerar förebyggande arbete, att grundorsaker till problem identifieras och att faktabaserade beslut tas. Processerna är utformade för att skapa förutsägbara resultat. Samtidigt finns förmågan att snabbt ställa om med hänsyn till förändrade behov från kunden och intressenter.

STRATEGISKT MÅL: Ledning, utveckling och kommunikation

All verksamhet ska skapa värde och Region Jönköpings läns mål ska nås med lägsta möjliga resursinsats. Vi fortsätter vårt intensiva förbättrings- och utvecklingsarbete genom en kontinuerlig utveckling av processer och arbetssätt. För att skapa bästa möjliga resultat, behöver det finnas en gemensam bild av hur systemet fungerar.

Bilden Region Jönköpings län som system (figur 7 sidan 19) visar sambandet mellan de olika delarna i systemet. I mitten beskrivs de processer som direkt möter invånarnas behov. Processerna utgår från att skapa värde för invånarna.

Överst finns pådrivande ledningsprocesser, som påverkar arbetssätt och prioriteringar. Nertill finns processer som behövs för att utveckla och stödja verksamheten. Gränsdragningen mellan de tre olika delarna är inte självklara; verksamheter kan anses höra hemma i olika delar av bilden. Regiongemensamma inriktningar för stödprocesserna beskrivs i figur 7, sidan 19.

Framgångsfaktor Mål och tillitsbaserad styrning

Region Jönköpings läns målstyrning ses över. Att leda och styra en komplex organisation förutsätter att ledning och medarbetare vet vad uppgiften är och åt vilket håll de ska gå. Det förutsätter en gemensam verklighetsbild och förståelse för de mål som beslutas. Medarbetare ska få mer att säga till om och ges möjlighet att ta större ansvar. Region Jönköpings län ska initiera en process för ökad tillitsbaserad styrning och ledning genom delaktighet av medarbetare. Ett väl fungerande samverkansklimate är en viktig förutsättning för delaktighet och involvering.

Uppdrag

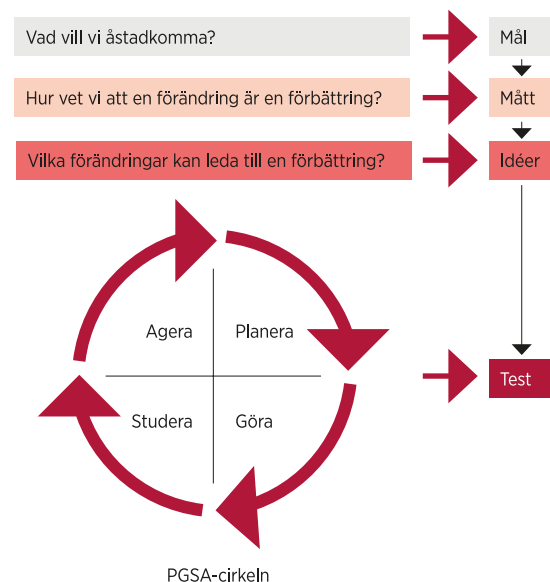
- Process för ökad tillitsbaserad styrning och ledning.

Processorientering

En förutsättning för långsiktigt hållbar verksamhet är utveckling och förbättring av arbetssätt genom ständiga förbättringar. Att kunna arbeta med ständiga förbättringar förutsätter ett system med väl definierade processer och tydliga mål.

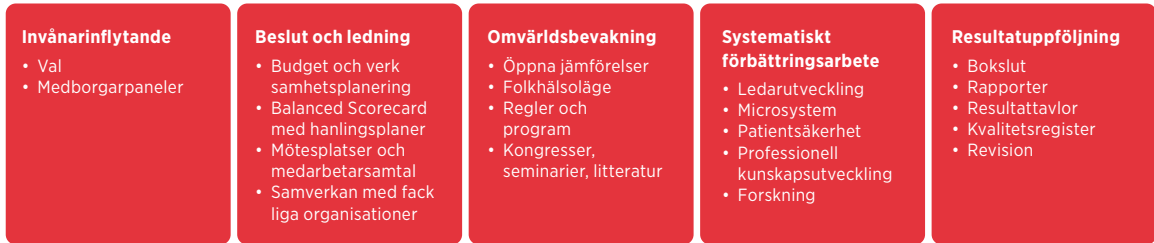
Så snart en process är känd av medarbetarna och har ett visualiserat mål, finns möjligheter att göra den allt bättre med hjälp av ständiga förbättringar. Genom en tydlig systematik i form av mål, mätningar och upprepade PGSA-cykler (planera, göra, studera, agera) med alla medarbetare involverade kommer vi allt närmare målet.

Figur 6 Mål, mätningar och PGSA-cykler

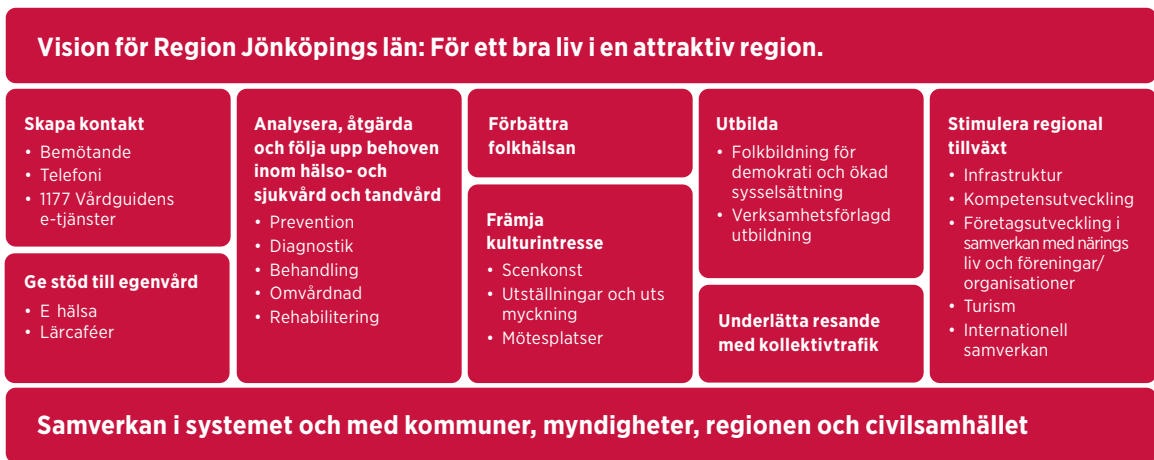

Figur 7 Region Jönköpings län som system.

Vi leder, samordnar och utvecklar genom:

Så arbetar vi för att möta invånarens behov:

Så arbetar vi för att utveckla och stödja verksamheten:

Ju högre takten är för genomförda dokumenterade förbättringar enligt modellen ovan, desto snabbare når vi målen och därmed visionen.

Många av Region Jönköpings läns processer upprepas på flera håll i organisationen. För bästa möjliga resultat krävs att dessa processer är lika i sin utformning och leder till likartade resultat. Först då kan vi förenkla och förbättra för så väl externa som interna kunder som processen är tillför. Att arbeta processororienterat med ständiga förbättringar ställer krav på tydligt ledarskap som är i ständig utveckling och utgår ifrån förändringsledning samt att de medarbetare som berörs är involverade i processen i alla led.

För att nå likartade länsövergripande processer behöver vi samverka över organisatoriska gränser. En process spänner många gånger över flera organisatoriska gränser och kräver därmed att alla involverade gemensamt gör PGSA-cyklerna. En förbättring som genomförts på ett ställe i organisationen har inte nått sin fulla potential förrän den också genomförts på andra ställen i organisationen där samma arbete utförs. Modeller för länsövergripande processförbättring och spridning är en nödvändighet för att vi ska kunna hålla jämna steg med omvärlden vad gäller kundnöjdhet, kvalitet och resursförbrukning.

Framgångsfaktor Verksamhetsutveckling genom digitalisering

Region Jönköpings läns förmåga att digitalisera arbetsprocesser och utveckla enkla och användbara tjänster är avgörande för att kunna möta de förväntningar som såväl invånare som medarbetare har på effektiva, säkra och moderna arbetssätt och servicenivåer. Argument, motiv och tillvägagångssätt för hur vi och andra aktörer i landet bör arbeta med digitalisering finns beskrivna i olika strategier och styrdokument på såväl nationell, regional nivå samt för Region Jönköpings län som organisation i avsnitten Regional utveckling och Folkhälsa och sjukvård i denna budget.

Sveriges invånare förväntar sig en smart, tillgänglig och kvalitativ välfärd med ökad tillgång till teknologi som ger snabb och sammanhållen service. En av de större utmaningarna är kompetensförsörjningen. Sektorn kan inte rekrytera så många som behövs då det inte finns tillräckligt med personer i arbetsför ålder på den svenska arbetsmarknaden.

Tillvaratagen på rätt sätt ger digitaliseringen kommuner och regioner möjligheten att hantera utmaningar och invånarnas förväntningar – att erbjuda en effektiv och innovativ välfärd. För att detta ska ske behöver vi skapa grundläggande förutsättningar för verksamhetsutveckling i en digital tid.¹ Region Jönköpings län arbetar för att förbättra tillgången till bredband och för att minska det digitala utanförskapet.

Region Jönköpings län har målsättningen att bli bäst i Sverige på att ta tillvara på digitaliseringsens möjligheter. Det är ett mycket offensivt mål eftersom regeringens Digitaliseringsstrategi är att Sverige ska bli bäst i världen. Bakgrunden till arbetet är den digitalisering som sker i samhället samtidigt som utvecklingen av digitala tjänster och infrastruktur är ett utpekat område i Region Jönköpings läns regionala utvecklingsstrategi (RUS), ett anpassat tjänsteutbud och ökad digitalisering är en av strategierna i Region Jönköpings läns plan. Tillsammans möter vi framtidens behov av hälso- och sjukvård. Regionfullmäktige har även antagit en Digitaliseringsstrategi och en Bredbandsstrategi utifrån det regionala utvecklingsuppdraget. Regionledningskontoret har i uppdrag att leda arbetet med att nå målet och under 2021 konkretiseras planen att uppnå målet.

Region Jönköpings läns arbete med digitalisering

behöver utgå från flera intressentperspektiv; invånarens, medarbetarens, chefers och samverkanspartners. Identifierade områden för att lyckas är; delaktighet och möjlighet till dialog för användarna, samnyttjande och samarbete med andra aktörer, att verka för standardiserade lösningar, förändringsledning (ledarskap) i organisationen, nytänkande vad gäller utformning av offentliga välfärdstjänster, digital kompetens hos medarbetare och chefer, en användarära utveckling, en god digital arbetsmiljö samt att ta tillvara snabbhet hos andra aktörer. Digitala verktyg och processer är en väg att nyttja resurser optimalt. För att nå önskad effekt av digitaliseringen krävs samtidigt att mindre värdeskapande arbetssätt fasas ut.

Det krävs förändrade arbetssätt för att få en förflyttning av hälso- och sjukvård från sjukhusvården till den nära vården, bättre förutsättningar för egenvård och förebyggande insatser. Digitalisering och artificiell intelligens är viktiga verktyg för att transformera arbetssätt och för att minska resursanvändningen. Implementeringen av förändrade arbetssätt och förflyttningen behöver ske successivt och i samverkan med användande verksamheter.

Uppdrag

- Leda arbetet med och konkretisera planen för att nå målet att bli bäst i Sverige på digitala vårdtjänster och stödsystem.

Framgångsfaktor Kommunikation som verktyg för måluppfyllelse

Med kommunikation som strategiskt verktyg arbetar vi tillsammans för att förverkliga Region Jönköpings läns strategiska mål och visionen om ett bra liv i en attraktiv region. God kommunikation bygger på vår förmåga att förstå vad länsinvånare, medarbetare, samarbetspartners och andra intressenter behöver och vill veta. Vår kommunikation ska vara målgruppsanpassad och tillgänglig och Region Jönköpings län ska uppfattas som en kommunikativ organisation. I dialogen med våra målgrupper ska vi hela tiden säkerställa att deras behov styr valet av innehåll och kanal. Kommunikationen ska öka invånarnas kunskap om Region Jönköpings län och ge möjlighet till insyn och delaktighet. Det är viktigt att organisationen och all verksamhet är transparent för att skapa förtroende för varandra i en stor organisation. Kommunikationen, såväl extern

¹Strategi för utveckling i en digital tid, SKR

som intern, ska bidra till att stärka varumärket Region Jönköpings län.

Uppdrag

- Kommunikationen, såväl extern som intern, ska bidra till att stärka varumärket Region Jönköpings län.

STRATEGISKT MÅL: Effektiva stöd-funktioner

Framgångsfaktor Stöd och service

Stödfunktionernas övergripande uppdrag är att stödja verksamheterna utifrån deras behov och bidra till utveckling och kostnadseffektiv verksamhet. Deras stöd kan också bidra till kvalitet i verksamheten. Verksamheterna inom stöd och service samlar alla de olika funktioner som varje dag året runt, alla dygnets timmar på olika sätt stödjer Region Jönköpings läns kärnverksamheter i uppdraget att leverera hälso- och sjukvård, kollektivtrafik, kultur och utbildning med mera. Stödfunktionerna ska i nära dialog med verksamheterna, ständigt utvecklas och arbeta med ständiga förbättringar i syfte att bidra till en alltmer hållbar verksamhet.

IT-lösningar behöver samverka med den nationella IT-infrastrukturen, för att underlätta integrationen mellan system och tjänster. En förutsättning för att lyckas med den höga ambitionsnivån för verksamhetsförändring med stöd av IT (digitalisering) är att den sker i nära samverkan mellan verksamhet och IT samt att resurser för utveckling finns i båda delarna. Största möjliga nytta för såväl länsinvånare som medarbetare ska vara i fokus. För att skapa utrymme för utveckling av välfärden krävs att dessa verksamheter i samråd med sina kunder ständigt prövar möjligheter till effektivisering.

Framgångsfaktor Vårdnära service

Bra och välfungerande vårdnära servicetjänster är viktiga delar för att verksamheterna ska fungera. Arbetsuppgifter som idag till stor del sköts av sjukvårdsutbildad personal ska där det är möjligt, på ett kostnadseffektivt sätt flyttas över till servicepersonal och därmed ge förutsättningar för en effektiv, tillgänglig och säker vård där den samlade kompetensen används på bästa möjliga sätt. Exempel på detta är patientnära städning, måltidshantering, förråds- och textihantering samt patienttransporter. Vårdnära service är en viktig del i arbetet för rätt använd kompetens.

Uppdrag

- Arbetsuppgifter som idag till stor del sköts av sjukvårdsutbildad personal ska där det är möjligt, på ett kostnadseffektivt sätt, flyttas över till servicepersonal för rätt använd kompetens.

Framgångsfaktor Rätt beteende - avtal

Upphandling är en strategisk viktig fråga för Region Jönköpings län. En bra process för upphandling av varor och tjänster har stor betydelse för verksamhetens effektivitet. Region Jönköping län ställer krav på att det som upphandlas omfattas av långtgående krav på hållbarhet och socialt ansvarstagande. Region Jönköpings län ställer också långtgående miljökrav med grund i vårt program för hållbar utveckling. Under programperioden ska sociala hållbarhetskrav och mer långtgående miljökrav ställas i prioriterade upphandlingar. Livscykelperspektivet ska guida oss i val av produkter. Miljö- och hälsoskadliga ämnen i förbrukningsmateriel, elektronik, inredning, textilier och leksaker ska kartläggas utifrån vår kemikaliestrategi med syfte att minska negativ påverkan. År 2025 ska 100 % av våra särskilt farliga kemiska produkter ha utretts med syfte att hitta hälso- och miljöanpassade alternativ. Vi ska ha bytt ut produkter där det varit möjligt. Fokus ska läggas på en fortsatt utveckling av inköpsprocessen och investeringsprocessen. För att minska kostnaderna ska arbetet med ett mer standardiserat produktsortiment fortsätta samt det elektroniska stödet i upphandling och i processen från beställning till betalning utvecklas. Region Jönköpings län arbetar kontinuerligt för att de strategiska upphandlingarna ska ge så stora effekter som möjligt.

Vid upphandlingar ges förutsättningar för innovationer och innovationsvänliga lösningar. Region Jönköpings län ska möjliggöra en hållbar tillväxt och resurseffektivitet utifrån ett helhetsperspektiv samt bidra till cirkulär ekonomi där returflöden skapas och material tas tillvara. Under planperioden ska några områden definieras där innovationsvänlig upphandling ska främjas. Genom att ställa funktionskrav öppnar vi för lösningar som ännu inte finns framställda. Ett exempel kan vara att efterfråga funktioner i IT-system som ännu inte finns framtagna.

Region Jönköpings län ska möjliggöra för små och medelstora aktörer, inte minst på landsbygden, samt den idéburna sektorn att konkurrera

om Region Jönköpings län avtal när det är relevant. Vi ställer krav på kollektivavtalsliknande villkor i upphandlingar inom riskbranscher. Region Jönköpings län ska vid utformningen av upphandlingar möjliggöra inköp av livsmedel som produceras med omfattande krav på god djurhållning och till stora delar ekologiskt. Kravet gäller i alla led, även underentreprenörer. En god arbetsmiljö och goda arbetsvillkor ska även omfatta personal i upphandlad verksamhet. Krav på personalövertagande ska finnas med i de upphandlingar där det är relevant.

Region Jönköpings län ställer sig positiv till samverkan med länets kommuner när det gäller gemensamma upphandlingar där det kan skapa klokt resursutnyttjande och bättre service till länsinvånarna.

Uppdrag

- Områden definieras där innovationsvänlig upphandling ska främjas.

Säkerhet och beredskap

Region Jönköpings läns arbete med säkerhet och beredskap ska kontinuerligt utvecklas under planperioden. Området omfattar allmän säkerhet, IT-säkerhet, informationssäkerhet samt beredskapsfrågor det vill säga krisberedskap, civilt försvar samt säkerhetsskydd. En uppbyggnad pågår av det civila försvaret i Sverige där regionerna ansvarar för en viktig del. För detta avsätter regeringen via Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) medel och regionernas åtaganden beskrivs i överenskommelse mellan Sveriges kommuner och regioner (SKR) och staten genom MSB. I Jönköpings län bedrivs inom ramen för F-samverkan ett viktigt arbete i alla dessa frågor.

Allmän säkerhet

Region Jönköpings län bedriver ett systematiskt arbete för att förebygga och förhindra att verksamhet och personal utsätts för brott eller brandolyckor. Genom att aktivt arbeta med det fysiska skyddet, utbildning för personalen, regelverk och rutiner skapas förutsättningar för att invånare, medarbetare och förtroendevalda ska vara trygga i Region Jönköpings läns lokaler och verksamheter.

Beredskapsfrågor, krisberedskap, civilt försvar

Region Jönköpings län ansvarar för att planera för och hantera alltifrån dagliga störningar, till större olyckor och mer omfattande samhälls-

störningar och ytterst krig. Det innebär att planeringen behöver dimensioneras utifrån hela hotskalan och en förmåga behöver byggas upp för att både kunna hantera vanligt förekommande incidenter i vardagen och så kallade särskilda händelser som inte inträffar lika ofta. Region Jönköpings län behöver också planera för att kunna motstå och hantera omfattande händelser med svåra konsekvenser, så kallade extraordinära händelser i fredstid, samt förbereda organisationen på att ställa om och vara en del av det civila försvaret vid höjd beredskap och krig. I samarbete med regionala aktörer och näringslivet behöver en robust beredskap säkerställas och den regionala försörjningsförmågan utökas.

IT-säkerhet

I takt med digitaliseringen blir IT-tjänster allt mer kritiska för att Region Jönköpings läns verksamheter ska fungera. Samtidigt medför digitaliseringen ofrånkomliga risker och hot, och utgör en komplex säkerhetsutmaning. Ett väl fungerande IT-säkerhetsarbete är därför en förutsättning för upprätthålla en IT-miljö med hög funktionalitet, tillgänglighet, kapacitet och stabilitet.

Informationssäkerhet

Region Jönköpings län fortsätter att utveckla arbetet inom informationssäkerhet. Målet är att bli ännu bättre på att arbeta systematiskt och riskbaserat med informationssäkerhet för att leva upp till interna och externa lagar och riktlinjer samt skapa förutsättningar för en trygg och säker digitalisering. Ett aktivt arbete med informationssäkerhet är viktigt för att säkerställa en god kontinuitetshantering i våra verksamheter samt skapa förtroende hos allmänheten för informationshanteringen.

Säkerhetsskydd

Säkerhetsskyddslagen omfattar alla som bedriver verksamhet som är viktig för landets säkerhet. Säkerhetsskydd handlar om att skydda säkerhetskänslig verksamhet som är av betydelse för Sveriges säkerhet mot spioneri, sabotage, terroristbrott och andra brott som kan hota verksamheten. En säkerhetsanalys har genomförts enligt lagkrav 2020. Åtgärder kommer genomföras inom de områden där det behövs.

Perspektiv: Lärande och förnyelse

Förbättra verksamheten och skapa innovationer

Framgångsrik hållbar verksamhet över tid kräver såväl ständiga förbättringar som innovation av produkter, tjänster och processer. Förutsättningen för detta är en kultur som stimulerar till kontinuerligt lärande, kreativitet och nya idéer. Genom jämförelser med ledande organisationer få ledare och medarbetare kunskap om vad som kan uppnås och vägen dit. Ett systematiskt och uthålligt förbättringsarbete leder till nöjdare kunder, nöjdare medarbetare, bättre samhälle och miljö samt ökad effektivitet.

STRATEGISKT MÅL: Professionell kunskap och författningskunskap

Framgångsfaktor Lärande i vardagen

Närmare 30 års arbete med organisatoriskt lärande visar betydelsen av lärande och ständiga förbättringar i service och processer. Innovationer och nya arbetssätt växer fram genom att många är motiverade för, och engagerade i, ett ständigt pågående förbättringsarbete.

Detta är möjligt när alla medarbetare och chefer ges förutsättningar att bidra med, och utveckla, sitt engagemang och sin kompetens. Grundläggande i chef- och ledarskap är att för bästa möjliga verksamhet utifrån behov skapa förutsättningar för lärande, utveckling och delaktighet. Därför engageras alla medarbetare i lärande och systematiskt förbättringsarbete inom sina verksamhetsnära arbetslag/mikrosystem och i att förnya sina arbetsprocesser och sin egen kompetens. Förnyelse och innovationer uppmärksammas särskilt. Patienters och invånarnas kompetens och synpunkter blir allt viktigare delar i förbättringsarbetet.

Ett väl fungerande ledningssystem innebär effektiv ledning och styrning samt att erfarenheter från olika lokala förbättringsarbeten stimuleras och tas tillvara i hela organisationen. För att utveckla det övergripande ledningssystemet arbetar vi med kriterierna i Utmärkelsen Svensk Kvalitet.

Lärande och innovation

Region Jönköpings läns utvecklingsstrategi baseras på fyra principer:

- Lärande är nyckeln till utveckling och förbättring.
- Förbättring går på bredden och djupet.

- Förbättringar görs av både ledningen och enskilda medarbetare.
- Genom nya angreppssätt och förbättrade arbetsprocesser höjs värdet på Region Jönköpings läns tjänster.

Lärande- och förnyelsearbetet skapar förutsättningar för att:

- Behålla det som fungerar bra i nuet och säkra dess uthållighet.
- Förbättra det som kan förbättras i nuet – ständiga förbättringar.
- Finna nya sätt att förändra nuet på – förnyelse.

För att främja innovationer tas ett koncept för en gemensam innovationsplattform fram under 2022. För att innovationer ska bli verklighet startas en regional innovationsfond under 2022. Den regionala innovationsstrategin revideras under planperioden.

Ökade krav på säkerhet och avancerad teknik, höjer kraven på utbildning och träning. Inom hälso- och sjukvården är Metodikum en läns-gemensam verksamhet som stödjer medarbetarnas möjligheter att träna och simulera sina färdigheter och teamsituationer kring patienten. Lärplattformen LoK kommer också medverka till att vi utvecklar utbildningstillfällen som är såväl synkrona som asynkrona. Plattformen ger förutsättningar för verksamhetsnära dagliga utbildningstillfällen.

Under 2021 skapades en translationell forskningsplattform som omfattar experimentell, epidemiologisk och patientnära forskning. För att ta vara på den befintliga strukturen och stärka den kliniska forskningen behöver den laborativa forskningen anpassas och breddas till nya förutsättningar. Den translationella forskningsplattformen innebär en ny infrastruktur för forskning inom Region Jönköpings län genom att personella och finansiella resurser koncentreras och stimulerar till en ökad samverkan inom Region Jönköpings län mellan laborativa och kliniska forskare och mellan forskare från regionen och vid andra lärosäten framförallt Linköpings universitet och Jönköping University.

Verksamhetsförlagd utbildning under studietiden är av stor betydelse. Kontinuerlig samverkan med utbildningsanordnare skapar de förutsättningar studenterna behöver för integration av teori och praktik.

För att så bra som möjligt ta vara på de äldre medarbetarnas kompetens ges förutsättningar och möjligheter att fortsätta arbeta. De är en viktig resurs i verksamheten som mentorer och handledare för nyutbildad personal.

Region Jönköpings län samverkar alltmer med andra huvudmäns verksamheter, till exempel kommunerna, sydöstra sjukvårdsregionen och olika lärosäten och utbildningsanordnare. Ett tätt samarbete med lärosäten och utbildningsanordnare är viktigt för att säkra kompetensförsörjningen samt kvalitet och innehåll i utbildningarna. Samarbete pågår inom en rad olika områden och yrkesgrupper. Några exempel:

- Jönköping är en av fyra huvudstudieorter för läkarprogrammet vid Linköpings universitet.
- Arbete pågår tillsammans med kommunerna kring vård- och omsorgscolleg.
- Tätt samarbete sedan tidigare med flera högskolor kring både grund- och specialistutbildningar för sjuksköterskor.

Samarbetet mellan Region Jönköpings län och Jönköping University ska fördjupas för att utveckla en långsiktigt hållbar kompetensförsörjning.

För att säkerställa en långsiktigt hållbar rekrytering av tandläkare och tandsköterskor satsar Region Jönköpings län tillsammans med Jönköping University på att inrätta utbildningar för både tandläkare och tandsköterskor i länet.

Uppdrag

- Ta fram ett koncept för en gemensam innovationsplattform och regelverk för en regional innovationsfond under 2022.

Ständiga förbättringar

I takt med de förändringar som sker i omvärlden ska Region Jönköpings län stärka och förnya verksamheten för attraktivitet och tillväxt och för att nå bättre folkhälsa och bättre vård.

Utgångspunkten är att arbeta med det som skapar värde för invånarna inom hälso- och sjukvård och regional utveckling, för bättre hälsa, bättre vård till lägre kostnader. Detta är en del av ständiga förbättringar.

Att investera i ständiga förbättringar är både ett förhållningssätt och ett riktat arbete inom avgränsade områden i hela verksamheten. Inom hälso- och sjukvård görs översyn av olika specialistområden för att skapa en jämlik vård.

Utgångspunkten för arbetet är folkhälsa och partnerskap med patienten. Arbetet har sitt fokus på kostnadseffektivitet och nya arbetssätt med bibehållen eller förbättrad kvalitet. KPP (Kostnad per patient) och KPS (Kapacitet och produktionsstyrning) är exempel på verktyg för att styra resurser mot kostnadseffektivitet. För att uppnå en likvärdig verksamhet är det viktigt att resurser används kostnadseffektivt och fördelas jämnt. Utveckling av nya arbetssätt, fokus på innovation, hälsa och egenvård liksom RAK (Rätt använd kompetens) och digitalisering är viktiga delar i planerna.

Behovet av fortsatt kraftsamling i hälso- och sjukvården förstärks av välfärdsutmaningen, den demografiska utvecklingen under kommande decennier, samt att kostnaderna ska vara i nivå med budget. Vår nettokostnad ligger lägre än riksgenomsnittet jämfört med andra regioner. I takt med att nya arbetssätt och processer introduceras behöver också äldre fasas ut. På så sätt förhindras ökad arbetsbörda som inte bedöms värdeskapande.

Uppdrag

- Samtliga verksamheter ska identifiera arbetssätt eller arbetsuppgifter som inte längre bedöms som värdeskapande och beskriva hur man arbetat med att förändra eller fasa ut dessa.

Perspektiv: Medarbetare

Involvera motiverade medarbetare

En förutsättning för en framgångsrik organisation är motiverade medarbetare som känner sig uppskattade och respekterade. Ledare och medarbetare är engagerade i att utveckla en god arbetsmiljö. Alla ser sin roll i helheten och har ett tydligt mandat att bidra till verksamhetens utveckling.

Vårt mål är att vara Sveriges bästa offentliga arbetsgivare, och kunna erbjuda och bedriva en verksamhet med högsta kvalitet. För att långsiktigt kunna säkerställa kompetensförsörjning och vara en attraktiv arbetsgivare är en god arbetsmiljö och möjlighet till kompetensutveckling avgörande. Det gäller både för rekrytering och för att behålla viktig kompetens. Alla medarbetare ska ha ett hållbart arbetsliv och möjlighet att påverka sin arbetsmiljö.

Region Jönköpings län har över 11 000 medarbetare inom en stor bredd av verksamheter och yrkesgrupper, som alla bidrar till att förverkliga visionen *För ett bra liv i en attraktiv region*. De är vår främsta och viktigaste resurs oavsett var de arbetar i organisationen.

Region Jönköpings län ska vara en god förebild för andra arbetsgivare och lyhörd gentemot medarbetarna. I arbetet med ständiga förbättringar och klok resursanvändning krävs en öppenhet för nya arbetssätt, möjlighet till delaktighet och inflytande från medarbetare. Kompetensförsörjning och en aktiv personalpolitik är och kommer fortsatt vara en av de strategiskt viktigaste frågorna för utvecklingen av Region Jönköpings län.

För att uppnå målet med att vara Sveriges bästa offentliga arbetsgivare påbörjades under 2021 ett arbete med att ta fram ett medarbetarlöfte. Medarbetarlöftet blir kärnan i vårt arbetsgivarvarumärke och ska fånga essensen av vad Region Jönköpings län är och vad som gör oss unika. Målet med ett medarbetarlöfte är att attrahera nya medarbetare och behålla befintliga. Medarbetarlöftet är tänkt att spegla hur de anställda upplever sitt arbete hos Sveriges bästa offentliga arbetsgivare. Arbetet med att utveckla och, när det är fastställt, implementera medarbetarlöftet fortsätter under 2022.

Medarbetarlöftet sammanfattar vad medarbetaren kan förvänta sig av Region Jönköpings län och vad arbetsgivaren förväntar sig av medarbetaren. Ett medarbetarlöfte är sanningsenligt och

överensstämmer med den bild medarbetarna har av hur det är att arbeta i Region Jönköpings län. Medarbetarlöftet skapar attraktiva associationer och uppfattningar om hur det är att jobba inom Region Jönköpings län kopplat till kultur, arbetsmiljö, karriärutveckling, löner och för-måner.

Utgångspunkter i siffror

Totalt har Region Jönköpings län drygt 11 000 medarbetare varav knappt 80 procent är kvinnor. 93 procent är tillsvidareanställda och 7 procent är visstidsanställda. Dessutom finns cirka 300 timavlönade årsarbetare. Andelen heltidsanställda månadsavlönade uppgår till 85 procent och medelåldern bland medarbetarna är 45,1 år. Ungefär 270 medarbetare, eller knappt 3 procent, går i pension varje år de närmaste tio åren.

Sjukfrånvaron förändras vanligen på ett regelbundet sätt över tid. Baserat på den trenden borde vi nu vara inne i en period med minskande sjukfrånvaro (figur 8 sidan 26). Under 2020 var sjukfrånvaron betydligt högre än vad som förväntats. Det är kopplat till pandemin och de striktare rekommendationerna från Folkhälso-myndigheten. Region Jönköpings läns sjukfrånvaro ligger i jämförelse med andra regioner ungefär på riksgenomsnittet.

Verksamhetsövergångar inom hemsjukvård, länstrafik, sjukhusapotek, primärvård och regionbildning har påverkat antalet medarbetare i olika personalgrupper över tid. Sedan regionbildningen 2015 har antalet årsarbetare i Region Jönköpings län totalt sett ökat med ca 12 procent fram till 2020. Läkare har ökat med 14 procent, sjuksköterskor har ökat med 10 procent och undersköterskor med ca 5 procent.

I årsarbetare räknat motsvarar det ungefär 350 sjuksköterskor, 150 läkare och 70 undersköterskor. Även gruppen ledning och administration har ökat med ca 350 årsarbetare till följd av nya uppdrag inom främst regional- och kommunal utveckling, energikontor och länstrafik samt genom utökning av vissa stödfunktioner kopplat till bland annat kompetensförsörjning, sjukhusstöd och IT.

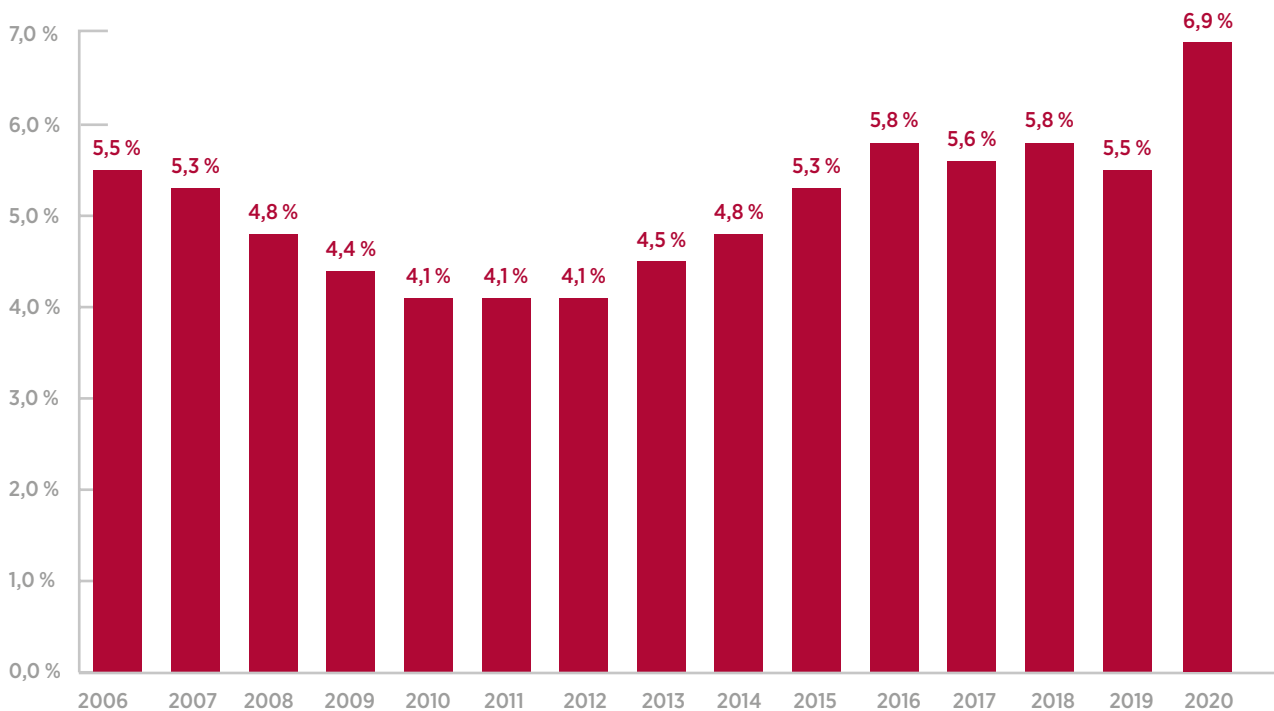
Fördelning och utveckling inom sju av Region Jönköpings läns stora personalgrupper mätt i årsarbetare framgår av figur 9, utveckling av månadsavlönade årsarbetare.

Även om antalet medarbetare i Region Jönköpings län totalt sett har ökat den senaste femårsperioden finns bemanningsproblem och det är svårt att rekrytera inom vissa verksamheter och områden. Nationella prognoser visar att tillgången på flera större yrkesgrupper kommer att vara begränsad även framöver. Inom vissa yrkesgrupper finns också utmaningar som till exempel generationsväxlingar eller hög personalomsättning.

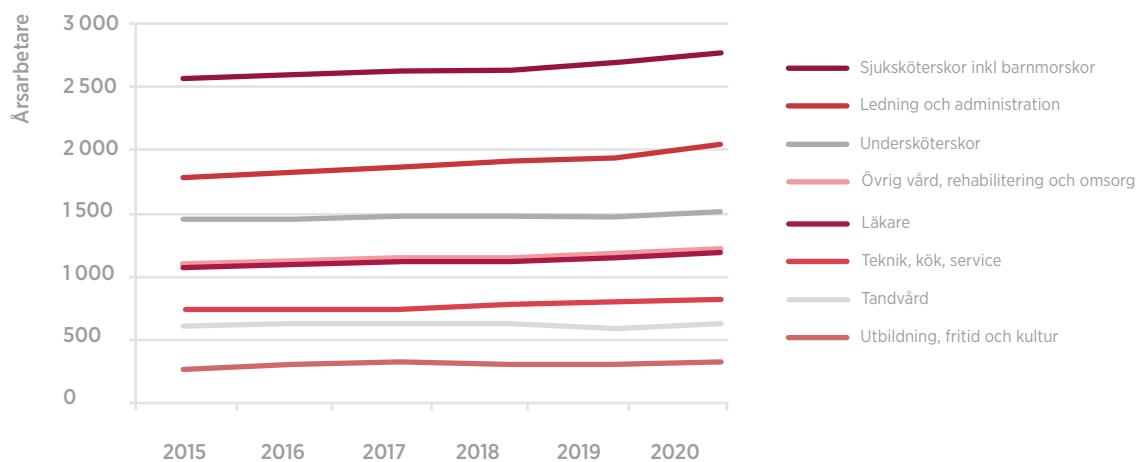
Under 2020 var personalomsättningen 7,2 procent; 735 medarbetare slutade sin anställning varav 260 gick i pension. Det är en minskning med 1,5 procentenheter jämfört med 2019. Under samma period tillsvidareanställdes 972 medarbetare. Personalomsättningen skiljer sig åt i olika yrkesgrupper och under 2022 följs fortsatt utvecklingen med syfte att minska oönskad personalomsättning. (figur 10)

Pandemin har inneburit en stor påfrestning för hälso- och sjukvården och medarbetarna inom Region Jönköpings län och har lett till att verksamheter har belastats olika avseende arbetsmiljö och återhämtning.

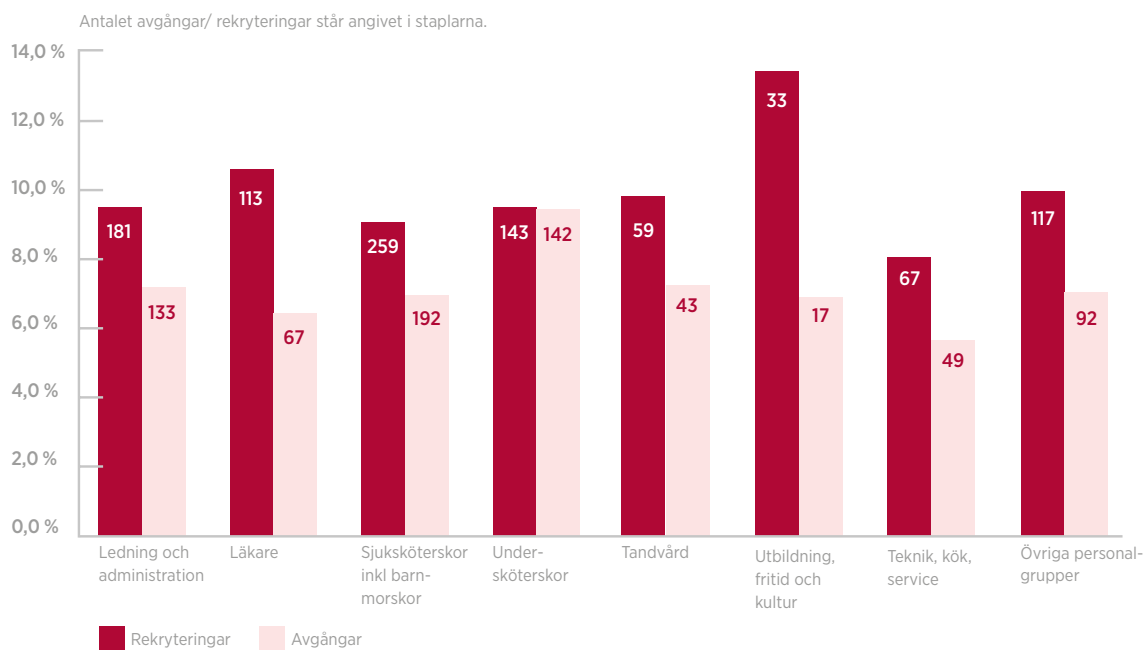
Figur 8 Den totala sjukfrånvarotiden, ackumulerad under året, som andel (%) av den tillgängliga ordinarie arbetstiden.

Figur 9 Utveckling av månadsavlönade årsarbetare per den sista december respektive år.

Figur 10 Personalomsättning och antal externa avgångar/rekryteringar inom Region Jönköpings län 2020. Andel avgångar och rekryteringar för tillsvidareanställda januari 2020 till december 2020.

STRATEGISKT MÅL: Sveriges bästa offentliga arbetsgivare

Framgångsfaktor Rätt kompetens och bemanning

Sveriges befolkning fortsätter att växa och det finns en stor utmaning i att antalet barn, unga och äldre ökar snabbare än den arbetsföra befolkningen. Den demografiska utvecklingen i Region Jönköpings län stämmer väl överens med utvecklingen nationellt vilket innebär att det inte kommer finnas utrymme att öka personalstyrkan i förhållande till de krav som den totala befolkningstillväxten betingar. Förutsättningarna att lyckas rekrytera och behålla personal kan även skilja mellan olika verksamheter och geografiska områden, vilket kräver riktade satsningar i områden med bemanningsproblem. Det kommer därför krävas fler och andra insatser än bara rekrytering för att fortsatt kunna ha en god kompetensförsörjning av verksamheten. Detta för att säkra bästa möjliga verksamhet i hela Region Jönköpings län.

Region Jönköpings län behöver ständigt attrahera och rekrytera nya medarbetare för att våra verksamheter ska kunna utföra sina uppdrag. Under 2020 sökte cirka 30 000 kandidater jobb i Region Jönköpings län och nästan 1 000 nya

medarbetare tillsvidareanställs varje år. En välfungerande rekryteringsprocess och ett bra bemötande av alla arbetssökande är en viktig del i strategin för att bygga arbetsgivarvarumärket. Genom ökad synlighet och målgruppsanpassad kommunikation marknadsförs Region Jönköpings län som en attraktiv arbetsgivare och en framgångsrik organisation.

Arbetet med att använda rätt kompetens är centralt på varje nivå och del i organisationen. En ändamålsenlig fördelning av arbetsuppgifter, ansvar och roller utifrån personalens kompetens och där de gör mest nytta är en förutsättning för kvalitet och effektivitet. Inom hälso- och sjukvården finns det möjligheter att omfördela arbetsuppgifter mellan olika professioner, vilket kan underlätta arbetet med att uppnå en effektiv, tillgänglig och säker vård där den samlade kompetensen används på bästa möjliga sätt.

BT (bastjänstgöring) är en inledning av ST (Specialisttjänstgöring) som ska genomföras från och med juli 2021 av alla legitimerade läkare som ska påbörja ST och inte redan genomgått eller påbörjat svensk AT (Allmäntjänstgöring). Övergången från AT till BT kommer att ta många år och beräknas vara helt genomfört runt år 2030.

Systemmätetal	Mål 2022	Resultat 2019	Resultat 2020	Grönt	Gult	Rött	Periodicitet
Kandidatupplevelse efter avslag i förhållande till övriga offentliga verksamheter i samma mätning (CNPS, attraktiv arbetsgivare)	75%	49%	57%	>75%	>50%	<49%	Tertial
Personalomsättning (andel externa avgångar exkl pension)	4,5%	6,1%	4,6%	<4,5%	<6%	>6%	Helår

Uppdrag

- Med bred förankring hos medarbetare, politik och tjänstepersoner arbeta fram ett "medarbetarlöfte" där vi som arbetsgivaren Region Jönköpings län tydliggör målet att vara Sveriges bästa offentliga arbetsgivare.
- Den länsövergripande resursenhet för att underlätta bemanning som byggs upp under 2021 och fortsätter att utvecklas under 2022.
- Utveckla och implementera en regiongemensam modell för BT läkare.

Framgångsfaktor Intressanta arbetsuppgifter och goda utvecklingsmöjligheter

Kännetecknande för oss som attraktiv arbetsgivare är utbudet av intressanta, utmanande och meningsfulla arbetsuppgifter, och utvecklande yrken som skapar värde för invånarna i länet. En förutsättning för en framgångsrik organisation är att varje medarbetare känner sig ha förtroende att utföra och utveckla sina arbetsuppgifter. Var och en behöver därför se sin roll i helheten, ha klara mål, de medel som krävs samt kunskap om hur resultat ska uppnås. För Region Jönköpings län som arbetsgivare är det viktigt att medarbetarna känner att de har intressanta och viktiga arbetsuppgifter oavsett var i organisationen de arbetar.

För att få en bra start får alla nya medarbetare såväl en allmän introduktion till att jobba i Region Jönköpings län och våra värderingar, som en arbetsplatsnära introduktion med fokus på arbetsplatsen och kommande arbetsuppgifter. Att använda erfarna och kompetenta medarbetare som en resurs vid exempelvis arbetsplatsnära introduktion eller mentorskap skapar förutsättningar för kompetensöverföring för den tysta kunskap och erfarenhet de besitter. Kompetensen och engagemanget hos medarbetarna är avgörande för organisationens framgång. Verksamhetens behov, regelbundna medarbetarsamtal och individuella kompetensutvecklingsplaner ligger till grund för att utveckla och tillföra kompetens på ett sätt som stärker såväl individen som verksamheten i sin helhet. Chefen ska, tillsammans med sina medarbetare, på ett individuellt och metodiskt sätt arbeta med kompetensutveckling utifrån verksamhetens nuvarande och framtida behov samt den enskildes och yrkesgruppernas olika förutsättningar.

Att alla medarbetare ges möjlighet till relevant och kontinuerlig kompetensutveckling är centralt för att ständigt förbättra och på bästa sätt bedriva verksamhet för de vi är till för. Inom läraryrket finns en tydlig kompetensutveckling genom de olika utvecklingsstegen från AT (allmäntjänstgöring)/BT (bastjänstgöring) till ST (specialisttjänstgöring) och sedan till färdig specialistläkare. Region Jönköpings län erbjuder sedan tidigare sjuksköterskor att genom högskolestudier vidareutbilda sig till specialistsjuksköterska med bibehållen grundlön via en utbildningsanställning. Utbildningsanställningarna är centrala för Region Jönköpings läns kompetensförsörjning av specialistutbildade sjuksköterskor och för att upprätthålla den nivå av specialistkompetens vi idag har.

För att öka attraktiviteten och intresset för vissa specialistinriktningar med högt rekryteringsbehov och därmed få fler sökande till dessa utbildningsanställningar, har traineetjänster med inriktning intensivsjukvård, anestesivård och operation införts. Under 2020 och 2021 utökades även möjligheterna till betald specialiserad vidareutbildning för andra akademiska yrkesgrupper och undersköterskor utifrån verksamheternas behov.

Region Jönköpings län erbjuder goda möjligheter att jobba med utveckling och förbättringsarbete. Genom att utveckla och tydliggöra karriärmöjligheter och karriärtjänster för olika yrken och samtidigt främja intern rörlighet ges medarbetare en möjlighet att utveckla både sig själva och verksamheten.

Systemmätetal	Mål 2022	Resultat 2019	Resultat 2020	Grönt	Gult	Rött	Periodicitet
Andelen medarbetarsamtal	90%	92%	79%	>90%	>89%	<75%	År

Uppdrag

- Utveckla och tydliggöra karriär och utvecklingsmöjligheter i olika yrken i hela organisationen.
- Fortsatt arbete med yrkesspecifik introduktion där behov finns.

Framgångsfaktor Lön och arbetsvillkor

En väl fungerande lönebildning och långsiktigt hållbara arbetsvillkor är en viktig förutsättning för att fortsatt vara en attraktiv arbetsgivare. Region Jönköpings län driver en lönepolitik inriktad mot konkurrenskraftiga löner som kan hävda sig på marknaden. Lönebildningen ska stimulera till ökat engagemang och utveckling av verksamhetens produktivitet och kvalitet. Lönebildningen är en del i verksamhetsstyrningen och en drivkraft för att motivera till bra arbetsprestationer. Varje medarbetare ska, under hela sitt yrkesliv, kunna påverka sin lön genom att utvecklas i arbetet, utöka sin erfarenhet och förbättra sina arbetsresultat. Löneöversynen ska vara en naturlig del i den löpande verksamheten och ge möjlighet till löneutveckling för de medarbetare som bidrar mest till verksamheten. Våra kollektivavtal och Riktlinjer för lönebildning i Region Jönköpings län ger förutsättningarna för arbetet. För att nå en ökad attraktivitet och underlätta bemanning av flera kliniskt nära yrkesgrupper påbörjades en riktad lönesatsning om 50 miljoner kronor per år 2020 och 2021. Under 2022 fortsätter satsningen med ytterligare 50 miljoner kronor. Utöver detta ökas anslaget för personalkostnadsökningar i löneöversynen med 0,2 procentenheter, vilket motsvarar ca 10 mnkr. Dessa medel tillförs för att det även ska finnas möjlighet att göra satsningar riktade mot medarbetare och grupper av medarbetare som inte ingår i de prioriterade yrkesgrupperna utan att det sker på bekostnad av andra yrkesgrupper. Genomförd kartläggning av Region Jönköpings läns löner ligger till grund för de riktade

satsningar som fortsätter under planperioden med syfte att nå önskad lönestruktur.

Alla medarbetare erbjuds att arbeta heltid vilket bidrar till att lösa de kommande demografiska utmaningarna samt gör det både attraktivt att arbeta i vår organisation och bidrar till ökad jämställdhet. Samtidigt är det viktigt att medarbetarna ges inflytande över den egna arbetsituationen och har en möjlighet att påverka sitt dagliga arbete och sina arbetstider utifrån verksamhetens behov. Utveckling av former för distansarbete och olika arbetstids- och schema-modeller, t ex 80-10-10, fortsätter utifrån respektive verksamhetens behov och möjligheter.

I samband med att en anställd avslutar sin anställning är det viktigt att det hålls avslutningssamtal. Det som kommer fram i avslutningssamtal ska tas tillvara på ett strukturerat och systematiskt sätt. Under 2021 pågår arbete med att ta fram en enkät som ska fungera som komplement till avslutningssamtalen. Detta för att även erbjuda möjligheten att ge synpunkter som kan tas tillvara och presenteras på ett sätt som garanterar anonymitet.

Region Jönköpings län som arbetsgivare strävar efter att ha en god relation med fackförbunden och efter en god samverkan centralt och lokalt.

Samarbetet med fackförbunden ska vara fortsatt gott och det konstruktiva arbete som startade 2021 fortsätter.

Systemmätetal	Mål 2022	Resultat 2019	Resultat 2020	Grönt	Gult	Rött	Periodicitet
Andelen heltidsanställda (redovisas könsuppdelat)	87%	Nytt mätetal 2022	Nytt mätetal 2022	>87%	>86%	<72%	Tertial

Uppdrag

- Den riktade lönesatsningen som påbörjades under 2020 fortsätter under året för att nå den önskade lönestrukturen och därigenom en ökad attraktivitet och underlätta bemanning.

Framgångsfaktor Bra chef- och ledarskap

Ett framgångsrikt chef- och ledarskap vilar på Region Jönköpings läns grundläggande värderingar och är en nyckel till att uppfattas som en attraktiv arbetsplats. Med fokus på invånarnas behov ska chefen verka för verksamhetens resultat och utveckling, medarbetares kompetensutveckling, arbetstillfredsställelse och leda det systematiska förbättringsarbetet. Cheferna är arbetsgivarföreträdare och har ett helhetsansvar för sin verksamhet och att nå uppsatta mål samt har ett tydligt mandat att leda. Lyhörddhet både uppåt och nedåt i organisationen är viktigt.

Chefer behöver kontinuerligt stärkas i sin roll som arbetsgivarföreträdare och ledare. ↪

Program och utbildningar kring chefs- och ledarskap, samt talangutveckling är en viktig förutsättning för att kunna leda det systematiska förbättringsarbetet. Arbetet med att tydliggöra chefsuppdraget och skapa förutsättningar för ett hållbart chefskap fortsätter under 2022.

Uppdrag

- Åtgärd från hållbarhetsprogrammet: Fortsatt arbeta för att tydliggöra chefsuppdraget och skapa förutsättningar för ett hållbart chefskap genom att t ex antalet medarbetare per chef ska vara rimligt.

Framgångsfaktor Arbetsmiljö och hälsa

Medarbetarskapet bygger på ett välfungerande samarbete mellan kollegor, medarbetare och chefer i det dagliga arbetet. Det är allas gemensamma ansvar att bidra till god arbetsmiljö och god kommunikation.

Region Jönköpings län arbetar aktivt med hälsofrämjande, förebyggande och rehabiliterande insatser för en god organisatorisk och social arbetsmiljö. För att främja hälsa höjs friskvårdsbidraget från 1200 kronor till 2200 kronor 2022. I det systematiska arbetsmiljöarbetet ska risk-

bedömningar, handlingsplaner, åtgärder och uppföljningar ske regelbundet för att främja en god hållbar arbetsmiljö och förebygga ohälsa och olycksfall.

Goda resultat avseende rehabilitering kräver tidiga och aktiva insatser, bland annat i samverkan med företagshälsovården, hälso- och sjukvården och Försäkringskassan. Alla medarbetare ska erbjudas en likvärdig arbetslivsinriktad rehabilitering utifrån sina behov. Målet är att medarbetare som är i pågående sjukskrivning ska få ökat stöd och tidigare komma tillbaka till arbete.

Systemmätetal	Mål 2022	Resultat 2019	Resultat 2020	Grönt	Gult	Rött	Periodicitet
Sjukfrånvaro % - antal sjuktimmar, ackumulerat under året, som andel av den ordinarie arbetstiden.	5,5%	5,5%	6,9%	<5,5%	>5,5% men minskar jämfört med föregående år	>5,5%	Tertial
Andel overtidstimmar i förhållande till totalt utförd arbetstid %	1,7%	1,7%	1,9%	<1,7%	<2%	>2%	Helår

Uppdrag

- Fortsatt införande av nytt förmånspaket som utreds/tas fram under 2021. I införandet ingår även en höjning av friskvårdsbidraget samt en digitalisering genom upphandling av ny förmånsportal för att förenkla och bättre synliggöra de olika förmåner som Region Jönköpings län erbjuder sina medarbetare.
- Alla verksamheter ska under 2022 ta del av och börja arbeta i det digitala stödsystemet för systematiskt arbetsmiljöarbete (SAM).

Framgångsfaktor Lika rättigheter och möjligheter

Våra arbetsplatser ska kännetecknas av respekt för alla människors lika värde och vara en inkluderande arbetsplats där alla har lika rättigheter och möjligheter. Det sociala hållbarhetsarbetet utgår från människors lika värde och att människor med olika bakgrund, färdigheter och livserfarenheter berikar varandra med ny kunskap och nya insikter.

Vår arbetsmiljö är fri från kränkande särbehandling, trakasserier och sexuella trakasserier, diskriminering och repressalier. Det interna sociala hållbarhetsarbetet för lika rättigheter och möjligheter ska ingå som en del i det ordinarie systematiska arbetsmiljöarbetet (det är även en av framgångsfaktorerna i Hållbarhetsprogrammet - Vi är till för alla).

Region Jönköpings län ska fortsätta arbeta aktivt för att skapa goda och lika förutsättningar för alla medarbetare oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Arbete för lika rättigheter och möjligheter stärker bilden av Region Jönköpings län som en attraktiv arbetsgivare.

Målet är att skapa arbetsplatser som är tillgängliga för alla. För att värna lika rättigheter ser vi över förutsättningar för våra befintliga medarbetare, men även öppenhet i rekryteringssammanhang för att inkludera personer med funktionsnedsättning i arbetslivet.

Uppdrag

- Åtgärd från hållbarhetsprogrammet:
Under planperioden ska chefer få ett ökat stöd i arbetet med aktiva åtgärder för lika rättigheter och möjligheter.

Perspektiv: Ekonomi

Leder för hållbarhet

Med engagerade ledare som utgår från kund- och intressentbehov förstärks en kultur som skapar förutsättning för hållbar utveckling. Ledare ser verksamheten, dess produkter, tjänster och processer som delar i en större helhet och verkar aktivt för att förbättra samhälle, miljö och ekonomi. Ledare tar till vara och utvecklar medarbetarnas och organisationens samlade kompetens och mångfald.

STRATEGISKT MÅL: God hushållning av resurser på såväl kort som lång sikt

Framgångsfaktor Kostnadseffektiv verksamhet

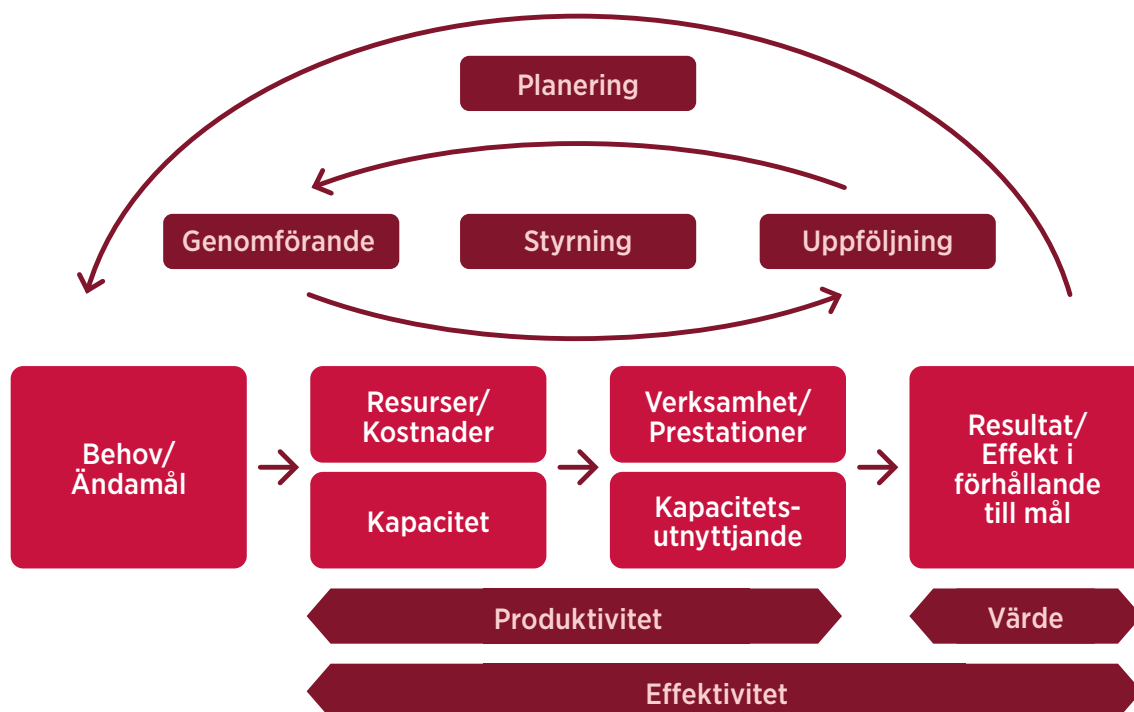
Utgångspunkten för styrningen är Kommunallagens krav på god hushållning, både ur ett verksamhetsperspektiv (ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet) och ur ett finansiellt perspektiv (långsiktig och uthållig finansiering).

Verksamhetsmål inom hälso- och sjukvård och regional utveckling ska uppnås med lägsta möjliga resursinsats. För en bra styrprocess krävs att olika verksamhetsnivåers mål, resurstilldelning och resultat är tydliga, i såväl planering som genomförande och uppföljning. En ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet uppnås genom god måluppfyllelse där tjänsten producerats med en hög produktivitet (figur 11 sidan 33). Kvalitet är Region Jönköpings läns strategi inom alla områden. Den stora resursen för utveckling uppstår genom att prioritera, förbättra och effektivisera nuvarande verksamhet. På detta sätt frigörs resurser som kan satsas på nya områden och åtaganden.

Finansiellt mål

Region Jönköpings län har en stark och stabil ekonomisk grund som skapats genom ett långsiktigt ansvarstagande. Kostnadsutvecklingen inom framförallt hälso- och sjukvården och kollektivtrafiken kommer att ställa krav på finansiering och kostnadskontroll för en ekonomi i balans. Nya satsningar och reformer samt investeringar i verksamheten ska därför ske med långsiktig stabilitet i fokus. Varje generation bör bära kostnaderna för den service som den beslutar om och själv konsumerar. För att säkerställa en hälso- och sjukvård med god tillgänglighet och hög kvalitet krävs en fortsatt tydlig prioritering av välfärdens verksamheter.

Figur 11 Styrprocess för ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet.

Det övergripande finansiella målet för godushållning är att vi över tid ska finansiera investeringarna med egna medel. Utgångspunkten är att Region Jönköpings läns verksamheter inte kostar mer än vad som kan finansieras genom skatteintäkter och statsbidrag. Region Jönköpings läns ekonomiska resultat ska vara på en nivå där såväl konjunktursvängningar som framtida åtaganden kan klaras. Det handlar om att klara pensionsåtaganden gentemot personalen, investering och finansiering i all verksamhet som Region Jönköpings län ansvarar för.

Det övergripande finansiella målet innebär att:

- Skatteintäkter och statsbidrag/kommunal utjämning ska räcka till verksamhetens nettokostnader och investeringsutgifter.
- Finansiella intäkter från pensionsmedels- och rörelsekapitalförvaltningen ska täcka finansiella kostnader avseende pensionsskulden.
- Det övergripande finansiella målet om egenfinansiering utvärderas över tidsperioden 2015–2025.

Uppdrag

- Under 2021 påbörjades ett arbete med att utvärdera och arbeta fram målet för egenfinansiering för nästkommande period.

Av skatteintäkter och statsbidrag/kommunal utjämning ska över tid verksamhetens nettokostnader utgöra 98 procent, finansnetto 0 procent och investeringsutgifter utöver avskrivningar utgöra 0–2 procent av skatteintäkter och statsbidrag/kommunal utjämning.

Inom den kommunala sektorn är den allmänna definitionen av egenfinansiering av investeringar att investeringsutgifterna ska täckas av årets resultat och avskrivningar. Den 1 januari 2019 förändrades den kommunala redovisningslagen så att finansiella tillgångar ska värderas till marknadsvärdet. Det innebär att orealiserade värdeuppgångar och värdenedgångar på finansiella tillgångar blir resultatpåverkande och att årets resultat ett enskilt år kan vara mycket högt alternativt lågt i förhållande till budget beroende på att orealiserade värdeförändringar påverkat resultatet.

För att den förändrade redovisningsprincipen inte ska påverka hur Region Jönköpings läns mål om egenfinansiering av investeringar bedöms är scenariot för perioden 2015–2025 beräknat utifrån resultatmålet verksamhetens resultat före finansnetto och avskrivningar. På så vis får finansnettot ingen påverkan på det finansiella målet.

Pensionssskuld

Den 31 december 2020 uppgick Region Jönköpings läns pensionsåtagande till 9,2 miljarder kronor. Pensionsåtagandet regleras i huvudsak genom tre avtal: PA-KL, KAP-KL och AKAP-KL.

Avkastningen på de samlade finansiella tillgångarna på 8,3 miljarder kronor (marknadsvärde 2020-12-31) beräknas över tid täcka kostnaden för att värdesäkra pensionsåtagandet. Risk finns dock att skulden ökar kraftigt framöver, eventuellt redan 2021, genom justering av diskonteringsräntan samt ökning av den beräknade genomsnittliga livslängden. Kostnaden för den förmånsbestämda pensionen beräknas öka med cirka 20 miljoner kronor inklusive löneskatt per år under planperioden, och bli drygt 400 miljoner kronor 2024. Samtidigt förväntas den avgiftsbestämda pensionskostnaden öka med drygt 10 miljoner kronor per år och bli cirka 350 miljoner kronor 2024.

Finansiella förutsättningar

Region Jönköpings läns finansiella förutsättningar för att tillgodose medborgarnas behov beror i huvudsak på:

- Befolkningsutvecklingen i länet relaterad till ökningen i riket.
- Samhällsekonomin utveckling och dess påverkan på skatteunderlag.
- Statens transfereringar.
- Avgiftsnivåer.
- Skattesats.

Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) bedömning 2021 av samhällsekonomin

SKR:s skatteunderlagsprognos vilar på ett samhällsekonomiskt scenario där Sverige går mot normalkonjunktur 2024. Prognosen för 2021 pekar mot stark återhämtning, och även 2022 bedömer SKR en hög tillväxt, såväl för BNP som för sysselsättningen. Under 2021 prognostiserar SKR tilltagande ökning av arbetade timmar under andra halvåret, tack vare minskad smittspridning och att en stor andel av befolkningen då bör vara vaccinerad. Inkomster från sjuk- och föräldrapening börjar återgå till mer normala nivåer och

indexeringen av pensionsinkomster blir lägre än 2020 men arbetslöshetsersättningarna fortsätter öka i snabb takt. Totaleffekten är att SKR räknar med en klar förbättring av skatteunderlagstillväxten 2021. Konjunkturåterhämtningen ger tillfälligt hög skatteunderlagstillväxt 2022.

För 2022 visar SKR:s beräkningar att skatteunderlagstillväxten tilltar till den historiska trenden, för att 2023 och 2024 åter falla tillbaka till väsentligt lägre ökningstal. De bygger på ett scenario för den samhällsekonomiska utvecklingen, som efter 2021 innebär stadig konjunkturförbättring med ihållande stor ökning av arbetade timmar, framförallt 2022. Därefter ökar arbetade timmar långsammare men ändå i relativt hög takt både 2023 och 2024, då arbetsmarknaden når konjunkturrell balans.

Prognos för BNP tillväxten för 2021 beräknas till 3,2 procent, för 2022 3,5 procent, medan BNP tillväxten antas bli något lägre för 2023 och hamna på cirka 1,9 procent. Andelen arbetslösa bedöms uppgå till dryga 8 procent, som genomsnitt de kommande tre åren.

Utifrån SKR:s skatteunderlagsprognos från april 2021 kan ändå antas att de finansiella förutsättningarna kommer att vara i något bättre än nivån som ligger i beslutad flerårsplan. Prognosen visar på en något starkare skatteunderlagstillväxt både 2021, 2022 och 2023.

Generella statsbidrag och utjämning

Statens bidrag till landstingssektorn består i allt väsentligt av bidraget för kommunalekonomisk utjämning och bidraget avseende läkemedelsförmånen. Syftet med kommunal utjämning är att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar för alla landsting och regioner att kunna tillhandahålla likvärdig service oberoende av länsinvånarnas inkomster och andra strukturella förhållanden. Systemet för kommunalekonomisk utjämning omfattar:

- Inkomstutjämningsbidrag (staten garanterar medelskattekraft på 115 procent).
- Mellankommunal kostnadsutjämning (hälso- och sjukvård, glesbygd, befolkningsförändringar, kollektivtrafik, strukturella löneskillnader).
- Regleringsavgift (staten reglerar här den totala nivån på transferering).

Tabell 1 Generella statsbidrag och utjämningsbidrag

Miljoner kronor	Utfall 2020	Prognos 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Inkomstutjämnning	1 774	1 830	1 932	1 991	2 050
Kostnadsutjämnning	-93	-80	-72	-68	-65
Regleringsavgift/bidrag	-87	253	162	37	-7
Läkemedelsbidrag	1 065	1 147	1 211	1 275	1 343
Välfärds miljard flyktingvariabler resp. inv.	26	0	0	0	0
Välfärdssatningar pandemin	368	0			
Summa	3 053	3 150	3 233	3 235	3 321

Statsbidrag för läkemedel

Genom överenskommelser mellan staten och SKL har regionerna ersatts med ett särskilt statsbidrag för kostnaden för läkemedelsförmånerna. Statsbidraget fördelas enligt en behovsmodell som är baserad på befolkningsstruktur och socioekonomi. Mycket kostsam läkemedelsbehandling för vissa sjukdomar, som är ojämnt fördelade mellan regionerna, finansieras solidariskt av regionerna. Statens ersättning till regionerna för läkemedelsförmånerna är ett specialdestinerat statsbidrag. Region Jönköpings läns bidrag för läkemedel beräknas för 2022 uppgå till 1 211 miljoner kronor.

Riktade statsbidrag till hälso- och sjukvården

Utöver generella statsbidrag förekommer ett flertal riktade statsbidrag/projektbidrag. De riktade statsbidragen inom hälso- och sjukvård är i de flesta fall knutna till en överenskommelse som tecknas mellan staten och SKR. I överenskommelsen regleras vilka insatser regioner ska göra för att erhålla bidragen samt hur insatserna ska återredovisas.

Bedömningen av förväntade intäkter för riktade statsbidrag år 2022 är 410 miljoner kronor för Region Jönköpings län. Utgångspunkten i planeringen för Region Jönköpings län är att det arbete som påbörjades under 2018 och i allt väsentligt har fortsatt under åren 2019, 2020 och 2021 kommer att fortgå även under 2022. De riktade statsbidragen har fördelats som permanenta förstärkningar verksamheten. De överenskommelser som tecknas inför 2022 kan dock innebära att vissa justeringar kan behöva göras.

Regionskatten

Region Jönköpings läns utdebitering 2021 är 11,76 kronor. Om hänsyn tas till regionernas olika kostnadsansvar för hemsjukvård, kollektivtrafik, färdtjänst med mera (den så kallade justerade skattesatsen), var den 2020 för Region Jönköpings län 11,59 kronor, vilket är något lägre än genomsnittet för riket.

En viktig förutsättning för fortsatt god samhälls-ekonomisk tillväxt är att skatten hålls på en långsiktigt hållbar nivå.

Tabell 2 Genomförda skatteförändringar sedan 2011

År	Förändring	Kronor	Skattesats
2019	Höjd utdebitering	0,50	11,76
2015	"Skatteväxling" region med mera	0,05	11,26
2014	Skatteväxling av färdtjänst	0,15	11,21
	Höjd utdebitering	0,40	
2013	Skatteväxling av hemsjukvård	-0,34	10,66
2012	Skatteväxling av trafik	0,33	11,00
2011			10,67

Finansiella intäkter/kostnader

Årsavkastningen för de finansiella tillgångarna åren 2022–2024 beräknas uppgå till cirka 4,75 procent, vilket motsvarar cirka 415 miljoner kronor per år. Pensionsskulden vid 2021 års utgång beräknas uppgå till 9,9 miljarder kronor och beräknas öka till 10,4 miljarder kronor 2024. Kostnad för värdesäkring av pensionsskulden beräknas öka från 200 miljoner kronor 2022 till 300 miljoner kronor 2024.

Finansiell bedömning 2022–2024

För en långsiktig och finansiell hållbar utveckling är Region Jönköpings läns finansiella målsättning att över tid uppnå ett finansiellt resultat som ger förutsättning för egenfinansiering av investeringar. Föreliggande resultatbedömning och bedömning kring möjlighet av egenfinansiering av investeringar baseras på följande förutsättningar:

- Verksamhetens nettokostnad för 2022–2024 är en uppräkningsbudget utifrån av SKR bedömda pris- och löneförändring.
- Skatteintäkter och kommunal utjämningsstatsbidrag utifrån SKR:s bedömning april 2021.
- Oförändrad skattesats 2022 (11,76).
- Utgiftsramar för 2022–2024 har utökats vilket redovisas i tabellen sidan 39.

Investeringar

Erfarenheten visar att utfallet av investeringarna sällan når upp till målen i budget och flerårsplan. Bedömningen är att det är realistiskt att investeringarna uppgår till 85 procent av den beräknade investeringskalkylen under 2022 resterande år beräknas de till 100 procent av investeringskalkylen. Egenfinansiering av investeringar under perioden 2015–2025 redovisas i tabell sid 40.

De investeringar som avser köp av tåg som tidigare leasats (2019) samt byggnation av tågdepå (2021, 2022) hanteras utanför målet om egenfinansiering. Målet om egenfinansiering nås inom egenfinansieringsperioden 2015–2025. Inom ramen för egenfinansiering ingår även medfinansiering av järnvägsförbindelsen Y:et, beslutat i fullmäktige 2017. När genomförandavtal tecknas kommer överenskommet belopp belasta resultatet.

Finansiell utblick mot 2030

De senaste tjugo åren har det varit en förhållandevis god balans i den demografiska utvecklingen. De åldersgrupper som är i arbete och därmed bidrar till finansiering av välfärden har vuxit i ungefär samma takt som de behov som den demografiska utvecklingen har gett. Trots det har välfärdssektorn haft stora utmaningar att klara en verksamhet och ekonomi i balans. Region Jönköpings län har sedan början av 2000-talet varje år ökat kostnadsmassan utöver pris- och löneökningar, det vill säga en volymökning.

Den demografiska utvecklingen de kommande 20 åren kommer däremot att innebära en mycket stor utmaning för välfärdssektorn i hela Sverige. Enligt befolkningsprognosen kommer Jönköpings län att ha cirka 395 000 invånare år 2030, en ökning med nästan 30 000 invånare. Det som kommer att utmana välfärdssektorn är att de åldersgrupper som ökar mest är de yngre och de äldre. Åldersgrupperna som vi idag räknar till de som arbetar, 20–64 år, ökar visserligen också men inte alls lika mycket.

Staten, kommuner och regioner påverkas på olika sätt av den demografiska utvecklingen fram till 2030. En långtidsprognos har tagits fram för att konkretisera hur Region Jönköpings läns verksamhet och därmed intäkter och kostnader påverkas. Nettokostnadsprognosen är beräknad utifrån befolkningsprognosen med verksamhetskostnader utifrån hur dagens invånare konsumerar Region Jönköpings läns tjänster beroende på ålder och kön. Detta ger en framskrivning av nettokostnaderna utifrån att all verksamhet bedrivs och konsumeras på samma sätt som idag, det vill säga demografiutvecklingen får fullt genomslag. Även för prognosen över skatteintäkter och statsbidrag ligger befolkningsprognosen som bas för hur skatteintäkter med mera utvecklas under perioden. Utöver detta har en del schablonmässiga bedömningar gjorts för att skapa en komplett kalkyl.

Långtidsprognosen visar tydligt att Region Jönköpings län inte kan låta nettokostnadsutvecklingen följa den demografiska utvecklingen och fortsätta att öka i volym. Det kommer att behövas en omställning i verksamheten som gör att Region Jönköpings län klarar att leverera verksamhet inom hälso- och sjukvård och regional utveckling till ett större invånarantal.

En av inriktningarna för att klara utmaningen är att göra en omställning från specialiserad vård till primärvård och därifrån till att mera stödja invånarna i hälsofrämjande insatser och fortsatt arbete för en bättre hälsa hos invånarna minska behoven av hälso- och sjukvård. Arbetet med den regionala utvecklingen är av stor betydelse för att säkra tillgång till arbetskraft och en god tillväxt i länets skatteunderlag.

Hela välfärdssektorn står inför samma utmaning och faktorer som också kommer att bidra till lösningar är sannolikt verksamhetsutveckling genom digitalisering, ett längre arbetsliv och invandring.

Tabell 3 Förändring jämfört med budget 2021, totalt

Miljoner kronor	2022	2023	2024
Nämnd för arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet (ANA)			
Fria kulturlivet	-2	-2	-2
Regionala utvecklingsmedel	-3	-6	-6
Summa ANA-nämnden	-5	-8	-8
Nämnd för trafik, infrastruktur och miljö (TIM)			
Kollektivtrafik - utbyggnad	-50	-75	-75
Engångskostnad för dubbla tågstäckor			-30
Hållbar utveckling förnybara drivmedel			-12
Summa TIM-nämnden	-50	-75	-117
Nämnd för folkhälsa och sjukvård (FS)			
Uppskjuten vård	0	75	75
Standardiserade och personcentrerade sammanhållna vårdförlopp	-5	-10	-10
Digitalisering utveckling nära vård	-5	-10	-10
Effektivisering pga digitalisering	5	10	10
Barn- och ungdomspsykiatri, Barn- och ungdomshälsan	-10	-10	-10
Primärvård omställning nära vård	-25	-50	-50
FS till förfogande	-60	-125	-125
Smittskydd/vårdhygien/antibiotika	-1,7	-1,7	-1,7
Patientavgift tvångsvård	-1,6	-1,6	-1,6
Folkhälsoarbete	-5	-5	-5
Summa FS-nämnden	-108,3	-128,3	-128,3
Regionstyrelsen (RS)			
RS till förfogande	30	30	30
Svenskt ambulansflyg	-2,5	-2,5	-2,5
Höglandets Samordningsförbund	-0,0155	-0,0155	-0,0155
Samordningsförbundet Södra Vätterbygden	-0,184	-0,184	-0,184
Lönesatsning	-50	-50	-50
Lönesatsning ej prioriterade yrkesgrupper	-10	-10	-10
Friskvårdsbidrag (från 1200 kr till 2200 kr)	-16	-16	-16
Translationell forskning	-1,7	-1,7	-1,7
Summa Regionstyrelsen	-50,4	-50,4	-50,4
Summa förändring jämfört med budget 2021	-214	-262	-304

Tabell 4 Förändring jämfört med budget 2021 - nya utökningar budget 2022 med flerårsplan 2023-2024

Miljoner kronor	2022	2023	2024
Nämnd för arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet (ANA)			
Fria kulturlivet	-2	-2	-2
Summa ANA-nämnden	-2	-2	-2
Nämnd för trafik, infrastruktur och miljö (TIM)			
Engångskostnad för dubbla tågkostnader			-30
Hållbar utveckling förnybara drivmedel			-12
Summa TIM-nämnden	0	0	-42
Nämnd för folkhälsa och sjukvård (FS)			
FS till förfogande	-60	-125	-125
Smittskydd/vårdhygien/antibiotika	-1,7	-1,7	-1,7
Patientavgift tvångsvård	-1,6	-1,6	-1,6
Folkhälsoarbete	-5	-5	-5
Summa FS-nämnden	-68,3	-133,3	-133,3
Regionstyrelsen (RS)			
RS till förfogande	-15	-15	-15
Högländets Samordningsförbund	-0,0155	-0,0155	-0,0155
Samordningsförbundet Södra Vätterbygden	-0,184	-0,184	-0,184
Lönesatsning	-50	-50	-50
Lönesatsning ej prioriterade yrkesgrupper	-10	-10	-10
Friskvårdsbidrag (från 1200 kr till 2200 kr)	-16	-16	-16
Translationell forskning	-1,7	-1,7	-1,7
Summa Regionstyrelsen	-92,9	-92,9	-92,9
Summa nya utökningar budget 2022 med flerårsplan 2023-2024	-163	-228	-270

Tabell 5 Egenfinansiering av investeringar 2015–2025. Scenario 2026.

Miljoner kronor	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Prognos T1 2021*	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024	Scenario 2025	Summa 2015-2025	Scenario 2026
Verksamhetens resultat (före finansnetto)	235	213	313	251	846	1204	417	555	360	280	500	5 174	300
Avskrivningar	369	386	398	374	361	406	442	509	529	550	560	4 884	570
Egna medel	604	599	711	625	1 207	1 610	859	1 064	889	830	1 060	10 058	870
Investeringar	-337	-613	-837	-819	-1 186	-974	-701	-928	-1 028	-923	-970	-9 317	-729
Framskjutna investeringar/reducering investeringar					156							156	
Egenfinansiering	267	-15	-127	-195	178	636	157	136	-139	-93	90	898	141

* I verksamhetens nettokostnad ingår 311 mnkr för livlängdpensioner

Systemmätetal	Mål 2022	Resultat 2019	Resultat 2020	Grön	Gult	Rött	Periodicitet
Ekonomi i balans RJL totalt	Inte överstiga budget	821 mnkr	771 mnkr	Målet nått	Ej aktuell	Negativ avvikelse	Månad
Ekonomi i balans regionstyrelsen budgetanslag	Inte överstiga budget	390 mnkr	452 mnkr	Målet nått	Ej aktuell	Negativ avvikelse	Månad

Framgångsfaktor Lokalförsörjning

Ändamålsenliga och kostnadseffektiva lokaler med god arbetsmiljö är en förutsättning för att verksamheten ska kunna drivas på ett effektivt sätt. Hög nyttjandegrad och effektiv fastighetsförvaltning lägger grunden för detta. Sjukvården har lika hyressättning i länet för lika lokaltyp. Konkurrensutsatta verksamheter har en marknadshyra. Genom samverkan med andra regioner, Tekniska Högskolan vid Jönköpings University, Centrum för vårdens arkitektur vid Chalmers Tekniska Högskola samt Sveriges Lantbruksuniversitet, sker en aktiv kunskapssamverkan och vårdbyggnadsforskning i syfte att bygga rätt lokaler och effektivisera byggprocessen. Viktiga områden är att se till att lokalerna är tillgängliga för alla och att satsningen på energisparåtgärder fortsätter för att nå mål som sätts i program för hållbar utveckling, regionalt och nationellt. Inomhusklimatet är en viktig arbetsmiljöfråga att ta hänsyn till vid både ny- och ombyggnad.

Den egna produktionen av förnybar energi ska öka med 2 GWh 2021–2025. Vid prioritering av fastighetsobjekt tas särskild hänsyn till behov att öka den fastighetstekniska och installationstekniska säkerheten.

Uppdrag

- Tillgodose en ändamålsenlig kostnadseffektiv lokalförsörjning.

tracentrum

REGIONAL UTVECKLING **s. 40-87**

Regional utveckling

Tillsammans för bästa möjliga hälsa och jämlik vård. Jönköpings län ska vara bästa platsen att växa upp, leva och åldras på.

Jönköpings län - Sveriges mest hållbara, attraktiva och tillgängliga region

Region Jönköpings län har tillsammans med länets kommuner tagit fram en gemensam regional utvecklingsstrategi för perioden fram till år 2035. Strategin ska leda till att Jönköpings län år 2035 är Sveriges mest hållbara, attraktiva och tillgängliga län där alla invånare trivs, utvecklas och mår bra. Arbetet med att nå målen i strategin genomsyrar all verksamhet under kommande år. Region Jönköpings län ska leda arbetet för att strategin ska bli verklighet i samverkan med länets kommuner, organisationer och med civilsamhället.

Utgångspunkten för den regionala utvecklingsstrategin är Agenda 2030 med de 17 globala målen för hållbar utveckling. Målen är integrerade i strategin och ska vara vägledande för en utveckling i riktning åt ökad ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet. Region Jönköpings läns antagna hållbarhetsprogram för 2021–2025 är ett av verktygen för att nå målen i Agenda 2030.

Klimatförändringarna är en av vår tids allra största utmaningar. Sveriges nationella mål är att inte ha några nettoutsläpp år 2050. Jönköping län har även målsättningen att vid samma tidpunkt vara ett plusenergilän. För att uppnå målen krävs ett aktivt och långsiktigt arbete på alla politiska nivåer. Region Jönköpings län har ett stort ansvar för omställningen till en mer grön och hållbar regional tillväxt. Beslutade livsmedels- och skogsstrategier är delar i detta arbete tillsammans med insatser för en hållbar utveckling inom näringslivet och på landsbygden.

Utifrån övertygelsen om alla människors lika och okränkbara värde ska alla kvinnor och män, flickor och pojkar i Jönköpings län ha samma förutsättningar till inflytande i det regionala tillväxtarbetet. De ska på lika villkor kunna ta del av länets tillväxtresurser. För att lyckas med att stärka attraktionskraften, tillväxten och sysselsättningen i hela länet ska allas potential tas till vara.

Länet har, likt övriga landet, en demografisk utmaning med en åldrande befolkning och fortsatt urbanisering. Pensionsavgångarna är större än tillträdet av unga på arbetsmarknaden, vilket leder till en brist på arbetskraft och kompetens under kommande årtionde samt en ökad försörjningskvot.

En annan stor utmaning berör det faktum att det är svårt att locka ungdomar till att välja gymnasiala yrkesprogram. Speciellt för oss i Jönköpings län som är mycket beroende av vår välfungerande tillverkningsindustri.

Möjligheterna att fortsätta utveckla ett hållbart välfärdssamhälle, där vi inte bara har viljan utan också förmågan och kunskapen att ta hand om varandra, hänger nära samman med tillgången på medarbetare med efterfrågad kompetens, att människor har sysselsättning samt ett starkt och konkurrenskraftigt näringsliv som skapar hållbar tillväxt. Genom ökad samverkan mellan utbildning, arbetsmarknad, näringsliv och offentlig sektor ska kompetensförsörjningen stärkas. Jobbmatchningen på arbetsmarknaden behöver fungera bättre. För att behålla och utveckla fler företag behöver också förutsättningarna för att nå framgång med innovativa idéer och nya affärs-möjligheter förbättras.

Digitaliseringstakten har ökat under pandemin. Webbhandeln har ökat, många har arbetat eller studerat på distans och deltagit i kulturupplevelser via internet. Möjligheten att aktivt ta del av och delta i ett rikt föreningsliv eller kulturutbud är viktig för individens kreativitet, välfärd och välbefinnande. I samverkan med andra politik-områden skapar kulturen nya arbetstillfällen och påverkar människors val av bostadsort. Nämnas kan att stöden till det fria kulturlivet förstärkts under senare tid och att arbetet med att revidera den regionala kulturplanen nu påbörjas för att börja gälla från och med år 2023.

Besöksnäringen bedöms ha en stor potential i länet både när det gäller turism, konferenser och event. Det nu av Region Jönköpings län helägda bolaget Smålands Turism fortsätter sitt långsiktiga arbete att utveckla och marknadsföra besöksnäringen i länet, locka hit nya aktörer och stötta befintliga entreprenörer.

Det nya regionala trafikförsörjningsprogrammet träder i kraft under 2022 och har som mål att

kollektivtrafiken ska bli mer tillgänglig, mer hållbar och ta större marknadsandelar fram till 2035. Under pandemin har färre personer rest med kollektivtrafiken. Folkhälsomyndighetens rekommendationer har gjort att människor valt andra resealternativ och fler har i högre grad valt att arbeta hemifrån. Under 2022 är ambitionen att åter igen öka både det hållbara resandet och andelen resandemed kollektivtrafik. Tidigare satsningar på utbyggd trafik och ökad tillgänglighet ger goda förutsättningar för öka antalet resenärer igen efter pandemin.

I Jönköpings län behövs en fortsatt satsning på vägar och järnvägar. Under 2022 fortsätter arbetet med såväl regional som nationell plan för investeringar i transportinfrastrukturen efter år 2029. Region Jönköpings län ska fortsätta vara en aktiv part i förverkligandet av nya stambanor som kommer att göra arbetsmarknadsregionerna större och binda ihop storstadsområden och landsbygd. Det behöver bli enklare att resa till och från Jönköpings län. Nya stambanor kommer även att frigöra plats för ökad kapacitet både av person- och godstransport på det befintliga järnvägssystemet. Det kommer att underlätta för pendling och kortare restider inom länet.

Arbetet med att bygga den nya tågdepån i Nässjö har påbörjats. Tågdepån ska vara färdig att ta emot de 28 nya Krösatåg som levereras under 2023. Investeringarna i ny tågdepå och nya tågfordon är en del i arbetet med att öka andelen som reser med kollektivtrafiken.

Takten för utbyggnaden av bredband behöver öka för att Jönköpings län ska nå de nationella målen. Som grund för Region Jönköpings läns fortsatta arbete finns antagna strategier för bredband och digitalisering. Utbyggnaden av bredband är en förutsättning för att människor ska ha jämlika möjligheter att ta del av samhällstjänster, kulturupplevelser och ha bättre förutsättningar för att driva företag och arbeta i hela länet.

Coronaviruset har under de senaste åren påverkat vårt samhälle i grunden. Nivån av korttidspermitteringar och varsel har varit hög i förhållande till övriga landet. Region Jönköpings län behöver ha fortsatt beredskap för att kunna göra riktade insatser mot särskilt utsatta branscher även om samhället förhoppningsvis är i slutet av pandemin och vi går mot ljusare tider.

REGIONAL UTVECKLINGS- STRATEGI 2020-2035

Visionen i den regionala utvecklingsstrategin är inte bara en vägvisare, den är också ett löfte till länets invånare. Den innebär att Jönköpings län har bestämt sig för hur länet ska uppfattas i det långsiktiga perspektivet, såväl inifrån som utifrån. Tillsammans med strategins mål ska den leda till utvecklingen av ett hållbart län med goda möjligheter till boende i attraktiva miljöer. Skapa förutsättningar för arbete, företagande, utbildning, bra kommunikationer samt ett rikt fritids- och kulturliv som ger förutsättningar för ett bra liv och god hälsa för alla länsbor. Strategin ska också bidra till att människor vill söka sig till och stanna i länet.

Den regionala utvecklingsstrategin är den långsiktiga planen för Jönköpings län. Arbetet med länets hållbara tillväxt och utvecklingsfrågor utgår från denna. Genomförandet av strategins handlingsplaner, andra beslutade program och planer för delområden som till exempel infrastruktur, trafik, kultur, digitalisering och hållbarhet, sker i ett etappvist arbete för att nå målen.

Ansvaret för genomförandet av den regionala utvecklingsstrategin och för att nå målen till 2035 faller på många olika aktörer. Region Jönköpings län har uppdraget att leda och hålla samman arbetet i länet. Det sker inom ramen för ett ledningssystem där arbetet bedrivs i nära samverkan med kommuner, näringsliv, civilsamhälle,

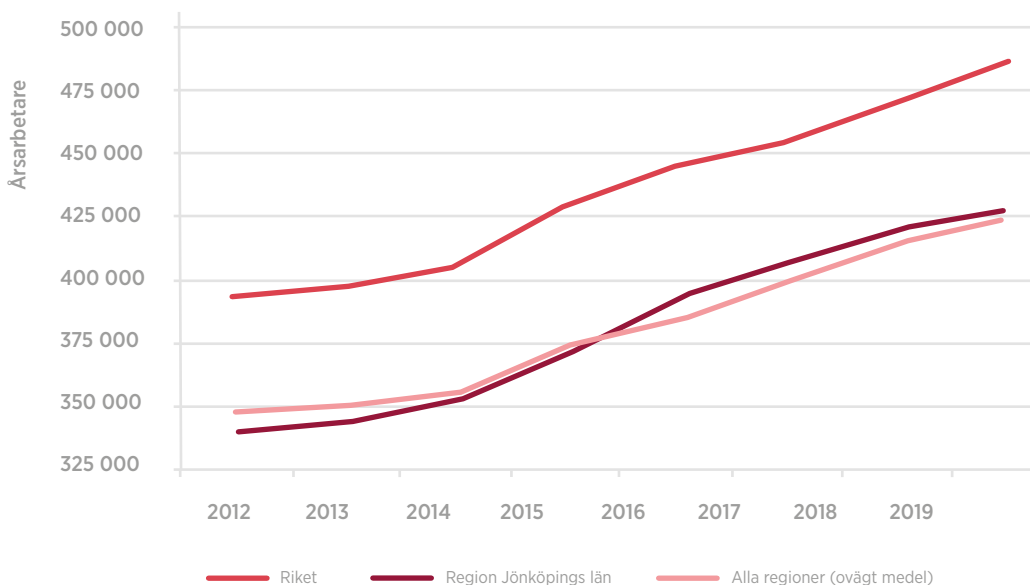
Jönköping University, övriga utbildningsaktörer, Länsstyrelsen och statens verksamheter i länet. Region Jönköpings län svarar också för analyser och utvärderingar samt nationella redovisningar.

Covid-19 och hållbar återstart av det regionala tillväxtarbetet

Jönköpings län har en något högre bruttoregionalprodukt jämfört med övriga regioner i landet. Ökningen av BRP har dock mattats av jämfört med riket sedan år 2017. Det är också rimligt att anta att tillväxten påverkats negativt av pandemin även om statistiskt underlag för detta saknas ännu. Intressant att följa är hur länets BRP under pandemin förhåller sig till utvecklingen i riket i övrigt.

Pandemin har starkt påverkat länets utveckling under år 2020 och år 2021. Det är en rimlig utgångspunkt att även år 2022 kommer att vara kraftigt påverkat av pandemins konsekvenser. De stödåtgärder som genomförts under pandemin har motverkat arbetslöshet och konkurser i länet. Trots detta har näringslivet drabbats negativt. Särskilt företag inom besöksnäringen, kulturella och kreativa näringarna och delar av servicesektorn har drabbats negativt. För andra näringar är konsekvenserna svåra att förutse. Det är till exempel oklart hur transport- och logistiksektorn påverkats långsiktigt genom de störningar av de internationella logistikkedjorna som pandemin medfört.

Figur 12 Bruttoregionalprodukt (BRP), kr/inv (N03700)

Arbetsmarknaden har påverkats negativ, om än inte i den omfattning som befarats, och unga och nyutexaminerades inträde på arbetsmarknaden har fördröjts. Det finns även tecken som tyder på att tidigare trender på arbetsmarknaden där personer med lägre utbildningar har svårare att hitta arbete har förstärkts under pandemin.

Digitaliseringstakten har ökat under pandemin. Webbhandeln har ökat, många har arbetat eller studerat på distans och deltagit i kulturupplevelser via internet. Region Jönköpings län har under år 2020 börjat genomföra undersökningar av läget på för näringslivet i länet. Svaren visar på att företagen ser mycket positivt på framtiden.

Hur detta kommer att påverka länets utveckling långsiktigt är oklart men kraven på Region Jönköpings län som en av länets ledande aktörer för att skapa en hållbar regional tillväxt har ökat. Förväntan på att Region Jönköpings län kan bistå och stärka de trender som föranleder en hållbar regional tillväxt i länet är stora. Den regionala utvecklingsstrategin tillsammans med de olika riktade insatser och program som gjorts tillgängliga skapar mycket goda förutsättningar för vår förmåga att möta dessa förväntningar. Det ställer samtidigt stora krav på vår egen förmåga att kunna analysera utvecklingen och bedöma vilka insatser som är mest strategiskt avgörande för att uppfylla den regionala utvecklingsstrategins löfte.

Agenda 2030

År 2015 antog världens stats- och regeringschefer Agenda 2030. Den består av 17 globala mål för hållbar utveckling som syftar till att utrota fattigdom, stoppa klimatförändringar och skapa fredliga och trygga samhällen. År 2018 kom regeringen med en handlingsplan för Sveriges nationella arbete med agendan. Sverige ska vara ledande och genomförandet innebär en successiv omställning av Sverige som modern och hållbar välfärdsstat, på hemmaplan och som en del av det globala systemet. Regeringen har tagit beslut om ett antal centrala åtgärder för hållbar utveckling som förväntas ge önskade effekter. Men det är på regional och lokal nivå som agendan ska omsättas i praktisk handling. Nyckel till ett framgångsrikt genomförande är att det finns en bred delaktighet i omställningen. Genom att arbeta systematiskt kan Jönköpings län utvecklas till Sveriges mest hållbara län. Agenda 2030 mål är därför integrerad i den regionala utvecklingsstrategin, dess handlingsplaner och Region Jönköpings läns

budget. Sedan 2020 är Region Jönköpings län med i Glokala Sverige, FN-förbundets och SKR:s projekt för ett aktivt arbete och samverkan för de 17 globala målen.

Stad och land

I den smarta staden skapar innovationer, digitalisering och miljö- och klimatteknik möjligheter att möta samhällets utmaningar på ett effektivt och hållbart sätt. Städerna behöver vara goda livsmiljöer för människor att leva i utan att för den skull slösa på jordens resurser. Hållbar utveckling är med andra ord en viktig utgångspunkt för smarta städer. Den pågående urbaniseringen innebär en växande miljöbelastning. Urbaniseringen och den demografiska utvecklingen kan skapa motsättningar mellan befolkningsgrupper och utmaningar kring frågor som hälsa och omsorg. Samtidigt finns det i städerna stora möjligheter att ta sig an utmaningarna på ett effektivt sätt – till exempel genom effektiva infrastrukturlösningar och genom att den byggda miljön kan användas på ett smart sätt och delas av många. Länet har stora möjligheter att gå före i en hållbar stadsutveckling, och det blir då viktigt att ta vara på innovationskraften och på de tekniska verktyg som idag finns tillgängliga. Landsbygden har långsiktigt goda utvecklingsförutsättningar. De gröna näringarna har en avgörande betydelse för samhällets omställning till en biobaserad och klimatanpassad ekonomi. Landsbygden rymmer stora naturresurser och kulturvärden som erbjuder miljöer för attraktiva permanent- och deltidsboenden, friluftsliv och rekreation.

Landsbygden är en värdefull tillgång med många utvecklingspotentialer. Landsbygdens sociala och ekonomiska utveckling bygger i högre grad än tätortens på ett samspel mellan privata, offentliga och ideella insatser. Insatser behöver göras för att utöka möjligheten till gröna jobb. Insatser behöver också göras för att ta tillvara, tillgängliggöra och utveckla värdefulla natur- och kulturmiljöer.

Besöksnäringen bedöms ha en stor potential i länet både när det gäller turism, konferenser och olika event. Det finns ett stort intresse för att besöka länet som turist, inte minst landsbygden. För att potentialen ska tas tillvara krävs framförallt satsningar på den småskaliga infrastrukturen för besöksnäringen som cykel-, vandrings- och ridleder.

Landsbygd – servicenäringar

Tillgänglighet till olika typer av service är en förutsättning för hållbar tillväxt i hela länet. Vissa tjänster kan med fördel skötas på distans med stöd av en väl fungerande digitalisering, post och paketservice. Andra serviceformer kräver fysiska besök på serviceställen. Avgörande för serviceställets funktion är dess lokalisering och hur transportsystemet fungerar. För en attraktiv boendemiljö krävs tillgång till dagligvaror, drivmedel, post, grundläggande betaltjänster och apoteksombud på rimligt avstånd. Servicepunkterna på landsbygden har en stor potential att utvecklas för att bidra till attraktiva miljöer och förutsättningar på landsbygden.

Bredband

Enligt prognosen blir det svårt att nå målet om att alla invånare i Jönköpings län ska ha tillgång till snabbt bredband år 2025. Framförallt är det invånare på landsbygden och vid kommungränserna som är svårast att nå med bredband. För att uppfylla målet ska Region Jönköpings län ta ett större ansvar för samordningen med kommuner och andra aktörer som hanterar bredbandsutbyggnaden. Här behövs ett ökat arbete för att koordinera de insatser som idag pågår för att länets invånare och företag ska ha tillgång till ett snabbt och stabilt bredband. Arbetet görs inom samarbete med Regionssamverkan i Sydsverige. Region Jönköpings län ska ta tillvara de medel som kommer från med regeringens budget för att flera hushåll och företag får tillgång till fiber/bredband.

Civilsamhället

Det är viktigt att stärka och skapa goda förutsättningar för civilsamhället. Civilsamhällets aktörer ska kunna bidra till och driva en mångfald av både associationsformer och verksamhetsområden samt företräda medlemmar eller grupper i det demokratiska samtalet. Civilsamhället ska ha goda förutsättningar att bidra till samhällsutvecklingen och vår välfärd. Offentlig verksamhet, näringslivet och civilsamhället är viktiga aktörer för att skapa och utveckla trygga och attraktiva miljöer som bidrar till tillväxt. En framgångsfaktor är att formalisera samverkan mellan aktörerna och identifiera prioriterade samverkansområden.

KKN – kulturella och kreativa näringar

Region Jönköpings län ska aktivt främja KKN-näringslivet (kulturella och kreativa näringar) i länet i syfte att synliggöra branschen och dess möjligheter som fysisk och digital aktör. KKN-närings-

livet befinner sig i gränslandet mellan kultur- och näringslivet och är viktig för ett gott innovationsklimat och platsens attraktivitet. Det är centralt att näringslivet rustas att hitta möjligheter till stöd, försörjning och expansion, bland annat genom digitalisering för att tillvarata den potential och kapacitet som finns inom KKN-näringslivet.

Jämställdhet

I Jönköpings län ska kvinnor och män, flickor och pojkar ha samma förutsättningar till inflytande i det regionala tillväxtarbetet. De ska på lika villkor kunna ta del av länets tillväxtresurser. I Jönköpings läns utveckling ska jämställdhet och likabehandling vara en självklarhet. För att lyckas med att stärka attraktionskraften, tillväxtpotentialen och sysselsättningen i hela länet ska allas potential tas till vara. Ett län där det finns en jämn fördelning av makt mellan kvinnor och män är också ett län som ser allas kompetenser, erfarenheter och olikheter som tillgångar. För att länet ska lyckas skapa en gynnsam utvecklingsanda, innovationskraft och hållbar tillväxt måste jämställdhetsperspektivet involveras i alla områden inom regional utveckling.

Jönköpings län har flera viktiga faktorer att arbeta med när det gäller jämställd regional tillväxt och att motverka en könssegregerad arbetsmarknad. Förutsättningarna för kvinnor behöver bli mer jämställda: Arbetsgivare ska sätta lön efter kompetens, inte kön. Fler kvinnor ska få förutsättningar att starta och driva företag. Fler kvinnor behöver också finnas i styrelser och få möjlighet att bidra till innovation. Kvinnor utbildar sig i högre grad eftergymnasialt och den nuvarande utvecklingen leder till att en betydligt större andel kvinnor än män skaffar sig en högre utbildning. Högre utbildningsurbaniserande effekt riskerar att leda till att länet får en allt större andel män i förhållande till kvinnor. Utvecklingen leder också till att männen halkar efter kvinnorna när det gäller utbildning och framtida utvecklingsmöjligheter, något som kan leda till stora utmaningar inte minst socioekonomiskt.

Andelen pojkar och män som väljer att läsa vidare efter gymnasiet behöver därför öka. Det projekt med syfte att utveckla socialt entreprenörskap i Jönköpings län, och som startade under 2019 slutfördes under 2020. Projektet har varit ett led i att driva på utvecklingen mot en mer jämställd regional tillväxt. Projektet har haft tre inriktningar:

1. Öka medvetenheten hos det företagsfrämjande systemet gällande socialt entreprenörskap.
2. Stärka aktörer så att de blir bättre på att paketera sin verksamhet.
3. Synliggöra socialt entreprenörskap i länet.

Erfarenheter från projektet kommer att implementeras i det regionala kompetensförsörjningsarbetet och kommer ytterligare att stärka arbetet med en jämställd regional tillväxt.

Integration

Integration är en förutsättning för att Jönköpings län ska kunna nå den tillväxt och utveckling som förutsätts i den regionala utvecklingsstrategin. Men integration är också en förutsättning för ett socialt inkluderande samhälle. Social sammanhållning uppnås genom människors lika möjligheter att delta och bidra i samhället. Att öka människors delaktighet är viktigt inte bara ur demokratisk synvinkel utan också ur ett folkhälsoperspektiv. De som är födda utanför Norden har ett 30 procent lägre socialt och kulturellt deltagande än personer födda i Sverige. Andelen som saknar praktiskt stöd, det vill säga om de kan få hjälp av någon/några personer om de har praktiska problem eller är sjuka, är också större bland utrikes födda (både kvinnor och män) än bland de som är födda i Sverige.

Mångfald och jämlikhet

Jämlikhet är ett tillstånd där alla människor har samma status, åtnjuter samma respekt och är lika mycket värda. Jämlikhet innebär också att alla människor har lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter, vilka omfattar samhället i sin helhet. Med mångfald menas olika bakgrunder såsom religion eller annan trosuppfattning, etnisk tillhörighet, ålder, kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning eller funktionshinder. Detta kan man kalla kategorisk mångfald. Även värderingar, olika erfarenheter, egenskaper, förmågor, färdigheter och kompetenser utgör en stor del av mångfalden. Detta kallas individuell mångfald. I Jönköpings län uppmuntras och värdesätts såväl kategorisk som individuell mångfald. Insatser behöver ske för att stärka mångfaldsarbetet i länet både när det gäller kategorisk mångfald och individuell mångfald.

Kompetensbehov och matchningsutmaningar

Region Jönköpings län har tillsammans med Tillväxtverket tagit fram rapporten "Kompetensförsörjning i Jönköpings län" (Rapport 0305). Rapporten visar att fem branscher upplever extra

stora utmaningar när det gäller att få tag på rätt kompetens:

1. Tillverkningsindustrin
2. IT
3. Byggsektorn
4. Transport och logistik
5. Vård och omsorg

En stor utmaning är det faktum att det är svårt att locka ungdomar att välja gymnasiala yrkesprogram. Vårt län domineras av tillverkningsindustri. De yrkesinriktade gymnasieprogrammen en viktig kompetensförsörjningskanal för dessa företag. Det är av yttersta vikt att statusen höjs på såväl de yrkesinriktade gymnasieprogrammen som industrijobben. Här har Region Jönköpings län, kommunerna och näringslivet ett gemensamt ansvar.

Det är en stor och viktig utmaning för vårt län som är mycket beroende av en välfungerande tillverkningsindustri. Ytterligare en utmaning är att få fler högteknologiska tillverkningsföretag till länet, samt att vi även ser att fler kunskapsintensiva tjänsteföretag etableras i länet. Det är av största vikt att detta görs i samverkan med länets aktörer.

Från och med den 1 juni 2020 är Region Jönköpings län projektägare för projektet Framtids-säkrad industri, ett ESF-projekt som riktar sig till korttidspermitterade, varslade och de som riskerar att bli arbetslösa. Genom kompetenskartläggningar, branschvalideringar och kompetensutvecklingsinsatser kommer ett 70-tal företag och omkring 1 000 individer att vara involverade i projektet. Region Jönköpings län samarbetar med Region Kronoberg samt Svensk industrivalidering och Unionen.

Transporter och infrastruktur

Jönköpings län är det sjätte största länet i Sverige sett till folkmängd och Jönköpings kommun är den tionde största kommunen i Sverige, med Jönköping som länets största stad. Länet har en unik strategisk position i Sverige och i Skandinavien och är en naturlig nod i stråken mellan storstadsregionerna Stockholm/Mälardalen, Malmö/Öresund och Göteborg.

Jönköpings län har alltid varit en mötesplats och ett centrum för kreativitet och skaparkraft. Duktiga entreprenörer och driftiga företagsledare har gjort att länet har utvecklats till en av landets mest dynamiska småföretagarregioner.

En god tillgänglighet skapas genom bland annat effektiva, pålitliga och hållbara transportsystem. Dessa är en förutsättning för att utvidga och knyta ihop arbetsmarknadsregioner och att stärka kopplingen mellan stad och land. Även när det gäller tillgänglighet och attraktiva miljöer är digitaliseringen och infrastruktur för denna central. Framgångsfaktorer när det gäller attraktiva miljöer är helhetssyn och sektorsövergripande samordning. Samordningen mellan insatser och åtgärder som regional tillväxt, transport, informationsteknik, klimat, miljö och energi, fysisk planering, kompetensförsörjning, näringslivsutveckling, innovationer, bostadsbyggande, kultur och kulturmiljöer samt servicefrågor behöver därmed stärkas i länet.

I länet, i synnerhet på höglandet, finns många företag inom den spårbundna trafikbranschen med ett stort behov av fler medarbetare med olika kompetenser. I framför allt Nässjö finns utbildningar inom järnvägsnäringen. Enligt beräkningar kommer det framöver saknas över 2 000 järnvägs- och tågtekniker i landet. Även behovet av lokförare, administratörer, projektledare och ingenjörer är stort. För att kunna rusta upp befintlig järnväg och bygga nya stambanor krävs förutom arbetskraft och kompetens också ett omfattande samarbete mellan olika aktörer. Därför har Nässjö tillsammans med Region Jönköpings län goda förutsättningar att arbeta för att bli ett nationellt centrum för järnvägsutbildningar och stärka järnvägsbranschen. Med Nässjö som knutpunkt för regionala banor i länet och Jönköping med nytt stationsläge för nya stambanor stärker vi konkurrensläget om arbetskraft och bygger hållbar tillväxt och livskvalitet.

Regeringen har uppdragit åt Trafikverket att ta fram ett inriktningsunderlag, som ska ligga till grund för regeringens infrastrukturproposition. När denna är behandlad kommer Trafikverket att få uppdrag om att ta fram förslag om ny nationell plan, och regionerna kommer att uppdras att ta fram nya förslag till länstransportplaner.

Inriktningsunderlaget innebär att Trafikverket kommer att bedöma den kommande utvecklingen i transportsystemet i Sverige på väg och järnväg samt inom luftfart och sjöfart. Detta kommer att ge regeringen ett underlag för bedömning av ekonomiska ramar för möjliga åtgärder i transportinfrastrukturen för perioden 2022–2033 respektive 2022–2037. Regeringen avser sedan i en proposition till riksdagen lämna förslag till en ny planperiod och ekonomiska

ramar för åtgärder i transportinfrastrukturen som följer av regeringens inriktning för transportsystemets utveckling. När riksdagen har slagit fast planperiod och ekonomiska ramar följer åtgärdsplanering i syfte att ta fram en ny nationell plan och länsplaner för transportinfrastrukturen.

Utgångspunkten för uppdraget är att den statliga transportinfrastrukturen i hela landet ska utvecklas och förvaltas så att det övergripande transportpolitiska målet och de jämbördiga funktions- och hänsynsmålen med därtill hörande etappmål nås. Klimatomställningen ska genomgå politiken. Klimatmålen ska nås. Därför är klimatmålen även en central utgångspunkt för den statliga transportinfrastrukturplaneringen. Regeringen bedömer att för att det övergripande transportpolitiska målet ska kunna nås behöver funktionsmålet i huvudsak utvecklas inom ramen för hänsynsmålet. Riksdagen har beslutat om ett klimatmål för transportsektorn. Målet innebär att växthusgasutsläppen från inrikes transporter, utom inrikes luftfart, ska minska med minst 70 procent senast 2030 jämfört med 2010.

Ett trafikslagsövergripande förhållningssätt, fyrstegsprincipen, samt de av riksdagen fastställda transportpolitiska principerna, ska vara vägledande för Trafikverkets genomförande av uppdraget.

Samhälls- och bostadsplanering

I det nationella uppdraget lyfts betydelsen av hållbara och effektiva fysiska strukturer som stärker sambanden inom och mellan regioner. För att lyckas med det krävs en sektorsövergripande samverkan och samplanering mellan Region Jönköpings län och kommunerna, som utgår från ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbara perspektiv. Särskilt ska frågor om fysisk planering och boendemiljöer prioriteras i det regionala tillväxtarbetet. Hur den fysiska miljön utformas har stor betydelse för såväl näringslivets utveckling och konkurrenskraft som för utvecklingen av attraktiva livs- och boendemiljöer.

Bostadsbyggandet är primärt ett kommunalt ansvar. Samtidigt behöver enhetligheten mellan olika kommuner förbättras för att korta tiden från idé till färdigt hus. I dag ligger byggplaneringsansvaret på olika nivåer: kommunernas planmonopol och ansvar för bostadsförsörjning, samt regionernas ansvar för utvecklingsfrågor, infrastruktur- och kollektivtrafikplanering. Genom bättre samverkan mellan nivåerna och genom att koppla samman den regionala plane-

ringen med de kommunala, stärks de enskilda kommunernas utveckling och länet som helhet. Genom regional översiktsplanering går det bättre att tillmötesgå en ökad efterfrågan på ny bebyggelse och infrastruktur. I mer glesbefolkade områden kan planeringen användas som verktyg för att långsiktigt stärka underlaget för olika typer av service och tjänster.

I plan och bygglagen, PBL, är det angivet att regional fysisk planering ska ske i Stockholms län och

i Skåne län. I övriga län ska regional utvecklingsplanering ske enligt lagen om regionalt utvecklingsansvar. Regional fysisk planering är tänkt att, som ett led i att åstadkomma mer enhetlighet i landet, införas i ytterligare län när behov av och förutsättningar för sådan planering finns. Region Jönköpings län ska successivt stärka kapaciteten inom samhälls- och bostadsplanering på så sätt att uppdraget om regional planering enligt PBL kan vara en möjlighet, som stöd för länets kommuner.

Regional utvecklingsstrategi i budget och flerårsplan

Den regionala utvecklingsstrategin omfattar sex strategier:

- Hållbar region.
- Attraktiv region.
- Tillgänglig region.
- Smart region.
- Kompetent region.
- Global region.

Till varje strategi finns kopplat ett antal delstrategier. Delstrategierna återföljs av handlingsplaner med tydliga delmål, uppdrag samt indikatorer.

I Region Jönköpings läns budget och flerårsplan fastställs prioritering av delstrategier samt vilka prestationer som ska uppnåts inom flerårsplanen (mätetal). Prioriterade delstrategier, delmål samt uppdrag kan revideras i kommande budgetbeslut. Strategierna och prioriterade delstrategier med motivering lämnas i respektive kapitel. Arbetet med att samordna, utveckla och analysera den regionala utvecklingen redovisas i separat kapitel.

Strategiområden i den regionala utvecklingsstrategin

EN HÅLLBAR REGION

För ett långsiktigt hållbart regionalt tillväxt- och utvecklingsarbete krävs att social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet genomsyrar alla aspekter av arbetet och att länet genom samhandling utvecklas till en förebild i genomförandet av målen. Medvetet individuellt och kollektivt ansvarstagande och förändringsvilja är grundförutsättningar för att länet ska nå de långsiktiga hållbarhetsmålen.

STRATEGISKT MÅL: 2035 är Jönköpings län ett hållbart län

Prioriteringen av delstrategier för ”En hållbar region” har gjorts med utgångspunkt från vad som är angeläget och aktuellt, var det finns förståelse att samverka samt var vi har pågående arbete. Ska vi klara det gemensamma klimatmålet om en maximal temperaturökning på 1,5 grad är det bråttom. Därför är det prioriterat att under de närmsta åren rikta utvecklingsinsatser för att påverka vår miljö och klimatet i en positiv riktning och minska förbrukningen av jordens resurser. Pandemin har satt ljuset på de ökande klyftorna i samhället och det är därmed extra viktigt att arbeta för att skapa en social utveckling för människor och företag. Jönköpings län är ett av de län som har störst utmaningar på jämställdhetsområdet.

Ett jämställt näringsliv och samhälle skapar förutsättningar för attraktivitet, kompetensförsörjning med mera och är därmed högt prioriterat. Ett aktivt fortsatt arbete för att genomföra den regionala livsmedelsstrategins handlingsplan är också angeläget.

PRIORITERAD DELSTRATEGI: *Säkerställa ett miljömässigt hållbart län som minskar belastningen på miljö, klimat och förbrukningen av jordens resurser.*

Vårt län ska vara ett attraktivt län för nuvarande och kommande generationer. För att nå dit ska vi vara en ansvarsfull aktör med höga ambitioner inom hållbarhetens samtliga tre dimensioner. De beslut som fattas ska genomsyras av en strävan att minska miljöpåverkan, tillämpa en hållbar resursanvändning samt minska klimatpåverkan.

Agenda 2030: All regional tillväxt och utveckling ska utgå från en långsiktigt hållbar utveckling och de globala mål som identifierats i Agenda

2030. Därför behöver vi skapa förutsättningar i länet för att bidra till målen samt följa noga hur länet ligger till.

Klimat: Den globala uppvärmningen bromsas inte i den takt som behövs. Genom Parisavtalet har världens länder höjt ambitionsnivån och vill begränsa den globala uppvärmningen till under 2 grader och sträva efter att hålla den under 1,5 grader. Jönköpings län behöver särskilt se till vilka bidrag som kan göras från länet. Särskilt fokus bör vara på att ersätta fossila bränslen förnybara energikällor, energieffektivisering och minskad energikonsumtion.

Miljö: Om vi skyddar vår tilldelade unika miljö i Jönköpings län skapas goda förutsättningar för att bo, leva och verka här. Länet ska arbeta aktivt för att nå Sveriges miljö kvalitetsmål. Särskilda utmaningar som behöver lyftas fram är minska utarmningen av den biologiska mångfalden, minska föroreningar i luft och vattendrag, återställa förorenade områden, bevara och återställa våtmarker och hantering av avfall på ett hållbart sätt.

Energi: Jönköpings län har ett tydligt behov av omställning från fossila produkter till förnybar energi. Utveckling inom alternativa energikällor bör främjas, liksom energieffektivisering och minskad energikonsumtion.

Energikontor Norra Småland

Energikontoret genomför utvecklingsprojekt kopplade till hållbar regional utveckling. Energikontorets profilområden är:

- Energieffektiva företag.
- Hållbart byggande och renovering.
- Hållbart resande och transporter.

Energikontorets profilområden stödjer delstrategin i Regionala utvecklingsstrategin som gäller att säkerställa ett miljömässigt hållbart län. Energikontoret behöver över tid mer stabil

förutsättningar att verka inom olika projekt där för tillförs årligen 300 000 kronor från regionala utvecklingsmedel.

Delmål

Länet ska kännetecknas som ett län som arbetar aktivt för de globala klimatmålen och Sveriges miljömål.

Uppdrag

- Stärka arbetet med nätverket för Agenda 2030.
- Bidra till skogsstrategins handlingsplan och därefter genomföra handlingsplan för skogsstrategin.
- Bidra till länets klimat- och energistrategi samt åtgärdsprogram och genomförande.
- Stärka Energikontor Norra Smålands arbete.
- I samverkan med övriga aktörer driva arbetet för att ta fram ett förslag till koldioxidbudget för Jönköpings län som ska visa hur mycket utsläppen måste minska årligen.

PRIORITERAD DELSTRATEGI: *Skapa en hållbar social utveckling för människor och företag.*

En hållbar social utveckling i länet skapas genom ett samhälle där alla invånares kompetens, kreativitet och erfarenheter tas tillvara.

Integration: För att Jönköpings län ska få tillgång till och ta tillvara den mångfald av erfarenhet, kunskap och kunnande som länets utrikes födda invånare har med sig, krävs en kraftsamling och gemensam och engagerad handling av alla parter. Den regionala tillväxten är beroende av att vi har ett inkluderande arbetsliv där individer med olika bakgrund deltar.

Starkt civilsamhälle och varierat föreningsliv: En fortsatt viktig utveckling i länet är att främja ett starkt civilsamhälle och ett aktivt föreningsliv som skapar en meningsfull fritid och gemenskap utanför familj och arbete. Det är viktigt att fortsätta utveckla mötesplatser som främjar civilsamhälle och föreningsliv.

Barn och unga: Framtiden finns hos våra barn och unga och ett större fokus på denna målgrupp är viktigt för att lyckas med många av de utmaningar som länet står inför. För att barn och unga ska trivas i länet behöver vi fokusera på förutsättningar som skapar en god livskvalitet för denna målgrupp.

Livsmiljö och hälsa: Det genomsnittliga hälsoläget i Sverige och Jönköpings län har blivit allt bättre

samtidigt som hälsogapet mellan olika grupper i samhället är oförändrat eller ökar. I länet finns tydliga skillnader i hälsa mellan olika socioekonomiska grupper.

Mänskliga rättigheter: Mänskliga rättigheter och skyldigheter ska gälla för alla människor i Jönköpings län. Alla människor, oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder ska ha samma möjligheter och skyldigheter i Jönköpings län.

Delmål

Länet ska kännetecknas som ett län som bedriver ett aktivt arbete för Agenda 2030.

Uppdrag

- Stärka arbetet med nätverket för Agenda 2030.
- Etablera flera, relevanta mötesplatser som möter upp mot strategin, i samverkan med det offentliga, civilsamhället och näringslivet.

Fler medborgare i länet känner en delaktighet och att de kan påverka samhällets utveckling.

Uppdrag

- Bidra till aktiviteter i handlingsplan för Strategin Tillsammans för jämlik hälsa och ett bra liv i Jönköpings län.

PRIORITERAD DELSTRATEGI: *Säkerställa en jämställd regional tillväxt och jämlika förutsättningar i samhället.*

Som aktör med regionalt utvecklingsansvar har Region Jönköpings län det nationella uppdraget att integrera ett jämställdhetsperspektiv i alla de verksamheter och program som ingår i det regionala tillväxtarbetet. Detta kallas jämställdhetsintegrering och är en politisk strategi som Sverige har jobbat efter sedan 1994. Förutsättningarna för kvinnor behöver bli mer jämställda: Arbetsgivare ska sätta lön efter kompetens, inte kön. Fler kvinnor ska få förutsättningar att starta och driva företag. Fler kvinnor behöver också finnas i styrelser och få möjlighet att bidra till innovation. Jönköpings län ska sträva efter jämlikhet i levnadsvillkor och det aktiva deltagandet i samhällslivet för alla människor i länet. Även ett jämlikt folkhälsoarbete och ett bra liv för alla ska prioriteras i länet.

Delmål

Fler organisationer och företag som är jämställda i länet.

Uppdrag

- Fortsatt arbete med jämställdhetsaktiviteter kopplat till plattformen Jäj (en portal för jämställd regional tillväxt i Jönköpings län). Fokus för åren 2022 - 2024 är fler jämställda företag.
- Bidra till att utveckla arbetet med en nollvision för våld i nära relationer.
- Löpande insamling av data för att följa utvecklingen för att säkerställa att jämställdhetsmålen nås.

PRIORITERAD DELSTRATEGI: *Säkerställa en ökad hållbar produktion av livsmedel och en god vattenkvalitet i hela länet.*

Den nationella livsmedelsstrategin med sikte mot år 2030, antogs av riksdagen den 20 juni 2017 och är den första svenska livsmedelsstrategin som omfattar hela livsmedelskedjan. Målet är en ökad och hållbar produktion av mat som kan leda till fler jobb och hållbar tillväxt i hela landet och ge konsumenter, oavsett bakgrund, bättre förutsättningar att göra medvetna val. Detta är även målet för Jönköpings läns regionala livsmedelsstrategi. Den regionala livsmedelsstrategin har fem fokusområden: produktion, innovation, göra affärer, attityder, självförsörjningsgrad.

En ökad livsmedelsproduktion, beroende på vad som produceras, kan medföra en ökad belastning på klimatet och miljön. Därför är det särskilt viktigt att fokusera på att livsmedelsproduktionen är hållbar med sikte på ett lågt klimatavtryck och biologisk mångfald.

Tillgång till bra vattenkvalitet är en överlevnadsfråga. Region Jönköpings län har ett ansvar tillsammans med övriga samhället att se till att inte läkemedelsrester kommer ut i våra vattendrag som får konsekvenser på människor och djurliv framöver. Jordbrukets påverkan på vattendrag och våtmarker har stor betydelse för vår miljö. Då klimatet troligen kommer medföra stora utmaningar för vattenförsörjningen är det särskilt viktigt att skydda olika vattentäkter i landskapet och begränsa vattenanvändningen. Det finns en stor framtidstro hos länets livsmedelsproducenter och ett intresse för att vända utmaningarna till fördelar.

Delmål

En ökad hållbar produktion och konsumtion av mat/livsmedel med syfte att bidra till en ökad självförsörjningsgrad i länet.

Uppdrag

- Fortsatt arbete med den regionala livsmedelsstrategins handlingsplaner och mål.

Långsiktigt säkrad tillgång till dricksvatten.

Uppdrag

- Minskad andel läkemedelsrester i vatten.

PÅGÅENDE PROJEKT OCH UPPDRAG

Program för hållbar utveckling 2021-2025

Programmet visar vägen för hur Region Jönköpings län på ett ansvarsfullt, ändamålsenligt och kostnadseffektivt sätt ska bedriva verksamheten för att nå hållbar utveckling utifrån sociala, miljömässiga och ekonomiska perspektiv. Detta är en viktig utgångspunkt för att vi ska bli trovärdiga i det regionala utvecklingsuppdraget som fokuserar på hållbar samhällsutveckling för hela länet.

Vägar till hållbar utveckling

Under åren 2020 – 2023 leder vi projektet ”Vägar till hållbar utveckling” som finansieras av Tillväxtverket och Region Jönköpings län.

Syftet med projektet är att stärka hållbarhetsarbetet i det regionala utvecklingsuppdraget.

Projektet omfattar fyra insatsområden:

- Ingen ska lämnas utanför den digitala regionen.
- Hållbarhetsdriven näringslivsutveckling och cirkulär ekonomi.
- Hållbarhetssäkrad finansiering.
- Övergripande omställning.

Jämställd regional tillväxt

Uppdraget ”Jämställd regional tillväxt” pågår och fokuserar på två insatsområden som kommer att fortsätta även under 2022.

Kommunikation och samverkan. I nära samverkan med Länsstyrelsen och andra aktörer genomförs kunskapshöjande tema-seminarier och kommunikationsplattformen Jäj förvaltas och utvecklas.

Utbildning. Fler inom Region Jönköpings län samt det företagsfrämjande systemet erbjuds utbildning i jämställdhetsintegrering.

EN ATTRAKTIV REGION

Förmågan att attrahera, behålla och utveckla kompetenser, företag och kapital är avgörande för att utveckla en attraktiv och konkurrenskraftig region. En region som ser möjligheter i förändringar och värdesätter samverkan. Det är människor som bidrar med kompetens, som driver företag, som investerar i kapital och som utvecklar samhällen. De attraheras av en öppen inkluderande, jämställd, mångkulturell och barnvänlig livsmiljö som ger möjligheter att kombinera ett bra boende med bland annat ett rikt kulturliv, god utbildning, arbete, service god hälsa, omsorg och fritid. En livsmiljö som lockar människor till attraherar ännu flera.

STRATEGISKT MÅL: 2035 är

Jönköpings län den bästa platsen att besöka, växa upp, bo, leva, verka, åldras på och flytta till för alla.

Utifrån nio utpekade delstrategier inom en attraktiv region prioriteras fyra av dem under planperioden. Prioriteringsordningen tar sin utgångspunkt i en kartläggning av nuläget i länet kopplat till de utpekade områdena och hur vi på bästa sätt får kraft och förflyttning inom handlingsplansarbetet framöver. Pandemin har slagit särskilt hårt mot besöksnäring och kultursektorn. Samtidigt som pandemin bidragit till en kraftig ökning av att semestra på hemmaplan.

Trender pekar även mot att människor föredrar att semestra på ett hållbart vis. Detta ger besöksnäringen möjligheter att återhämta sig samt växa sig starkare.

De prioriterade delstrategierna påverkar och hjälper länets aktörer både på lång och kort sikt. Företagsfokus – samverkanfokus – inkludering – hållbarhet – attraktivitet. Inom de prioriterade delstrategierna pågår det aktiviteter som är viktiga att fånga upp i det kommande arbetet med delmål och handlingsplaner.

PRIORITERAD DELSTRATEGI: *Utveckla ett attraktivt kultur- och fritidsutbud som präglas av mångfald.*

Livsstilsfaktorer värderas högt av både kvinnor och män när det gäller en attraktiv livsmiljö. Det handlar om faktorer som ett rikt och varierat kulturliv och god tillgång till fritidsaktiviteter. Undersökningar visar att för både gruppen

landsortsbor och gruppen stadsortsbor är det av avgörande betydelse om det finns tillgång till konserter och andra typer av kulturevenemang i närområdet för valet att bo kvar, respektive flytta till en landsort (mindre tätort eller landsbygd). Ett rikt och varierat kulturliv är därmed inte bara viktigt för att länets nuvarande befolkning ska uppleva länet som attraktivt. Det är också av central betydelse för att länet över tid ska upplevas som attraktivt för unga människor, både de som bor här idag och de som bor i större städer.

Det offentliga behöver bidra till att stödja civilsamhällets förutsättningar för att säkerställa ett rikt och varierat utbud av fritidsaktiviteter och länets infrastruktur behöver i högre grad stödja möjligheterna att ta sig till kultur och fritidsaktiviteter både i vardagen för länsinvånarna och för besökande och turister.

Besöksmål

Länet har ett rikt och varierat utbud av besöksmål, allt ifrån historiska platser och miljöer. Dessa erbjuder länsinvånarna en berikande och varierad fritid och lockar turister och andra besökare till länet. Här bidrar en lång rad aktörer till länets attraktivitet.

Jönköpings län har fokuserat för lite på attraktivitet för de människor som bor i eller kan tänka sig vilja flytta eller återvända till länet. Det helägda bolaget Smålands-Turism arbetar kontinuerligt med att stärka länets attraktionskraft för både invånare och besökare.

Effekt mål	Mätmetod	Mål 2024	Resultat 2020	Utgångsvärde
Tilldelade medel per invånare Kommun/Region	Kulturanalys/SCB			

Delmål

Kultur- och fritidsutbudet är vitalt och närvarande i hela länet och tillgängligt för alla.

Uppdrag

- Skapa årliga mötesplatser för länets kultur- och fritidsaktörer.
- Stödja kulturen och fritidsaktörerna till att vara vital och närvarande i hela länet.

PRIORITERAD DELSTRATEGI: Utveckla attraktiva besöksmål i både stad och landsbygd.

Effekt mått	Mätmetod	Mål 2024	Resultat 2020	Utgångsvärde
Besökare				
Totalt	Gästnätter antal	> 2 500 000	1 169 978	1 674 000
Varav utländska	Gästnätter, antal	> 750 000	154 279	471 000

Delmål

Utnyttja länets fulla potential inom besöks-näringsn.

Uppdrag

- Skapa en Regional besöksnäringstrategi.
- Få länets invånare som våra bästa ambassa-dörer.

Öka nyttjandegraden av våra besöksmål av länsbor.

Uppdrag

- Öka antal besökare.

PRIORITERAD DELSTRATEGI: Driva en hållbar digital utveckling.

Den demografiska utvecklingen utmanar svensk välfärd. Kommuner och regioner är mitt i en förändringsresa för att tillhandahålla välfärd på helt nya och smartare sätt. Digitalisering är aldrig ett mål i sig. Det är däremot högkvalitativ och likvärdig vård och skola, en effektiv och hållbar stadsbyggnadsprocess och en effektiv och innovativ välfärd. Digitaliseringsrådet arbetar aktivt med e-förvaltningsområdet i Jönköpings län i syfte att öka nyttan för medborgare, näringsliv, föreningar och inre effektivisering i medlemmarnas organisationer.

I den smarta staden skapar innovationer, digitalisering, miljö- och klimatteknik möjligheter att möta samhällets utmaningar på ett effektivt och hållbart sätt. Städerna behöver vara goda livsmiljöer för människor att leva i utan att för den

skull slösa på jordens resurser. Hållbar utveckling är med andra ord en central utgångspunkt för smarta städer.

Den pågående urbaniseringen innebär en växande miljöbelastning. Urbaniseringen och den demografiska utvecklingen kan skapa motsättningar mellan befolkningsgrupper och utmaningar kring frågor som hälsa och omsorg. Sammanhållen digital service som baseras på samverkande processer och gemensamma lösningar innebär att välfärden kan erbjuda tjänster som utgår från användarnas behov och livshändelser. Samtidigt finns det i städerna stora möjligheter att ta sig an utmaningarna på ett effektivt sätt, till exempel genom effektiva infrastrukturlösningar och genom att den byggda miljön kan användas på ett smart sätt och delas av många. Länet har stora möjligheter att gå före i en hållbar stadsutveckling, och det blir då viktigt att ta vara på innovationskraften och på de tekniska verktyg som

idag finns tillgängliga. Landsbygdens sociala och ekonomiska utveckling bygger i högre grad än tätortens på ett samspel mellan privata, offentliga och ideella insatser. Nationella bredbands- och digitaliseringsstrategier ligger till grund för Region Jönköpings läns framtida strategi.

Region Jönköpings läns digitaliseringsstrategi anger inriktningen för Region Jönköpings läns digitaliseringspolitik. Region Jönköpings län ska bli bäst i Sverige på att ta till vara på digitaliseringens möjligheter. Ett mycket offensivt mål eftersom regeringens ambition är att Sverige ska bli bäst i världen.

Bakgrunden till arbetet är den digitalisering som sker i samhället samtidigt som utvecklingen av digitala tjänster och infrastruktur är ett utpekat område i Region Jönköpings läns regionala utvecklingsstrategi (RUS). De möjligheter och utmaningar som kommer med den digitala utvecklingen måste hanteras på rätt sätt för att tjäna människan, verksamheter och organisationer i hela länet. Vårt huvudmål är ett hållbart digitaliserat län och vår målbild är att Jönköpings län är bäst i Sverige på digitalisering. Alla i Jönköpings län ska ha möjlighet att använda sig av digitala samhällstjänster.

Delmål

Skapa en effektiv, hållbar och innovativ välfärd för länets invånare och aktörer.

Uppdrag

- Upprätta testbäddar för länets kommuner.
- Skapa handlingsplaner kopplat till Digitaliseringsstrategin.

PRIORITERAD DELSTRATEGI: *Skapa, upprätta en samverkansmodell med civilsamhället.*

Civilsamhället är en stor och viktig resurs i Jönköpings län. Region Jönköpings län ska verka för en produktiv dialog samt upprätta en samverkansmodell som ger länets aktörer ett bättre utgångsläge att planera långsiktigt, genomföra förändringar och möta utmaningar. Det ger möjlighet till delaktighet, integrering och utveckling av vårt län. Civilsamhällets aktörer och enskilda individer ska ha inflytande i olika samhällsfrågor. Demokratin och folkhälsan stärks. Ett län som ur alla perspektiv samverkar och är tillgängligt för alla bidrar till inkludering, sammanhållning, attraktivitet, näringslivsutveckling, tillväxt och bra livsmiljöer.

Delmål

Stärka civilsamhällets roll i länets utvecklingsarbete.

Uppdrag år 2022 - 2024

- Kartlägga nuläge utifrån befintliga samverkansupplägg mellan det offentliga och civilsamhället i länet.
- Identifiera prioriterade samverkansområden
- Formalisera samverkan mellan Region Jönköpings län och civilsamhället.
- Under 2022 tar Region Jönköpings län fram regelverk för samarbete i IOP-form och tar handslag med civilsamhället för ökad samverkan.

EN TILLGÄNGLIG REGION

Länets geografiskt strategiska läge har genom historien skapat förutsättningar för möten och handel som gett länet utmärkta förutsättningar att ta vara på framtidens möjligheter. En långsiktigt hållbar livsmiljö i länet förutsätter bostäder för människor i livet alla skeenden, attraktiva möjligheter att bo och leva i länets alla delar samt snabba och långsiktigt hållbara kommunikationer. En god tillgänglighet är en förutsättning för alla länsinvånare potential ska komma till sin rätt. Genom fysisk och digital infrastruktur skapar läget förutsättningar för att vara en långsiktigt hållbar och innovativ tillväxtregion.

STRATEGISKT MÅL: 2035 skapar tillgänglighet utvecklingskraft i Jönköpings län.

Näringslivet i Jönköpings län är uppkopplat i både globala och nationella leveranskedjor och har potential att genom sin dynamiska arbetsmarknad förse hela södra Sverige med arbetstillfällen. Genom nya stambanor för höghastighetståg kan detta uppnås, och göra Jönköpings län till navet i södra Sveriges transportsystem. Genom väl fungerande regional infrastruktur kan hela länet, både stad och landsbygd, kopplas upp mot stambanorna. Det är därför prioriterat att verka för en god utformning av nya stambanor samt att upprätta en ny regional plan för transportinfrastruktur.

Omställningen i arbetslivet och utbildningsväsendet som pandemin har skyndat på har också visat betydelsen av digital infrastruktur. Det är därför prioriterat att säkerställa att få ut det nya stödet för bredband. För att stärka arbetet kring transport- och bredbandsinfrastruktur, samt även för att belysa den geografiska aspekten av andra områden inom RUS, är det prioriterat att ta fram regionala strukturbilder.

PRIORITERAD DELSTRATEGI: *Delta aktivt och drivande i arbetet för nya stambanor och höghastighetståg.*

Järnvägens betydelse för en hållbar tillväxt och utveckling är avgörande för Sverige som helhet och för Jönköpings län. För att kunna öka kapaciteten med järnväg för såväl person- som godstransporter behöver Sverige och Jönköpings län bygga nya stambanor. Det är den viktigaste samhällsbyggnadsfrågan för Sverige i modern tid. Nya stambanor för höghastighetståg ska byggas i ett sammanhållet system och kommer

att bygga ihop stad och landsbygd. Det kommer generera fler arbetstillfällen, nya bostäder och bättre förutsättningar för omställningen till ett hållbart samhälle.

Regeringen har uppdragit åt Trafikverket att ta fram ett förnyat kunskapsunderlag om nya stambanor, som kommer att ligga till grund för regeringens aviserade infrastrukturproposition. Trafikverket ska redovisa uppdaterade kostnader och samlade effektbedömningar för olika relevanta och kostnadseffektiva alternativ för nya stambanor för höghastighetståg på sträckorna Stockholm–Göteborg och Stockholm–Malmö inom en total investeringsram på 205 miljarder kronor, i 2017 års prisnivå. En utgångspunkt är att alternativen ska ge korta restider som främjar en tydlig överflyttning av resor från flyg till tåg samt öka kapaciteten för person- och godståg i den totala järnvägsanläggningen.

Analysen ska innehålla en bedömning av möjliga järnvägskorridorer/linjestreckningar, alternativa hastighetsstandarder och tekniska utformningar för olika delar av banan, samt alternativ för lokalisering och utformning av stationslägen och bibanor. Trafikverket har genom detta uppdrag också instruerats att inrätta en särskild organisation för projektet nya stambanor. Ur regeringens beslut framgår att Jönköping kommer att vara nod i systemet, vilket innebär att Region Jönköpings län behöver vara nära involverad i arbetet såväl med sträckningen Stockholm–Jönköping, Jönköping–Göteborg som Jönköping–Malmö.

Trafikverket ska redogöra för vilken effekt olika alternativ bedöms ha på långväga respektive kortväga resande och på godstransporter samt hur väl de nya stambanorna integreras med den befintliga järnvägsanläggningen. Möjlighet till trafikering för bl.a. långväga persontågstrafik,

trafik med snabba regiontåg, pendeltågstrafik samt godstrafik ska beskrivas liksom en bedömning av möjligheten att bedriva kommersiellt lönsam trafik med höghastighetståg för de olika alternativen. Effekter på restider och möjligheten till överflyttning av resor från flyg till tåg ska beskrivas.

Av redovisningen ska, kopplat till de föreslagna alternativen, därutöver framgå:

- Kostnader för drift och underhåll inklusive livscykelkostnadsanalys.
- Påverkan på investeringskostnader av industriella metoder som exempelvis prefabricering.
- Risker i kostnadsutveckling samt övriga projektrisker, samt hur dessa är hanterade i beräkningarna.
- Klimatpåverkan under byggskede och driftstiden.
- Konsekvenser på bostadsbyggandet och bostadsmarknaden, inklusive konsekvenser för planeringen i berörda kommuner och regioner.
- Effekter för landskap, kulturmiljö och biologisk mångfald under byggskede och driftstiden.
- Tidpunkt för tidigast möjliga byggstart respektive trafikstart.
- Övriga konsekvenser.

Delmål

Beslut om tidplan för höghastighetsbanan.

Uppdrag

- Delta aktivt och ta initiativ till möten och forum för att beskriva behov.
- Initiera samverkan inom länet, med angränsande län och på nationell nivå.

PRIORITERAD DELSTRATEGI: *Utveckla infrastrukturen i länet så att den möjliggör hållbara, säkra och tillgängliga resor, transporter, logistik och turism.*

För att skapa förutsättningar för att nå målen inom Agenda 2030 krävs en utveckling av infrastrukturen i länet. För att klara målen behöver det ske en förflyttning av transporter från väg till järnväg. De befintliga vägarna behöver dock underhållas och utvecklas så att hög säkerhet kan hållas samt att alla former av miljövänliga transporter på väg kan underlättas. En välutvecklad infrastruktur skapar förutsättningar för ett väl fungerande transportsystem. Det ska vara enkelt att resa, transportera gods och turista. Övergångar mellan olika transportslag ska förenklas och stimuleras.

Regional tågplan

Framtagandet av en regional tågplan för Jönköpings län fortsätter. Tågplanen ska innehålla en strategi över hur tågtrafiken i länet och till angränsande län ska utvecklas på sikt och skapa robusthet i systemet. Tågplanen ska utgå ifrån Trafikförsörjningsprogrammet och Positionspapperet för kollektivtrafik i södra Sverige och även knyta an till det arbete som gjorts gällande framtida höghastighetståg.

Cykelstrategi

Region Jönköpings län har under 2020 inlett arbetet med att ta fram en regional cykelstrategi. Syftet är att komplettera den regionala länstransportplanen för att förtydliga hur Region Jönköpings län kan bidra till en ökad, enkel och säker cykling till och från arbete och skola, samt turist och fritidscyklning, i hela länet. En regional cykelstrategi som kompletterar den regionala länstransportplanen kommer att behöva ta hänsyn till glappet mellan fysiska investeringar och övrigt regionalt och kommunalt ansvar för cykelfrågan. En regional cykelstrategi tar sig an den del av länets transportinfrastruktur med cykelfokus som inte fullt ut fångas av den regionala länstransportplanens ansvar, Trafikverkets ansvar eller kommunernas ansvar. Istället bör den fokusera på att ena länet kring cykelfrågan med utgångspunkt i de mjuka frågorna som folkhälsa, samhällsplanering, klimatpåverkan, ökad säker cykling, mobility management och liknande frågor. I dagsläget möjliggörs att ta med cykel på regionbussar och regiontåg. För att öka mobiliteten införs kostnadsfritt att ta med cykel på tåg under förutsättningar att plats finns i fordonen under 2022.

Godsstrategi

En av samhällets grundläggande uppgifter är att möjliggöra resor och transporter. För att både personresor och godstransporter ska kunna hanteras på ett likartat sätt i planeringen är det viktigt att det finns en god kunskapsnivå och förståelse för de ibland skiftande behov, utmaningar och möjligheter som personresor respektive godstransporter står inför. Syftet med en godsstrategi för Jönköpings län är att ge en gemensam kunskapsplattform och skapa en samsyn om godshanteringen i länet.

Genom att synliggöra nuläge, trender och utveckling samt beskriva behovet av en strategisk inriktning kan godstransporterna bidra till en mer hållbar regional tillväxt. En godskartläggning är ett första steg i den nulägesanalys som kommer

att utgöra grunden i det fortsatta arbetet med godsstrategin.

Delmål

Tillgång till säkra vägar och järnvägar.

Uppdrag

- Utveckla länstransportplan.
- Fortsätta att arbeta fram en särskild tågplan (strategi) utifrån regionala stråk.

Tillgång till vägar och järnvägar för tunga transporter.

Uppdrag

- Utveckla godsstrategin.

Tillgång till/användning av fossilfria drivmedel.

Uppdrag

- Genomföra handlingsplanen för regionala tillväxtuppdraget för miljö och klimat – 2024.
- Bidra till klimatstrategins genomförande.

Småskalig infrastruktur.

Uppdrag

- Utveckla cykelstrategi.

PRIORITERAD DELSTRATEGI: *Skapa hållbar digital utveckling i hela länet genom tillgång till höghastighetsuppkoppling.*

Enligt prognosen blir det svårt att nå målet om att alla invånare i Jönköpings län ska ha tillgång till snabbt bredband år 2025. Framförallt är det invånare på landsbygden och vid kommungränserna som är svårast att nå med bredband. För att uppfylla målet ska Region Jönköpings län ta ett större ansvar för samordningen med kommuner och andra aktörer som hanterar bredbandsutbyggnaden. Här behövs ett ökat arbete för att koordinera de insatser som idag pågår för att länets invånare och företag ska ha tillgång till ett snabbt och stabilt bredband. Arbetet görs inom samarbete med Regionssamverkan i Sydsverige. Region Jönköpings län ska ta tillvara de medel som kommer från med regeringens budget för att fler hushåll och företag får tillgång till fiber/bredband.

Nationellt uppdrag som regional bredbandskoordinator

Region Jönköpings län har antagit ett nationellt uppdrag för att stimulera och stödja utbyggnaden av bredband i länet. Uppdraget har löpt mellan 2015-2020. Regeringen har ännu inte aviserat om de avser förlänga uppdraget, men regeringen har aviserat kraftigt ökat stöd för bredband i

budgetpropositionen och det är troligt att den regionala nivån kommer att få en roll i hur dessa ska fördelas.

Ny modell för nationellt stöd för bredbandsutbyggnad

År 2019 beslutade riksdagen att inrätta ett nytt nationellt bredbandsstöd för åren 2020-2022. Regionerna ges möjlighet att efter länets förutsättningar och mål i utvecklingsstrategier eller motsvarande, prioritera kriterier för stödfinansierad bredbandsutbyggnad. Regionerna förväntas genom medverkan av bl.a. regionala bredbandskoordinatorer bidra i arbetet med nya stödmodellen.

Bredbandsstrategi – Jönköpings län helt uppkopplat 2025

Bredbandsstrategin omfattar perioden 2020-2025 med uppdaterad målbild för bredbandsutbyggnaden. Strategin beskriver hur den nationella strategin för bredbandsutbyggnad kan brytas ned på regional nivå, med utgångspunkt i de specifika förutsättningar för bredbandsutbyggnad som gäller i Jönköpings län. Handlingsplanen för bredbandsstrategins genomförande har börjats fram och arbetet kommer att fortsätta under 2022. Tonvikt i strategin är betydelsen av en väl genomarbetad förankringsprocess med aktörer inom bredbandsområdet.

Samverkansavtal för bredbandsutbyggnad

Utbyggnaden av bredband har tillmätts hög prioritet från Region Jönköpings län inom samarbetet i Regionsamverkan Sydsverige (RSS). Målsättningen är ett fullt utbyggt, robust och framtidssäkert bredbandsnät som är en förutsättning för en hållbar utveckling ur ett demokratiskt-, hållbarhets-, och samhällsekonomiskt perspektiv. Genom samverkan inom RSS har de regionala bredbandskoordinatorerna i respektive region kunnat finna nya effektiva former för samverkan och fördelning av arbetsinsatser. RSS och IP-Only har slutit ett samverkansavtal angående bredbandsutbyggnaden. Avtalet säkerställer en effektivering av RSS höga ambitioner inom bredbandsområdet.

Delmål

Alla medborgare i länet ska ha tillgång till säker och snabb tillgång till internet.

Uppdrag

- Ta fram en bredbandsstrategi och genomföra handlingsplan för denna.

PRIORITERAD DELSTRATEGI: *Gemensamma strukturbilder för länets framtida infrastruktursystem.*

Regionala strukturbilder är viktiga för att möta de nya krav som ställs på den kommunala översiktsplaneringen genom globalisering, specialisering, urbanisering och en ökande rörlighet. Strukturbilderna leder till relevanta och konkreta besluts- och planeringsunderlag för både lokal och regional utveckling när det gäller till exempel infrastruktur, boende, fritid, kultur, kompetensförsörjning och näringsliv.

Region Jönköpings läns roll är att bidra med ett regionalt perspektiv till översiktsplaner och bostadsförsörjningsplaner. På så sätt stärks hela länets konkurrenskraft. De regionala strukturbilderna är ett viktigt kunskapsunderlag för planerings- och strategiarbete, för både kommunala och regionala aktörer.

Genom arbetet med regionala strukturbilder främjas samverkan mellan olika aktörer i olika delar av länet, på både kommunal och regional nivå. Tillsammans kan vi skapa en attraktiv plats för både näringsliv, arbetskraft och besökare, där alla delar av länet får verktyg till att utvecklas. De regionala strukturbilderna stärker kommunernas roll i länet och skapar förutsättningar för att möjligheterna i kommunerna ska komplettera varandra. Det finns stor variation mellan och inom kommuner i vårt län, vilket innebär att utmaningarna och möjligheterna skiljer sig åt i geografin. Genom de regionala strukturbilderna sätter vi därför ett tydligare geografiskt perspektiv på den regionala utvecklingsstrategin.

Delmål

Samverkan kring strukturbilder för länets utveckling.

Uppdrag

- Ta fram regionala strukturbilder som beskriver framtida målbild för kollektivtrafik och infrastruktur.
- Skapa en interaktiv digital lösning för strukturbilder.

PRIORITERAD DELSTRATEGI: *Säkerställa att kollektivtrafiken bidrar till en hållbar utveckling, arbetsmarknadsförstoring och länsinvånarnas resor till studier, fritidsaktiviteter och kultur.*

En utvecklad och tillgänglig kollektivtrafik bidrar även till ett mer jämlikt samhälle där alla invånare, oavsett ekonomisk förmåga har möjlighet

att resa mellan studier, arbete och boende. Detta är en förutsättning för att invånare ska kunna ta del av kultur- och fritidsaktiviteter, service och omsorg. Även för besöksnäringen är ett väl fungerande transportsystem av yttersta vikt för att lyckas locka turister till alla delar av länet.

EN SMART REGION

Företagsamhet och samverkan är kännetecknande för länet sedan lång tid tillbaka. Genom innovations- och förändringskraft har länets näringsliv utvecklats och gått stärkt ur kriser och strukturomvandlingar. Mod, handlingskraft, stolthet och uppfinningsriktighet präglar företagen, deras ledare och medarbetare. Genom framgångsrika och prestigelösa småföretag blomstrar hela länet och sysselsättningen är hög.

STRATEGISKT MÅL: 2035 är Jönköpings län en långsiktigt hållbar och innovativ tillväxtregion

Stärkt konkurrenskraft, kapacitet och förändringsledningsförmåga hos länets företag samt förbättrade resultat, utvecklade servicekoncept, utvecklad kvalitetsledning och processutveckling, är några av de komponenter som kommer behövas för att stärka företagen i Jönköpings län. Vi ska nå en innovationskultur där samverkan mellan akademi, offentlig sektor och näringsliv som resulterat i kluster och innovationsmiljöer som bidrar till en långsiktigt hållbar utveckling för länet.

En strategi för smart specialisering är under framtagande och ska bidra till ett växande och diversifierat näringsliv. Strategin kommer ha stor betydelse för våra satsningar under de kommande åren. Region Jönköpings län har identifierat 6 styrkeområden som kommer ha betydelse för hur utvecklingen av näringslivet kommer att genomföras.

För att klara den omställning och innovation som näringslivet står inför är kompetensförsörjningen en av de viktiga komponenter som måste stärkas. Vi har utmaningar och de förändras hela tiden, vilket gör detta till ett område som kräver samhandling från flera aktörer och sektioner för att klara utmaningarna med framtidens kompetensförsörjning. Vi ser gärna att högskolan är en motor och där samverkan driver det offentliga och näringslivets utveckling mot mer innovativa kunskaps- och teknologiintensiva produkter och tjänster.

PRIORITERAD DELSTRATEGI: Förstärka näringslivets och offentligas innovations- och förändringskraft.

En stark industri är av stor betydelse för länet även framöver men en breddning av näringslivet

är en viktig faktor för länets fortsatta utveckling. Därför måste nya näringar och affärsmöjligheter stödjas och stimuleras för att få möjlighet att växa. Nyföretagandet är relativt andra län lågt, vilket behöver ändras och företagsledarna är i huvudsak svenskfödda män varför företagsamheten behöver bli mer diversifierad. Förändringstakten är hög och tekniska innovationer driver utvecklingen mot ett mer automatiserat, robotiserat och digitaliserat samhälle. Företag ställs inför utmaningar på en internationell arena och utsätts för allt hårdare konkurrens från hela världen. Innovation och kunskap är ur detta perspektiv nyckeln till framgång.

Den regionala innovationsstrategin (RIS) tar sin utgångspunkt i samhällets utveckling och ger innovation ett tvärsektorielt perspektiv. Det betyder att näringslivsdriven innovation, som ofta handlar om att tjäna pengar, berörs lika mycket som offentligt driven innovation, som ofta handlar om att effektivisera och utveckla nya processer. Akademiens roll forskning och utbildning blir i allra högsta grad betydelsefull för länets samlade vitalitet och kreativitet liksom civilsamhällets engagemang i utveckling och förnyelse. Förmågan till förnyelse och förmågan att ta tillvara på ny kunskap och ny teknologi är central i dagens samhälle.

Effektmått	Mätmetod	Mål 2024	Resultat 2020	Utgångsvärde
Digitalisering och innovation	Digitaliseringsgrad i företagen, SCB	>	41,1%	41,1
Stärkt företagsklimat	Företagsklimat, Svenskt näringsliv	>	3,9	3,9
Starta och driva företag	Företagsledare, andel fördelat på kön, SCB		K: 25,3% M: 74,7%	K: 25,3% M: 74,7%
Starta och driva företag	Antal nystartade företag, SCB	>	1 809	1 809

Delmål

Ökad investeringsgrad i innovation.

Uppdrag

- Ett närmare samarbete mellan Region Jönköpings län, akademien, kommunerna i länet och det innovations- och företagsfrämjande systemet. Regional utveckling ska vara del av den drivande kraften för offentligas och näringslivets innovationskraft samt stödja till att höja investeringsgraden.

Fler kvinnliga företagsledare.

Uppdrag

- Utveckla, stärka och stödja de kvinnliga nätverk som finns, med t.ex. kunskap, utbildningar och omvärldsbevakning.

Fler nya företag.

Uppdrag

- Kartlägga det företagsfrämjande systemet. Ta fram en gemensam strategi för hur vi ska jobba för att få flera företag att starta men även arbetet med generationsväxling behöver ses över samt ta fram en strategi för generationsväxling.

PRIORITERAD DELSTRATEGI: Utveckla ett hållbart, diversifierat och kunskapsintensivt näringsliv i hela länet genom smart specialisering.

För att hela länet fortsatt ska ha ett framgångsrikt näringsliv krävs förnyelse och utveckling inom alla sektorer samtidigt som ny affärslogik bejakas i takt med att digitaliseringens möjligheter tas tillvara och nyttiggörs alltmer.

Förnyelse och utveckling innebär också ett ökat kunskapsinnehåll och en lyhördhet mot marknadens förväntningar på miljömässig hållbarhet i de produkter och tjänster länet erbjuder. Smart specialisering innebär att satsa på de områden länet ligger i världsklass eller har en relativ konkurrensfördel jämfört med andra regioner. Utvalda områden spetsas, breddas och diversifieras. Detta bidrar i sin tur till stärkt konkurrenskraft gentemot omvärlden.

Effektmått	Mätmetod	Mål 2024	Resultat 2020	Utgångsvärde
Investeringar i miljö	Industrins miljöskyddsinvesteringar, kr/invånare 2015, SCB/BRP+	>	516,7	516,7
Investeringar i finansiella tillgångar	Kapital inkomst 30-64 år, kr/invånare, SCB/BRP+	>	K: 16 187 kr M: 45 653 kr	K: 16 187 kr M: 45 653 kr
Investeringar i fysiska tillgångar	Nya lägenheter per 1 000 invånare, SCB/BRP+	>	3,1	3,1
Forskningsinvesteringar	FoU-utgifter universitet, SCB/BRP+	>	743	743

Delmål

Stärka länets starka och möjliga sidor för ett hållbart och kunskapsintensivt näringsliv.

Uppdrag

- Stödja och stimulera nya näringar till affärs-
möjligheter utifrån framgångsfaktorer för
tillverkningsindustrin, träindustrin, transport-
logistik, e-handel med mera kommer vi locka
nya tjänsteföretag att etablera sig i länet och
ges möjlighet till tillväxt. Genom kontakter
med befintliga tjänsteföretag, marknadsföra
länet som en utmärkt etableringsort. Science
Park och Almi har ett ökat fokus mot tjänste-
företag.

Med samlad kraft stärka strukturerna runt KKN
näringen i vårt län i nära samverkan med kom-
munerna och andra främjande organisationer så
som Science Park mfl.

Uppdrag

- Intensifiera arbetet med KKN (Kulturella och
Kreativa Näringar) i länet samt stötta och upp-
muntra initiativ från andra aktörer inom KKN
näringen i länet.

Fler företag och högre förädlingsvärde inom be-
söksnäringen.

Uppdrag

- Kommunerna behöver ta vara på de naturen-
resurser som finns för att skapa förutsättningar
att starta flera företag inom besöksnäringen,
många av de värden turisterna efterfrågar
finns i kommunerna/länet. Insatser måste
också göras för att höja förädlingsvärdet hos
befintliga besöksnäringföretag. Genom att
lära av varandra så kan nya möjligheter och
marknader identifieras för att stärka föräd-
lingsvärdet.

Identifiera framgångsfaktorer för olika inrikt-
ningar i turism.

Uppdrag

- Skapa arenor för affärsutveckling och kompe-
tensutveckling för företagare inom turism- och
landsbygdsnäring.

Implementera en smart specialiseringsstrategi.

Uppdrag

- Ta fram en smart specialiserings strategi uti-
från de av länet och OECD identifierade om-
råden.

PRIORITERAD DELSTRATEGI: Samverka för kompetensutveckling.

Samordning, samverkan, samarbete och sam-
handling är av avgörande betydelse för att möta
de utmaningar som drivs av demografi, urbani-
sering, digitalisering och globalisering. Samti-
digt som arbetsgivarna efterfrågar en allt högre
formell utbildning hos sina medarbetare och
industrin robotiseras, skapas utmaningar för de
invånare som har en låg formell utbildningsnivå
men också möjligheter för tjänstenäringen att

utvecklas och anställa. En nära samverkan med
länets industriföretag och utbildningsanordnare
är av central betydelse för att medarbetare ska
kunna vidareutbilda sig under pågående anställ-
ning och kan bidra i andra roller eller inom den
företagsnära tjänstesektorn när andelen anställda
i industrin sjunker. Kraven på medarbetares
förändringskompetens blir allt högre och för ett
näringsliv som präglas av innovation och entre-
prenöriellt tänkande krävs arbetskraft som har en
stor förmåga till omställning.

Effektmått	Mätmetod	Mål 2024	Resultat 2020	Utgångsvärde
Social hållbarhet i företag	SME som arbetar med social hållbarhet, Tillväxtverket/BRP+	>	35%	35%
Investeringar i kunskap	Avslutat gymnasieskola, ander av befolkning 19-24 år, SCB/BRP+	>	K: 85,4% M: 82,4 %	K: 85,4% M: 82,4%

Delmål

Strukturer för livslångt lärande i enlighet med EU:s definition.

Uppdrag

- Samarbete mellan länets företag och utbild-
ningsarrangörer för att möjliggöra formell
utbildning under pågående anställning.

- Strukturer för livslångt lärande i enlighet med EU:s definition.
- Insatser för kompetensutveckling inom områ-
det attityder till arbete och försörjning. Digi-
talisera och förenkla möjligheten till livslångt
lärande.

PÅGÅENDE UPPDRAG OCH PROJEKT

Smart Housing Småland, 2013-07-01 till 2023-06-30

Innovationsmiljön Smart Housing Småland (SHS) är en av Vinnova sedan andra halvåret 2013 under 10 år finansierad så kallad ”Vinnväxt-miljö”. Visionen för SHS har under innevarande treårsperiod något reviderats och är nu en ”innovationsarena för livsmiljöer i glas och trä”. Målsättningen är att innovationsmiljön ska fortleva även efter 2023 men då utan fast finansiell medverkan från Vinnova, förberedelser inför detta utgör en central del under projektperioden. Visionen för SHS är att bli en ”internationellt ledande innovationsmiljö som med användaren i centrum skapar smart boende och hållbar byggd miljö med bas i glas och trä”.

Vart i hela världen är världen på väg, 2020-05-29 till 2023-02-28

I den regionala utvecklingsstrategin konstateras, med stöd av den egna analysen såväl om de analyser som gjorts av bland andra OECD och Nord Regio, att Jönköpings län står inför stora behov av strukturomvandling. Det starka och framgångsrika näringslivet som burit länet under lång tid har i stora delar haft så höga orderingångar att det inte funnits tid för det framtidsinriktade strukturomvandlingsarbetet. Länet har med anledning av det ett relativt sett lågt kunskaps- och teknologinnehåll i produkter och tjänster, en låg digital transformationstakt, en lägre grad av hållbarhetsdriven näringslivsutveckling än andra samt bedöms ligga lågt när det gäller jämförbar regional tillväxt.

Dessa faktorer är samtidigt identifierade som avgörande för länets långsiktiga konkurrenskraft och fortsatta välfärd.

- Projektet kommer på kort sikt att leda till att en ökad innovation- och förändringskraft i näringslivet i Jönköpings län, bidragit till ett: hållbart, diversifierat och kunskapsintensivt näringsliv i hela länet; framgångsrika små- och medelstora företag med högt kunskapsinnehåll i produkter och tjänster; en ökad digital mognad samt ett jämställt och jämlikt företagande i hela länet
- Projektet kommer på lång sikt att bidra till att Jönköpings län är en långsiktigt hållbar och innovativ tillväxtregion. Resultatet är ett bredat näringsliv, fler kunskapsintensiva företag, högt kunskaps- och teknikinnehåll i produkter och processer, god tillväxt och lönsamhet samt

ett jämställt och jämlikt näringsliv präglad av mångfald.

Kvalitetsledning 2.0, 2020-01-01 till 2022-12-31

Projektet syftar till att stärka konkurrenskraft, kapacitet och förändringsledningsförmågan hos länets företag och organisationer genom ett samlat arbete med utvecklad kvalitetsledning och processutveckling. Projektet syftar också till förbättrade resultat, utvecklade servicekoncept, utvecklad kvalitetsledning och processutveckling för länets företag och organisationer.

Effekter på kort sikt:

- Aktiviteterna kommer på kort sikt leda till att stärka kapaciteten och förändringsledningsförmågan hos länets företag och organisationer genom ett samlat arbete med utvecklad kvalitetsledning och processutveckling, samt en läns gemensam nod för kunskaps spridning och kollektivt lärande.

Effekter på lång sikt:

- De långsiktiga effekterna av projektet kommer att vara stärkt konkurrenskraft, kapacitet och förändringsledningsförmåga hos länets företag och organisationer, samt förbättrade resultat, utvecklade servicekoncept, utvecklad kvalitetsledning och processutveckling.

E-handel och logistik, 2018-10-01 till 2021-12-31

Digitaliseringen har förändrat behovet av kanaler för handel som i sin tur påverkat många företags affärsmodeller. Denna trend har fått extra fart under pandemin. När fysiska och digitala kanaler måste kombineras på nya sätt måste också e-handel och logistik anpassas. Projektet ska stödja de befintliga företagens arbete med att utveckla sina affärsmodeller, samt stödja utveckling av nya företag inom modern handel och logistik.

EN KOMPETENT REGION

Förmågan att attrahera och rekrytera samt behålla och utveckla kompetenser är helt avgörande för att säkra näringslivets och den offentliga sektorns behov av medarbetare för att kunna möta välfärdens och näringslivets utmaningar. Förutsättningarna och utgångsläget varierar mellan länets kommuner, genom en väl fungerande samverkan i länet mellan Region Jönköpings län, kommunerna, akademi och övriga utbildningsanordnare samt arbetsförmedling och arbetsmarknadens parter säkerställs den långsiktiga kompetensutvecklingen och matchningen på arbetsmarknaden i hela länet.

STRATEGISKT MÅL: 2035 säkerställs matchningen på arbetsmarknaden i Jönköpings län genom det livslånga lärandet

Pandemin har allt sedan våren 2020 påverkat individer och samhälle i hög grad. Effekterna för arbetsmarknaden har också varit stor med varsel, korttidspermitteringar och en ökad arbetslöshet. Frågan är vad pandemin kommer att få för långsiktiga konsekvenser för jobben och företagen. Det kan vara så att pandemin påskyndar en förväntad omställning på grund av digitaliseringen och klimatutmaningen. Att prioritera omställningsfrågor och kompetensutveckling blir prioriterat under de kommande åren.

Samtidigt har vi haft en fortsatt kompetensförsörjningsproblematik mitt under pandemin. Hjulen slutade inte snurra. Företag sökte efter kompetens och det gör många fortfarande. Därför kommer kompetensförsörjning att vara ett prioriterat uppdrag för regionerna, även när pandemin har klingat av.

PRIORITERAD DELSTRATEGI: *Stärka den långsiktiga kompetensförsörjningen och matchningen för integration och hållbar tillväxt.*

Region Jönköpings län har i egenskap av att vara en regionalt utvecklingsansvarig aktör (RUA) ett särskilt ansvar för att stärka den regionala kompetensförsörjningen. Region Jönköpings län ska arbeta för en väl fungerande arbetsmarknad och en varaktigt ökad sysselsättning.

Vi vill stimulera kompetensutveckling som stärker kvinnors och mäns ställning på arbetsmarknaden, samt stärka kopplingen mellan utbildning och arbetsliv. Region Jönköpings län ska arbeta för att öka övergången till arbete bland kvinnor och män som står långt ifrån arbetsmarknaden,

samt underlätta unga kvinnors och mäns etablering i arbetslivet och deltagande i utbildning.

Det regionala kompetensförsörjningsarbetet innebär ett fokus på följande ansvarsområden:

- Tillhandahålla analyser och prognoser av privat och offentlig sektors behov av kompetens.
- I samverkan organisera och fastställa målsättningar för regionalt kompetensförsörjningsarbete.
- Bidra till att etablera effektiva strukturer för validering på regional nivå.
- Medverka i planeringen av utbud och inriktning för regionalt yrkesvux inom kommunal vuxenutbildning.
- Bidra till etablering och utveckling av kommunala lärcentrum i hela länet.
- Föra en dialog med länets folkhögskolor och studieförbund om hur de kan vara tydliga aktörer i det regionala kompetensförsörjningsarbetet.

Länets kompetensbehov måste kontinuerligt analyseras. Prognoser om kompetensbehov på kort, och lång sikt ska regelbundet publiceras och utgöra underlag för kompetensförsörjningsinsatser. I en god dialog och samverkan mellan arbetsmarknadens parter och olika utbildningsanordnare kan dessa synliggjorda kompetensbehov tillgodoses genom olika utbildnings- och kompetensutvecklingsinsatser. Dialogen och samverkan mellan arbetsmarknadens parter och länets olika utbildningsaktörer ska säkerställas genom etablerandet av systematiska och strukturerade samverkansmodeller.

För att lyckas med en väl fungerande matchning måste också effektiva strukturer för validering etableras. Det handlar framför allt om att tydliggöra de olika branschvisa valideringsmodeller som redan finns på plats, samt säkerställa hur dessa etablerade valideringsmodeller kan leda till konkreta kompetensutvecklingsinsatser.

Effektmått	Mätmetod	Mål 2024	Resultat 2020	Utgångsvärde
Årlig kompetensprognos	Statistik	Under hösten		1 gång/år
En framtidsspaning	Statistik (prognos)	(Våren 2023)		1 gång/fjärde år
Valideringslyft	Kvalitativ analys	Hösten 2022		Påbörjas 1 maj 2021.
Valideringsportal	Etablerad på RU-webb	(Våren 2023)		Inget idag
Kompetensutveckling till valideringar	Statistik	I minst 1/4 av länets kommuner		Finns inga uppgifter.
SFI-utbildning med praktik	Statistik	Finns i 2/3 av länets kommuner		Finns inga uppgifter idag.
Delta i planering av regionalt yrkesvux	Statistik och kvalitativ analys	Årliga överläggningar med kommunal vuxenutbildning (länsövergripande samt i de tre länsgrupperingarna)		Årliga överläggningar sker idag i länsnätverk samt i tre länsgrupperingar.
Fungerande kommunala lärcentra	Statistik och kvalitativ analys	Lärcentra i alla länets kommuner		6 kommunala lärcentra idag.
Tillvarata folkbildningens kompetens i regionalt kompetensförsörjningsarbete	Kvalitativ analys och viss statistik	Regelbundna möten med folkbildningens aktörer		Adjungerad i Länsbildningsförbundets styrelse.

Delmål

Tillhandahålla analyser och prognoser av privat och offentlig sektors behov av kompetens på kort och lång sikt som underlag för kompetensförsörjningsinsatser.

Uppdrag

- Presentera en årlig prognos över kompetensbehov i länet på kort och lång sikt. Särskilt uppmärksamma kompetensnivå på kommunal och delregional nivå. En framtidsspaning tas fram en gång per mandatperiod.

Det bör finnas effektiva strukturer för validering på regional nivå.

Uppdrag

- Samla alla relevanta aktörer för ett utvecklingsarbete kring regional samverkan av validering. Samordna detta med deltagandet i Myndigheten för Yrkeshögskolans projekt Valideringslyft.
- Utveckla en portal på RU:s webbsida som stöder effektiva strukturer för validering inom länet.

Säkerställa att det finns flexibla kompetensutvecklingsinsatser till genomförda valideringar.

Uppdrag

- Stödja arbetsmarknadens parter och utbildningsanordnare att etablera flexibla kompetensutvecklingsinsatser som är kopplade till genomförda valideringar.

Arbeta för en SFI-utbildning som möter arbetsmarknadens behov.

Uppdrag

- I samverkan med kommunal vuxenutbildning och arbetsmarknadens parter arbeta för en SFI-utbildning som kombineras med praktik.

Det livslånga lärandet har ökat i hela länet.

Uppdrag

- Utveckla samarbetet med Jönköping University, Yrkeshögskoloutbildningsanordnare och folkbildningens organisationer i syfte att stärka det livslånga lärandet.

PRIORITERAD DELSTRATEGI: Etablera jämlika möjligheter till utbildning och livslångt lärande i hela länet.

Delmål

Medverka i planeringen av utbud och inriktning av regionalt yrkesvux.

Uppdrag

- Utveckla samarbetet med kommunernas vuxenutbildning i syfte att länet kan erbjuda regionala yrkesvuxutbildningar som möter arbetsmarknadens behov.
- Regelbundna träffar med länets vuxrektorer, dels länsövergripande, men också i de tre kommungrupperingarna. Den årliga kompetensprognosen används som underlag vid samtalen.

Bidra till etablering och utveckling av kommunala lärcentrum i hela länet.

Uppdrag

- Arbeta för att det etableras lärcentra i de kommuner som saknar sådana centra.
- Verka för att alla relevanta utbildningsaktörer erbjuder kompetensförsörjningsmöjligheter i dessa lärcentra.
- Särskilt uppmärksamma digitaliseringens möjligheter för att stärka kompetensförsörjningen.

Folkhögskolors och studieförbunds möjligheter att stärka det regionala kompetensförsörjningsarbetet tillvaratas.

Uppdrag

- Utveckla samarbetet med Länsbildningsförbundet samt folkhögskolor och studieförbund. Konkretisera den roll som folkbildningens aktörer kan spela i det regionala kompetensförsörjningsarbetet.

PÅGÅENDE UPPDRAG OCH PROJEKT

Samverkan med länets utbildningsanordnare

I uppdraget att stärka det regionala kompetensförsörjningsarbetet ingår att utveckla samarbetet med olika utbildningsaktörer inom länet. De är:

- Jönköping University.
- YH-utbildningsanordnare.
- Den kommunala vuxenutbildningen.
- Folkbildningens organisationer.
- Region Jönköpings läns två naturbruksskolor och två folkhögskolor.

Jönköping University

Samverkan med Jönköping University har en strategisk roll för att stärka samverkan mellan akademien, näringslivet, den offentliga sektorn och det omgivande civilsamhället. Genom ett aktivt samarbete mellan Region Jönköpings län och Jönköping University, enligt antaget samverkansavtal våren 2020, skapas förutsättningar för

kompetensförsörjning, forskning och innovation i hela länet.

Tillsammans arbetar Region Jönköpings län och Jönköping University för att stärka forskningsfinansieringen vid högskolan. Att Jönköping University får tillräckligt med utbildningsplatser inom kritiska utbildningsområden är också av stor betydelse för att långsiktigt försörja länet med relevant arbetskraft – inom både offentlig och privat sektor – och för att höja den formella kompetensnivån i länet. Region Jönköpings län stöder aktivt Jönköping Universitys ansökan om att få starta en högteknologisk tandläkarutbildning i Jönköping som stärker länets och landets tandvård. Region Jönköpings län verkar för att Jönköping University ska få universitetsstatus.

YH-utbildningsanordnare

Tillgången till relevanta yrkeshögskoleutbildningar är av stor betydelse för att stärka den regionala kompetensförsörjningen.

YH-utbildningar underlättar för offentlig sektor och näringslivet att finna rätt kompetens. Idag finns flera starka YH-utbildningsanordnare i länet. Region Jönköpings län vill fortsätta att utveckla samarbetet med dessa utbildningsaktörer. I detta arbete ingår att fördjupa samarbetet med Myndigheten för Yrkeshögskolan.

Den kommunala vuxenutbildningen

Alla Sveriges regioner har getts i uppdrag att tillsammans med den kommunala vuxenutbildningen arbeta för att stärka och utveckla regionalt yrkesvux. Detta samarbete innebär att Region Jönköpings län regelbundet och kontinuerligt träffar företrädare för kommunernas vuxrektorer för dialog och samverkan.

Folkbildningens organisationer

Folkbildningens organisationer, studieförbund och folkhögskolor, är en resurs för länet ur flera perspektiv. Folkbildningens aktörer bidrar till att stärka och utveckla demokratin, gör det möjligt för människor att påverka sin livssituation, samt skapar engagemang att delta i samhällsutvecklingen. De bidrar till att utjämna utbildningsklyftor och höjer bildnings- och utbildningsnivån i samhället. Folkbildningens organisationer arbetar också för att bredda intresset för, och öka delaktigheten i, kulturlivet. Region Jönköpings län arbetar för att bättre ta tillvara folkhögskolors och studieförbunds kompetens i det regionala kompetensförsörjningsarbetet.

Folkbildningen är särskilt viktig för att stärka integrationsperspektivet i det regionala kompetensförsörjningsarbetet, särskilt genom språkurser, samhällsinformation och att anordna mötesplatser. De kan även bidra med bildningsaktiviteter för anställda med utländsk bakgrund som har behov av att stärka sina kunskaper i det svenska språket och att få en bättre insikt i hur det svenska samhället fungerar.

Folkhögskolan skiljer sig från andra skolformer genom den långa bildningstraditionen och att den enskilda skolan har stor frihet att utforma sina kurser utifrån skolans speciella inriktning och profil. Folkhögskolan har också möjlighet att göra anpassningar efter förkunskaper, intressen och behov hos deltagare. Basen för folkhögskolornas utbildningsinriktning är den allmänna linjen, som främst är avsedd för dem som saknar grundskole- eller gymnasieutbildning. Folkhögskolorna spelar en stor roll för utbildning av personer med kort utbildning, deltagare med utländsk bakgrund och personer med funktionsvariationer.

Region Jönköpings läns två naturbruksskolor och två folkhögskolor

På uppdrag av länets kommuner driver Region Jönköpings län naturbruksutbildning inom ramen för gymnasieskolan vid Tenhults naturbruksgymnasium och Stora Segerstads naturbrukscentrum. Nu gällande samverkansavtal och överenskommelse med kommunerna gäller till 31 december 2022. Arbetet med ett nytt samverkansavtal och ny överenskommelse från och med den 1 januari 2023 har påbörjats och kommer att slutföras under 2022. Naturbruksskolorna ska utvecklas i samråd med länets kommuner. Det sker genom utvecklingsrådet för naturbruk, där både Region Jönköpings län och länets kommuner har representanter. Naturbruksprogrammet ska erbjuda ett brett utbud av olika inriktningar. Utöver gymnasieutbildning ska även eftergymnasiala utbildningar och uppdragsutbildningar på olika nivåer som är anpassade efter näringsens behov erbjudas. Naturbruksskolorna ska utvecklas till kunskapscentra för den gröna näringen. Förutom utbildning är naturbruksskolorna också en regional mötesplats för forskning, näringsliv, organisationer och andra som söker kunskap inom naturbruk och utveckling av landsbygdsföretagande.

Region Jönköpings län är huvudman för Sörängens folkhögskola och Värnamo

folkhögskola. För de båda folkhögskolorna gäller den profilering som lagts fast 2013 och som innebär kultur för Sörängens folkhögskola och hälsa för Värnamo folkhögskola. Folkhögskolorna är en resurs för Region Jönköpings läns kompetensförsörjning, i sig själva eller i samverkan med övriga delar av regional utveckling. Gymnasiala eller eftergymnasiala utbildningar och uppdragsutbildningar på alla nivåer som är anpassade efter näringsens behov ska erbjudas.

I december 2020 antog Nämnden för arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet en bildningsplan för Region Jönköpings läns folkhögskolor. Den framtagna och beslutade bildningsplanen ska efterlevas och kontinuerligt utvärderas.

Framtidssäkrad industri

Ett ESF-projekt som fokuserar på kompetenskartläggning, branschvalidering och kompetensutveckling. Projektet riktar sig i första hand till permitterade, varslade och anställd personal inom ekonomiskt utsatta branscher med fokus på tillverkningsindustrin. Projektet bidrar till att stärka kompetensförsörjningen. Kompetensutvecklingens syfte är att stärka den enskildes ställning på arbetsmarknaden utifrån arbetsmarknadens behov. Projektet pågår till och med 31 december 2022.

Ett hållbart arbetsliv

En förstudie finansierad av ESF och socialfonden. Syftet är att förbereda den nya sjuåriga programperioden som startar 2021. Genom projektet ska vi dra lärdomar av den programperiod som avslutades 2020 och med dessa erfarenheter skissa på tänkbara projekt under de kommande åren. Genom förstudien ska vi också utveckla samarbetet med viktiga samverkansaktörer.

Valideringslyft

Valideringslyft är ett ESF-projekt som drivs av Myndigheten för Yrkehögskolan (MYH). Alla regioner har beretts möjlighet att delta i projektet. För Region Jönköpings län innebär det ett aktivt deltagande från och med den 1 maj 2021 och fram till den 31 oktober 2022. Valideringslyft är ett projekt där såväl nationella som regionala aktörer samverkar för att skapa en regional infrastruktur för validering i arbetsliv och utbildning. Projektet sträcker sig från den 1 december 2020 till den 31 december 2022.

EN GLOBAL REGION

Länets strategiska läge, den internationellt profilerade högskolan och den ökande globaliseringen skapar förutsättningar för länet att bli en långsiktig hållbar och innovativ tillväxtregion. Exportmarknaden är central för många av länets företag. En förutsättning för länets långsiktigt hållbara utveckling är att länets företag erövrar och blir en del av de globala värdekedjorna. Insatser behöver därför kontinuerligt göras för att stödja företagens internationalisering- och exportambitioner. Globaliseringen ger även möjlighet till kunskaps- och kompetensinfluenser samt ökar möjligheten för internationella företags direktinvesteringar och nyetableringar i länet.

STRATEGISKT MÅL: 2035 är Jönköpings län ett internationellt konkurrenskraftigt län.

I den regionala utvecklingsstrategin och i organiseringen hos Regional Utveckling är det internationella arbetet både ett eget och ett tvärsektorielt område. För länets utveckling, både det offentliga och näringslivet, är det viktigt med internationellt samarbete för att lära av andra, dra nytta av varandras likheter och olikheter, för att hitta nya marknader och kompetens. För att länet ska vara en del av de globala värdekedjorna krävs samverkan och samarbete, internationellt utbyte och anpassning till de globala förutsättningarna. För att nå framgång på EU-arenan inom olika områden krävs kraftsamling och samordning. Detta är förutsättningsskapande för att på sikt nå andra mål. →

PRIORITERAD DELSTRATEGI: Bidra till att utveckla EU och övriga världen i en mer hållbar riktning.

Globaliseringen påverkar också hur kultur, livs- och skådnings- och värderingar formas. Genom att aktivt delta i globaliseringen och den internationella konkurrensen kan länet skapa nya relationer med andra människor, med andra platser och med andra länder.

Genom samverkan kan länet också påverka andra i en mer hållbar och fredlig inriktning utifrån perspektiven i de globala målen.

Mätetal/Indikator	Mätmetod	Mål 2024	Resultat 2020	Utgångsvärde
Insatser med särskilt fokus på att främja mänskliga rättigheter	Seminarier, föreläsningar	4	Nytt mått 2021	
Strategier och program som bidrar till Agenda 2030	Framtagna strategier och program	5	Nytt mått 2021	

Delmål

Främjande av mänskliga rättigheter.

Uppdrag

- Utveckla utbytet med andra länder och regioner för att skapa lärande och samverkan
- Sprida information kring mänskliga rättigheter med särskilt fokus på demokratifrågor

Bedriva lärande för Agenda 2030.

Uppdrag

- Utveckla förmågan att använda Agenda 2030 som utgångspunkt i regionalt utvecklingsarbete

Främjande av demokrati i ett europeiskt perspektiv.

Uppdrag

- Att informera om och bidra i Konferensen om Europas Framtid – en medborgardialog initierad av Europeiska Kommissionen

PRIORITERAD DELSTRATEGI: Utveckla förmågan att dra nytta av de resurser som EU erbjuder.

Jönköpings län har hittills utmärkt sig genom att i relativt låg utsträckning ta del av de ram- och sektorsprogram som finns för att EU:s gemensamma sammanhållningspolitik och mål ska bli verklighet. Därför behöver förutsättningar skapas för att fler aktörer ska vilja och kunna driva projekt. Det behövs också en större medvetenhet om de transnationella programmen och strategierna som Interreg och Östersjöstrategin och fler aktörer behöver stimuleras att delta i sektorsprogram och ramprogram för t.ex. forskning och innovation. Strukturfonderna Europeiska Regionala Utvecklingsfonden, ERUF, och Europeiska Socialfonden ESF är en möjliggörare inte enbart för den regionala utveckling som skapas genom fonderna utan även för att skapa kapacitet för att nå andra medel inom EU.

Region Jönköpings län deltar aktivt i samarbeten med andra län i Sverige. Tillsammans med Region Kalmar län, Region Kronoberg och Region Blekinge samt Jönköping University och Linnéuniversitetet drivs det gemensamma Brysselkontoret som sprider kunskap från Bryssel om

EU:s sektorsprogram och ramprogram och hur de kan användas i Sverige.

Internationell policy och internationellt fokus som ett tvärsektoriellt perspektiv

När beroendet av omvärlden ökar och en del av de politiska besluten fattas på europeisk nivå blir det internationella arbetet en förutsättning för att skapa en långsiktig regional utveckling. Detta är bakgrunden till Region Jönköpings läns internationella policy.

Den internationella policyn slår fast att Region Jönköpings läns internationella arbete ska främja den regionala utvecklingen och främja Region Jönköpings läns olika verksamheter. Region Jönköpings län är genom sina kunskaper och nätverk en resurs för länet vad gäller EU-finansiering och projektstöd.

Ett internationellt fokus är nödvändigt och kan öka potentialen för utveckling inom samtliga områdena i den regionala utvecklingsstrategin. Förutom att det internationella arbetet genomförs som ett eget område inom utvecklingsstrategin ska det därför dessutom integreras tvärsektoriellt inom andra områden.

Effektmått	Mätmetod	Mål 2024	Resultat 2020	Utgångsvärde
Antal kontakter med Europa Direkt i Jönköpings län	Förfrågningar via telefon och e-post	Minst 600 förfrågningar årligen	Ej tidigare mätvärde	535 förfrågningar år 2020
Andel strukturfondsmedel (ERUF och ESF) Småland och Öarna som verkar i Jönköping län	Inventering av projekt inom Europeiska Socialfonden och Europeiska Regionala utvecklingsfonden	Minst i paritet med invånarantal i länet i förhållande till Småland och Öarna	Ej tidigare mätvärde	Ca i paritet med invånarantal i länet i förhållande till Småland och Öarna (programperioden 2014-2020)

Delmål

Nyttjande av EU-medel.

Uppdrag

- Att aktivt arbeta bland länets aktörer för att skapa EU-projekt som bidrar till utveckling av länet för att utnyttja EU:s potential gällande regionala medel.
- Etablera nätverk och fokusera på strategiska utvecklingsområden som möjliggör påverkan på EU-arenan och internationella partnerskap som grund för arbete mot ramprogram och sektorsprogram.
- Delta i Europaforum.

Intresse av EU.

Uppdrag

- Genomföra satsningar och samarbeten för att informera om EU och om EU:s fonder.

PRIORITERAD DELSTRATEGI: *Arbeta proaktivt med omvärldsanalys.*

Samtidigt som globaliseringen skapar stora möjligheter, medför den också att förutsättningarna för företag och branscher snabbt kan förändras. Utvecklingen går allt snabbare och med hjälp av främst sociala medier sprids uppfattningar, trender och rörelser snabbt och får omedelbart stor global påverkan. För att hävda sig i denna miljö krävs en stor lyhördhet och förmåga att anpassa sig. Företags värdegrund och ansvarstagande när det gäller mänskliga rättigheter, produkter och processers hållbarhet samt arbetsmiljö och arbetsgivarvarumärke får allt större betydelse för

konsumenters val och allmänhetens syn på ett företag. Företagens konkurrenskraft är till stor del beroende av hur de kan ta till sig ny information och kunskap och därefter omsätta detta i nya varor och tjänster på marknader som i allt högre grad är globala.

Genom en proaktiv omvärldsanalys och att lära av andra kan det offentliga, näringsliv och civilsamhälle dra nytta av varandras likheter och olikheter för att hitta nya marknader och kompetens. För att länet ska vara en del av de globala värdekedjorna krävs samverkan och samarbete, internationellt utbyte och anpassning till de globala förutsättningarna.

Effektmått	Mätmetod	Mål 2024	Resultat 2020	Utgångsvärde
Antal initiativ med fokus på EU-arenan	Kluster, projekt, samverkan med tydligt fokus att formera sig mot EU-arenan	Ytterligare 3		

Delmål

Omvärldsanalys utifrån länets perspektiv.

Uppdrag

- Ta fram omvärldsanalyser.
- Utveckla och genomföra strategiskt riktade beställningar till Brysselkontoret.

PÅGÅENDE UPPDRAG OCH PROJEKT

Samordning och mobilisering inför EU:s nya programperiod 2021-2027

EU-samarbetet sätter ramarna för många utvecklingsfrågor och påverkar också förutsättningarna genom de fonder och program som möjliggör och skapar incitament för projekt, företagsutveckling och innovation. EU:s strukturfonder är viktiga verktyg för att genomföra EU:s gemensamma sammanhållningspolitik. Jönköpings län tillhör NUTS 2-området Småland och Öarna tillsammans med Kalmar län, Kronobergs län och Gotlands län. Ny programperiod infaller 2021-2027. Tidigare programperiod förlängs vilket innebär ett troligt scenario att två perioder löper parallellt under 2022. Region Jönköpings län samordnar programmeringsprocessen gällande Europeiska Regionala Utvecklingsfonden samt framtagandet av regional handlingsplan gällande Europeiska Socialfonden för NUTS 2- området Småland och Öarna.

Småland Blekinge Halland South Sweden

Tillsammans med regionerna i Kalmar län, Kronobergs län, Blekinge län och Hallands län samt lärosäten driver Region Jönköpings län ett Brysselkontor med namnet Småland Blekinge Halland South Sweden. Verksamheten planeras utifrån länsspecifika dokument med tydlig utgångspunkt i länens regionala utvecklingsstrategier.

Europa Direkt

Region Jönköpings län är värddorganisation för Europa Direkt Jönköpings län. Europa Direkt är EU-kommissionens informationsnätverk med 16 kontor i Sverige och cirka 500 kontor i Europa. Uppgiften är att sprida information om den Europeiska Unionen till allmänheten.

Assembly och Europeans Regions (AER)

Region Jönköpings län är medlem i Assembly of Europeans Regions (AER) där Region Jönköpings län har en politisk representation.

Verksamhet för regional utveckling

Finansieringen av regionala utvecklingsinsatser och regionala utvecklingsstrategin

Finansiering av arbetet med att leda, samordna och följa upp det regionala utvecklingsarbetet inklusive RUS sker inom budgeten för Region Jönköpings län. Till stöd för olika former av projekt och verksamhet för riktade insatser som bidrar till tillväxt och utveckling finns egna regionala utvecklingsmedel på 19,5 miljoner kronor. Region Jönköpings län disponerar årligen statliga utvecklingsmedel, så kallade 1:1 medel. Dessa styrs av förordning 2003:596. Med projektverksamhet avses i denna förordning sådan verksamhet som avser projekt med syfte att uppnå målet för den regionala tillväxtpolitiken. Projektverksamheten ska vara förenlig med regionala strategier och program. Bidrag får lämnas med maximalt 50 procent i förhållande till total projektkostnad för att genomföra projekt som bidrar till att uppnå målet för den regionala tillväxtpolitiken. Dessa pengar fördelas mellan olika projektstöd, företagsstöd och till kommersiell service.

Region Jönköpings läns finansiering ska i första hand inriktas till områden av strategisk kapacitetshöjande betydelse. Den årliga bemyndiganderamen för 2022 beräknas till 70 miljoner kronor och anslaget som kan betalas ut till 26 miljoner kr. Därutöver kommer aktiviteter kunna finansieras från olika källor som t.ex. EU:s strukturfonder och program samt svenska nationella insatser. Det finns enligt regeringens villkorsbeslut kring regionalt utvecklingsarbete krav på att återrapportera arbetet med hållbarhetsintegrering i det regionala tillväxtarbetet. Detta berör även regionala tillväxtmedel. Inför EU:s nya programperiod finns krav från EU-kommissionen att 30 procent av insatserna ska genomföras inom politiskt mål 2 Ett grönare och koldioxidsnålare Europa 2021-2027.

Utöver ovanstående har Region Jönköpings län möjlighet att själv eller tillsammans med andra aktörer söka EU-medel eller statliga medel från särskilda utlysningar och insatser som ytterligare kan stärka det regionala utvecklingsarbetet. Den fleråriga finansieringen av regionala utvecklingsstrategin fastställs i egen process. Arbetet pågår inför beslut om finansieringsstrategi för 1:1 medel utifrån den nationella strategin för regional utveckling samt nya programperioden inom EU. Strategin tydliggör ansökningskriterier och prioriteringsgrunder för att skapa bästa möjliga effekt av beslutade projekt.

Finansieringsstrategin kommer på sikt att underlätta arbetet med utvärdering och uppföljning av insatser finansierade av 1:1-medel. Uppföljning och utvärdering görs idag primärt på projektnivå och som övergripande uppföljning av bemyndigande och anslag.

Verktyg för att leda regional tillväxt och utveckling

Region Jönköpings län leder det regionala tillväxt- och utvecklingsarbetet genom en strategisk samordning av länets kommuner, näringsliv och civilsamhälle, ökad samverkan nationellt såväl som internationellt, ett stärkt analysarbete, strategiska satsningar inom målområdena samt riktade projektutlysningar.

Utvecklingen i länet ska kontinuerligt analyseras, följas upp och utvärderas. Utifrån dessa analyser ska resultatet av det regionala tillväxtarbetet årligen redovisas till regeringen. I denna analys ska särskild hänsyn tas till funktionella regionala samband såväl inom som över läns- och landsgränserna samt olika typer av landsbygder och tätorter. Analysen ska göras utifrån social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet med kön som övergripande indelningsgrund. Arbetet med strukturbilder ska utvecklas och ansvaret för den övergripande samhällsplaneringen förflyttas stegvis över till regionerna. I det nationella uppdraget anges att de regionala utvecklingsaktörerna ska stärka och utveckla analyskapacitet och kompetens avseende såväl kvalitativa som kvantitativa regionala analyser. Detta är ett arbete som behöver intensifieras och breddas för att klara de nationella redovisningarna och för att utveckla den sektorsövergripande samverkan och samplaneringen med kommunerna.

För att kunna uppnå löftet i den regionala utvecklingsstrategin krävs att Region Jönköpings län har en kapacitet och förmåga att bedriva strategiska regionala utvecklingsprojekt. Det ställer stora krav på vår professionella förmåga leda, driva, samordna och genomföra komplexa projekt i samverkan med länets aktörer.

Vår kunskap om projektmetoder är en avgörande framgångsfaktor och regional utvecklings viktigaste operativa verktyg. För att vi ska kunna operera på denna nivå behövs både kompetent och kvalificerade projektledare men också ett strukturerat arbetssätt. Under år 2020 har arbetet med att utveckla ett projektkontor påbörjats och arbetet kommer att fortgå under de kommande åren.

Perspektiv: Process och produktion

Utveckla värdeskapande processer

Organisationens verksamhet ses som processer som skapar värde med kunden och intressenter. Processorientering stimulerar förebyggande arbete, att grundorsaker till problem identifieras och att faktabaserade beslut tas. Processerna är utformade för att skapa förutsägbara resultat. Samtidigt finns förmågan att snabbt ställa om med hänsyn till förändrade behov från kunden och intressenter

STRATEGISKT MÅL:

Region Jönköpings län ska leda, driva och genomföra strategiskt avgörande regionala utvecklingsprojekt.

Framgångsfaktor Kapacitet för att genomföra strategiska utvecklingsprojekt

Uppdrag

- Region Jönköpings län ska utveckla strukturen och formerna för projekt drivna i egen regi.

Perspektiv: Ekonomi

Leder för hållbarhet

Med engagerade ledare som utgår från kund- och intressentbehov förstärks en kultur som skapar förutsättning för hållbar utveckling. Ledare ser verksamheten, dess produkter, tjänster och processer som delar i en större helhet och verkar aktivt för att förbättra samhälle, miljö och ekonomi. Ledare tar till vara och utvecklar medarbetarnas och organisationens samlade kompetens och mångfald.

STRATEGISKT MÅL: Tillgång till regionala utvecklingsmedel utifrån länets behov ska öka

Framgångsfaktor Anpassad bemyndiganderam

Mätetal	Mätmetod	Mål 2022	Resultat 2021	Resultat 2020
Bemyndiganderam regionala projektmedel	TVV	90 mnkr	70 mnkr	65 mnkr
Utnyttjad andel bemyndiganderam	TVV	75 %	-	86 %
Nyttjande av anslag	TVV	90 %	-	60 %

Perspektiv: Lärande och förnyelse

Förbättra verksamheten och skapa innovationer.

Framgångsrik hållbar verksamhet över tid kräver såväl ständiga förbättringar som innovation av produkter, tjänster och processer. Förutsättningen för detta är en kultur som stimulerar till kontinuerligt lärande, kreativitet och nya idéer. Genom jämförelser med ledande organisationer få ledare och medarbetare kunskap om vad som kan uppnås och vägen dit. Ett systematiskt och uthålligt förbättringsarbete leder till nöjdare kunder, nöjdare medarbetare, bättre samhälle och miljö samt ökad effektivitet.

STRATEGISKT MÅL: Kunskap om effekter av regionala utvecklingsprojekt

Framgångsfaktor Tillgång till verktyg och underlag för att genomföra analyser

Uppdrag

- Region Jönköpings län ska utarbeta verktyg för uppföljning och utvärdering med fokus på projektverksamhetens effekter i länet på en aggregerad nivå. Region Jönköpings län skall utveckla analysarbetet.

Kultur

Kulturen har en självklar plats i varje öppet och demokratiskt samhälle. Kulturen hjälper oss att utvecklas som människor, förstå vår omvärld och skapar en tillit som knyter samman befolkningen.

Kultur är en betydelsefull faktor för hållbar tillväxt och utveckling i länet. Ett rikt kulturliv och en levande kulturmiljö medverkar till ett områdes attraktivitet, ger ökad turism och arbetstillfällen. Dessutom är kulturupplevelser viktiga för individens välfärd och välbefinnande genom sin hälsofrämjande och rehabiliterande kraft.

Kulturen har en given plats i arbetet med att öka intresset för vårt län och göra den mer attraktiv för både besökande och boende. Men för att kunna vara en tillväxtfaktor måste vi också gemensamt värna om kulturens egenvärde och kulturutövers möjligheter.

Region Jönköpings län utvecklar kulturen inom områdena film, teater, musik, litteratur, dans, hemslöjd, bild och form samt stödjer folkbibliotekens samarbeten och utveckling. Region Jönköpings län är även huvudman för Smålands Musik och Teater och tillsammans med Jönköpings kommun och Hembygdsförbundet stiftare av Jönköpings läns museum.

Dessutom stödjer Region Jönköpings län verksamhet som främjar bildning, kulturell mångfald och konstnärligt skapande genom bidrag till föreningar och organisationer samt genom ekonomiskt stöd till kulturaktiviteter.

Coronapandemin

Pandemin har haft negativa effekter på barn och ungas möjlighet att ta del av, delta i och skapa kultur. Skapande verksamhet på museer, fritidsgårdar och andra arenor har under perioder stängts ner. Likaså har Kulturskolor runt om i länet tvingats omforma sin verksamhet och inte kunnat erbjuda undervisning som vanligt. Elever i skolan har inte haft tillgång till kultur då det inte har varit tillåtet att ta emot besök från externa aktörer. Besök på naturliga platser för konsumtion av kultur, som t ex Spira, Jönköpings läns museum och länets alla biografier, har inte varit möjliga under en lång tid. Vi har sett kreativa lösningar på utomhuskultur, digital kultur och skapande verksamhet att ta med hem, men det går inte att jämföra med den kultur som vi under ett normalt år kan ge barn och unga.

Regional kulturplan och kultur-samverkansmodellen (Program och styrdokument)

Den regionala kulturplanen är ett styrdokument för det kulturpolitiska området på regional nivå och omfattar hela det regionala kulturansvaret, inklusive fördelning av statliga och regionala bidrag till regional kultur. Kulturplanen är ett verktyg för dialogen med staten avseende fördelning av statliga medel, samt en beskrivning av hur Region Jönköpings län vill att kulturområdet ska utvecklas.

Jönköpings län ingår i samverkansmodellen för statens stöd till regional kulturverksamhet. Målet med modellen är att öka utrymmet för regionala prioriteringar och variationer vilket innebär att Region Jönköpings län ansvarar för fördelning av statsbidrag till regional kulturverksamhet. Samtliga verksamheter inom kultursamverkansmodellen har uppföljningsbara uppdragsbeskrivningar.

Regionala kulturverksamheter som finansieras med statliga medel via kultursamverkansmodellen:

- Sektionen för kulturutveckling, Region Jönköpings län
- Smålands Musik och Teater
- Jönköpings läns folkrörelsearkiv
- Jönköpings läns museum
- Riksteatern Jönköpings län
- Vandalorum, museum för konst och design

Som Region Jönköpings län egna kulturverksamheter styrs och påverkas sektionen för kulturutveckling, Smålands Musik och Teater och Jönköpings läns museum av de regionala styrdokument som finns, exempelvis budget med verksamhetsplan. Dessa verksamheter ska långsiktigt planera och agera enligt de nationella och regionala kulturpolitiska målen, kulturplanens prioriteringar samt den regionala utvecklingsstrategin. De regionala uppdragsbeskrivningarna med verksamhetsspecifika uppdrag ska samspela med verksamheternas egna verksamhetsplaner.

De kulturpolitiska målen och prioriteringarna i kulturplanen förhåller sig till den regionala utvecklingsstrategin. Den regionala kulturplanen och den regionala utvecklingsstrategin verkar tillsammans för att nå gemensamma målsättningar. Budgeten utgår ifrån båda dessa mål och innehåller de aktiviteter som verksamheterna ska

prioritera under år 2022 för att uppnå målen i den regionala utvecklingsstrategin och kulturplanen. Kulturplanen ska revideras under år 2022.

De regionala målen från regional kulturplan är:

- **Kulturen ska vara vital och närvarande i hela länet.**

De kulturverksamheter som huvudsakligen har regional finansiering har ett särskilt ansvar att bedriva verksamhet riktad till hela länet samt samverka med civilsamhället.

- **Möjligheter för alla att delta och ta del av kulturliv och kulturupplevelser.**

Ett ökat deltagande i kulturlivet bidrar till invånarnas välmående och länets utveckling. Möjligheten till upplevelse av och deltagande i kultur ska göras tillgängligt för länets invånare. Kulturen ska bidra till att ge människor god livskvalitet, utifrån den enskildes förutsättningar.

- **Ett välutvecklat konst- och kulturliv präglad av hög kvalitet inom både bredd och spets.**

Det konstnärliga uttryckets frihet ska värnas och stödjas även när det utmanar och provocerar rådande normer. I samverkan mellan starka kulturinstitutioner, utvecklingsverksamheter och det ideella kulturlivet läggs en bra grund för en hållbar och långsiktig samhällsstruktur.

För att nå nationella och regionala mål arbetar Region Jönköpings län med sex olika kulturpolitiska prioriteringar. Prioriteringarna är övergripande och samspelar med och påverkar varandra. Alla prioriteringar är lika viktiga för länets kulturutveckling. I den regionala kulturplanen fastställs följande prioriteringsområden:

- Kulturell infrastruktur
- Villkor för konstnärligt skapande
- Kultur med fokus på barn och unga
- Tillgängligt kulturliv
- Interregionalt, internationellt och interkulturellt samarbete
- Samverkan och dialog

Sektionen för kulturutveckling

Kulturutveckling är en verksamhet som, med den regionala kulturplanen som grund, arbetar strategisk för att stödja länets aktörer inom musik, teater, dans, film, bild och form, gestaltning, hemslojd samt litteratur och regional biblioteksverksamhet. Med sin kompetens ska verksamheten förbättra förutsättningarna för ett rikt kulturliv och stimulera utvecklingen av

densamma. Verksamheten sker i dialog med och mellan civilsamhället och länets kulturaktörer. Verksamheten har i uppdrag att vara främjande, kunskapsbärande och bildande.

Kultur och utveckling ansvarar för att utveckla de stöd som utgår till kulturlivet. I verksamheten Kultur och utvecklingsuppdrag ingår att svara för forum och möten för dialog mellan kulturaktörerna och Region Jönköpings län. Samråd och samverkan med länets kommuner, civilsamhället, studieförbund, fria kulturutövare och institutioner är en central del av verksamheten. Ökat fokus ska läggas på det fria kulturlivet. Region Jönköpings läns kulturbidrag ska inte användas för organisationens egna kulturprojekt utan riktas till fristående kulturarbetare och det ideella kulturlivet. Genom den konstnärliga gestaltningen bidrar verksamheten till stimulerande miljöer i Region Jönköpings läns lokaler. Konstnärer, nationella såväl som internationella, ges möjlighet till arbete och länets invånare får tillfälle att möta samtidskonst i sin närmiljö. Kultur och utveckling verkar utifrån den beslutade uppdragsbeskrivningen.

Smålands Musik och Teater

Smålands Musik och Teater har ett länsuppdrag inom musik, teater och dans och ska, som nav för länets scenkonst, verka i länets samtliga kommuner. Genom sin teaterensemble och orkester, Jönköpings Sinfonietta, är Smålands Musik och Teater den största arbetsgivaren för konstnärlig personal i länet. Samverkan ska ske med det fria professionella kulturlivet, ideella krafter och civilsamhället. Smålands Musik och Teater ska bidra till att bredda intresset och engagemanget för kulturen i allmänhet och scenkonsten i synnerhet. Verksamheten inom Smålands Musik och Teater omfattar framtagandet och uppsättandet av egna produktioner inom musik, teater och dans med verksamhetens egna resurser som grund. Verksamhet ska bedrivas både i Kulturhuset Spira och ute i länet. Verksamhetens resurser ska fördelas så att Smålands musik och teater har en bred kulturverksamhet med scenkonstproduktioner som kommer hela länet till del samt god samverkan med det fria kulturlivet. För att främja och säkerställa sin regionala närvaro ska Smålands Musik och Teater verka för att utveckla långsiktiga överenskommelser och samarbeten med kommuner och lokala aktörer. Samverkan med andra professionella scenkonstverksamheter ska eftersträvas. Smålands Musik och Teaters verksamhet utgår ifrån Kulturhuset Spira i Jönköping. I den ingår att ansvara för ett brett utbud på Spiras fyra scener. Detta säkerställs genom egna

produktioner, samarbeten, inköpta produktioner samt uthyrningar. Smålands Musik och Teater anordnar också konferenser med kulturinslag.

Stiftelsen Jönköpings läns museum

Region Jönköpings län är tillsammans med Jönköpings kommun och Hembygdsförbundet, stiftare av Jönköpings läns museum. Verksamheten är baserad på statens kulturpolitiska mål (resultatet av SOU2009:16). Särskilt centralt är det mål som uttrycks som ”främja ett levande kulturarv, som bevaras, används och utvecklas”. Museet ska arbeta för att människor får möjlighet att ta tillvara kulturarv i ökad omfattning och i nya sammanhang. Ett särskilt ansvar finns för att utveckla och förnya engagemanget kring kulturmiljövårdsområdet, vilket sker utifrån de nationella målen för kulturmiljöarbetet. Region Jönköpings län ansvarar för verksamhetens innehåll och utveckling. Jönköpings kommun ansvarar för att tillhandahålla ändamålsenliga lokaler. Stiftelsen Jönköpings läns museum har som huvudsyfte att ge allmänheten möjlighet att ta aktiv del av sin historia, nutid och framtid. Jönköpings läns museum verkar utifrån den beslutade uppdragsbeskrivningen. 2021 gjorde stiftarna en överenskommelse med syfte att klargöra ansvaret vad gäller finansiering av den årliga driften och verksamheten av Läns museet i Jönköping.

Perspektiv: Medborgare och kund

Skapa värde med kunden och intressenter

En organisations långsiktiga framgång beror på dess förmåga att skapa värde tillsammans med de som den finns till för. Kundens och intressenternas uttalade och underförstådda behov, krav, önskemål och förväntningar är vägledande för organisationens beslut och handlande.

STRATEGISKT MÅL: Möjligheter för alla att delta och ta del av kulturliv och kulturupplevelser.

Kulturen ska vara vital och närvarande i hela länet med kulturverksamhet i alla kommuner i Jönköpings län. Genom egna insatser och stöd till föreningslivet och det fria kulturlivet skapas engagerade och kulturintresserade medborgare och fler mötesplatser.

Framgångsfaktor Kultur med fokus på barn och unga

Alla barn har demokratisk rätt till kultur och ska

ha likvärdiga möjligheter att utvecklas. Utifrån ett tillgänglighetsperspektiv är det viktigt att det finns en mångfald av kultur för en mångfald av barn och unga. Barn och unga har kunskaper, erfarenheter och perspektiv som inte vuxna har och är därför en resurs.

För att möta pandemins negativa effekter ska vi med samlad kraft stärka kulturen för och med barn och unga, utifrån arenor där barn och unga naturligt är. Samtliga verksamheter inom Kultursamverkansmodellen ska arbeta för en intensifierad närvaro i kommunerna 2022. Detta för att åstadkomma ökade möjligheter till skapande verksamhet samt främja kulturella upplevelser i skolan eller på fritiden i sin hemkommun.

För att säkra likvärdiga möjligheter till kultur för alla barn och unga i Jönköpings län krävs en gemensam strategi, där tillgänglighet, delaktighet och ökad möjlighet är i fokus, samt ett uttalat samarbete mellan alla verksamheter inom Kultursamverkansmodellen. Arbetet ska påbörjas 2022.

Uppdrag:

- Stärka barn och ungas möjlighet att ta del av och skapa kultur i Jönköpings län.
- Ge möjlighet för barn i grundskolan att få en kulturupplevelse både i kulturhuset Spira och i sina hemkommuner.
- Verka för att barn och unga ska kunna ta del av kulturarv och erbjudas möjlighet till eget skapande, delaktighet och inflytande.
- Att under 2022 öka förutsättningar för skapande kulturverksamhet, främja ungt arrangörskap och möjliggöra för barn och unga att uppleva kultur.
- Att utifrån FN:s barnkonvention systematiskt arbeta med att tillhandahålla lämpliga och lika möjligheter för kulturell och konstnärlig verksamhet.
- Fortsatt utveckling och säkerställande av museernas pedagogiska verksamhet för barn och unga.

Framgångsfaktor Tillgängligt kulturliv

Kulturen ska bidra till att ge människor god livskvalitet, utifrån den enskildes förutsättningar. Kulturlivet ska vara tillgängligt för fler invånare och besökare att delta i, bidra till och ta del av. Kulturen har en bärande roll som inkluderingsfaktor, är ett starkt verktyg för gränsöverskridande möten och kan minska klyftor. Förutsättningarna för det fria kulturlivet stärks med ökade resurser.

Uppdrag

- Utveckla, stödja och främja det fria kulturlivet.
- Utveckla former som ger alla möjligheter att delta i och ta del av kulturliv och kulturupplevelser.
- Stärka möjligheterna för personer med funktionsvariationer att ta del av och skapa kultur i Jönköpings län.

Framgångsfaktor Kulturell infrastruktur

Kulturell infrastruktur är grunden för länets kulturliv. Den behöver vara välutvecklad för att skapa goda förutsättningar för kulturella aktiviteter och göra kulturen tillgänglig.

Uppdrag

- Kulturens mötesplatser utvecklas och engagerar fler.
- Utveckla och främja digitaliseringens möjligheter för genomförande och spridning av kultur och bildning.
- Arbeta för att främja tvärkonstnärliga uttryck och konstformer.

STRATEGISKT MÅL: Ett välutvecklat konst- och kulturliv präglad av hög kvalitet inom både bredd och spets

Smålands musik och teater ska vara professionell scenkonstinstitution och ett nav för scenkonsten

i länet. Produktioner och arrangera ska ha ett varierat utbud av musik, teater och dans av hög kvalitet med både spets och bredd för barn, ungdomar och vuxna. Smålands Musik och Teater ska erbjuda ett varierat utbud av musik, teater och dans för alla åldrar. För att nå en bred variation i utbudet kompletteras de egna produktionerna med gästspel, samarbeten med det regionala kulturlivet och samverkan med externa arrangörer.

Framgångsfaktor Tillgängligt kulturliv

Samverkan i olika former med länets kommuner och det fria kulturlivet inom musik och teater ska vara en viktig del i Smålands musik och teaters verksamhet, och att skapa förutsättningar för nya mötesplatser, nya utövare och ny publik. Genom sitt främjandearbete ska man väcka och stimulera intresse för scenkonst, och stötta och involvera morgondagens kulturaktörer.

Systemmätetal	Mätmetod	Mål 2022	Resultat 2019	Resultat 2020
Publik vid föreställningar inom Smålands Musik och Teaters verksamhet	Statistik	≥ 70 000	57 475	24 485
varav kulturhuset Spira			36 199	17 826
varav Jönköpings kommun, exklusive kulturhuset Spira			4 813	3 100
varav övriga kommuner i länet		≥ 30 000	16 463	3 559
Publik vid föreställningar för barn och ungdom	Statistik	≥ 25 000	29 672	10 326
varav kulturhuset Spira				6 997
varav Jönköpings kommun, exklusive kulturhuset Spira				1 960
varav övriga kommuner i länet				1 369

Uppdrag för Smålands musik och teater

- Ökad närvaro i länets samtliga kommuner.
- Ökad samverkan med det fria kulturlivet.
- Verka för ett brett utbud i länets samtliga kommuner.
- Öka barns och ungas tillgång till, och möjlighet att delta i, scenkonst.

Perspektiv: Process produktion

Utveckla värdeskapande processer

Organisationens verksamhet ses som processer som skapar värde med kunden och intressenter. Processorientering stimulerar förebyggande arbete, att grundorsaker till problem identifieras och att faktabaserade beslut tas. Processerna är utformade för att skapa förutsägbara resultat. Samtidigt finns förmågan att snabbt ställa om med hänsyn till förändrade behov från kunden och intressenter.

STRATEGISKT MÅL: Ett välutvecklat konst- och kulturliv präglad av hög kvalitet inom både bredd och spets

Framgångsfaktor Villkor för konstnärligt skapande

Möjligheterna till konstnärligt skapande är en förutsättning för ett län med ett rikt kulturliv och en mångfald av konstnärliga uttryck. Konstnärligt yrkesarbete inom olika konstområden bör kunna bedrivas i hela länet. Professionella kulturskappare behöver utvecklingsmöjligheter.

Uppdrag

- Skapa bättre förutsättningar att verka som professionell utövare i länet.
- Stödja och utveckla konstnärliga residensprogram i länet.
- Verka för samordning och öka kunskapen om fristadsprogrammet i hela länet.
- Verka för ett inkluderande arbetssätt för konstnärer med funktionsvariationer.
- Genom kunskapsöverföring och stödjande insatser främja utveckling av berörda konst- och bildningsområden, med och mellan civilsamhället, kulturell verksamhet och konstnärliga utövare i länet.
- Bevaka, tillgänggöra och stärka samtidskonsten i länet.

Framgångsfaktor Samverkan och dialog

Region Jönköpings län ska aktivt främja och delta i kulturellt samarbete inom och utanför länet, delta i och utveckla internationell samverkan och samspel, samt delta i de nationella och regionöverskridande samtalen om kulturens och bildningens möjligheter och utveckling.

Regionsamverkan Sydsverige (RSS)

Målsättningen i Regionsamverkan Sydsveriges kulturutskott är att utifrån en sydsvensk horisont och från ett kulturpolitiskt perspektiv tillsammans bli en stark kulturpolitisk röst gentemot den nationella nivån, och därigenom öppna upp

för dialog i nationella frågor.

Uppdrag

- Utveckla interregionala samarbeten inom berörda konst- och bildningsområden.
- Bidra till att skapa en hållbar utveckling i Sydsv sverige till förmån för hela landet genom att samverka inom ramen för Regionsamverkan Syd (RSS).
- Utveckla hållbara strukturer för samråd med länets aktörer inom berörda konst- och bildningsområden.
- Utveckla tvärkonstnärlig samverkan, interkulturella möten och samverkan med det fria kulturlivet.
- Region Jönköpings län ska revidera liggande kulturplan. Ny flerårig kulturplan ska antas 2022.
- Samverka och dialog med och kring nationella minoriteter och minoritetsspråk.
- Delta i kunskapsutvecklingen med aktiviteter kopplade till kulturens roll för god hälsa.

Perspektiv: Lärande och förnyelse

Förbättrar verksamheten och skapa innovationer

Framgångsrik hållbar verksamhet över tid kräver såväl ständiga förbättringar som innovation av produkter, tjänster och processer. Förutsättningen för detta är en kultur som stimulerar till kontinuerligt lärande, kreativitet och nya idéer. Genom jämförelser med ledande organisationer få ledare och medarbetare kunskap om vad som kan uppnås och vägen dit. Ett systematiskt och uthålligt förbättringsarbete leder till nöjdare kunder, nöjdare medarbetare, bättre samhälle och miljö samt ökad effektivitet.

STRATEGISKT MÅL: Kulturen ska vara vital och närvarande i hela länet.

De kulturverksamheter som huvudsakligen har regional finansiering har ett särskilt ansvar att bedriva verksamhet riktad till hela länet samt samverka med civilsamhället.

Framgångsfaktor Tillgängligt kulturliv

Verksamheten inom Smålands Musik och Teater ska bedrivas både i Kulturhuset Spira och ute i länet. För att främja och säkerställa sin regionala närvaro ska Smålands Musik och Teater verka för att utveckla långsiktiga överenskommelser och samarbeten med kommuner och lokala aktörer. Samverkan med andra professionella scenkonstverksamheter ska eftersträvas.

Systemmätetal	Mätmetod	Mål 2022	Resultat 2019	Resultat 2020
Antal samverkansavtal med kommuner	Statistik	13	Nytt mätetal 2020	3
Antal kommuner i länet som Smålands Musik och Teater genomfört föreställningar i	Statistik	13	Nytt mätetal 2022	-

Uppdrag

- Öka Smålands Musik och Teaters närvaro i länets samtliga kommuner.
- Upprätta samverkansavtal om det lokala utbudet av scenkonst med länets kommuner avseende såväl barn och unga som för en vuxen publik.
- Sträva efter att nå och vara relevant för så många länsinvånare som möjligt.

Framgångsfaktor Interregionalt, internationellt och interkulturellt samarbete

För ett ökat kulturellt utbyte i länet och över kulturgränser ska interregionala, internationella och interkulturella samarbeten stimuleras. Interregionala samarbeten och utbyten främjar utveckling och hållbar långsiktig tillväxt.

Uppdrag

- Främja och delta i kulturellt samarbete inom och utanför länet, delta i och utveckla internationell samverkan och samspel, samt delta i de nationella och regionöverskridande samtalen om kulturens och bildningens möjligheter och utveckling.
- Utveckla arbetet med att initiera och främja samtal om yttrandefrihet, mångfald, demokrati och mänskliga rättigheter samt väcka uppmärksamhet för frågorna.

Bidrag för kultur, demokrati och folkhälsa.

Organisationer som får bidrag från Region Jönköpings län ska vara demokratiskt uppbyggda och ha hälsofrämjande, inkluderande, ideologiska, opinionsbildande, demokratiska och/eller sociala funktioner. Med demokratiskt uppbyggda avses att medlemmarna ska ha ett reellt inflytande över verksamheten. De organisationer som stöds av Region Jönköpings län ska bedriva sin verksamhet över större delen av länet. Policy för bidragsgivning inom områdena folkhälsa, utbildning och kultur reviderades år 2020. Policyn antogs i Regionfullmäktige och gäller från och med 2020-06-08. Målet med bidragen i denna policy är att stödja och stimulera verksamheter i hela länet som bidrar till denna utveckling. Det är även av stor vikt att skapa meningsfulla och inkluderande mötesplatser som främjar hälsa, kreativitet och

integration i samverkan med civilsamhället. Stöd ges till organisationer som arbetar länsövergripande, självständigt och kontinuerligt för att bidra till demokrati, social inkludering och en meningsfull fritid för länets invånare. Bidragsgivningen inom kultur, demokrati och folkhälsa ska utgå från Region Jönköpings läns grundläggande värderingar och alla människors lika värde.

Stöden ska bidra till att:

- stärka och utveckla demokratin i hela länet.
- ge människor möjlighet att påverka sin livssituation i hela länet.
- utjämna utbildningsklyftor och höja utbildnings- och utbildningsnivån i hela länet.
- bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet i hela länet.
- främja god hälsa och bättre livskvalitet för länets invånare.

Utbildning och bildning

Naturbruksskolorna

Naturbruksskolorna ska utvecklas i samråd med länets kommuner och branschens aktörer. Detta sker genom utvecklingsrådet för naturbruk, där både Region Jönköpings län och länets kommuner har representanter, samt i lokala programråd där företrädare för de gröna näringarna deltar. Naturbruksskolorna har goda förutsättningar att vara goda förebilder, sprida kunskap och arbetsätt som bidrar till att nå de globala målen och Sveriges miljömål. Naturbruksskolorna är också viktiga för Region Jönköpings län ansvar för regional kompetensförsörjning. Naturbruksskolorna är dessutom viktiga utbildnings- och kompetenscentra för den gröna näringen.

Naturbruksskolornas betydelse för den framtida utvecklingen av livsmedelsproduktionen i länet och dess långsiktiga hållbarhet kan bli ännu större. Naturbruksskolorna ska vara ledande inom sina områden och att det ska ske ett kontinuerligt utvecklingsarbete i syfte att bidra till de gröna näringarnas utveckling. För att bidra till det behöver tillämpad forskning, försöksverksamheter och öppna testbäddar utvecklas på skolorna i samarbete med akademi, forskningsinstitutioner och näringsliv. Detta skapar förutsättningar för att utveckla skolorna till reella kompetenscentrum för de gröna näringarnas långsiktigt hållbara utveckling.

Skolorna har goda förutsättningar att vara förebilder och föregångare när det gäller att kontinuerligt utveckla djurskydd, djurhälsovård och djurvälstånd. Med ändamålsenliga och flexibla lokaler som kan utvecklas i takt med lagstiftning och nya rön kan både elever och näringen utbildas och inspireras att ständigt utveckla djurhållningen.

Folkhögskolorna

I det livslånga lärandet, för att stärka demokratin och för att förse länet med efterfrågad kompetens har folkhögskolorna en viktig roll att fylla. Folkhögskolan skiljer sig från andra skolformer genom den långa bildningstraditionen och att den enskilda skolan har stor frihet att utforma sina kurser utifrån skolans speciella inriktning och profil. Den har också möjlighet att göra anpassningar efter förkunskaper, intressen och behov hos deltagare. Basen för folkhögskolornas utbildningsinriktning är den allmänna linjen, som främst är avsedd för dem som saknar grundskole- eller gymnasieutbildning. Folkhögskolorna spelar

en stor roll för utbildning av personer med kort utbildning, deltagare med utländsk bakgrund och personer med funktionsvariationer.

För Region Jönköpings läns egna folkhögskolor gäller den profilering som lagts fast 2013 och som innebär kultur för Sörängens folkhögskola och hälsa för Värnamo folkhögskola. Folkhögskolorna är också en resurs för länets kompetensförsörjning, i sig själva eller i samverkan med övriga delar av regional utveckling.

Folkhögskolorna utgör en arena som möjliggör för alla människor att inkluderas i det sociala och politiska livet. Studieförbund och folkhögskolor skapar mötesplatser som både bidrar till social sammanhållning och till en öppen och fri debatt. Folkbildningen ska ge alla möjlighet att tillsammans med andra öka sin kunskap och bildning för personlig utveckling och delaktighet i samhället. Det innebär att folkbildningens målgrupp är bredare än målgruppen för vuxenutbildningen.

Verksamheten ska utvecklas vidare för att ytterligare bidra till demokratin, att stödja människors handlingskraft, fylla utbildnings- och bildningsbehov i samhället och ge alla tillgång till kulturlivet. Folkhögskolorna kan snabbt anpassa sig till skiftande behov i samhället och hos individer och grupper med olika utmaningar. Folkhögskolorna har en viktig roll när det gäller att ge människor en andra chans till vidare studier, att möta människors unika behov och förutsättningar samt att bidra till det livslånga lärandet.

Perspektiv: Medborgare och kund

Skapa värde med kunden och intressenter

En organisations långsiktiga framgång beror på dess förmåga att skapa värde tillsammans med de som den finns till för. Kundernas och intressenternas uttalade och underförstådda behov, krav, önskemål och förväntningar är vägledande för organisationens beslut och handlande.

STRATEGISKT MÅL: Ett attraktivt och framtidsinriktat utbildningsutbud med hög kvalitet på naturbruksskolorna och folkhögskolorna, anpassat efter befolkningens och arbetsmarknadens behov.

Framgångsfaktor Utgå från behovs- och resultatanalyser som ger underlag för utbildningarnas dimensionering och inriktning.

Systemmätetal	Mål 2022	Resultat 2019	Resultat 2020	Grönt	Gult	Rött	Periodicitet
Andel antagna i förhållande till antal elever som slutar årskurs 9 i länet (naturbruksskolorna)	3,0%	Nytt mätetal 2020	3,9%	>2,9 %	>2,9 %	<2,7 %	År

Uppdrag

- Naturbruksskolorna ska vara naturliga mötesplatser för den gröna sektorn i länet.

Systemmätetal	Mål 2022	Resultat 2019	Resultat 2020	Grönt	Gult	Rött	Periodicitet
Sökande per utbildningsplats, folkhögskolorna	≥ 2,0	2,3 Varav kvinnor 1,5 och män 0,8	2,3 Varav kvinnor 1,5 och män 0,8	>1,9	>1,9	<1,6	År

Uppdrag

- Utbildningar inom gymnasiala eller eftergymnasiala utbildningar och uppdragsutbildningar på olika nivåer som är anpassade efter näringsens behov ska erbjudas.

Perspektiv: Process produktion

Utveckla värdeskapande processer

Organisationens verksamhet ses som processer som skapar värde med kunden och intressenter. Processorientering stimulerar förebyggande arbete, att grundorsaker till problem identifieras och att faktabaserade beslut tas. Processerna är utformade för att skapa förutsägbara resultat. Samtidigt finns förmågan att snabbt ställa om med hänsyn till förändrade behov från kunden och intressenter.

STRATEGISKT MÅL: Utbildningen vid våra skolor ska vara aktuell och relevant.

Framgångsfaktor Utbildningsinnehåll anpassat till elevens behov.

Systemmätetal	Mål 2022	Resultat 2019	Resultat 2020	Grönt	Gult	Rött	Periodicitet
Andel elever på naturbruksprogrammet som slutför sin utbildning med godkänd examen	90%	87% Varav kvinnor 91% och män 100%	87% Varav kvinnor 89% och män 90%	>89	>89	<79	År
Andel deltagare som slutför kurs inom folkhögskolan	90%	90% Varav kvinnor 94% och män 85%	89% Varav kvinnor 89% och män 90%	>85	>85	<75	År

Uppdrag

- Eleverna på naturbruksgymnasierna ska slutföra sin utbildning med godkänd examen inom tre år.
- Deltagarna inom folkhögskolan ska slutföra sina kurser.

Perspektiv: Lärande och förnyelse

Förbättra verksamheten och skapa innovationer

Framgångsrik hållbar verksamhet över tid kräver såväl ständiga förbättringar som innovation av produkter, tjänster och processer. Förutsättningen för detta är en kultur som stimulerar till kontinuerligt lärande, kreativitet och nya idéer. Genom jämförelser med ledande organisationer få ledare och medarbetare kunskap om vad som kan uppnås och vägen dit. Ett systematiskt och uthålligt förbättringsarbete leder till nöjdare kunder, nöjdare medarbetare, bättre samhälle och miljö samt ökad effektivitet.

STRATEGISKT MÅL: Naturbruksskolorna ska vara ledande inom sina områden och det ska ske ett kontinuerligt utvecklingsarbete i syfte att bidra till de gröna näringarnas utveckling.

Framgångsfaktor Tillämpad forskning, försöksverksamheter och öppna testbäddar behöver utvecklas på skolorna i samarbete med akademi, forskningsinstitutioner och näringsliv.

Uppdrag

- Naturbruksskolorna utvecklas till kompetenscentra där tillämpad forskning, försöksverksamheter och öppna testbäddar bidrar till ökad regional självförsörjningsgrad av livsmedel och ett långsiktigt hållbart jordbruk.

Perspektiv: Ekonomi

Leder för hållbarhet

Med engagerade ledare som utgår från kund- och intressentbehov förstärks en kultur som skapar förutsättning för hållbar utveckling. Ledare ser verksamheten, dess produkter, tjänster och processer som delar i en större helhet och verkar aktivt för att förbättra samhälle, miljö och ekonomi. Ledare tar till vara och utvecklar medarbetarnas och organisationens samlade kompetens och mångfald.

STRATEGISKT MÅL: God hushållning av resurser på såväl kort som lång sikt

Framgångsfaktor Kostnadseffektiv verksamhet.

Systemmätetal	Mål 2022	Resultat 2019	Resultat 2020	Grönt	Gult	Rött	Periodicitet
Ekonomi i balans ANA-nämnd	Inte överstiga budget	7,1 miljoner kronor	14,1 miljoner kronor	Målet nått	Ej aktuell	Negativ avvikelse	Månad

Länstrafiken

Kollektivtrafik

En viktig förutsättning för ett gott liv i en attraktiv region är goda möjligheter att resa i det dagliga livet. Det innebär att kollektivtrafiken genom ett så bra trafikutbud som möjligt ska erbjuda resenärerna en prisvärd, enkel och säker resa till sitt arbete, sina studier eller fritidsaktiviteter. Kollektivtrafiken ska ses som det naturliga resvalet och bedrivs med omtanke om resenärer och omvärld.

God tillgång till kollektivtrafik är inget mål i sig utan ett verktyg för att möjliggöra människors resor till arbete, studier, kultur- och fritidsaktiviteter, för att vidga arbetsmarknadsområdena inom länet men också utanför. Det skapar utveckling och attraktivitet. Kollektivtrafiken behöver ha god tillgänglighet och prisvärda taxor som stimulerar till ökat resande. Särskilt viktigt är det för dagpendlare som använder kollektivtrafiken ofta. Även sällanresenärer ska ha reseprodukter som är attraktiva och anpassade efter resebehovet.

Region Jönköpings läns vision ”För ett bra liv i en attraktiv region” förutsätter bland annat goda möjligheter att resa i det dagliga livet. Det innebär att kollektivtrafiken genom ett så bra trafikutbud som möjligt ska erbjuda resenärerna en prisvärd, enkel och säker resa till sitt arbete, sina studier eller kultur- och fritidsaktiviteter.

Kollektivtrafiken ska ses som det naturliga resvalet och bedrivs med omtanke om resenärer och omvärld.

Kollektivtrafikmyndighet

Region Jönköpings läns uppgifter som kollektivtrafikmyndighet regleras i Kollektivtrafiklagen (SFS 2010:1065). Lagen innebär bland annat att kollektivtrafikföretag fritt och inom alla geografiska marknadssegment får etablera kommersiell trafik. En kollektivtrafikmyndighet ska ta fram ett regionalt trafikförsörjningsprogram som beskriver den trafik som kan bli föremål för offentlig finansiering.

Trafikförsörjningsprogram

En övergripande strategi för utveckling av kollektivtrafiken bygger på koncentration till stråk där förutsättning för ökat resande är goda. Stråken måste samtidigt balanseras med en grundläggande trafikförsörjning för hela länet. Detta för att stödja en socialt hållbar utveckling och ge förutsättningar för en samhällsservice i hela länet. Områden som inte har förutsättningar för en utbyggd kollektivtrafik eller som har långa gångavstånd till hållplatser där stråk utvecklas, kan få tillgång till en bra kollektivtrafik genom lösningar som kombinerar bil- och kollektivtrafik eller cykel- och kollektivtrafik. Kollektivtrafiken ska utvecklas med fokus på fyra områden:

- Skapa möjligheter till arbets- och studiependling.
- Skapa goda resmöjligheter mellan större orter i länet och till angränsande län.
- Garantera ett grundläggande trafikutbud.
- Underlätta resor med flera färdmedel.

Väl fungerande kollektivtrafik är också en av förutsättningarna för att nå miljömålen och en långsiktig och hållbar utveckling.

Nuvarande regionala trafikförsörjningsprogram för länet antogs 2012 och gäller till 2025. En mindre revidering gjordes hösten 2016 och arbetet med ett nytt trafikförsörjningsprogram påbörjades under 2019. Ett nytt Trafikförsörjningsprogram antogs av fullmäktige i juni 2021.

Programmet bygger på de samråd med kommuner, kollektivtrafikföretag och organisationer som har genomförts i länet samt även på de samråd som har ägt rum med angränsande läns regionala kollektivtrafikmyndigheter, myndigheter, organisationer, kollektivtrafikföretag och näringsliv. Det regionala trafikförsörjningsprogrammets långsiktiga målsättningar är utgångspunkt för de årliga målen i budget. Med nytt trafikförsörjningsprogram fram till 2035 kommer målen revideras.

I nuvarande trafikförsörjningsprogram anges följande långsiktiga mål

Målområde	Mål till 2025
Resande	25 miljoner resor per år inklusive skolkortsresor 60-procentig resandeökning exklusive skolkortsresor jämfört med 2011
Kundnöjdhet (andel nöjda)	Allmän trafik alla länsbor 65 procent Allmän trafik resenärer 80 procent Serviceresor 85 procent
Tillgänglighet	Fler ska kunna resa med den allmänna kollektivtrafiken genom tillgänglighetshöjande åtgärder
Skattesubventionsgrad	Den allmänna kollektivtrafiken ska över tid ha en skatte- subventionsgrad på cirka 50 procent
Miljö	All allmän kollektivtrafik ska drivas med förnyelsebara drivmedel Trafikens totala energiförbrukning/km ska minska med minst 25 procent

Kollektivtrafikövergripande

Valet av trafikslag och kapacitetsutnyttjandet i fordonen har stor påverkan på trafikkostnaderna. Aktiv marknadsföring, effektiva försäljningskanaler, till exempel till arbetsgivare och företag, och bra information till resenärer och länsinvånare är viktigt för att öka resandet. Kollektivtrafiken har under pandemin tappat mer än hälften av resorna. För att få tillbaka resenärerna efter pandemin men även för att attrahera nya resenärer kommer det att krävas omfattande marknadsföringsinsatser och insatser för att förbättra kundupplevelsen. För år 2022 förstärks marknadsföringsbudgeten med 2 miljoner kronor som finansieras med de avsatta budgetmedel för 2022 som fullmäktige beslutade om i budget 2021 med flerårsplan 2022–2023.

Stadstrafik

En avsiktsförklaring mellan Jönköpings kommun och Region Jönköpings län har tecknats avseende stadstrafiken i Jönköping. Avsiktsförklaringen innebär bland annat införande av elbussar på stomlinjerna, en helt ny stomlinje 4 samt åtgärder som Jönköpings kommun behöver vidta för att förbättra framkomligheten i trafiken. För att genomföra satsningarna har en ny bussdepå uppförts i Jönköping.

Regiontrafik

På vilket sätt den regionala tågtrafiken ska utvecklas avgörs både av Region Jönköpings läns ambitioner samt av banornas tekniska standard och planerna på upprustning och utveckling. Behov av underhåll på järnvägslinjerna i Jönköpings län är stort, södra stambanan behöver hålla hög kvalitet och de regionala tågbanorna behöver rustas upp. Det är prioriterat att i samverkan med Trafikverket driva frågan om ett järnvägsnät med hög kvalitet. Järnvägslinjen mellan Nässjö och Vetlanda behöver rustas upp och elektrifieras.

Eftersom regional tågtrafiken har en långsiktig strukturerande effekt i samhället, är det mycket viktigt att planeringen av de framtida regionala tågtrafikeringsuppläggen och järnvägsinvesteringarna synkroniseras.

2022–2023 kommer Länstrafiken förnya sin fordonsflotta inom Krösatågen och ett projekt om fordonsanskaffning pågår tillsammans med länen inom Regionsamverkan Sydsverige och Transito AB. De nya fordonen kan inte underhållas i nuvarande depå och beslut om ny tågdepå i Nässjö har fattats av Regionfullmäktige 2020 och byggnation har påbörjats.

En långsiktig tågplan tas fram för Jönköpings län. Tågplanen ska innehålla en strategi för hur den regionala tågtrafiken ska utvecklas på sikt och skapa robusthet i järnvägssystemet.

I december 2021 startar ett nytt avtal med en ny tågoperatör för Krösatågssystemet. I det nya avtalet ingår både drift och underhåll av tågen. Det planeras för ny stadstrafik i Tranås.

Under 2022 slutförs utredningen om en bussförbindelse Eksjö–Sävsjö–Värnamo för att möjliggöra enkelt resande mellan de två sjukhusen i Eksjö och Värnamo. Linjen kan även bli en förbindelse mellan de två kommunhuvudorterna Värnamo och Sävsjö för arbetsresor och studier. En försöksperiod planeras för perioden 2023 till 2025 om de ekonomiska ramarna möjliggör detta.

Serviceresor

Region Jönköpings län ansvarar genom Länstrafiken för Serviceresor (närtrafik, sjukresor, färdtjänst) och det finns ett standardiserat koncept för hela länet. Detta gäller regelverk (exklusive skolskjutsar) liksom hur trafiken ska integreras med och komplettera linjetrafiken. För sjukresor och färdtjänst är det särskilt viktigt att, inom ramen för ett kollektivt resande, ta hänsyn till de speciella behov som finns bland sjuka och personer med funktionsnedsättning. I september 2022 startar nya trafikavtal inom Serviceresor.

Antal resor (tusental)	Resultat 2019	Resultat 2020
Sjukresor	124	103
Färdtjänstresor	568	383
Närtrafik	23	22
Totalt antal serviceresor	715	508

Önskemålet om snabbhet och gena resvägar kan skapa konflikt med mindre orters behov av turtrafik. Här bör en lämplig avvägning göras mellan behovet av korta restider mellan de större orterna och tillgång till kollektivtrafik med acceptabel turtäthet även för mindre orter. För vissa små orter med litet befolkningsunderlag samt boende på landsbygden som befinner sig utanför stråken med mycket stark trafik kan linjelagd anrops-

styrd trafik eller närtrafik vara ett komplement. Ett pilotprojekt genomförs på några orter under 2022. Finansiering av pilotprojektet görs med de avsatta budgetmedel för 2022 som fullmäktige beslutade om i budget 2021 med flerårsplan 2022 - 2023. En utvärdering ska ske efter att pilotprojektet har genomförts.

Sjukersättning inkluderas i seniorkortet

Människor med funktionsvariationer eller en sjukdom som gör att det är svårt att ingå i ett normalt arbetsliv ska ges goda möjligheter att resa med den allmänna kollektivtrafiken. Personer som tar emot sjukersättning eller aktivitetsersättning från Försäkringskassan ska inkluderas i den grupp som kan köpa och resa med seniorkortet. Resenären ska kunna visa upp förmånsintyg från Försäkringskassan under resa med den allmänna kollektivtrafiken. För att finansiera en utökad kostnad avsätts inom ram 4 miljoner kronor som finansieras med de avsatta budgetmedel för 2022 som fullmäktige beslutade om i budget 2021 med flerårsplan 2022-2023.

Resursförstärkning

Under 2020 och i inledningen av 2021 har biljettintäkterna minskat kraftigt som en följd av minskat resande med anledning av pandemin, vilket kommer medföra ett stort budgetunderskott inom Länstrafiken. Regeringen har i sitt budgetunderlag tillfört 2 miljarder kronor under 2021 för att täcka en del av intäktsbortfallet till landets regionala trafikhuvudmän.

Region Jönköpings län räknar med att få del av dessa statliga medel men det kommer inte räcka för att täcka hela intäktsbortfallet.

Med den bakgrunden och med de målsättningar som finns i trafikförsörjningsprogrammet om ett ökat resande, kommer det krävas betydande resursförstärkningar, men också omDispositioner av resurser från trafikutbud med lågt resandeunderlag.

För att finansiera de beslutade satsningarna inom stadstrafiken, samt anskaffningen av nya Krösatåg och tågdepå, behövs en resursförstärkning. I flerårsplanen finns beslutat utökning med 50 mnkr 2022 jämfört med 2021 och ytterligare utökning med 25 mnkr 2023. Utökade resurser för utbyggnad, måste ske utifrån analys av pandemins effekter I slutet av planperioden förväntas engångskostnader för restvärde vid byte av tåg och dubbla kostnader för tågdepå. Förväntade kostnadsökningar 2022 och framåt innebär att en genomsnittlig uppräknings av biljettpiserna enligt index behöver göras vid

årsskiftet 2021/22. Prishöjningarna är en förutsättning för att bibehålla en budget i balans. Nämnden för trafik, infrastruktur och miljö har möjlighet att under året besluta om tillfälliga pris- förändringar. För 2022 föreslås en höjning av egenavgiften för sjukresor. Ersättning för resa med egen bil samt boende föreslås vara oförändrade.

Hållbar utveckling

Region Jönköpings län har åtagit sig att göra sin del för att bidra till att nå 1,5-gradersmålet i Parisavtalet. Genom att uppfylla de mål som är

uppsatta i Region Jönköpings läns program för hållbar utveckling bidrar vi till att uppfylla vårt åtagande.

Enligt hållbarhetsprogrammet ska år 2025 bussar i allmän kollektivtrafik drivas med 100 procent förnybara drivmedel, dieseltåg drivas med den andel förnybara drivmedel som är godkänt, dock minst 20 procent förnybara drivmedel, eltåg drivas med 100 procent förnybar el och fordon inom serviceresor drivas med minst 40 procent förnybara drivmedel. Omställning till förnybara drivmedel innebär ökade kostnader.

Perspektiv: Medborgare och kund

Skapa värde med kunden och intressenter

En organisations långsiktiga framgång beror på dess förmåga att skapa värde tillsammans med dem som organisationen finns till för. Kundernas och intressenternas uttalade och underförstådda behov, krav, önskemål och förväntningar är vägledande för organisationens beslut och handlande.

STRATEGISKT MÅL: Ökad andel kollektiva resor samt behovsanpassade serviceresor – för hållbar utveckling

Framgångsfaktor Konkurrenskraftiga restider och hög turtäthet. Prisvärt. Nöjda kunder.

Systemmätetal	Mål 2022	Resultat 2019	Resultat 2020	Grönt	Gult	Rött	Periodicitet
Andel nöjda kvinnor och män- index (NKI) (kollektivbarometern)							
<u>Allmän trafik</u>							
- alla länsbor	55 %	50 %	49 %	>54 %	>46 %	<46 %	Tertial
- resenärer	65 %	59 %	60 %	>64 %	>54 %	<54 %	Tertial
- prisvärdhet	50 %	42 %	43 %	>49 %	>40 %	<40 %	Tertial
<u>Serviceresor</u>	85 %	79 %	83 %	>84 %	>70 %	<70 %	Tertial
Andel tåg som går enligt tidtabell	95 %	Nytt mått 2020	96 %	>94 %	>80 %	<80 %	Tertial

Uppdrag

- Efter beslut om nytt Trafikförsörjningsprogram utarbeta plan och redovisa delmål för perioden 2021- 2024 med utblick mot 2025-2035.
- Ta avstamp i nytt Trafikförsörjningsprogram för att få igång det kollektiva resandet efter pandemin.
- Fortsätta utreda möjligheten att utveckla en modell med resekort med personliga zoner.
- Personer med funktionsvariationer som är

- berättigade till sjukersättning/aktivitetserättning från försäkringskassan ska kunna använda ett motsvarande kort som seniorkort/ ungdomskort till och med fyllda 70 år.
- Ta fram riktlinjer och kostnader för att ta med sig husdjur på färdtjänstresor.
- Starta ett pilotprojekt för att på några lämpliga ställen i länet prova ett nytt upplägg med linje- lagd anropsstyrd trafik.

- Cykel ska i mån av plats få tas med kostnadsfritt på tåg.

Perspektiv: Process och produktion

Utveckla värdeskapande processer

Organisationens verksamhet ses som processer som skapar värde med kunder och intressenter. Processorien- tering stimulerar förebyggande arbete, att grundorsaker till problem identifieras och att faktabaserade be- slut tas. Processerna är utformade för att skapa förutsägbara resultat. Samtidigt finns förmågan att snabbt ställa om med hänsyn till förändrade behov från kunden och intressenter.

STRATEGISKT MÅL: Kostnadseffektiv upphandling. Ändamålsenlig och kostnads- effektiv trafik

Systemmätetal	Mål 2022	Resultat 2019	Resultat 2020	Grönt	Gult	Rött	Periodicitet
Antal resor	22,7 miljoner totalt*	22,1 miljoner	-39 %	Ökn jmf 2020	Ej ökn	Minskn	Månad
Antal påstigande/mil (regional trafik)	9,2	9,0	5,1	>9,1	>8	<8	Tertial

*för att uppnå det långsiktiga målet enligt det regionala trafikförsörjningsprogrammet är de årliga målen linjärt fördelade:

År	Miljoner resor
2020	22,1
2021	22,7
2022	23,3
2023	23,8
2024	24,4
2025	25,0

Framgångsfaktorer Rätt beteende – avtal. Trafikutbud med högt resande. Tryggt och säkert.

Uppdrag

- Fortsätta med upphandlings- och leveransprojekt av nya tågfordon samt bidra till arbetet med ny tågdepå.
- Uppstart av nytt avtal för drift och underhåll inom Krösatågen.
- Uppstart av nya avtal inom Serviceresor.
- Att genomlysna resandemönster och ekonomiska effekter på kort och lång sikt utifrån pandemin under 2022 som ska utgöra underlag inför budget 2023 och översyn av Trafikförsörjningsprogram.
- En utvärdering av stadstrafiken i Värnamo och Nässjö görs innan uppstart av ny stadstrafik i Tranås.

- Att fortsatt dialog med Halland sker för fortsatt drift av Krösatåg mellan Värnamo – Halmstad.
- Under 2022 slutförs en utredning för en bussförbindelse Eksjö – Värnamo – Sävsjö.

Perspektiv: Ekonomi

Leder för hållbarhet

Med engagerade ledare som utgår från kund- och intressentbehov förstärks en kultur som skapar förutsättning för hållbar utveckling. Ledare ser verksamheten, dess produkter, tjänster och processer som delar i en större helhet och verkar aktivt för att förbättra samhälle, miljö och ekonomi. Ledare tar till vara och utvecklar medarbetarnas och organisationens samlade kompetens och mångfald.

STRATEGISKT MÅL: God hushållning av resurser på såväl kort som lång sikt

Framgångsfaktor Kostnadseffektiv verksamhet. Högt resandeunderlag.

Systemmätetal	Mål 2022	Resultat 2019	Resultat 2020	Grönt	Gult	Rött	Periodicitet
Ekonomi i balans TIM-nämnd	Inte överstiga budget	-7,3 miljoner kr	-22,2 miljoner kr	Målet nått	Ej aktuell	Negativ avvikelse	Månad
Kostnad/per resenär km (serviceresor)	Inte öka mer än index	21,38 kr	26,86 kr	Ingen ökning / minskning	Ökning 1,5% utöver index	Ökning mer än 1,5% utöver index	Tertial
Skattesubventionsgrad allmän trafik	60%	61%	69 %	<61 %	<62 %	>62 %	Tertial
Andel resenärer med giltig biljett	95%	-	-				Tertial

FOLKHÄLSA OCH SJUKVÅRD **s. 88-122**

Folkhälsa och sjukvård

Målet med hälso- och sjukvården i Region Jönköpings län är bästa möjliga hälsa hos länets invånare och en bättre och jämlik vård. Jag får den vård jag behöver, när jag behöver den och på det sätt jag behöver.

POLITISK SAMMANFATTNING

Målet för hälso- och sjukvården i Region Jönköpings län är att länsinvånarna ska erbjudas en behovsanpassad hälso- och sjukvård av hög kvalitet som är jämlik och jämställd, har hög patientsäkerhet och hög tillgänglighet samt uppvisar kliniska resultat i toppnivå.

En behovsanpassad hälso- och sjukvård som är personcentrerad innebär att vården ska ges med hänsyn till den enskilda patientens behov, där vården är samordnad och präglas av kontinuitet och patienten känner tillit till vården. En hälso- och sjukvård av hög kvalitet baseras på bästa tillgängliga evidensbaserade kunskap. Med en jämlik vård ska alla erbjudas vård utifrån behov, på lika villkor och med ett gott bemötande, oavsett kön, sexuell läggning, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, ålder, bostadsort, utbildning och ekonomi. Flickor, pojkar, kvinnor och män ska ha samma förutsättningar för en god uppväxt och hälsa samt erbjudas vård på lika villkor. En vård som är tillgänglig i alla delar av länet innebär bland annat att den är lätt att komma i kontakt med och att vården ges i rimlig tid.

Dessa mål förpliktigar och ställer krav på att Region Jönköpings län kontinuerligt arbetar med att vara en attraktiv arbetsgivare och har tillgång till medarbetare och ledarskap, som målmedvetet arbetar för att uppnå detta i samskapande med patienten. För att säkra tillgång till god, sammanhållen och högkvalitativ vård i hela länet fortsätter Region Jönköpings län arbetet med att utveckla och stärka regionens tre akutsjukhus, vårdcentraler, tandvården, förbättrar folkhälsan och samverkan med olika aktörer.

Arbetet med att förbättra vården för patienter med stora vårdbehov eller kroniska sjukdomar fortsätter att prioriteras. Det preventiva folkhälsoarbetet systematiseras för att utjämna folkhälsoskillnader och ett mer målinriktat arbete,

bland annat genom riktade insatser via vårdcentraler, görs i socioekonomiskt utsatta områden.

Åren 2020 och 2021 har präglats av pandemin där medarbetare och ledare inom Region Jönköpings län på ett utomordentligt sätt ställt om hela hälso- och sjukvården i syfte att erbjuda en smittsäker och patientsäker vård. Hela världen har påverkats och det är fortfarande inte säkert hur smittspridningen kommer att utvecklas i Sverige eller i resten av världen. Ljuset i tunneln är vaccineringen och primärvården har genomfört stora ansträngningar för att uppnå en hög vaccinationstäckningsgrad i länet. Under 2021 inleds planeringen för hur kommande vaccinering för covid-19 ska fortsätta.

Coronapandemin har inneburit en stor påfrestning för hälso- och sjukvården och medarbetarna inom Region Jönköpings län. Region Jönköpings län arbetar nu aktivt med att ge länsinvånare som har fått sin vård uppskjuten, den vård som de är i behov av. En stor budgetsatsning påbörjades 2021 och fortsätter 2022 för att möta uppdämt vårdbehov och uppskjuten vård, allt i syfte att säkerställa tillgängligheten till hälso- och sjukvården i länet. Arbetet med den uppskjutna vården som påbörjades under hösten 2020 och har arbetas med systematiskt under 2021, där planeringen har anpassats efter rådande smittläge i samhället och påvisat vårdbehov hos invånarna. Det är viktigt att medarbetarnas arbetsmiljö beaktas inom berörda verksamheter. För att öka tillgängligheten till behandlingar och operationer, samordnas den uppskjutna vården i Region Jönköpings län inom länets tre akutsjukhus och i sydöstra sjukvårdsregionen.

Pandemin har medfört att kompetensutvecklingen hos vårdens medarbetare och ledarskap har fått stå tillbaka. Under planperioden prioriteras kompetensutveckling och kompetensutbildning för vårdens medarbetare och ledare.

Med anledning av pandemin finns en ny grupp patienter som är i behov av rehabilitering. Det är patienter med långvariga besvär efter covid-19, eller patienter som under en längre period fått intensivvård. Region Jönköpings län arbetar för att samla kompetens kring utredning, behandling och rehabilitering för patienter med långtidsbesvär efter covid-19, för att skapa en jämlik och enhetlig vård.

Jönköpings län ska vara bästa platsen att växa upp, leva och åldras på.

Region Jönköpings län har under lång tid arbetat utifrån *Tillsammansbilden* som symboliserar samhället utifrån ett hälso- och sjukvårdsperspektiv. Perspektiv som utgår ifrån vardagslivet, stöd för kropp och själ, primärvården och specialiserad sjukhusvård. Fokus ska vara att få vardagslivet att fungera, att det finns stöd för kropp och själ så att primärvård och sjukhusvård undviks så långt som möjligt. De stora kostnaderna ligger i sjukhusvården och här krävs det en förskjutning i vårt sätt att arbeta och tänka kring hälsa. Ett systematiskt arbetssätt behövs för det preventiva folkhälsoarbetet för att undvika utveckling av sjukdom senare i livet. Region Jönköpings län behöver förbättra vården för personer med kronisk sjukdom så att de är så friska som möjligt och upplever en bra livskvalité.

Det krävs förändrade arbetssätt för att få en förflyttning av hälso- och sjukvård från sjukhusvården till den nära vården, bättre förutsättningar för egenvård och förebyggande insatser. Digitalisering och artificiell intelligens är viktiga verktyg för att transformera arbetssätt och för att minska resursanvändningen. Implementeringen av förändrade arbetssätt och förflyttningen behöver ske successivt. I planen för "Tillsammans möter vi framtidens behov av hälso- och sjukvård 2020-2030" beskrivs strategier som är framtagna utifrån invånarperspektiv och behov. Strategierna är vägledande i det fortsatta arbetet med att möta och utveckla framtidens behov av hälso- och sjukvård. Under 2022 fortsätter arbetet med att implementera strategiernas innehåll.

Region Jönköpings län påbörjade en kraftfull satsning 2021, som fortsätter under 2022 och 2023, på primärvården och den nära vården, där målet är en samordning och kontinuitet av vårdinsatser, ökad tillgänglighet och ökad delaktighet där patientens ställning stärks. Införandet av patientkontrakt fortsätter. En stark primärvård främjar en jämlik hälsa och kräver en god

bemanning av primärvården. Förstärkningen i primärvården ska öka läkartätheten, som leder till ökad kontinuitet och förbättrar medarbetarnas arbetsmiljö. Region Jönköpings län antar ett långsiktigt bemanningsmål inom primärvården med ett genomsnitt med 1500 listade invånare per distriktsläkare.

2021 förstärktes de psykosociala teamen och rehabiliteringsteamerna inom primärvården och av läkarmedverkan inom kommunernas särskilda boenden. Digitaliseringen inom vården ska säkerställa tillgången till en god och nära vård i hela länet i syfte att leda till en ökad tillgänglighet, jämlikhet och effektivitet. De nya digitala tjänsterna inom vården behöver fortsätta att utvecklas, då dessa är viktiga för att stärka vården inom hela länet och specifikt på glesbygden. Utvecklingen av nya kontaktvägar via videosamtal, distanskonsultationer, hemmonitorering där patienter själva kan rapportera information till vården fortsätter.

Arbetet med att införa patientkontrakt inom Region Jönköpings län fortsätter för att främja arbetet med samordning och kontinuitet i vården med en sammanhållen överenskommelse över patientens samtliga vårdinsatser. Satsningen på införandet av personcentrerade och sammanhållna vårdförlopp fortsätter. Syftet är att patienter och närstående ska uppleva en mer förutsägbar, välorganiserad och personcentrerad process oavsett var i vårdkedjan man befinner sig, under utredning, behandling, uppföljning eller rehabilitering.

Idag finns det stora skillnader i hälsa mellan olika grupper i samhället avseende till exempel kön, etnisk tillhörighet, utbildningsnivå, geografi och socioekonomi. För att uppnå en bättre folkhälsa ska Region Jönköpings län aktivt stödja människor i att själva ta ansvar för sin vård och hälsa. Större hänsyn måste tas till socioekonomiska förutsättningar i de olika upptagningsområdena med en nära och trygg vård som ska vara tillgänglig. Ett aktivt arbete behövs för att utjämna dessa hälsoskillnader. Det preventiva folkhälsoarbetet intensifieras under planperioden och ska ha ett livscykelperspektiv, från den gravida mamman till den äldre individen som tar sitt sista andetag. Systematiskt hälsofrämjande arbetssätt leder till ett ökat välbefinnande och i kombination med ökad utbildningsnivå kan skillnader i ohälsa utjämnas.

För att minska hälsoskillnaderna i länet och förbättra folkhälsan behöver samarbetet mellan hälso- och sjukvården, länets kommuner, civilsamhället, idéburet partnerskap, frivilligorganisationer, idrottsföreningar med flera fortsätta att stärkas.

Effekterna av pandemin med de nödvändiga inskränkningar i människors liv som följt har lett till försämrad hälsa. Många äldre har mist sina vardagliga sociala interaktioner och yngre har haft hemundervisning. Långvarig avsaknad av sociala aktiviteter kan leda till ökad psykisk ohälsa och ofrivillig ensamhet. Under 2021 utökades vårdcentralernas uppdrag att aktivt arbeta med att förbättra den psykiska hälsan hos äldre och detta arbete fortsätter under 2022. Projekt skapas med fördel med frivilligorganisationer och pensionärsföreningar för att minska den ofrivilliga ensamheten och i syfte att förbättra den psykiska hälsan hos äldre.

Det förebyggande folkhälsoarbetet för att stärka barn och ungas somatiska och psykiska hälsa påbörjades under 2021, och där krävs fortsatta riktade insatser för att utjämna de påverkbara skillnader som finns relaterat till uppväxtvillkor och socioekonomi. Den ökade psykiska ohälsan hos barn och unga är ett samhällsproblem som behöver hanteras kraftfullt där olika aktörer som finns runt barnet som mår dåligt, behöver samverka och samarbeta och utgå ifrån ”Vad är bäst för barnet och familjen för att erhålla bra uppväxtvillkor”. Ett kraftfullt agerande i tidig ålder kan leda till en meningsfull skolgång och uppväxt och i slutändan en samhällsvinst.

Behovet av barn- och ungdomspsykiatriens verksamhet har under flera år ökat markant. Antalet barn som behöver bättre stöd för att klara sin skolgång eller sin vardag på grund av neuropsykisk funktionsnedsättning ökar. Region Jönköpings län påbörjade 2021 en stor och kraftfull treårig satsning för att bygga ut den egna kapaciteten av neuropsykiatriska utredningar och behandling inom barn- och ungdomspsykiatri och barn- och ungdomshälsan, där barn och ungdomshälsans uppdrag utökades och arbetet med ”En väg in” fortsätter. Allt i syfte att förbättra tillgängligheten med målet att ge barn och unga en god hälsa.

En flerårig satsning på att stärka cancervården påbörjades under 2021. De standardiserade vårdförloppen ska öka tillgängligheten och förstärker

arbetet med en jämlik cancervård inom länet och i landet.

Erbjudandet om personcentrerade och avancerade läkemedelsbehandlingar i hemmet eller på länets tre sjukhus fortsätter att utvecklas. Satsningen med på att införa organiserad prostatacancer-testning i projektform i länet fortsätter.

Under 2021 gavs ett uppdrag till Sydöstra sjukvårdsregionen att arbeta fram ett vaccinationsprogram för att utrota livmoderhalscancer via en så kallad catch-up för kvinnor och pojkar. Sjukvården ska erbjuda HPV-vaccination och identifiera de kvinnor som har högst risk för att få livmoderhalscancer och erbjuda dem provtagning.

Satsning sker på den specialiserade palliativa vården och verksamheten för specialiserad sjukvård i hemmet utvecklas och utformas så att alla länsinvånare har jämlik tillgång till palliativ vård dygnet runt.

Region Jönköpings län arbetar med att bemöta och omhänderta våldsutsatta personer fortsätter och utvecklas i länet. Det påbörjade arbetet med implementering av utbildningsprogram med inriktning på hedersrelaterat våld och förtryck fortsätter under 2022. Här krävs ett strukturerat arbetssätt för att identifiera och bemöta hedersrelaterad problematik kopplat till barn- och unga.

Ett arbete pågår med att starta upp en ny tandläkarutbildning på Jönköping University och sedan 2021 pågår också en satsning för att rekrytera akademisk kompetens till den planerade tandläkarutbildningen för att möta det forsknings- och handledarbehov som kommer att uppstå.

Tillsammans för bästa möjliga hälsa och jämlik vård. Jönköpings län ska vara bästa platsen att växa upp, leva och åldras på.

Tillsammans för bästa möjliga hälsa och jämlik vård

Sveriges första konstaterade fall av covid-19, upptäcktes i Jönköpings län den 31 januari 2020. I mars 2020 deklarerades att Sverige befann sig i en pandemi. Under resten av 2020 och första halvåret 2021 påverkades hela samhället inklusive sjukvården i stor utsträckning av pandemin. Diagnostik, vård och behandling av smittade och svårt sjuka patienter i covid-19 har krävt en omställning av både primärvården och sjukhusvården. Stor del av de aktiviteter och utvecklingsarbeten som fanns i Budget och verksamhetsplan för 2020 och 2021 har pausats. Flera av aktiviteterna påbörjas under 2021 men behöver fortsätta under 2022. Belastningen på vården och inte minst på intensivvården har gjort att tillgängligheten till vård och operationer har försämrats. Den uppskjutna vården blir ett viktigt område att arbeta vidare med under 2022. Samtidigt har det införts många nya arbetssätt som vi vill fortsätta att utveckla. Invånarna har tagit ett stort ansvar för sin hälsa och vi vill fortsätta att stödja det arbetet på bästa sätt. Det förebyggande arbetet i utsatta områden blir än mer viktigt. Primärvården har tagit en stor roll i den omfattande provtagningen och vaccinationen för covid-19. En viktig fråga för 2022 blir om vaccination för covid-19 ska fortsätta årligen.

Primärvården har tagit ett större ansvar för samverkan med kommunerna än tidigare och utvecklat nya arbetssätt för uppföljning på de särskilda boendena. De digitala besöken har ökat snabbt både i primärvården och specialistsjukvården. Detta är några exempel på hur införandet av den nära vården har tagit fart.

Region Jönköpings län har kvalitet som strategi. Hälsa- och sjukvårdens budget för 2022 motsvarar drygt 10 miljarder kronor. Den stora resursen för utveckling uppstår genom att förbättra och effektivisera nuvarande verksamhet, samt fasa ut gamla processer. På detta sätt frigörs arbetstid och andra resurser som kan satsas på nya områden och åtaganden.

De stora ojämlikheterna i befolkningens hälsa är en stor utmaning. Region Jönköpings läns mål är att sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation och ska ta krafttag för att alla ska kunna leva ett aktivt och självständigt liv. Region Jönköpings län arbetar för länsinvånarnas hälsa och livskvalitet genom att främja hälsa och förebygga sjukdom och skador. Folkhälsoarbetet bygger på samverkan med olika samhällsaktörer, som länets kommuner, myndigheter, organisationer, näringsliv och civilsamhälle.

Verksamheterna inom såväl hälso- och sjukvård som regional utveckling är viktiga i folkhälsoarbetet. Möjligheter till arbete och utbildning, samt tillgängliga fritids- och kulturaktiviteter betyder mycket för befolkningens hälsa. Region Jönköpings län har ett stort ansvar att leda utvecklingen av samarbete och samverkan.

Förebyggande insatser ska genomsyra hälso- och sjukvården och vara en självklar del i all vård och behandling. Underlag som beskriver variationen i befolkningens hälsa på kommunnivå används som prioriteringsgrund för kommunsamverkan.

Strategin och handlingsplanen för jämlik hälsa, Tillsammans för jämlik hälsa och ett bra liv i Jönköpings län, är antagen av Region Jönköpings län och länets kommuner. Revidering av handlingsplanen var planerad att ske under 2020, men sker istället 2021 med anledning av pandemin. Under 2022 startar arbetet med att genomföra handlingsplanen, som omfattar tre strategiska mål med sikte på år 2025 och nio handlingsområden med prioriterade aktiviteter som revideras vartannat år:

Strategiskt mål 1: Hållbara strukturer i styrning och ledning.

1. Statistik och analys.
2. Medborgarmedverkan.
3. Hälsoekonomi .
4. Förbättringsarbete och forskning.

Strategiskt mål 2: Stärkt samverkan och samlärande regionalt och lokalt.

5. Samverkan och samlärande.

Strategiskt mål 3: Jämlik hälsa och bra livsvillkor genom hela livet.

6. Barn, unga och unga vuxnas livsvillkor och hälsa.
7. Försörjning och sysselsättning .
8. Samhällsplanering och närmiljö.
9. Äldres livsvillkor och hälsa.

God hälso- och sjukvård

Hälso- och sjukvården ska vara:

- Personcentrerad – vården ges med respekt och lyhördhet för individens specifika behov, förväntningar och värderingar.
- Tillgänglig och ges i rimlig tid – ingen patient behöver vänta oskälig tid på de vårdinsatser som hen har behov av.
- Jämlik – vården tillhandahålls och fördelas på

lika villkor för alla utifrån behov.

- Kunskapsbaserad och ändamålsenlig – vården bygger på vetenskap och beprövad erfarenhet.
- Säker, trygg och med kontinuitet – vårdskador förhindras genom ett aktivt riskförebyggande arbete. Den personal, de lokaler och den utrustning som krävs för god vård finns tillgängliga.
- Kostnadseffektiv – tillgängliga resurser används på bästa sätt för att nå uppsatta mål. Detta innebär att vården, baserad på tillståndets svårighetsgrad, ges i samverkan mellan vårdens aktörer och med kostnadseffektiva åtgärder.

Källa: Socialstyrelsen

Tillsammans möter vi framtidens behov av hälso- och sjukvård

Under 2020 togs en plan fram för hur vi tillsammans möter framtidens behov av hälso- och sjukvård. Planen tar sikte på sjukvårdsutveckling för de kommande tio åren fram till 2030.

I planen beskrivs sex övergripande strategier

- Förstärka invånarens egna resurser och bidra till ett samhälle som stödjer hälsosamma val i vardagen.
- Öka tryggheten genom jämlik, säker och personcentrerad vård .
- Enklare vardag för patienter och medarbetare med stöd av anpassat tjänsteutbud och ökad digitalisering.
- Primärvården är basen, specialiserad och hög-specialiserad diagnostik och sjukhusvård finna tillgänglig när den behövs .
- Utveckling av framtidens arbetsplats med fokus på medarbetarskap och kompetensutveckling.
- Leda och utveckla för att förstärka goda relationer som bidrar till sömlös samverkan där värde skapas tillsammans.

Under planperioden kommer det genomföras utvecklingsarbeten där verksamheter får stor frihet och mandat att driva och utveckla sin verksamhet utifrån planen för framtiden hälso- och sjukvård. Syftet är att transformera arbetssätt för att ställa om till nära vård, skapa god arbetsmiljö och där digitala verktyg utvecklas.

Nära vård är en viktig del i arbetet med hur vi möter framtidens hälso- och sjukvård. Huvuddelen av invånarnas behov av öppen hälso- och sjukvård tillgodoses i den nära vården. Detta inbegriper verksamheter i hela samhället; främst

Figur 13 Jag får den vård jag behöver, när jag behöver den och på det sätt jag behöver den.

Region Jönköpings län och även kommunerna och civilsamhället. Region Jönköpings län ska stödja det förebyggande arbetet. Möjligheter till arbete och utbildning, samt tillgång till fritids- och kulturaktiviteter betyder mycket för befolkningens hälsa. En mer personcentrerad vård som skapar förutsättningar och tar tillvara patienters och närståendes förmåga är en mycket viktig del.

Den nära vården:

- Är en personcentrerad vård och omsorg som utgår från patienten/brukarens och närståendes behov och förmåga att hantera sin sjukdom.
- Skapas tillsammans mellan patient och vårdgivare.
- Arbetar preventivt och proaktivt och möter problemen uppströms, det vill säga att arbeta förebyggande för att lösa grundproblemet.
- Är det stöd kommuner, regioner och civilsamhälle kan ge för att möjliggöra en personcentrerad vård.
- Är en kultur av tillit och samverkan, där var och en tar ansvar för sitt arbete och underlättar för steget före och efter för att skapa en sammanhållen vårdkedja.
- Har vårdcentralen som bas, och specialiserad sjukhusvård tillgänglig när den behövs.
- Använder e-hälsans alla möjligheter att möta

patientens behov.

- Innebär att delar av den vård som idag ges i slutenvård kan ges i annan form nära patienten.

Primärvård

När invånaren har behov av hälso- och sjukvård, ska vårdcentralen vara förstahandsvalet.

Vårdcentralernas uppdrag, som förutsätter multiprofessionell samverkan i team, består av planerad och oplanerad vård i form av rådgivning, utredning, diagnostik, behandling, omvårdnad, rehabilitering, habilitering och uppföljning.

Vårdcentralens uppgift är att:

- Bedöma och behandla sjukdomstillstånd hos de som vänder sig till vårdcentralen.
- Arbeta aktivt med hälsa och erbjuda förebyggande hälsovård och hälsosamtal.
- Lära känna och vid behov hålla aktiv kontakt med invånarna som valt vårdcentralen i syfte att stärka invånarnas förmåga att i högre utsträckning själva kunna påverka och hantera sin hälsa.
- Vara vårdsamordnare utifrån invånarnas vårdbehov, vårdsamordnaren samverkar med sjukhus, kommun, patient och närstående för att

säkerställa god och effektiv vård.

- Aktivt medverka till en väl sammanhållen vårdkedja när patienten har behov av annan kompetens än den vårdcentralen kan erbjuda.
- Ha ett särskilt fokus på psykisk ohälsa, eftersom det ökar bland sjukskrivna och äldre personer.
- Erbjud ett patientkontrakt för patienter med stora vårdbehov och täta kontakter med vårdens olika aktörer.
- Erbjud fast vårdkontakt, särskilda kontaktvägar och organisera verksamheten så att de mest sjuka invånarnas behov av hälso- och sjukvård särskilt tillgodoses. Det gäller framför allt äldre invånare och invånare med sammansatta vårdbehov, kroniska sjukdomar, funktionsnedsättningar och invånare som har svårt med den digitala servicen. Hembesök kan med fördel kombineras för dessa patientgrupper.
- Erbjud olika digitala tjänster utifrån behov och möjligheter, för att underlätta för invånarnas kontakt med vårdcentralerna.
- Erbjud alla invånare i länet en fast läkarkontakt, som ansvar för diagnostik, behandling och vid behov vägledning och kontakt med övrig hälso- och sjukvård.

Genom förstärkningen som görs inom primärvården finns möjlighet till en ökad bemanning på vårdcentralen, utökning av rehabiliteringsresurser, psykosociala team och det ger möjlighet att förstärka primärvårdens roll inom Nära Vård. Förstärkningen ökar också läkartäthet, patientsäkerhet, ökad kontinuitet och förbättrar medarbetarnas arbetsmiljö. Region Jönköpings län antar ett långsiktigt bemanningsmål inom primärvården med ett genomsnitt med 1500 listade patienter per distriktsläkare.

Utökning av digitala tjänster sker genom att de digitala besöken ses som ett naturligt alternativ till fysiska besök.

I förfrågningsunderlaget Primärvård inom vårdval i Jönköpings län beskrivs Region Jönköpings läns mål, vårdcentralernas uppdrag och ersättningsvillkor. Förfrågningsunderlaget fastställs av regionfullmäktige och revideras årligen som en bilaga till budget och verksamhetsplan.

Specialiserad somatisk vård, psykiatri, rehabilitering och diagnostik

Den specialiserade vården är uppdelad i tre verksamhetsområden; medicinsk vård, kirurgisk vård samt psykiatri, rehabilitering och diagnostik. Organisationen ger förutsättning för jämlik vård

där Region Jönköpings län på bästa sätt kan möta invånarnas behov av specialiserad somatisk och psykiatrisk vård.

För att bibehålla och utveckla tre välfungerande akutsjukhus är det nödvändigt att:

- Primärvården är basen för länets hälso- och sjukvård.
- Sjukhusvården fördelas med bredd- och spetskompetens på tre sjukhus.
- Särskild hänsyn ska tas till fungerande vårdkedjor.
- Säkerställa resurser i form av personal, kompetens, utrustning och lokaler.
- Bemanna upp verksamheter som har kompetensbrist.
- Främja god samverkan i hela systemet.
- Antal vårdplatser ska utgå från vårdbehov.
- Vara en lärande organisation.

Region Jönköpings län strävar efter att operationer, undersökningar och behandlingar ska erbjudas nära patienten så länge det kan göras med högsta kvalitet och med god ekonomisk hänsyn. Verksamheten ska balanseras, och det kan finnas ett behov av att viss befintlig verksamhet behöver omfördelas till att vara centraliserade till något av länsdelssjukhusen. Uppstart av ny verksamhet kan ske i Värnamo, Eksjö och Jönköping.

Under 2021 redovisas uppdraget om hur tre akutsjukhus garanteras på lång sikt och under 2022 genomförs förändring utifrån uppdragets slutsatser.

Ett flertal verksamheter är organiserade som länskliniker och för att tydliggöra länsklinikernas uppdrag i alla tre upptagningsområden arbetas nya riktlinjer fram för samtliga länskliniker. Inriktningen är fast bemanning, kompetensutveckling, ansvar för akutsjukhusen och den nära vården i alla regiondelar.

Delar av ögonsjukvården bedrivs i vårdval. I förfrågningsunderlaget Ögonsjukvård inom vårdval i Jönköpings län beskrivs Region Jönköpings läns mål, uppdrag och ersättningsvillkor. Under 2022 utvecklas ögonsjukvården inom vårdval där samtliga vårdgivare tar ansvar för utbildning och jourverksamhet inom Region Jönköpings län. Förfrågningsunderlaget fastställs av regionfullmäktige och revideras årligen som en bilaga till budget och verksamhetsplan. Något ytterligare vårdval planeras inte att införas under mandatperioden.

Tandvård

Ansvaret för tandvård regleras i tandvårdslagen, som säger att Region Jönköpings län har ett övergripande ansvar att planera all tandvård, oavsett vem som är huvudman eller som utför den.

Folktandvården ska svara för:

- Regelbunden och fullständig tandvård för barn och ungdomar, till och med det år de fyller 23 år.
- Specialisttandvård för vuxna.
- Övrig tandvård för vuxna i den omfattning som Region Jönköpings län bedömer lämpligt.

Region Jönköpings län ska se till att det finns tillräckliga resurser för patienter med särskilda behov av tandvårdsinsatser och att patientgrupper med behov av särskilt stöd erbjuds tandvård.

Allmäntandvård bedrivs på en öppen marknad med etableringsfrihet med tandvårds- och läkemedelsförmånsverkets (TLV) referenspris som utgångspris. Allmäntandvård för vuxna finansieras av patientavgifter och ersättning från den statliga tandvårdsförsäkringen. Barntandvården finansieras av barntandvårdspeng. Region Jönköpings län är genom Folktandvården en stor producent av tandvård.

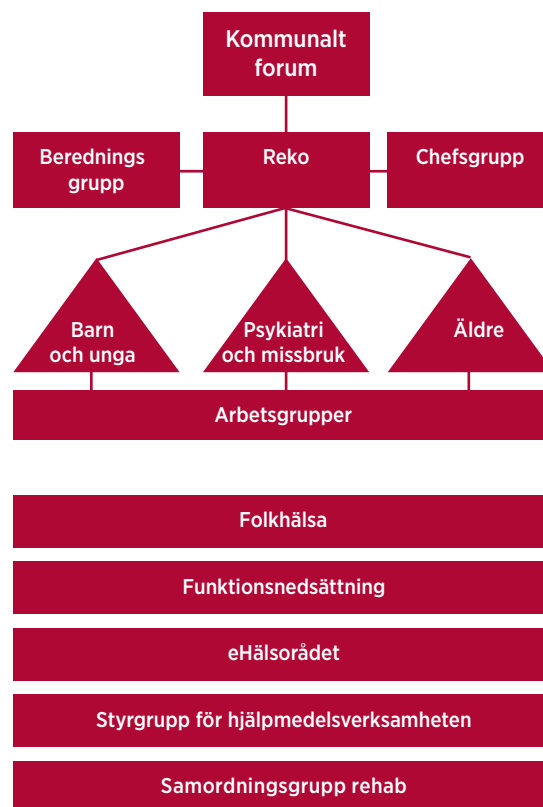
Samverkan med kommunerna

Samverkan med kommunerna sker utifrån det gemensamma ledningssystemet för samverkan. Tre strategigrupper inom områdena barn och ungdomar, psykiatri och missbruk samt äldre ansvarar för att omvärldsbevaka, identifiera utvecklingsområden och med årliga handlingsplaner verka för samverkan och att på bästa sätt ta tillvara de gemensamma resurserna. När allt mer vård ska ges nära hemmet finns behov av resurseffektiva arbetsätt.

Befolkningsstrukturen med allt fler äldre invånare, teknisk och digital utveckling kräver nya samverkansstrukturer. Vi arbetar i samverkan utifrån länsinvånarnas perspektiv genom att utgå från frågan Vad är bäst för "Esther"?¹

Det gemensamma arbetet utgår från värdegrunden:

- Vi utgår från patientens/brukarens behov.
- Vi samarbetar aktivt över organisations- och huvudmannagränser.
- Vi bemöter varandra med respekt och visar tillit vi lär av varandra och tar tillvara varandras kompetens.

Figur 14 Kommunalt forum är ett nätverk med politiker från Region Jönköpings län och länets kommuner för samråd och inriktningsbeslut i frågor inom folkhälsa och sjukvård och regional utveckling.

Utöver dessa finns grupper inom; folkhälsa, funktionsnedsättning, e-hälsa, rehabilitering samt en styrgrupp för hjälpmedelsverksamheten.

Arbetet som sker i samverkan med kommunerna är omfattande. Familjecentraler, barn och ungdomshälsan, barnahus och ungdomsmottagningar inklusive ungdomsmottagning online inom strategigrupp barn och unga är exempel på områden där samverkan sker. Arbetet kring hemsjukvården sker i nära samarbete med sjukhus, vårdcentraler och kommuner ihop med patienter och närstående. Trygg och säker vård och omsorg är ett tydligt exempel på hur alla parter arbetar för att patienten ska få den bästa vården. Den palliativa vården är en annan viktig del som sker i samverkan. Andra områden där det finns ett nära samarbete med kommunerna är beroendevård med tillnyktringsenhet, beroendemottagning, sprutbytesmottagning och arbete kring våld i nära relationer. Detta arbete leds av strategigrupp psykiatri och missbruk.

¹ "Esther" är ett samarbete mellan kommunerna, primärvården och specialistsjukvården. "Esther" är en symbolisk person med komplexa vårdbehov som kräver integrerad vård och samordning mellan sjukhus, primärvård, hemvård och omsorg. "Esther" finns numera som ett globalt nätverk med knutpunkter i bland annat England och Singapore.

Möt Esther med dottern Britt-Marie och deras närmaste – en helt vanlig familj som lever livet!
 Personerna Britt-Marie och hennes nära och kära är berättelsen att studera för att uppmuntra oss att utgå från invånarnas behov och förmågor.

Region Jönköpings län kommer även att fortsätta att arbeta aktivt för att utveckla samverkansformerna med länets kommuner inom de etablerade strategigrupperna och samverkansformer som finns avseende barn och unga, äldre, psykiatri och missbruk, samt samordningsgrupp för rehabilitering för att underlätta vardagslivet hos länsinvånarna. Länets kommuner har olika behov och detta har Region Jönköpings län i beaktande.

Strategi för hälsa innebär att Sveriges viktiga välfärdsverksamheter: skola, socialtjänst, vård- och omsorg, hälso- och sjukvård ska styras och samordnas för att främja hälsa och förebygga ohälsa. Detta genom att arbeta mot gemensamma mål, oavsett verksamhet. Strategin har tagits fram tillsammans med medlemmarna i Sveriges Kommuner och Regioner (SKR).

Samverkan och vård i Sydöstra sjukvårdsregionen

Samverkan inom Sydöstra sjukvårdsregionen regleras i Samverkansnämndens reglemente, regionsamverkansavtalet och årliga överenskommelser med övergripande mål att:

- Tillgodose invånarnas behov av hälso- och sjukvård.
- Främja och bidra till invånarnas hälsa.
- Främja och bidra till utveckling av hälso- och sjukvården i sjukvårdsregionen.
- Solidariskt hjälpa varandra.

Samverkansnämnden beslutar om vilken sjukvård som ska samordnas inom sjukvårdsregionen. Nämnden kan även hantera samverkansfrågor inom exempelvis kompetensförsörjning, digitalisering, regional utveckling och dialog med statliga myndigheter.

Regionsjukvårdsledningen bereder Samverkansnämndens ärenden och verkställer nämndens beslut genom direktiv till sjukvårdsregionala verksamheter och respektive region. Regionsjukvårdsledningen följer upp kvalitet, produktion och ekonomi.

En stor del av den sjukvårdsregionala samverkan sker i regionala programområden. Programområdena ska konkretisera sjukvårdsregionens patientlöften och verka för en mer kunskapsbaserad, jämlik och resurseffektiv vård i hela sjukvårdsregionen. De regionala programområdena stöds av fyra kunskapsråd med företrädare för regionernas sjukvårdsledningar. I Sydöstra sjukvårdsregionen prioriteras patientnära forskning.

Perspektiv: Medborgare och kund

Skapa värde med kunden och intressenter

En organisations långsiktiga framgång beror på dess förmåga att skapa värde tillsammans med de som den finns till för. Kundens och intressenternas uttalade och underförstådda behov, krav, önskemål och förväntningar är vägledande för organisationens beslut och handlande.

I planen för framtidens hälso- och sjukvård beskrivs två strategier som faller under medborgare och kundperspektivet:

Strategi 1 – Förstärka invånarens egna resurser och bidra till ett samhälle som stödjer hälsosamma val i vardagen.

Strategi 2 – Öka tryggheten genom jämlik, säker och personcentrerad vård.

STRATEGISKT MÅL: Jämlik hälsa och nöjda patienter**Framgångsfaktor** Personcentrerad vård med hög tillgänglighet

Systemmätetal	Mål	Resultat 2019	Resultat 2020	Grönt	Gult	Rött	Periodicitet
Patienttillfredsställelse - Andel nöjda patienter	80%	81,5%	85,7%	80-100%		0-79%	År
Jag har tillgång till den hälso- och sjukvård jag behöver - instämmer helt/delvis	90%	90%	92%	92-100%	80-91%	0-79%	År
Andel i befolkningen som har stort/mycket stort förtroende för hälso- och sjukvården i sin helhet i sin region	75%	76%	78%	76-100%	70-75%	0-69%	År
Andel patienter som fått en medicinsk bedömning i primärvården inom tre dagar	90%	83%	84%	90-100%	80-89%	0-79%	Månad
Faktisk väntetid till första besök i specialiserad vård - andel kvinnor och män som fick komma inom 60 dagar (somatisk och psykiatrisk vård)	80%	75,6%	82%	80-100%	60-79%	0-59%	Månad
Faktisk väntetid till operation/åtgärd inom specialiserad vård - andel kvinnor och män som fick en operation eller åtgärd inom 60 dagar	80%	72,1%	79%	80-100%	60-79%	0-59%	Månad
Genomförda återbesök inom medicinskt måldatum	90%	69,4%	80%	92-100%	80-91%	0-79%	Månad
Tid till ambulans - andel prio 1 larm inom 20 minuter	80%	73%	70%	80-100%	70-79%	0-69%	Månad

Att skapa en vård som är jämlik, personcentrerad och tillgänglig är en av vårdens viktigaste utmaningar. Införandet av nya angreppssätt syftar till att fortsätta stärka patientens ställning och göra det möjligt för människor att ta eget ansvar för sin hälsa. Det ska ske genom att involvera patienter och närstående i utvecklingen av hälso- och sjukvården samt erbjuda vård med god kvalitet och bästa möjliga tillgänglighet, valmöjligheter och stöd för egenvård.

Alla invånare har rätt till god och jämlik vård utifrån behov oavsett var i länet man bor. Avståndet till vården är en viktig tillgänglighetsfaktor. En ändamålsenlig fördelning av arbetsuppgifter, ansvar och roller utifrån personalens kompetens är en förutsättning för personcentrerad vård, kvalitet och effektivitet. Region Jönköpings län styrning och ledning av arbetet med rätt använd kompetens ska systematiseras.

Personcentrerad vård

I den personcentrerade vården ska andra behov än enbart de fysiska behoven lyftas fram. En personcentrerad vård och omsorg utgår från patienten/brukaren och närståendes behov och förmåga att hantera sin sjukdom. Patientkontrakt, fast vårdkontakt och kontinuitet är viktiga delar för att uppnå en god personcentrerad vård.

Utvecklingen av mötesplatser och hälsocaféer för personer med kroniska sjukdomar och deras närstående fortsätter. Exempel på mötesplatser är Hjärtats hus för invånare som har eller har haft cancer, lärcaféer, levande bibliotek och självhjälpgrupper. Lärcaféer är en pedagogisk modell med målsättningen att deltagarna ska få ökad kunskap och lära sig hantera sin livssituation utifrån egna behov och resurser.

Hälso- och sjukvårdsbarometern är en nationell undersökning som visar hur människor lokalt och i Sverige uppfattar hälso- och sjukvården. Målet är att fånga attityder, förväntningar och erfarenheter hos tidigare, nuvarande och framtida patienter. Patienternas erfarenheter av ett specifikt besök eller vårdtillfälle fångas via den nationella patientenkäten.

Uppdrag

- Fortsätta implementeringen av Patientkontrakt inom primärvården och sjukhusvården.
- Fortsätta att utveckla den personcentrerade vården och inkludera patientföreningar och brukarråd.

- Fortsätta att utveckla mötesplatser och hälsocaféer regelbundet återkommande och i alla tre länsdelar.

Bemötande, etik och existentiell hälsa

Att arbeta personcentrerat utifrån en helhetssyn innebär att man samtidigt beaktar både fysiska, psykiska, sociala och andliga eller existentiella behov. Olika aspekter av hälsa är nära samverkande och en bearbetning av de existentiella frågorna kan vara en förutsättning för en hälsofrämjande process i sin helhet. All vårdpersonal bör därför kunna ge grundläggande existentiellt stöd. Existentiell hälsa ges också fortsatt uppmärksamhet i det breda folkhälsoarbetet.

Bemötandet inom hälso- och sjukvården har stor betydelse för patientens vårdupplevelse. Varje mänskligt möte ger uttryck för värderingar och olika människosyn.

Arbetsplatser och verksamheter ska präglas av ett bra bemötande som bygger på ett humanistiskt och normmedvetet synsätt, respekt och allas lika värde. Reflektion över gemensamma etiska värden är ett sätt att hålla den empatiska förmågan och medkänslan för människors beroende och sårbarhet vid liv.

Den etiska värdegrund som uttrycks i bland annat lagstiftning, i riksdagens prioriteringsbeslut och i det synsätt som företräds av WHO och FN utgör en etisk plattform för hälso- och sjukvården som också knyter an till delar av Region Jönköpings läns program för social hållbarhet. Här inryms också det viktiga arbetet med jämlik vård och hälsa, jämställdhet och mänskliga rättigheter.

På enskilda arbetsplatser utgör etikarbetet ett arbetsledaransvar där etikombud kan utgöra en värdefull resurs. Det centrala etikrådet har uppdraget att övergripande initiera, stödja och stimulera etikarbetet, bland annat genom att höja den etiska kompetensen hos medarbetare och förtroendevalda, främja samtal och etisk reflektion i planering, beslut och daglig verksamhet, samt ge vägledning och stöd kring etik och förhållningssätt.

Uppdrag

- Fortsätta att erbjuda samtal kring livsfrågor inom psykiatrin och i primärvården, samt via självhjälpgrupper och lärcaféer. Samtalen utgår från åtta existentiella teman, inspirerade

av WHO:s internationella folkhälsoundersökningar.

- Erbjuder samtalsgrupper för medarbetare i vården, där tanken är att egen bearbetning av livsfrågorna ökar förutsättningarna att möta patienters behov.

Tillgänglig vård

Att erbjuda vård när man behöver den och på det sätt man behöver som patient är en grund för att skapa förtroende hos invånarna. Region Jönköpings län har under många år varit i topp när det gäller tillgänglighet i Sverige. Pandemin under 2020 och 2021 har inneburit en historiskt svår påfrestning på hälso- och sjukvården och dess personal. Uppgiften är nu att ge människor som har fått sin vård uppskjuten den vård de behöver, samtidigt som vi ger de medarbetare som behöver möjlighet till återhämtning så att de orkar arbeta vidare. Region Jönköpings län tillför särskilda medel för att möta det uppdämda behovet. Satsningen berör stora delar av vårdssystemet.

1177 Vårdguiden via webb eller telefon ska vara stöd i individens kontakt med vården och som en integrerad del i hälso-, sjuk-, tandvårds- och omsorgsstrukturen. Under 2022 fortsätter arbetet med att förbättra tillgängligheten till 1177 Vårdguiden på telefon, samt införandet av första linjens digitala vård med förhoppningen att kunna avlasta 1177 Vårdguiden på telefon.

Vårdcentralerna är basen i hälso- och sjukvården och ska vara invånarnas självklara val. Som ett led i arbetet för en bättre och mer tillgänglig nära vård i Region Jönköpings län är vårdcentralernas arbete avgörande för att stärka patienternas möjlighet att leva ett bra liv i sin hemmiljö med så litet behov av sjukhusvård som möjligt.

Vårdcentralerna ska anpassa och vid behov öka sina öppettider utifrån patienternas behov. Ett flexibelt öppethållande kan skapa en bättre tillgänglighet för patienterna. Det förutsätter en god bemanning på vårdcentralen.

Den digitala vården utvecklas snabbt och det är viktigt för vårdkvalitet och effektivitet att länets vårdcentraler jobbar med att fånga upp sina listade patienters behov av digitala tjänster. Detta innebär ett arbete för att styra kontakterna mot den listade vårdcentralen. Allt för att effektivisera för vården och patienten. Satsningar på utökad digitalisering beskrivs under framgångsfaktorn Sveriges bästa digitala vård (sidan 104).

Genom vårdcentralernas uppdrag för akuta patienter, gemensamma arbetsätt och förbättrad tillgängligheten styrs patientströmmarna från akutmottagningarna till rätt vårdinstans dagtid och kvällar. Nära akut bedrivs på vårdcentralen dagtid och är koncentrerad till minst tre platser på jourtid.

Vårdcentralerna utvecklar ständigt sitt omhändertagande för att möta multisjukas och äldres behov. Patienter med stora vårdbehov, exempelvis multisjuka och äldre, ska erbjudas vårdsamordnare, kontaktsjuksköterska, fast läkarkontakt och särskilda kontaktvägar. Patienten ska även erbjudas ett patientkontrakt med bland annat en samlad tidsplan över alla inplanerade vårdinsatser. De personcentrerade samordnade vårdförloppen är en viktig del i detta arbete.

Utvecklingen går mot att allt fler sjukvårdsinsatser görs i hemmet och allt svårare sjuka får möjlighet att vårdas hemma. För att möta behoven bör vårdcentralerna i samverkan med den kommunala sjukvården fortsätta att stärka det tvärprofessionella samarbetet. Utökningen av rehabiliteringsresurserna i primärvården fortsätter.

Invånarnas behov av psykiatrisk öppenvård har ökat. Vården som är nära patienten ska förstärkas för att tillgodose detta behov. För detta behöver de psykosociala teamen förstärkas.

I samband med pandemin har tillgängligheten påverkats och ett stort antal operationer och besök blivit uppskjutna. Under 2021 har tillgängligheten till akuta och medicinskt prioriterade åtgärder varit god och dessa kommer att fortsätta att prioriteras under 2022. En handlingsplan är framtagen under hösten 2020 som reviderats under 2021 för hur den uppskjutna vården ska genomföras. Detta kommer påverka tillgängligheten även under 2022.

Uppdrag

- Utökning av rehabiliteringsresurserna i primärvården.
- Förstärkning av psykosociala team.
- Förbättra konsultstödet från specialistvården till primärvården.
- Förbättra tillgängligheten till 1177 Vårdguiden på telefon och fortsätta införandet av första linjens digitala vård, för automatiserad anamnes och triagering av patienter.
- Förbättra tillgängligheten till vården utifrån de olika mål som är satta.

- Arbeta aktivt med att ta hand om den uppskjutna vården och säkra tillgängligheten till operation genom att förstärka de egna resurserna.
- Fokus kommer även vara på att samverka kring den uppskjutna vården inom sydöstra sjukvårdsregionen i syfte att förbättra tillgängligheten till behandlingar och operationer.

Framgångsfaktor Jämlik hälsa och vård

Region Jönköpings län arbetar för jämlik hälsa och att vården ska erbjudas och fördelas på lika villkor. Arbetet med mänskliga rättigheter och diskrimineringsgrunder är en viktig utgångspunkt liksom FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättningar.

Grupper med särskilda behov identifieras och uppmärksammas genom bland annat uppföljning av resultat. Förbättringsarbeten uppmärksammar skillnader i behandling och resultat mellan olika grupper, till exempel utifrån kön, etnisk tillhörighet, socioekonomi, utbildningsnivå och geografi. Normmedvetna arbetssätt som bidrar till samskapande med patienter och invånare är viktiga i detta arbete. För att bidra till en mer jämlik hälsa behöver tillgången på kultur öka för personer som har svårt att ta del av den kultur som erbjuds i samhället.

När det gäller hbtqi-frågor arbetar vi under devisen: Vi är till för alla. Ingen ska uppleva sig kränkt eller missförstådd på grund av sexuell läggning eller könsidentitet/könsuttryck i mötet med vården. Gäller även andra grupper såsom minoriteter, religioner, levnadssval, funktionshinder med flera.

Verksamheterna inom Region Jönköpings län uppmuntras till utbildning och diplomering i hbtqi frågor, vilket även erbjuds till våra samarbetspartners.

Arbetet med integration

För personer med utländsk bakgrund finns behov av anpassad kommunikation kring hälsa och svensk sjukvård. Utvecklingen av arbetssätt för nå målgruppen har intensifierats med anledning av pandemin och införs i samverkan med länets kommuner, tillsammans med stödjande insatser för att aktivera invånarnas frivilliga engagemang. Fortsatt samverkan med kommunerna behövs för att stärka och främja en positiv hälsoutveckling och underlätta integrationsarbetet både för personer i asylprocess och nyanlända.

Kommunerna ansvarar för utbildning av samhällsorientering för nya svenskar och upplägget skiljer sig idag åt mellan kommunerna kring frågor om hälsa, egenvård och sjukvård. Region Jönköpings län behöver i samverkan med kommunerna fortsätta att arbeta med att integrera utbildning kring hälsa, egenvård och sjukvårdens organisation för nyanlända.

Inom projektet med hälsoguider bidrar vi till att minska och motverka segregation och ojämlik hälsa. Utbildade hälsoguider kan genom sina lokala nätverk bidra till förbättrade levnadsvanor och hälsa bland invånarna i utsatta områden.

Genom hälsoguiderna får de på sitt eget språk, tillgång till information som minskar utanförskapet och ger bättre integration i det svenska hälso- och sjukvårdssystemet.

Uppdrag

- Förstärka resurserna för hälsokommunikatörerna. Hälsokommunikatörer arbetar med upplysning om hälso- och sjukvården på olika språk i hela länet. Det handlar om information om hur sjukvårdssystemet är uppbyggt, söka vård på rätt vårdnivå, att hitta rätt i vården och öka kunskapen kring folkhälsa och egenvård.
- Fortsätta arbetet för att tillsammans med kommunerna öka samverkan kring att integrera hälsa, egenvård och sjukvårdens organisation i samhällsorienteringen för nyanlända.
- Sprida konceptet med hälsoguider i länet för att minska ojämlik hälsa och utanförskap i socioekonomiskt utsatta områden.

Funktionsnedsättning

Funktionsnedsättning innebär en nedsättning av fysisk, psykisk, sensorisk eller intellektuell funktionsförmåga. Funktionshinder definieras som den begränsning funktionsnedsättning innebär för en person i relation till omgivningen. Begreppet tillgänglighet används för att beskriva hur väl en verksamhet, plats eller lokal fungerar för människor med funktionsnedsättning. Detta innefattar även tillgången till information och ett bra bemötande. För att skapa jämlika förutsättningar och en jämlik vård/hälsa arbetar vi för de nationella målen om principen om universell utformning, befintliga brister i tillgängligheten, individuella stöd och lösningar för individens självständighet, samt förebygga och motverka diskriminering.

Framgångsfaktor Bästa plats att växa upp och åldras på

Främja barn och ungdomars hälsa och förebygga psykisk ohälsa

Det förebyggande folkhälsoarbetet för att stärka barn och ungas somatiska och psykiska hälsa fortsätter under 2022 där riktade insatser krävs för att utjämna de påverkbara skillnader som finns relaterat till uppväxtvillkor och socioekonomi. Inom Strategi för hälsa pågår lärande nätverket Bästa platsen att växa upp, leva och bo på som har förankrats i samverkan med kommunerna genom Strategigrupp barn och unga. Målet är att förbättra barn och ungas hälsa med två procentenheter fram till och med 2024.

Den psykiska ohälsan ökar och olika insatserna behöver fortsatt utvecklas för att möta detta. Psykisk ohälsa möts med både hälsofrämjande, förebyggande och riktade insatser i samverkan mellan kommuner och Region Jönköpings län. Barn- och ungdomshälsans verksamheter för lindrig psykisk problematik är fullt utbyggd med en verksamhet i varje länsdel. Strategigrupp barn och ungas gemensamma satsningar för att utveckla stöd, vård och behandling till barn med både social problematik och psykisk ohälsa fortsätter.

Region Jönköpings län tar ett krafttag för att förbättra den psykiska hälsan hos länets barn och unga. Arbetet med En väg in, som ett arbetssätt för att underlätta triagering och omhändertagandet av barn med psykisk ohälsa fortsätter. Samarbetet mellan elevhälsan, barn och ungdomshälsan och ungdomsmottagningarna är en förutsättning för att detta ska bli framgångsrikt.

Behovet av barn- och ungdomspsykiatrins verksamhet har ökat markant under flera år. Antalet barn som behöver bättre stöd för att klara sin skolgång eller sin vardag på grund av neuropsykiatrisk funktionsnedsättning ökar. Föräldrar som söker stöd och hjälp för sitt barn via barnhälsovården eller skolverksamheten blir ofta remitterade till barn- och ungdomspsykiatrin. Det är angeläget med snabbt omhändertagande och korta väntetider till utredning och behandling så att stödinsatser kan erbjudas, vilket kan bli avgörande för framtida personlig utveckling och välmående. Region Jönköpings län har trots omfattande köp och utbyggnad av den egna kapaciteten av neuropsykiatriska utredningar växande köer. Under 2021 till 2023 görs en stor satsning för att bygga ut Barn- och ungdomspsykiatrin både avseende utredningskapacitet och behand-

ling. Samtidigt utreds hur en första linjens vård för dessa patienter införs på bästa sätt. Medel ökas successivt under planperioden.

Ett länsövergripande barnskyddsteam har bildats för att bedriva utbildning och verkar för att en generell kunskapsnivå inom samtliga hälso- och sjukvårdsinstanser upprätthålls kring barn som far illa. Teamet bedriver även uppföljning och kvalitetssäkring samt formulerar rutiner för handläggning. Dessutom bistår teamet konsultativt vid den medicinska utredningen och vid anmälningar till de sociala och polisiära myndigheterna. De ska också utveckla kunskap om hedersrelaterad problematik.

Barnahus är en samverkan mellan polis, åklagare, socialtjänst, barnmedicin, rättsmedicin och BUP (barn- och ungdomspsykiatri) vid misstanke om misshandel eller sexuella övergrepp mot barn och ungdomar. Barnahus har två övergripande mål; dels att förstärka barns rättigheter och ge barnen bättre stöd, dels att höja kvaliteten på genomförda utredningar så att domstolarna på bättre grunder kan fälla eller fria misstänkta gärningsmän.

FN:s barnkonvention är ett verktyg att använda för att få ett tydligt barnperspektiv i alla frågor som rör barn i deras vardag.

Uppdrag

- Tillgängligheten ska stärkas inom barn- och ungdomspsykiatrin och barn- och ungdomshälsan. Arbetet med En väg in fortsätter.
- Fortsätta arbetet med att utveckla första linjens omhändertagande av barn- och ungdomars psykiska hälsa.
- Medel tillförs för att bygga ut utredning och behandling för neuropsykiatri hos barn och unga. Arbetet pågår under 2021-2023.
- Lokala team från olika delar i länet genomför förbättringsarbeten med inspiration från Skottland och Cincinnati, USA, för att förbättra barn och ungas hälsa.

Barnhälsovård

Barnhälsovården i Jönköpings län arbetar enligt det nationella barnhälsovårdsprogrammet. Syftet är att bidra till en mer jämlik barnhälsovård över hela landet. Betoning i programmet ligger på jämlik hälsovård med generella insatser till alla familjer samt riktade insatser till familjer med behov av extra stöd. Region Jönköpings län ska arbeta tillsammans med kommunerna för att ge barn 0-19 år förutsättningar för bästa möjliga hälsa.

Familjecentraler

Utvecklingen av familjecentraler i kommuner är en viktig del i de förebyggande insatserna för stöd till nyblivna föräldrar. Familjecentralen är en lättillgänglig mötesplats för familjer. Basen är den allmänna kvinno- och barnhälsovården i samverkan med öppna förskolan samt en förebyggande individ- och familjeomsorg (socialtjänst). Familjecentraler kan stötta nyblivna föräldrar med information, praktisk hjälp samt uppmuntra och stimulera ett jämställt och aktivt föräldraskap. Uppdraget utvecklas genom att arbeta uppsökande med riktade insatser till familjer med behov av extra stöd, socioekonomiskt svaga grupper och i enlighet med den nationella Strategi för hälsa, samt att implementera nya digitala verktyg för att nå bredden och utsatta grupper.

Uppdrag

- Förberedelser för nya familjecentraler i Mullsjö och i Gnosjö pågår. När dessa är igång har varje kommun i länet minst en familjecentral aktiv.
- Familjecentralernas uppdrag utvecklas genom att arbeta uppsökande med riktade insatser till familjer med behov av extra stöd och i enlighet med den nationella Strategi för hälsa samt att implementera nya digitala verktyg för att nå dessa grupper.
- Påbörja utvecklingsarbete kring föräldraskapsstöd för länets familjecentraler i syfte att alla familjecentraler ska kunna erbjuda ett och samma grundutbud där målet är att öka tillgängligheten erbjuda likvärdiga föräldrastödjande insatser och utbildningar mot en mer jämlik hälsa och jämlikt stöd i länet.

Ungdomsmottagningar

Ungdomsmottagningen erbjuder insatser som rör sexuell, fysisk, psykisk och social hälsa utifrån en helhetssyn på ungdomar och deras problem. Ungdomar ska kunna gå till den ungdomsmottagning de vill. Personalen ska ha bred yrkeskunskap som svarar mot de problem som ungdomarna väntas söka för. Arbetet omfattar uppsökande, förebyggande och behandlande insatser. Digitala tjänster så som ungdomsmottagning on-line och andra e-tjänster fortsätter att spridas. Ungdomsmottagningarna drivs och samfinansieras tillsammans med länets kommuner. Verksamheten ska vara närvarande och tillgänglig i länets alla kommuner.

Idag kommer många ungdomar senare ut på

arbetsmarknaden jämfört med tidigare. Det innebär att allt fler unga hamnar i gränslandet när det gäller möjligheten till egen försörjning och att förverkliga sina framtidsplaner. Därför behövs en samordning när det gäller åldersgräns på Region Jönköpings läns ungdomsmottagningar och umo.se, som är regionernas webbplats för alla som är mellan 13-25 år.

Främja äldres hälsa och förebygga psykisk ohälsa

Effekterna av att äldre har följt Folkhälsomyndigheternas rekommendationer under pandemin har lett till att flera äldre mist sina vardagliga sociala interaktioner. Långvarig avsaknad av sociala aktiviteter kan leda till ökad psykisk ohälsa och ofrivillig ensamhet. Samverkan med civilsamhället, föreningar, kyrkor med flera blir viktigt för att hjälpa till att minska ensamheten och dess konsekvenser. Vårdcentralerna har ett uppdrag att aktivt arbeta med att förbättra den psykiska hälsan hos äldre. Inom Region Jönköpings län har förändringar och utveckling skett kring hur den geriatriska vården är organiserad.

Samverkansarbetet inom Strategi för hälsa omfattar även främjandet av äldres hälsa och förebyggande insatser för att minska den psykiska ohälsan hos äldre. Ett lärande nätverk har etablerats där viktiga fokus är ett ökat deltagande i samhällsaktiviteter, digital inkludering samt utvecklade samverkansformer med länets pensionsföreningar och civilsamhälle.

Uppdrag

- Arbeta riktat mot äldre för att identifiera och erbjuda behandling för att motverka psykisk ohälsa, suicid, ofrivillig ensamhet samt främja äldres psykiska hälsa.

Trygg och säker vård och omsorg

Kommunernas och Region Jönköping läns utveckling av samordnad vårdplanering vid in- och utskrivning från sjukhus fortsätter liksom utvecklingen av vård och stöd i hemmet. Målet för arbetet med trygg och säker vård och omsorg är att invånarna i Jönköpings län ska kunna säga "Jag får den vård jag behöver, när jag behöver den och där jag behöver den". Vårdcentralens vårdsamordnare är koordinator och fast vårdkontakt vid in- och utskrivning från sjukhus. Vårdsamordnaren samverkar med sjukhus, kommun, patient och närstående för att säkerställa att god och effektiv vård sker i hemmet. Ledtiderna vid utskrivning från den slutna vården ska hållas så korta

som möjligt när vistelse på sjukhus är nödvändig. Läkarmedverkan i hemsjukvården ska förstärkas genom närsvårdssteam med fokus på gemensam planering, samordnade individuella planer (SIP) och proaktiva insatser.

Uppdrag

- Fortsätta arbetet med Trygg och säker vård och omsorg. I uppdraget ingår att arbeta aktivt med att utveckla och förbättra samarbetet med länets 13 kommuner i syfte att erbjuda jämlik hälsa och vård för länets invånare. Vårdcentralerna i samverkan med den kommunala sjukvården fortsätter att stärka det tvärprofessionella samarbetet.
- Fortsätta införandet av patientkontrakt och fast vårdkontakt.
- Fortsatt utveckling av läkarstöd till de särskilda boendena och den kommunala hemsjukvården. Under 2021 genomfördes en förstärkning och nivån utvärderas 2022.
- Förbättra och förenkla kontaktvägen mellan primärvårdspersonal och sjukhusbaserad vård.

STRATEGISKT MÅL: Bra munhälsa och god tandvård

Tandvårdens mål är bra munhälsa på lika villkor för länets befolkning. Sambandet mellan tandhälsa och allmän hälsa är tydlig. Därför är det

hälsofrämjande och förebyggande arbetet viktigt för alla patientgrupper. Allt fler äldre har egna tänder kvar högt upp i åren, vilket ställer stora krav på samverkan mellan omsorg, vård och tandvård. För att möta det ökade behovet måste nya arbetssätt och samarbete utvecklas så att rätt kompetens används inom olika områden.

Inom allmäntandvården kan både vuxna, barn och ungdomar fritt välja tandvårdsmottagning. Det förekommer väntetider både för revisionspatienter och för nya patienter, samtidigt är tillgängligheten god på länets privata tandvårdsmottagningar. Vård och behandling ska så långt som möjligt utformas och genomföras i samråd med patienten.

Region Jönköpings län ligger i topp vad gäller kariesfrihet hos 19-åringar. Arbetet för god tandhälsa ska fortsätta och ambitionsnivåerna ska vara fortsatt höga inom barntandvården. Det förebyggande kariesarbetet utvecklas genom att riktade insatser genomförs inom områden där kariesförekomsten ökar i förskola, fritidshem och skola.

Uppdrag

- Riktade insatser genomförs inom områden där kariesförekomsten ökar i förskola, fritidshem och skola.

Framgångsfaktor Integrera och utveckla det förebyggande arbetet för att nå hälsoeffekter hos befolkningen

Systemmätetal	Mål 2022	Resultat 2019	Resultat 2020	Grönt	Gult	Rött	Periodicitet
Andel kariesfria 19-åringar	45%	44%	45%	45-100%	42-44%	0-41%	År

Framgångsfaktor God tillgänglighet och bra bemötande

Systemmätetal	Mål 2022	Resultat 2019	Resultat 2020	Grönt	Gult	Rött	Periodicitet
Andel revisionspatienter i tid till undersökning och behandling – Folk tandvården totalt	90%	81%	84%	90-100%	70-89%	0-69%	Månad
Tillgänglighet till specialisttandvård inom 60 dagar efter remiss	80 %	nytt mätetal	nytt mätetal	80-100 %	60-79%	0-59%	Månad
Täckningsgrad för den uppsökande verksamheten (munhalsobedömning)	90%	94%	45%	90-100%	75-89%	0-75%	Tertial
Andel berättigande till nödvändig tandvård som fått den utförd	60%	58%	47%	60-100%	45-59%	0-44%	Tertial

För att patienter ska känna förtroende för tandvården och bli nöjda, krävs bra bemötande och bra omhändertagande. Alla patienter ska informeras om behandlingsalternativ, kostnad, tidsåtgång med mera.

Tillgängligheten till Region Jönköpings läns folk tandvårdskliniker behöver bli bättre. Avgörande för att nå det målet är att rekrytera och behålla personalen. De kliniker som finns i glesbygd behöver extra stöd för att kunna fortsätta sin verksamhet att erbjuda en jämlik tandvård. Folk tandvården arbetar med en handlingsplan för att arbeta på nya sätt och samtidigt vara en attraktiv arbetsgivare.

Uppdrag

- Förbättra tillgängligheten till folk tandvården.
- Fortsätta arbeta med handlingsplanen för att arbeta på nya sätt och samtidigt vara en attraktiv arbetsgivare.

Perspektiv: Process och produktion

Utveckla värdeskapande processer

Organisationens verksamhet ses som processer som skapar värde med kunden och intressenter. Processorientering stimulerar förebyggande arbete, att grundorsaker till problem identifieras och att faktabaserade beslut tas. Processerna är utformade för att skapa förutsägbara resultat. Samtidigt finns förmågan att snabbt ställa om med hänsyn till förändrade behov från kunden och intressenter.

I planen för framtidens hälso- och sjukvård beskrivs två strategier som faller under perspektivet process och produktion.

Strategi 3 – Enklare vardag för patienter och medarbetare med stöd av anpassat tjänsteutbud och ökad digitalisering

Strategi 4 – Primärvården är basen, specialiserad och högspecialiserad diagnostik och sjukhusvård finns tillgänglig när den behövs

STRATEGISKT MÅL: Enklare vardag för patienter och medarbetare

Framgångsfaktor Sveriges bästa digitala vård

Region Jönköpings län ska utifrån det nationella målet fortsätta investera i e-hälsa och har som mål att bli bäst i Sverige på digitala vårdtjänster och stödsystem, enligt den plan för framtidens hälso- och sjukvård som är framtagen under 2020.

Välfärdsteknik och e-hälsa är ett expanderande område med stora kvalitetsvinster för den enskilda patienten, där utvecklingen av digitala verktyg ska utgå ifrån patientsäkerhet och verksamhetens behov, samt utifrån invånarperspektiv. Tekniken kan också ge möjlighet till effektiviseringar och utveckling av sjukvården i syfte att möta framtidens behov av hälso- och sjukvård. Region Jönköpings län är aktiv i implementerandet av olika välfärdstekniska lösningar och i utveckling av e-hälsotjänster. Implementering av e-hälsa ska

ske på ett kostnadseffektivt sätt som även leder till kvalitetsförbättringar inom vården.

Regeringens och SKR:s vision för e-hälsoarbetet utgår ifrån att Sverige år 2025 ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter i syfte att underlätta för människor att uppnå en god och jämlik hälsa och välfärd, samt utveckla och stärka egna resurser för ökad självständighet och delaktighet i samhällslivet.

För att vården ska kunna dra full nytta av och använda e-hälsotjänster optimalt, krävs kontinuerlig utveckling och förbättring av vårdens processer och arbetsätt. Genom nationell och lokal samverkan kring standardiserat arbetsätt kan vården effektiviseras och en ökad kvalitet och patientsäkerhet uppnås. Utgångspunkt är rätt information på rätt plats i rätt tid, med stöd av digitala verktyg för vårdplanering, kunskapsstöd, vårdprocessutveckling parallellt med personcentrering och med möjlighet till mobilitet och distansarbete. Digitala vårdsbesök är en naturlig del i utvecklingen av vården, och vården blir allt mer digifysisk, det vill säga vården innehåller både digitala och fysiska kontakter. Digitaliseringen och artificiell intelligens inom hälso- och sjukvårdens verksamheter är viktiga verktyg för att förändra arbetsätt och förbättra länsinvånarnas tillgänglighet till vård. Detta kan även leda till en effektivisering för att patienten kan utföra flera uppgifter själv, ta del av information utan telefonkontakt, utföra bokningar och avbokningar samt få stöd att ta hand om sin hälsa utan insatser av vårdpersonal. Digitaliseringen kan även leda till effektivare arbete för vårdpersonal, minskad administration och mindre dubbelarbete.

Pandemin har gjort att användningen av digitala vårdmöten, vård på distans och journalen via nätet har ökat kraftigt. En utmaning för 2022 blir att hålla i och fortsätta med digitala besök och digital vård på distans. En handlingsplan är framtagen och arbetet är påbörjat för hur e-hälsotjänster kan användas i ännu större utsträckning inom alla verksamheter.

Uppdrag

- Fortsätta utökningen och användningen av digitala vårdmöten och andra digitala tjänster inom sjukhusvården och primärvården.
- Säkerställa att perspektiven patientsäkerhet och verksamhetens behov samt invånarens behov beaktas i utveckling och förändring av IT-system.
- Införa lösningar för egenmonitorering.

- Införa första linjens digitala vård – automatiserad anamnes och triagering.
- Undersöka möjligheterna för införande av digitala verktyg med artificiell intelligens inom verksamheter i sjukhusvården och primärvården för att möta patienternas behov.
- Skapa en digifysisk vårdcentral i projektform, gärna på en vårdcentral med bemanningsutmaningar.
- Underlätta användandet av och kunskap om digitala stöd och tjänster (personal och invånare). Särskild satsning på de som har ett digitalt utanförskap.
- Fortsätta utvecklingen av vårdssystemet Cosmic och andra system som används i vården.

STRATEGISKT MÅL: Bra folkhälsoarbete

Framgångsfaktor Effektiva och ändamålsenliga processer

Handlingsplanen för jämlik hälsa är en viktig grund för samverkan i folkhälsoarbetet. Exempel på aktiviteter som fått genomslag är utvecklade stöd för ungas psykiska hälsa, insatser för nyanländas hälsa, idrottsskolor för äldre, språkutveckling för barn och spridning av koncept för samtalsgrupper.

Hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande insatser

Verksamheterna ska lägga stor vikt vid behandling och förebyggande av sjukdom samt främja patienternas hälsa och livskvalitet genom att främja goda levnadsvanor och psykisk hälsa. Samtal om levnadsvanorna och psykisk hälsa ska vara en naturlig del i patientmötet. Vårdcentralen erbjuder alla hälsosamtal det år de fyller 40, 50, 60 och 70 år. Arbetet underlättas med bättre digitalt stöd. Samtalen är en mycket viktig del för att stödja invånarna att ta ansvar för sin hälsa och vårdcentralerna uppmanas att finna nya sätt att göra detta attraktivt för målgruppen.

Att främja folkhälsa är ett arbete inte bara för vården utan för hela samhället. Vårdcentralerna har dock ett särskilt ansvar för att stötta personer med hög risk för sjukdom till livsstilsförändring. Ett treårigt tilläggsuppdrag om hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbete i utsatta områden och/eller befolkningsgrupper startade under 2020. Uppdraget är en del i regelbok för vårdval och riktas till de vårdcentraler i länet som finns på platser där invånarna har förhöjd risk för ohälsa utifrån socioekonomiska förhållanden. Under 2022 fortsätter det målmedvetna förbättrings-

arbetet i nära samverkan med samhällsaktörer i respektive närområde. En utvärdering genomförs 2023.

Region Jönköpings län och länets kommuner satsar gemensamt på att utveckla en modell för hälsocenter tillsammans med invånare, civilsamhälle och föreningsliv. Målgruppen är invånare som på grund av sin livsstil eller en eller flera levnadsvanor har risk för framtida ohälsa. I delprojektet Meny till invånare etableras ett samlat stöd som underlättar för invånarna att hantera sin egen hälsa. Spridningen av hälsocenter i länets kommuner och hälsocoach on-line underlättar samspelet mellan den nära vården och samhällets möjligheter att ge stöd. Den nära vården ska använda och hänvisa till utbudet av digitala invånartjänster och aktiviteter. Digitala tjänster är förstahandsvalet för egenvård.

Invånarprogram för levnadsvanor samt psykisk ohälsa och kronisk sjukdom införs via plattformen för stöd och behandling. Handlingsplaner för alkohol- och drogförebyggande insatser, sexuell hälsa, och våld i nära relationer är en grund för samverkan i folkhälsoarbetet.

Region Jönköpings län är medlem i nätverket Hälsöfrämjande hälso- och sjukvård och ska arbeta aktivt för en hälsofrämjande hälso- och sjukvård och ha representanter i nationella temagrupper.

Uppdrag

- Hälsöfrämjande arbete i socioekonomiskt utsatta områden - tilläggsuppdrag till primärvården.
- Fortsätta att arbeta målinriktat för att förbättra folkhälsan hos länets invånare.
- Fortsätta utveckla olika tjänster för hälsa och prevention (Meny till invånare).
- Fortsätta satsningen med att etablera och utveckla hälsocenter i merparten av länets kommuner.

Rehabilitering

Rehabiliteringsverksamheterna omfattar många olika professioner och kompetenser som erbjuder mångskiftande insatser och aktiviteter. Att ta tillvara individens resurser och erbjuda professionell kompetens för att stödja och utveckla dessa, är en viktig del i den personcentrerade vården. Inom området återfinns en bred och varierad rehabiliteringsresurs som riktar fokus mot funktionsnedsättningar orsakade av sjukdomar,

störningar och skador samt behandling mot smärta.

Rehabilitering är ett viktigt område inom den nära vården som basen för hälso- och sjukvården, där arbete för att säkerställa jämlika förutsättningar behöver ske. Det är av stor vikt att rehabiliteringspotentialen som en individ har tas till vara. Samarbete med specialistsjukvården, vårdcentralerna och kommunerna är nödvändig för trygga och säkra övergångar och en bra rehabiliteringsprocess för den enskilde. Det är viktigt att Region Jönköpings län vid behov stödjer kommunernas rehabiliteringspersonal och följer upp hela rehabiliteringsprocessen. Digitala verktyg för rehabiliteringsprocessen inom primärvård och specialistvård ska fortsätta utvecklas.

Pandemin har medfört att det finns en ny grupp patienter som är i behov av rehabilitering. Det kan bero på långvariga besvär efter covid-19 eller för patienter som behandlats under en längre period på intensivvård för covid-19.

Uppdrag

- Vid behov stödja kommunernas rehabiliteringspersonal med Region Jönköpings läns specialistkompetens och följa upp hela rehabiliteringsprocessen.
- Samla kompetens kring utredning, behandling och rehabilitering för patienter med långtidsbesvär efter covid-19, för att skapa en jämlik och enhetlig vård.
- Utreda införandet av spasticitetsmottagning.

Rehabilitering – återgång i arbete

Effektiv rehabilitering är viktig för ett väl fungerande arbetsliv. Den är också en förutsättning för att gå från utanförskap till arbetsgemenskap. Den egna förmågan ska rehabiliteras till 100 procent. Det krävs ett lagarbete som omfattar medicinsk, arbetslivsinriktad och social rehabilitering för att åstadkomma goda resultat.

Region Jönköpings län har successivt utvecklat samarbete inom sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen tillsammans med Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, arbetsgivare och socialtjänst.

Rehabkoordinatorer har införts i hela primärvården samt inom specialistvården där sjukskrivning är vanligt förekommande. Syftet är att stödja personer som är sjukskrivna till att återgå till eller inträda i arbetslivet.

Kulturunderstödd rehabilitering (KUR) erbjuds i majoriteten av länets kommuner till patienter som är sjukskrivna för psykisk ohälsa och/eller smärta. Framtagen samverkansmodell utgår från en delad kostnad mellan aktuell kommun och Region Jönköpings län.

Naturunderstödd grön rehabilitering (NUR) riktar sig till personer med stressrelaterade sjukdomar, som utmattningssyndrom, depressioner, ångest samt smärttillstånd som utvecklas i samband med långvarigt stresstillstånd. Syftet är att genom en naturunderstödd rehabilitering ge möjlighet till återhämtning, stärka självkänsla och börja en nyorientering genom förändrade vanor i det dagliga livet.

Uppdrag

- Ett strukturerat arbetssätt inom sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocessen ska utvecklas och införas i primärvården inom Sydöstra sjukvårdsregionen.
- Ett arbetssätt inom området smärta med eller utan psykisk ohälsa, utifrån nationella kun-

skapsstöd, ska tas fram inom primärvården. En samverkansmodell ska vidareutvecklas inom området mellan primärvård och specialistvård, exempelvis rehabiliteringsmedicin, psykiatri och smärtkliniken.

- Tillgodose att sjukskrivna personer med behov av koordineringsinsatser har tillgång till en rehabkoordinator oavsett vårdnivå.

Samordningsförbunden

Länets tre samordningsförbund har bedrivit finansiell samordning inom exempelvis rehabiliteringsområdet under nästan tio år. De består av Region Jönköpings län, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och kommunerna. Samordningsförbunden stödjer samverkan och insatser som syftar till att personer i yrkesverksam ålder, med behov av samordnade rehabiliteringsinsatser från flera parter, ska nå eller förbättra sin förmåga att arbeta eller studera. Insatserna är både långsiktiga och i projektform. Detta är en viktig verksamhet som ska stödja personer att komma i arbete.

STRATEGISKT MÅL: Säker hälso- och sjukvård

Framgångsfaktor Effektiva och ändamålsenliga processer

Systemmätetal	Mål 2022	Resultat 2019	Resultat 2020	Grönt	Gult	Rött	Periodicitet
Vårdprevention - Andel av patienter som bedömts ha risk inom område fall, trycksår, undernäring och ohälsa i munnen som fått åtgärd insatt (riskpatienter)	90%	77%	86%	90-100%	80-89%	0-79%	Tertial

Region Jönköpings läns patientsäkerhetsarbete är bland de ledande i Sverige och har som mål att vara i världsklass. Den hälso- och sjukvård som utförs i Region Jönköpings län ska vara god och säker – överallt och alltid. Ingen patient ska behöva drabbas av undvikbar vårdskada. Hög patientsäkerhet kräver långsiktigt och uthålligt arbete och är beroende av allas ansvar och engagemang. Ett kontinuerligt utvecklingsarbete krävs med fokus på att uppnå säkerhet genom att optimera processer i vården samt på strategier för riskhantering. Det övergripande målet är att minska antalet vårdskador.

Agera för säker vård

Patientsäkerhetsarbetet är en grundläggande beståndsdel i Region Jönköpings läns utvecklings-

arbete i planen för att möta framtidens hälso- och sjukvård. Patientsäkerhetsarbetet kommer under planperioden att anpassas till Socialstyrelsens nationella handlingsplan för ökad patientsäkerhet. I handlingsplanen beskrivs (figur 15 sidan 108):

- Mål – god och säker vård, överallt, alltid.
- Grundläggande förutsättningar för patientsäkerhet – engagerad ledning och tydlig styrning, god säkerhetskultur, adekvat kompetens och bemanning, och patienten som medskapare.
- Fem fokusområden.

Figur 15 Områden inom den nationella handlingsplanen för ökad patientsäkerhet.

Organisering av och arbetssätt för arbetet med patientsäkerhet samordnas med det arbete som görs i ett nationellt, sjukvårdsregionalt och regionalt perspektiv i den nationella kunskapsstyrningen av hälso- och sjukvården. I anslutning till det krävs fortsatt arbete med att tydliggöra ledning och styrning av det proaktiva arbetet med patientsäkerhet. Inom primärvården är det viktigt att utveckla arbetet med patientsäkerhet i anslutning till utvecklingen av den nära vården.

Viktiga framgångsfaktorer är att hälso- och sjukvården är personcentrerad, kunskapsbaserad, resultatorienterad samt organiserad för att skapa förutsättningar för en säker vård. Strategiska angreppssätt för arbetet med patientsäkerhet är:

- Utveckla och använd bästa rutiner och riktlinjer enligt evidens och beprövad erfarenhet.
- Arbeta med ständiga förbättringar av processer och system för att stödja säkra arbetssätt.
- Utveckla och använda arbetssätt för riskhantering.
- Utveckla och använda arbetssätt för kontroll, anpassning och reaktion i den dynamiska vården för att skapa ett resilient system.
- Begränsning av vårdskadans effekt om den ändå inträffar (för patient, närstående och vårdpersonal).

Fortsatt satsning på patientsäkerhetsutbildning av vårdens professioner och av medarbetare och ledare på alla nivåer, samt utveckling och forskning i nationella och internationella nätverk möjliggör utveckling. Metodikum, Region Jönköpings läns centrum för klinisk träning och medicinsk simulering, har en central betydelse för kompetensutveckling och teamträning. Säker vård – alla gånger är ett väl beprövat koncept som är en del i det proaktiva arbetet med patientsäkerhet i Region Jönköpings län. Patienters och brukares erfarenheter och kunnande tas tillvara för att utveckla nya arbetssätt.

Särskilt viktiga områden i arbetet med patientsäkerhet är ledningens engagemang, att minska vårdrelaterade infektioner, Strama-arbetet för adekvat antibiotikaanvändning, arbetssätt och vårdmiljöer som minskar risken för spridning av multiresistenta bakterier, läkemedelsarbetet, vårdpreventionsarbetet för att minska risk för fallskada, trycksår, undernäring och ohälsa i munnen, samt åtgärder för att minska risker i vårdens övergångar.

STRATEGISKT MÅL: Kunskapsbaserad och ändamålsenlig vård

Framgångsfaktor Effektiva och ändamålsenliga processer

Systemmätetal	Mål 2022	Resultat 2019	Resultat 2020	Grönt	Gult	Rött	Periodicitet
Indikatorer i Öppna jämförelser – (för 2022 specifikt medicinsk kvalitet)	60%	44%	71,7%	60-100%	50-59%	0-49%	År
Standardiserade vårdförlopp – andel patienter i SVF	70%	64%	65%	69-100%	60-68%	0-59%	Månad
Standardiserade vårdförlopp – andel inom max ledtid	80%	39%	50%	81-100%	60-80%	0-59%	Månad

Strategin för hälso- och sjukvården inklusive tandvården är att gå från mycket bra till bästa möjliga för att skapa mer värde för invånarna och minska kostnaderna.

Under 2019 gavs ett uppdrag att se över hur tre akutsjukhus kan garanteras på lång sikt. 2019 gavs även ett uppdrag att utforma sjukhusledning. Sjukhusledningen ska formos så att de även stödjer arbetet med att garantera tre akutsjukhus på lång sikt. Uppdragen har färdigställs under 2021 och ett arbete är påbörjat för att arbeta enligt resultatet från utredningen.

Uppdrag

- arbeta i enlighet med resultaten från utredningarna av tre akutsjukhus, sjukhusledning och länskliniker.

Kunskapsstyrning - Vår framgång räknas i liv och jämlik hälsa

Utgångspunkten för kunskapsstyrning i hälso- och sjukvården är att bästa möjliga kunskap ska finnas tillgänglig vid varje möte mellan vårdpersonal och patient i syfte att erbjuda jämlik vård. Det ska vara lätt att göra rätt och det ska finnas förutsättningar för lärande. Det är i mötet mellan vårdpersonal och patient som värdet skapas och vi ser hur effektiv och ändamålsenlig kunskapsstyrningen är.

Sedan 2018 samverkar Sveriges regioner i Nationellt system för kunskapsstyrning – hälso- och sjukvård utifrån visionen ”Vår framgång räknas i liv och jämlik hälsa – tillsammans gör vi varandra framgångsrika”. Systemet omfattar samverkan kring kunskapsstöd, stöd för uppföljning och analys och stöd för utveckling och ledarskap. Det organiserar även samverkan med statliga myndigheter, kommuner, patient- och professionsföreningar.

I det gemensamma arbetet tar regionerna fasta på överenskommelser med staten om kroniska sjukdomar, cancervård och psykisk hälsa. Här hanteras även frågor om nivåstrukturering, utveckling av nationella kvalitetsregister och införande av personcentrerade och sammanhållna vårdförlopp för flera kroniska sjukdomar och allvarliga hälsotillstånd.

Region Jönköpings län bidrar med medarbetare till nationell och sjukvårdsregional nivå i systemet och anpassar den lokala kunskapsstyrningen utifrån arbetet i programområden och samverkansgrupper.

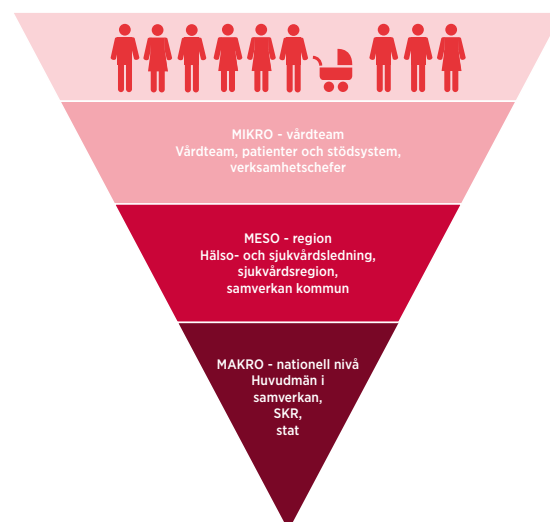
Sydöstra sjukvårdsregionen har värdskap för fyra av totalt 26 nationella programområden med uppdrag att identifiera utvecklingsbehov och prioritera nationella insatser för att minska skillnader. På sjukvårdsregional nivå organiseras regionala programområden och stödstrukturer.

Region Jönköpings län är ledande i utvecklingen av metoder för praktisk användning av nationella kvalitetsregister och Registercentrum sydost har särskild kompetens inom patientmedverkan, patientrapporterade mått och förbättringskunskap. Det är vår ambition att vara ledande i implementering.

Personcentrerade och sammanhållna vårdförlopp täcker en eller flera delar av en vårdkedja och beskriver flöde, åtgärder, patientens medverkan och mål och indikatorer för uppföljning. De används för att systematiskt säkra bästa möjliga resultat med så liten variation som möjligt. Vid införande av vårdförlopp är det viktigt att beakta risker för undanträngningseffekter.

Vid behov tas vårdprogram och andra kunskapsstöd fram för att stärka ett likvärdigt och gott bemötande av patienter med symtomdiagnoser eller sällsynta sjukdomar. Region Jönköpings län använder och utvecklar kliniska kunskapsstöd för den nära vården och den specialiserade vården. Syftet är att säkra bästa möjliga resultat med så liten variation som möjligt.

Figur 16 Nationellt system för kunskapsstyrning fördelas uppdrag och ansvar mellan makro-, meso- och mikronivå.

Den etablerade samverkan som beskrivs ovan ökar nu våra möjligheter att fokusera på lokal resultatuppföljning, implementering av gemensam kunskap, arbetsfördelning och processutveckling tillsammans med patienterna.

Uppdrag

- Fortsätta det påbörjade arbetet inom kunskapsstyrningen nationellt, regionalt och lokalt med ambitionen att vara ledande i implementeringen. I detta ingår att underlätta för medarbetare och chefer att använda bästa möjliga kunskap och att minska variation med hjälp av kliniska kunskapsstöd, nationella vårdförlopp, vårdprogram och vårdriktlinjer. Patientmedverkan i utvecklingen av hälso- och sjukvården ska öka.
- Systematiskt implementera personcentrerade och sammanhållna vårdförlopp.

Kroniska sjukdomar

Den nära vården ska erbjuda invånare med kroniska sjukdomar det stöd och den tillgänglighet de behöver för att kunna leva med så hög livskvalitet som möjligt.

Utvecklingsarbetet omfattar bland annat fördjupad kartläggning av invånarnas behov, förbättrade arbetssätt och uppföljningsrutiner, kompetensutveckling, e-hälsa och effektiva självhjälpstöd. Insatserna ska minska behandling med flera samtidiga läkemedel, inskrivningar på sjukhus, återinläggningar och undvikbar sjukhusvård. Patientens egna erfarenheter ska tas tillvara och införandet av patientkontrakt fortsätter.

Uppdrag

- Fortsätta arbetet med införandet av patientkontrakt.
- Prioritera och utveckla omhändertagandet av patienter med kroniska sjukdomar.

Cancervård

Antalet människor som lever med cancer ökar med 5 procent årligen. Ökningen beror på att en allt större del av befolkningen är äldre samt att bättre behandlingsmetoder och läkemedel ökar överlevnaden i cancer.

Mottagning för uppföljning av sena komplikationer till följd av en cancersjukdom hos barn skapades under 2020. Det finns nationella vårdprogram för uppföljning av barncancer. Det är en beskrivning av vilken vård som ska erbjudas barncanceröverlevarna och vilka undersökningar som överlevarna bör erbjudas.

Regionerna i Sydöstra sjukvårdsregionen utvecklar cancervården utifrån löftena att patienter med cancer ska:

- Få behandling inom fyra veckor (om inte annat anges i standardiserade vårdförlopp).
- Erbjudas diagnostik och behandling enligt best practice.
- Vara välinformerade och delaktiga genom hela vårdkedjan.
- Få lika god palliativ vård oavsett bostadsort
- Erbjudas bästa möjliga hälsofrämjande insatser och välfungerande screeningprogram.

Sjukvårdsregionen prioriterar även patientnära forskning inom cancerområdet.

Region Jönköpings län har infört standardiserade vårdförlopp i cancervården. De flesta patienterna behandlas enligt vårdförloppen men det behövs mer för att nå förloppens idealtider. Utvecklingen sker i nära samarbete mellan olika verksamhetsområden och den nära vården.

Nödvändiga screeningprogram införs i takt med nationella riktlinjer och beslut inom sydöstra sjukvårdsregionen. Dessutom genomförs riktade insatser för ett högt deltagande i mammografiscreeningen och cellprovtagning för livmoderhalscancer.

Under 2022 inför Region Jönköpings län screening av tjock- och ändtarmscancer. Det medför initiala kostnader som enligt hälsoekonomiska beräkningar tjänas in genom att färre individer dör av tjock- och ändtarmscancer.

Region Jönköpings län har även påbörjat ett införande av organiserad prostatacancer-testning.

Under 2021 gavs ett uppdrag till Sydöstra sjukvårdsregionen att arbeta fram ett vaccinationsprogram för att utrota livmoderhalscancer via en så kallad catch-up för kvinnor och pojkar. Sjukvården ska erbjuda HPV-vaccination och identifiera de kvinnor som har högst risk för att få livmoderhalscancer och erbjuda dem provtagning.

För att säkerställa en trygg personcentrerad, behovsriktad och resurseffektiv rehabilitering av hög kvalitet utvecklar Region Jönköpings län rehabiliteringskedjan efter cancersjukdom. Ett viktigt mål är att redan under utredningstiden kunna ge patienten stöd för rehabilitering och egenvård.

Uppdrag

- Arbeta för att nå målen för standardiserade vårdförlopp.
- Öka deltagandet i screeningprogram och genomföra riktade insatser.
- Börja screening för tjock- och ändtarmscancer.
- Fortsätta införandet av organiserad prostatacancer-testning.
- Erbjudna avancerad läkemedelsbehandling på våra tre sjukhus.
- Stärka rehabiliteringskedjan efter cancersjukdom.
- I samarbete med sydöstra sjukvårdsregionen ta fram ett vaccinationsprogram för livmoderhalscancer med catch-up för kvinnor och pojkar.

Palliativ vård – vård i livets slutskede

Alla har rätt att få ett värdigt slut och att leva hela livet. Behoven hos personer med obotlig sjukdom varierar över tid och kan uppstå oavsett ålder, diagnos och var personen får sin vård. Den palliativa vården bedrivs utifrån det nationella vårdprogrammet i samspel mellan kommunal vård och omsorg, vårdcentraler och specialiserad vård i Jönköpings län.

Allmän palliativ vård ska ges till patienter vars behov kan tillgodoses av personal med grundläggande kunskap och kompetens i palliativ vård. Den bedrivs där personen befinner sig i hemmet, på sjukhus eller i kommunens särskilda boenden. Specialiserad palliativ vård ges till patienter med komplexa symtom eller vars livssituation medför särskilda behov, och som utförs av läkarledda multiprofessionella team.

Uppdrag

- Utforma den palliativa vården så att alla länsinvånare har jämlik tillgång till palliativ vård dygnet runt.
- Vårdplatser för specialiserad palliativ vård skapas på länets tre sjukhus .
- Verksamheten specialiserad sjukvård i hemmet (SSIH) fortsätter att utvecklas.

Kvinnors hälsa och förlossning

För att uppnå en mer jämställd vård och jämlik hälsa genomförs en flerårig satsning för förbättrad förlossningsvård och stärkta insatser för kvinnors hälsa. Utvecklingsarbetet med kvinnors hälsa och förlossning pågår i tre fokusområden; hela vårdkedjan före, under och efter graviditet, motverka förlossningsskador, samt förbättra arbetsmiljön och stärka personalbemanningen.

Olika arbeten pågår eller har genomförts; exempelvis RAK för att ta tillvara undersköterskors kompetens, mentorskapsprogram startat, preeklampsiscreening startat som projekt. Projekt startat för att testa informationsmaterial för kvinnor med svenska som andra språk.

Uppdrag

- Fortsätta utveckla vårdkedjan och kunskapsstöd för att skapa en trygg och säker vård för kvinnan i samband med graviditet, förlossning och eftervård, samt förbättring av neonatalvården.

Psykisk hälsa

En flerårig satsning pågår för utveckling inom området psykisk hälsa. Arbetet omfattar såväl främjande av psykisk hälsa, förebyggande och tidiga insatser som behandling, stöd och rehabilitering för personer med svår psykiska sjukdomar och funktionsnedsättning. Teambaserat arbete som är specialiserat på olika typer av diagnosgrupper ger goda förutsättningar att möta behoven hos patienten. Detta kräver en sammanhållen vård och en förstärkt öppenvård med bättre samverkan mellan huvudmännen samt en ökad dialog med patient- och brukarföreningar. Vården behöver även bli bättre på att möta och behandla personer med trauma som kan utveckla posttraumatiskt stressyndrom (PTSD).

Under 2022 intensifieras arbetet med att uppnå jämlik psykiatrisk vård i länet inom följande utvecklingsområden:

- Fortsätta det påbörjade arbetet inom kunskapsstyrningen genom implementering av aktuella vård- och insatsprogram (VIP) och personcentrerade sammanhållna vårdförlopp.
- En personcentrerad vård där den individuella vårdplanen är central och basen för att ta tillvara individens resurser på bästa sätt och erbjuda bästa möjliga insatser på rätt nivå.
- Utveckla det individuella stödet för bättre somatisk hälsa hos personer med psykisk sjukdom.
- Fortsatt utveckling av specialistvården för att kunna bedrivas i individens närmiljö.
- Fortsatt utveckling av samarbetet med primärvård, specialist psykiatri och kommun.
- Fortsatt utveckling av patient- och närståendeinflytande.
- Fortsatt samverkan inom riskbruk, missbruk och beroende med fokus på att utveckla verksamheter över huvudmannagränser.

Uppdrag

- Säkra att patienter med psykiatrisk problematik i gränslandet mellan specialistvård och primärvård erbjuds god vård och behandling.
- Utveckla det individuella stödet för bättre somatisk hälsa hos personer med psykisk sjukdom i samverkan mellan specialiserade psykiatriska vården, primärvården och kommunen.
- Den individuella vårdplanerna som utgångspunkt för vårdens insatser.
- Stärka vården för beroende och missbruk i samverkan med kommunerna.
- Att utveckla stödet att möta och behandla personer med trauma som kan utveckla posttraumatiskt stressyndrom (PTSD).

Suicidprevention

Det suicidpreventiva arbetet inom Region Jönköpings län utgår från den handlingsplan och de nio mål som regeringen, via Folkhälsomyndigheten, har antagit. En uppdragsbeskrivning för arbetet med samordnad suicidprevention och psykisk hälsa under 2020-2023 är framtagen och antagen i ledningssystemet för samverkan med länets kommuner. Det övergripande syftet med uppdraget är att utveckla samordning och samverkan mellan berörda aktörer i Jönköpings län, stärka kunskapsuppbyggnad och kompetens, samt utveckla uppföljningen av det suicidpreventiva arbetet.

Uppdrag

- Samordna arbetet kring suicidprevention i länet. För att möjliggöra ett aktivt lokalt arbete etableras ett nätverk med lokala samordnare i länets kommuner.

Våld i nära relationer

Mäns våld mot kvinnor, hedersrelaterat våld, könsstämpning och våld i nära relationer orsakar stort lidande för många. Region Jönköpings län arbetar med insatser som ska motverka att detta uppstår eller upprepas. Resursförstärkning genomfördes 2020 för arbetet med att bemöta och omhänderta våldsutsatta personer inklusive barn i våldsutsatta miljöer. Utbildning- och informationsmaterial rörande barns utsatthet har tagits fram. Ett arbete har även genomförts med inriktning på hedersrelaterat våld och förtryck där framtagande och implementering av utbildningsprogram påbörjats. Utbildning har exempelvis skett för hälsokommunikatörerna i ämnet våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck.

Uppdrag

- Arbeta med att bemöta och omhänderta våldsutsatta personer fortsätter och utvecklas i länet och en första utvärdering genomförs under 2022.
- Fortsätta det påbörjade arbetet med implementering av utbildningsprogram med inriktning på hedersrelaterat våld och förtryck.
- Strukturera arbetssätt för att identifiera och bemöta hedersrelaterad problematik kopplat till barn och unga.

Habilitering

Habiliteringen ska ge stöd och behandling till barn, ungdomar och vuxna med funktionsnedsättningar. Genom bra habilitering underlättas tillvaron för personer med funktionsnedsättningar och därigenom skapas förutsättningar för större delaktighet i samhällslivet.

Behovet av habiliteringsinsatser till barn har ökat under senare år. Inte minst inom neuropsykiatriområdet, men också för barn med grava fysiska och psykiska funktionsnedsättningar. Habiliteringsinsatser har även ökat och förändrats för grupper som exempelvis svårt sjuka barn med komplicerade missbildningar som överlever i större omfattning, liksom barn som föds mycket för tidigt. Även nyanlända till Sverige med behov av specialhabilitering ökar. Insatser för att underlätta övergången från barn- till vuxenhabiliteringen ska fortsätta.

Uppdrag

- Under planperioden höjs standarden på habiliteringens lokaler i Värnamo så att habilitering kan bedrivas jämlikt i hela länet.

Hjälpmedelsverksamhet

Området omfattar övergripande funktionshinder- och hjälpmedelsfrågor, verksamhet vid hjälpmedelscentral, audionommottagning och syncentral samt ortopedtekniska hjälpmedel. Hjälpmedelscentralen ansvarar för hjälpmedelsförsörjning till både Region Jönköpings läns verksamheter och till länets kommuner. Det är viktigt att den sammanhållna hjälpmedelsverksamheten fungerar på bästa möjliga sätt, för att kunna möta länsinvånarnas behov av hjälpmedel. Regelverket Hjälpmedel i Jönköpings län är gemensamt och målet är att länsinvånarna ska få samma möjlighet till hjälpmedel oavsett bostadsort och vem som är huvudman i det enskilda fallet.

Läkemedelsanvändning

Region Jönköpings län arbetar för att nå en rationell, säker och kostnadseffektiv läkemedelsanvändning.

Kostnaderna för läkemedel har ökat i Sverige och även i Jönköpings län. Nya läkemedel ger möjligheter till bättre behandlingsresultat, men leder samtidigt till ökade kostnader för läkemedelsbehandling, särskilt inom den specialiserade vården. Region Jönköpings län har en välfungerande rutin för införande av nya kostnadskrävande läkemedel. Läkemedelsdialoger genomförs med verksamheten. Region Jönköpings län deltar aktivt i arbetet med att utveckla samarbete i sydöstra sjukvårdsregionen och på nationell nivå.

Lagernivåerna av kritiska läkemedel för slutenvården ökas successivt. Ytterligare förstärkningar av lagernivåerna med fokus på OP/IVAs behov har skett under pandemin. Planering för fortsatta förstärkningar med fokus på att skapa lagerutrymme pågår.

Resultat i Öppna jämförelser visar att Region Jönköpings län har god följsamhet gentemot nationella riktlinjer där läkemedelsbehandling på rätt indikation ingår. Samtidigt är andel äldre (75 år och äldre) som har tio eller fler läkemedel (polyfarmaci) högre jämfört med de flesta övriga regioner i Sverige. Arbetet med att undvika olämpliga läkemedel fortsätter därför. Nya angreppssätt behöver utvecklas och prövas inom detta område.

Uppdrag

- Genomföra läkemedelsdialoger med fokus på patientsäkerhet samt kostnadseffektivitet.
- Utveckla handlingsplanen för äldre och läkemedel.

Ambulanssjukvård

På orter där inställetiden för ambulanser är lång, har Region Jönköpings län så kallade IVPA-larm (= I Väntan På Ambulans) i samverkan med kommunal räddningstjänst.

Det innebär att räddningstjänsten på aktuell ort får larm via 112 och har då möjlighet att till exempel utföra defibrillering vid hjärtstopp i väntan på ambulans.

SMS-livräddare är ett system där HLR-utbildade lekmän kallas till hjärtstopp. Idag finns systemet i fyra regioner och tjänsten tillhandahålls via SOS Alarm. Tjänsten SMS livräddare har införts i Jönköpings län under 2021 och utvärderas efter tre år.

Region Jönköpings län är medlem i Kommunalförbundet Svenskt Ambulansflyg (KSA). Kommunalförbundets uppdrag är att upphandla och äga flygplan samt administrera och sköta ambulansflygverksamheten. Verksamheten planeras starta under hösten 2021 för att stegvis gå upp i full drift under 2022. En gemensam flygkoordineringscentral (FKC) placeras i Umeå. FKC har till uppgift att prioritera och samordna uppdrag för bästa möjliga effektivitet och vårdkvalitet.

Uppdrag

- Fortsätta införandet av SMS-livräddare.

Bidrag inom folkhälsoområdet

Region Jönköpings län lämnar bidrag till organisationer som arbetar inom ramen för de nationella folkhälsomålen där fokus är på att skapa samhälleliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation. Bidragen är en viktig stimulans till civilsamhället för att möjliggöra mer stöd för invånarna att kunna hantera sin hälsa.

Bidraget kan ges som organisationsstöd och/eller verksamhetsstöd men också som stöd till olika projekt. Nykterhetsfrämjande organisationer, idrottsrörelsen och organisationer inom funktionshinderområdet är exempel på mottagare av bidrag.

Inom funktionshinderområdet ska bidraget stödja föreningar att genom olika mötesplatser sprida information, upplysa och delge kunskap om funktionsnedsättningar. Syftet är öka medvetenheten i samhället om situationen för personer med funktionsnedsättningar samt stödja föreningarna till att verka för en förbättrad hälsa i gruppen.

Idéburet offentligt partnerskap

Samverkan mellan idéburna organisationer/föreningsliv/civilsamhället och det offentliga ska utvecklas i partnerskap. Idéburet offentligt partnerskap (IOP) är en samverkansmodell mellan det offentliga och den idéburna sektorn. IOP har bland annat använts för att motverka mäns våld mot kvinnor, minska utsatthet hos EU-migranter och i etableringsarbetet med nyanlända. Att utveckla nya modeller som bygger på att ta tillvara på människors engagemang kan skapa möjligheter som marknaden inte kan lösa.

Uppdrag

- Öka antalet tecknade IOP.

Smittskydd, vårdhygien och strama

Region Jönköpings län övervakar det epidemiologiska läget i länet för att begränsa spridningen av smittsamma sjukdomar. Under pandemin har smittskyddet en central roll gentemot såväl vården som övriga delar av samhället när det gäller information och riktlinjer, förebyggande åtgärder, smittspårning, epidemiologisk övervakning med mera.

Vaccinationsprogrammen är en viktig del i det förebyggande arbetet mot infektionssjukdomar. En storskalig vaccinationskampanj mot covid-19 påbörjades i början av 2021. Det är i nuläget oklart om, och i så fall när och till vilka, upprepad vaccination kommer att krävas. Kostnader för denna eventuella vaccinering kommer att ersättas utöver nämndsbudgeten. Region Jönköpings län följer även upp vaccinationstäckningen i länet för barnvaccinationsprogrammet, och vaccination av olika riskgrupper. Årligen genomförs en omfattande influensavaccinationskampanj där drygt 60 procent av alla länets invånare över 65 år vaccineras. Under hösten 2020 påbörjades vaccination mot humant papillomvirus (HPV) för pojkar i årskurs 5 (flickor vaccineras sedan 2010) och Region Jönköpings län stöttar Elevhälsan i arbetet med informationsinsatser och uppföljning av detta.

Arbete pågår ständigt för att förebygga vårdrelaterade infektioner på sjukhus, inom primärvården och inom kommunal vård och omsorg. Med hjälp av hygienombud på varje avdelning mäts följsamheten till basala hygienrutiner och stort fokus läggs på utbildning av medarbetare i olika verksamheter. I samband med pandemin har hygienrutiner och skyddsutrustning varit helt avgörande för att minimera smittspridningen till såväl vårdtagare som personal i region och kommun och i stort sett allt arbete har fokuserats på detta. Samarbetet med så gott som samtliga vårdverksamheterna har intensifierats under pandemin. Det har även framkommit ett behov av förstärkt vårdhygieniskt stöd i primärvården och en hygiensjuksköterska anställs som kommer att arbeta med detta. Initialt är detta en tvåårig projektanställning, men behovet på sikt är en tillsvidareanställning då detta behöver vara ett kontinuerligt arbete.

Strama (samverkan mot antibiotikaresistens) arbetar för en rationell antibiotikaanvändning. Antibiotikaförbrukningen i öppen och sluten vård följs upp och återkopplas till verksamheterna. Bland annat görs årliga besök till varje vård-

central där diagnoskopplad förskrivning redovisas på förskrivarnivå.

Uppdrag

- Storskalig vaccinationskampanj mot covid-19.
- Förstärkning av vårdhygiens arbete mot primärvården genomförs.
- Förstärka mot smittskydd och infektionskliniken på grund av det ökade trycket under pandemin.
- Utöka arbetet med att minska antibiotikaförskrivning.

Kris- och katastrofmedicinsk beredskap

I Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om katastrofmedicinsk beredskap (SOSFS 2013:22) beskrivs vilka förmågor och obligatoriska funktioner som ska finnas i Region Jönköpings län. I hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) framgår det att regionerna ska planera sin hälso- och sjukvård så att en katastrofmedicinsk beredskap upprätthålls. För att ha en god förmåga vid kris- och katastrofmedicinska händelser krävs planläggning, utbildning och övningar. Risker och sårbarheter analyseras fortlöpande och är grunden för planeringsarbetet. Detta arbete genomförs delvis med hjälp av särskilt bidrag från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) utifrån överenskommelser gällande krisberedskap och lagen om extraordinära händelser.

Inom området civilt försvar pågår arbetet utifrån överenskommelser med MSB, Sveriges kommuner och regioner (SKR) samt socialdepartementet. De mest prioriterade områdena är kompetenshöjning gällande totalförsvaret, säkerhetskydd.

Arbetet med att skapa en krigsorganisation fortgår. För hälso- och sjukvårdens beredskap kommer de statliga medlen att öka. Medlen ska användas för att arbeta med uppgifter inom krigsorganisation, samverkan och ledning, planeringssamverkan, utbildning och övning, traumavård, försörjningsberedskap samt motståndskraft. Vilket innebär att arbetet med att stärka det civila försvaret för hälso- och sjukvården kommer att kunna intensifieras.

Under pandemin har olika områden identifierats som behöver förstärkas för att kunna upprätthålla en god kris- och katastrofmedicinsk beredskap. Region Jönköpings län behöver bli mer robust och uthållig. Det gäller främst lagerhållning av särskilt viktig medicinteknisk utrustning, skydds-

utrustning samt vissa viktiga läkemedel. Den generella lagerhållningen behöver öka och beslut tas för hur lång tid utrustningen ska räcka vilket kommer att medföra ökade kostnader. Region Jönköpings läns lokaler behöver vara robusta och anpassade för de krav som ställs. Under 2021 släpps en nyutgåva av skriften den robusta sjukhusbyggnaden där målsättningar för ett sjukhus robusthet beskrivs. Ett arbete behöver påbörjas för att tillse att sjukhusens robusthetsnivå beslutas och anpassas i grund, brons, silver eller guldnivå. Personalens uthållighet och kunskapsutveckling vid en längre kris har visat sig vara en utmaning.

Uppdrag

- Påbörja arbete med kontinuitetsplanering.
- Kompetenshöjning gällande totalförsvaret, säkerhetsskydd och skapa en krigsorganisation.
- Översyn av lagerhållning och lokaler för att säkra Region Jönköpings läns robusthet och uthållighet.
- Översyn om hur personalen utbildas, ges övning och förbereds på kris- och katastroflägen.

Tandvård

Arbetet med att förbättra kvalitet och säkerhet i vården, genom att det kliniska förbättringsarbetet prioriteras. Samarbete mellan allmäntandvård och specialisttandvård är viktigt för kunskapsöverföring och utveckling och ska vara en naturlig del i verksamheten.

Allmäntandvård barn och ungdomar

Drygt 40 procent av länets 19-åringar har varken fyllningar eller kariesskador som behöver lagas när de lämnar den organiserade barn- och ungdomstandvården. Den förebyggande tandvården behöver utvecklas både riktat till yngre och äldre för en bra munhälsa på lika villkor.

Folktandvården har under många år tillsammans med andra aktörer genomfört ett framgångsrikt systematiskt och aktivt folkhälsoarbete, med målet att förbättra barn och ungdomars hälsa.

Tandvård för personer med särskilda behov

Region Jönköpings län har ansvar för att patienter med särskilda behov av tandvårdsinsatser och att patientgrupper med behov av särskilt stöd erbjuds tandvård. Det är personer i särskilda och egna boenden samt personer som omfattas av lagen om stöd och service till funktionshindrade. Med giltigt intyg erbjuds dessa patientgrupper kostnadsfri munhälsobedömning (uppsökande

verksamhet) och nödvändig tandvård (N-tandvård). Tandvård ges även till andra patientgrupper som ett led i en sjukdomsbehandling (S-tandvård). Den tandvård som här avses kan till exempel vara infektionssanering inför vissa kirurgiska ingrepp. Region Jönköpings län ansvarar också för dianosbaserade grupper där patienter har en funktionsnedsättning som medför stora svårigheter att sköta sin munhygien eller genomgå en tandvårdsbehandling på grund av långvariga sjukdomar och/eller funktionshinder (F-tandvård).

Munhälsan har möjlighet att förbättras betydligt hos de äldre vilket är viktigt för välbefinnandet och hälsan. Det krävs ett förbättrat samarbete mellan tandvården, sjukvården och länets kommuner.

För nödvändig tandvård och tandvård som ett led i sjukdomsbehandling och tandvård till vissa grupper med långvariga sjukdomar eller funktionshinder betalas öppenvårdsavgift. Denna tandvård finansieras av Region Jönköpings län inom ramen för hälso- och sjukvårdens högkostnadsskydd.

Det är viktigt att alla de personer som har ”Intyg om nödvändig tandvård” får sitt tandvårdsbehov bedömt och vid behov tandvård utförd. Arbetet följs kontinuerligt.

Specialisttandvård

Länsinvånarnas behov av specialisttandvård tillgodoses huvudsakligen genom Folktandvårdens odontologiska institution. Konsultation och kompetensstödande arbete gentemot allmäntandvården är ett viktigt arbete för att öka allmäntandvårdens möjligheter till ett bredare omhändertagande. Ett led i detta arbete ska vara att specialisttandvård också utförs av specialister på allmäntandvårdskliniker.

Antalet patienter som behandlas inom specialisttandvården ökar. Befolkningen blir äldre och drabbas av sjukdomar som kan påverkas av bristande munhälsa. Ett stort fokus ligger på att förbättra tillgängligheten till specialisttandvården. Detta kan innebära behov av att disponera om resurser inom specialisttandvården till förstärkning av orofacial medicin (sjukhustandvården) på Högländssjukhuset och Värnamo sjukhus.

Perspektiv: Lärande och förnyelse

Förbättrar verksamheten och skapa innovationer

Framgångsrik hållbar verksamhet över tid kräver såväl ständiga förbättringar som innovation av produkter, tjänster och processer. Förutsättningen för detta är en kultur som stimulerar till kontinuerligt lärande, kreativitet och nya idéer. Genom jämförelser med ledande organisationer får ledare och medarbetare kunskap om vad som kan uppnås och vägen dit. Ett systematiskt och uthålligt förbättringsarbete leder till nöjdare kunder, nöjdare medarbetare, bättre samhälle och miljö samt ökad effektivitet.

I planen för framtidens hälso- och sjukvård beskrivs en strategi som faller under perspektivet lärandet och förnyelse.

Strategi 6 – Leda och utveckla för att förstärka goda relationer som bidrar till sömlös samverkan där värde skapas tillsammans.

För att garantera en god hälsa behövs samverkan med patient, närstående och brukarorganisationer liksom samverkan och helhetssyn mellan vårdgivare. Region Jönköpings län är en av två internationella knutpunkter för forskning och utveckling av detta arbete under benämningen co-production. Utvecklings- och kvalitetsarbetet med öppenhet, helhetssyn och samverkan, tydliga mål och tidplaner samt uppföljning är en nyckel till fortsatt utveckling.

Värdegrund, motivation, idéer och genomförandekraft är viktiga aspekter för att hälso- och sjukvården ska utvecklas så att verksamheterna åstadkommer bästa möjliga resultat till lägsta kostnad varje gång. Det stimuleras genom att fokusera på systemförståelse, processförbättringar och resultat som skapar mervärde för patienten, genom stöd för såväl organisatoriskt som personligt lärande varje dag, samt genom en kultur med fokus på morgondagen.

Arbetet med värdeutveckling genom att öka kvalitet och minska kostnader förutsätter nya arbetsätt. Lärande och förnyelse är en självklar del i chefs och medarbetares vardag, liksom att se möjligheter, pröva nya vägar och att vara lyhörd för idéer och förslag. En grundläggande kvalitet för chefs- och ledarskap är därför att utifrån invånare och patienters behov skapa förutsättningar för lärande, utveckling och delaktighet. Det pågår utvecklingsprojekt, utbildningar och lärandeseminarier inom olika områden för att stödja och sti-

mulera förbättringsarbetet. Lärande erbjuds idag med allt fler digitala inslag. Förbättringsarbetet är långsiktigt och präglas av ett förebyggande syn- och arbetssätt, som omfattar ständiga förbättringar, faktabaserade beslut och samverkan. En utmaning för verksamheter är att sprida kunskap och erfarenheter på ett ännu bättre och snabbare sätt.

En ändamålsenlig fördelning av arbetsuppgifter, ansvar och roller utifrån personalens kompetens och där de gör mest nytta är en förutsättning för kvalitet och effektivitet. Inom hälso- och sjukvården finns det möjligheter att omfördela arbetsuppgifter mellan olika professioner, vilket kan underlätta arbetet med att uppnå en effektiv, tillgänglig och säker vård där den samlade kompetensen används på bästa möjliga sätt. Viktiga utvecklingsområden och verktyg som kan stödja en kostnadseffektiv verksamhet är Kapacitets- och produktionsstyrning (KPS), kostnad per patient (KPP) och Rätt använd kompetens (RAK).

Uppdrag

- Fortsätta arbetet med rätt använd kompetens (RAK).
- Fortsätta arbetet med kapacitet och produktionsstyrning (KPS).
- Använda SIQ för kvalitets- och ledningsstöd i den nära vården.
- Erbjud kompetensutveckling för Region Jönköpings län och kommuner i samverkan, praktisk träning och teoretisk bas.
- Presentera koncept för att införa en innovationsfond.

STRATEGISKT MÅL: Professionel kunskap och förbättringskunskap**Framgångsfaktor** Lärande i vardagen

Systemmätetal	Mål	Resultat 2019	Resultat 2020	Grönt	Gult	Rött	Periodicitet
Antal forskarutbildade medarbetare	Fler än 125	142	145	100%	80-99%	0-70%	År
Antal publikationer	Fler än 150	151	126	100%	80-99%	0-70%	År

Forskning och utveckling av hälso- och sjukvård

Forskning och utveckling (FoU) för hälso- och sjukvård är en central del i en kunskapsorganisation och Region Jönköping län har därför sedan lång tid stimulerat och finansierat klinisk forskning och skapat stödresurser till kunskapsbaserad vård som till exempel biblioteksverksamhet. Detta har resulterat i att organisationen har många aktiva forskare och en mycket god vetenskaplig aktivitet vilket bidrar till sjukvårdens kvalitet och attraktionskraft. De FoU-aktiviteter som Region Jönköpings län stöder är till exempel medarbetares forskningsuppdrag, forskningstid, forskningsprojekt, deltagande i vetenskapliga konferenser och forskarutbildning. Forskning ska vara möjlig i hela länet.

Den decentraliserade läkarutbildningen och universitetssjukvården i Sydöstra sjukvårdsregionen har de senaste åren utvecklats allt mer och är av stor betydelse för den kliniska forskningen och den kliniska utvecklingen även i vår organisation. För att stödja genomförande av klinisk forskning finns en klinisk prövningsenhet och en sjukvårdsregional stödstruktur för klinisk forskning, Forum Sydost. Dessa verksamheter bidrar också till en positiv utveckling och ger förutsättningar för fler kliniska prövningar av läkemedel och medikamentteknik genomförs i Sydöstra sjukvårdsregionen. I framtidens hälso- och sjukvård behövs ett ökat fokus på att utvärdera och implementera nya innovativa teknologier och hälsotjänster. Samverkan i detta arbete görs inom Region Jönköpings län och i Sydöstra sjukvårdsregionen.

Det årliga regionala forskningsanslaget för Forskningsrådet i sydöstra Sverige (FORSS) debiteras regionerna utifrån andelen invånare. Andelen

för Region Jönköpings län är cirka fyra miljoner kronor. Från FORSS går projektmedel tillbaka till länet för forskning och utveckling. Region Jönköpings län stöder i likhet med övriga sjukvårdshuvudmännen i Sverige nationellt sökbara forskningsmedel till klinisk behandlingsforskning.

Jönköping University och Region Jönköpings län har en gemensam infrastruktur, Jönköping Academy som idag är en etablerad nationell och internationell arena för samproduktion och spridning av kunskap som bidrar till bättre hälsa och välfärd. Jönköping Academy ska genom forskning om förbättring, samskapande, patientsäkerhet och förändringsledarskap samt genom nyttiggörande av vunnen kunskap förnya och förbättra hälso- och sjukvård och välfärd till gagn för befolkningen. En viktig och prioriterad uppgift för Jönköping Academy och Region Jönköpings läns egen FoU-enhet Futurum de kommande åren är att identifiera, kartlägga, samordna och stödja strategiska forskningsområden och kunskapsunderlag i arbetet med omställningen till nära vård.

Uppdrag

- Identifiera, kartlägga, samordna och stödja strategiska forskningsområden och kunskapsunderlag i arbetet med nära vård.

Tandvård

Odontologiska institutionen är ett ledande centrum – såväl nationellt som internationellt – för specialistutbildning och annan kvalificerad efterutbildning av tandvårdspersonal. Utbildning sker inom specialiteterna endodonti, bettfysiologi, odontologisk radiologi, oral kirurgi (kärkirurgi), oral protetik, ortodonti, parodontologi och pedodonti. Totalt omfattar det nationella uppdraget tolv platser.

Prioriterade uppdrag under planperioden:

- Hälsohögskolan har tillsammans med Region Jönköpings län ansökt om att få etablera en tandläkarutbildning. En sådan utbildning kommer innebära att den odontologiska kliniska forskningen behöver förstärkas

Perspektiv: Medarbetare

Involvera motiverade medarbetare

En förutsättning för en framgångsrik organisation

är motiverade medarbetare som känner sig uppskattade och respekterade. Ledare och medarbetare är engagerade i att utveckla en god arbetsmiljö. Alla ser sin roll i helheten och har ett tydligt mandat att bidra till verksamhetens utveckling.

I planen för framtidens hälso- och sjukvård beskrivs en strategi som faller under perspektivet medarbetare.

Strategi 5 – Utveckling av framtidens arbetsplats med fokus på medarbetarskap och kompetensutveckling.

STRATEGISKT MÅL: Sveriges bästa offentliga arbetsgivare

Systemmätetal	Mål	Resultat 2019	Resultat 2020	Grönt	Gult	Rött	Periodicitet
Kostnad för bemanningsföretag	2%	2,9%	2,65%	0-2%	2,1-2,9%	Över 3%	Månad

Region Jönköpings läns arbete med planen för hur vi tillsammans möter framtidens behov av hälso- och sjukvård bygger på engagerade medarbetare. God arbetsmiljö och kompetensutveckling är två viktiga framgångsfaktorer. Arbetet behöver drivas av medarbetare i samskapande över organisatoriska gränser och en fungerande kompetensförsörjning är en förutsättning.

Kostnaden för hyrpersonal avseende läkare inom vården fortsatte att minska under 2020 och är låga per invånare i jämförelse med många andra regioner. Däremot ökade kostnaderna för hyrsjuksköterskor från 4 till 13 procent av totala hyrkostnaden. Detta bedöms vara en effekt av den ökade belastningen i vården till följd av pandemin. Arbetet i verksamheterna fortsätter för att nå en stabil och varaktig bemanning med egna medarbetare för den löpande verksamheten. Centralt för detta mål är att fortsätta arbetet för att utveckla Region Jönköpings län som en attraktiv arbetsgivare inom bristområden.

Vi ska förebygga och minska ohälsa bland hbtqi-personer och alla ska känna sig välkomna att arbeta hos oss oavsett sexuell läggning eller könsidentitet/könsuttryck. Detta gäller alla arbetsplatser i Region Jönköpings län oavsett om det är vård eller annan verksamhet.

Pandemin har inneburit begränsningar för per-

sonalens vidareutbildning och det är viktigt att kompetensutvecklingen av medarbetare fortsätter. Arbetsmiljö, goda utvecklingsmöjligheter och intressanta och utmanande arbetsuppgifter är medarbetarfrågor som varje verksamhet ska arbeta med. Möjligheten att erbjuda stöd för medarbetare som varit involverade i vården av patienter med covid-19 fortsätter under 2022.

Ett uppdrag gavs under 2020 att förbättra arbetsmiljön inom operation och intensivvården i Region Jönköpings län. En handlingsplan är framtagen och arbetet fortsätter även under 2022 i syfte att långsiktigt säkerställa kompetensförsörjningen och vara en attraktiv arbetsgivare. En viktig del är att säkra utbildning och tillgång på specialistsjuksköterskor för intensivvården, genom att i tillräcklig omfattning säkra utbildningsanställningar.

Det lokala ledarskapet och chefskapet på Region Jönköpings läns tre akutsjukhus, vårdcentraler och i övrig vårdverksamhet stärks och har tydligt mandat att leda och ta ansvar samt främja personalinflytande. Arbetet med att utreda nya lokala sjukhusledning som påbörjades 2019 pausades delvis under 2020. Det har därefter återupptagits och under mandatperioden implementeras utredningens förslag.

Uppdrag

- Fortsätta arbetet för att stärka det lokala ledarskapet och chefskapet.
- Implementera resultatet av utredningen kring lokal sjukhusledning.
- Aktivt arbeta med att bemanna upp verksamheter som har kompetensbrist
- Utökningen av bemanning av ST-läkare och AT-läkare med särskild primärvårdsinriktning, samt dietister som arbetar för primärvården.
- Tandvården arbetar aktivt med att bemanna verksamheter som har brist på kompetens för att öka tillgängligheten.
- Rekrytering av rätt akademisk kompetens till den planerade tandläkarutbildningen.
- Erbjuder ökade möjligheter till kompetensutveckling.
- Arbeta aktivt med kompetensutveckling,

erbjuda utbildningsmöjligheter och forskningsmöjligheter för att attrahera och behålla medarbetare

- Omställningsåtgärder kan komma att behövas under hela planperioden kopplade till förändringar i verksamheten på grund av nya behov, effektiviseringar och utveckling.

Perspektiv: Ekonomi**Leder för hållbarhet**

Med engagerade ledare som utgår från kund- och intressentbehov förstärks en kultur som skapar förutsättning för hållbar utveckling. Ledare ser verksamheten, dess produkter, tjänster och processer som delar i en större helhet och verkar aktivt för att förbättra samhälle, miljö och ekonomi. Ledare tar till vara och utvecklar medarbetarnas och organisationens samlade kompetens och mångfald.

STRATEGISKT MÅL: God hushållning av resurser på såväl kort som lång sikt

Systemmätetal	Mål	Resultat 2019	Resultat 2020	Grönt	Gult	Rött	Periodicitet
Ekonomi i balans	Inte överstiga budget	17,1 mnkr	129,9 mnkr	Noll eller positivt resultat	Ej aktuellt	Negativt resultat	Månad

Framgångsfaktor Kostnadseffektiv verksamhet

Tillgängliga resurser ska användas på bästa sätt för att nå målen. Det innebär att vården utformas och ges i samverkan mellan vårdens aktörer, baserat på hälsotillståndets svårighetsgrad och åtgärdernas kostnadseffektivitet. Balans mellan verksamhetens uppdrag, personalkostnader och ekonomiska ramar måste upprätthållas för att behålla en långsiktig och stabil utveckling. Verksamheterna ska följa sina budgetramar.

Det krävs lättillgänglig och rättvisande information om såväl prestationer som resultat, för att kostnader på ett bra sätt ska kunna ställas i relation till utförda prestationer och nådda resultat. Kostnad per patient (KPP) har införts som ett viktigt stöd för en kostnadseffektiv verksamhet.

En förutsättning för fortsatt positiv utveckling av tandvården är tillgång på kompetent personal och att investeringar i ny och bättre teknik

successivt kan ske. Befintliga resurser som personal, lokaler och utrustningar måste användas på ett så effektivt sätt som möjligt.

För att bedöma Region Jönköpings läns kostnadseffektivitet är det viktigt med jämförelser med övriga regioner. Inriktningsmål är att ligga i nedre kvartilen avseende strukturjusterad hälso- och sjukvårdskostnad per invånare.

Ambitionen är att successivt förstärka den nära vården. Denna omställning syns redan från 2019 då primärvårdens andel av totala hälso- och sjukvårdskostnaden ökade. Målsättningen är att denna omställning ska fortsätta.

För att säkra god och tillgänglig vård i hela länet pågår ett arbete med att erbjuda förstärkt glesbygdsersättning till primärvården och tandvården.

Uppdrag

- Följa omställningen och förstärkningen av den nära vården.
- Att genomlys ekonomiska- och bemannings-effekter på kort och lång sikt utifrån pandemin samt behov av omställning till nära vård under 2022 som ska utgöra underlag inför budget 2023.

Patientavgifter

Hälso- och sjukvårdens avgifter redovisas i intranätet, på Region Jönköpings läns webbplats rjl.se samt i särskild bilaga till budgeten. Patientavgifterna för tvångsvård tas bort för 2022.

Övriga patientavgifter är under 2022 oförändrade, men inför 2022 höjs priset för intyg där ingen justering har skett sedan 2013/2014. Höjningen motsvarar landstingsprisindex. Under 2021 utreds avgiftsområden avseende digitala vårdtjänster.

Uppdrag

- Utifrån utredningens resultat kring kostnader för digitala besök genomförs justeringar under 2022.

Tandvårdstaxan

Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (TLV) beslutar sedan 2008 om referenspriser för de tandvårdsåtgärder som ingår i det statliga tandvårdsstödet. Under 2021 pågår en översyn av referensprislistan som kan innebära större förändringar än normalt inför 2022.

Region Jönköpings län avviker också från referensprislistan med cirka 5 procent 2021.

Inför 2022 föreslås en avvikelse mot referensprislistan på cirka 5 procent, vilket är oförändrat mot föregående år.

Principerna avser både allmäntandvård och specialisttandvård och sätter ramen för hur de olika åtgärderna inom folktandvården prissätts.

- Taxan ska i största möjliga utsträckning följa referensprislistan.
- Den totala intäkten (åtgärd*volym*pris) får avvika cirka 5 procent från referensprislistans totala intäkt. Detta gäller under förutsättning att referensprislistan inte höjas mer än normalt inför 2022.
- Frisktandvården ska vara självfinansierad.

Utifrån ovan kommer en prislista för 2022 tas fram.

Investeringar inom folkhälsa och sjukvård

Behov av investeringar i lokaler, utrustning och IT uppkommer av olika skäl. Huvuddelen av Region Jönköpings läns investeringar i utrustning avser återinvesteringar för att upprätthålla befintlig kapacitet i verksamheten. Med den tekniska utveckling som sker medför ofta även återinvestering i utrustning nya funktionaliteter och det förekommer att den nya utrustningen kräver ombyggnation eller annan anpassning av lokaler för att kunna installeras. Andra skäl till investeringsbehov är arbetsmiljökrav eller förändrade arbetssätt.

Vid prioritering av vilka investeringar som ska genomföras ska alltid prövas om åtgärden stödjer förflyttningen till nära vård. Detta gäller såväl lokaler som utrustning och IT. Hur investeringen påverkar kommande driftkostnader är en viktig aspekt i prioriteringen och tydliggörs inför beslut.

FINANSIELLA RAPPORTER *s. 123-127*

Finansiella rapporter

Det övergripande finansiella målet för god hushållning är att Region Jönköpings län över tid ska finansiera investeringarna med egna medel. Utgångspunkten är att Region Jönköpings läns verksamheter inte kostar mer än vad som kan finansieras genom skatteintäkter och statsbidrag.

RESULTATBUDGET

Resultatbudgeten omfattar verksamhetsförändringar som redovisats i tidigare avsnitt. Pris- och löneförändringar liksom förändringar i skatteintäkter och kommunal utjämning för åren 2022–2024 är baserade på Sveriges Kommuner och Regioners bedömningar per april 2021.

Tabell 6 Resultat och egenfinansiering

Miljoner kronor	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Verksamhetens nettokostnad	-11 995	-12 529	-13 038	-13 498
Skatteintäkter	9 323	9 851	10 164	10 456
Kommunal utjämning o statsbidrag	3 112	3 233	3 235	3 321
Verksamhetens resultat (före finansnetto)	440	555	360	280
Finansnetto	190	205	159	121
Resultat	630	760	520	400

FINANSIERINGSBUDGET (Egenfinansiering av investeringar)

Det finansiella målet som sträcker sig över perioden 2015–2025.

Tabell 7 Budget 2022 med flerårsplan 2023–2024 samt scenario för 2025–2026

Miljoner kronor	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Prognos T1 2021*	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024	Scenario 2025	Summa 2015-2025	Scenario 2026
Verksamhetens resultat (före finansnetto)	235	213	313	251	846	1 204	417	555	360	280	500	5 174	300
Avskrivningar	369	386	398	374	361	406	442	509	529	550	560	4 884	570
Egna medel	604	599	711	625	1 207	1 610	859	1 064	889	830	1 060	10 058	870
Investeringar	-337	-613	-837	-819	-1 186	-974	-702	-928	-1 028	-923	-970	-9 317	-729
Framskjutna investeringar/reducering investeringar					156							156	
Egenfinansiering	267	-15	-127	-195	178	636	157	136	-139	-93	90	898	141

*I verksamhetens nettokostnad ingår 311 mnkr för livlängd pensioner

Tabell 8 Kassaflöde

Miljoner kronor	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Den löpande verksamheten					
Årets resultat	1 112	630	760	520	400
Avskrivningar	406	439	509	529	550
Avsättningar (netto)	146	196	164	175	260
Rörelsekapitalförändring	2	-454	-372	-178	-313
Kassaflöde från löpande verksamhet	1 666	811	1 061	1 046	897
Investeringsverksamhet	-974	-950	-928	-1 028	-923
Förändring långfristiga fordringar och skulder	-4	-3	-3	-3	-3
Förändring likvida medel – kassaflöde rörelseplaceringar	688	-142	130	15	-29

Enligt ny redovisningsprincip ingår enbart rörelseplaceringar i kassaflödesredovisningen.

Tabell 9 Balansbudget

Miljoner kronor	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Tillgångar					
Anläggningstillgångar	6 036	6 666	7 128	7 627	8 000
Omsättningstillgångar	9 385	8 662	10 297	10 490	10 774
- varav finansiella omsättningstillgångar	8 259	8 617	9 031	9 344	9 628
Summa	15 421	15 328	17 425	18 117	18 774
Eget kapital, avsättningar och skulder					
Eget kapital	3 437	3 278	4 995	5 515	5 915
Avsättningar (pensioner mm)	9 154	9 363	9 887	10 062	10 322
Skulder	2 829	2 687	2 543	2 540	2 537
Summa	15 421	15 328	17 425	18 117	18 774

Tabell 10 Finansiella nyckeltal

Procent	Utfall 2020	Prognos			
		T1 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Resultat i förhållande till skatt och statsbidrag	9,1	3,9	5,8	3,9	2,9
Nettokostnadsförändring	3,2	8,8*	5,9	4,1	3,5
Skatteintäkter och statsbidrag/ utjämning -förändring	6,1	4,0	5,2	2,4	2,8
Soliditet	22,3	23	28,7	30,4	31,5

* Nettokostnadsförändring jämförbar.

FINANSIELLA RAPPORTER REDOVISADE ENLIGT BLANDMODELLEN

Tabell 11 Resultatbudget

Miljoner kronor	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Verksamhetens nettokostnad	-12 270	-12 806	-13 315	-13 776
Skatteintäkter	9 323	9 851	10 164	10 456
Kommunal utjämning o statsbidrag	3 112	3 233	3 235	3 321
Verksamhetens resultat (före finansnetto)	165	278	83	2
Finansnetto	267	292	269	238
Resultat	432	570	352	240

Tabell 12 Kassaflöde

Miljoner kronor	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Den löpande verksamheten					
Årets resultat	1 001	432	570	352	240
Avskrivningar	406	439	509	529	550
Avsättningar (netto)	257	394	354	342	421
Rörelsekapitalförändring	2	-454	-372	-178	-313
Kassaflöde från löpande verksamhet	1 666	811	1 061	1 045	898
Investeringsverksamhet	-974	-950	-928	-1 028	-923
Förändring långfristiga fordringar och skulder	-4	-3	-3	-3	-3
Förändring likvida medel - kassaflöde rörelseplaceringar	688	-142	130	14	-28

Tabell 13 Balansbudget

Miljoner kronor	Utfall 2020	Budget 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Tillgångar					
Anläggningstillgångar	6 036	6 666	7 128	7 627	8 000
Omsättningstillgångar	9 385	8 662	10 297	10 490	10 774
- varav finansiella omsättningstillgångar	8 259	8 617	9 031	9 344	9 628
Summa	15 421	15 328	17 425	18 117	18 774
Eget kapital, avsättningar och skulder					
Eget kapital	7 929	7 593	8 163	8 515	8 755
Avsättningar (pensioner mm)	4 662	5 128	6 719	7 062	7 482
Skulder	2 829	2 687	2 543	2 540	2 537
Summa	15 421	15 408	17 425	18 117	18 774

Tabell 14 Finansiella nyckeltal

Procent	Utfall 2020	Prognos T1 2021	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024
Resultat i förhållande till skatt och statsbidrag	8,3	3,6	4,4	2,6	1,7
Nettokostnadsförändring	3,1	8,6*	4,4	4,0	3,5
Skatteintäkter och statsbidrag/ utjämning -förändring	6,1	4,0	5,2	2,4	2,8
Soliditet	51,4	50,0	46,8	47,0	46,6

* Nettokostnadsförändring jämförbar.

Regionfullmäktiges direktiv till styrelse och nämnder avseende budget 2022 **s. 128-135**

Regionfullmäktiges direktiv till styrelse och nämnder avseende budget 2022

GRUNDLÄGGANDE PRINCIPER

Beräkning av verksamhetens nettokostnad

Utgiftsramarna per nämnd och område utgår från beslutad budget för 2021 med hänsyn tagen till beslutade förändringar under året samt de utökningsramar som påverkar.

Regionfullmäktige fördelar budgeten på nivåerna regionstyrelse och nämnder samt utgiftsramar per område i enlighet med uppdelningen i VI 2000 (Verksamhetsindelning 2000). Utgiftsramarna är uppräknade med index för kostnadsökningar avseende löner och priser (LPIK Löne- och prisförändringar för landsting) vilket fastställs av Sveriges Kommuner och Regioner (SKR). Utgiftsförändringar i budgeten för 2022 finns specificerade i tabell 3 sidan 37.

Generella och riktade statsbidrag

Region Jönköpings länsprioriteringar utgår från de grundläggande värderingarna, visionen, målbild 2030 och de strategiska målen. Huvudprincipen för generella och riktade statsbidrag är att de är en del av finansieringen för Region Jönköpings län. I budget 2022 har de riktade statsbidrag inom hälso- och sjukvården som är knutna till överenskommelser mellan SKR och staten räknats in.

Regionstyrelsen och nämndernas ansvar - utgiftsområden

Regionstyrelsen ska leda och samordna förvaltningen av Region Jönköpings läns angelägenheter och ha uppsikt över nämndernas verksamhet. Regionstyrelsen och nämnderna har att fatta beslut inom ramen för Budget med verksamhetsplan 2022. Regionfullmäktige anvisar budget på nämndnivå med fördelning på utgiftsramar enligt tabell 15 sidan 131.

Förändring av utgiftsramar, oförutsedda utgifter med mera

Regionstyrelse och nämnder har befogenhet att inom nämndens totala budgetram under året göra förändringar mellan utgiftsområden i de fall det är en del i att uppnå fullmäktiges beslutade Budget med verksamhetsplan 2022. Utöver det har regionstyrelse och nämnder befogenhet att inom ram under året göra förändringar till följd av oförutsedda händelser eller annan händelse som till sin karaktär eller av tidsskäl inte kan avvakta beslut i regionfullmäktige.

Regionstyrelsens anslag för oförutsedda utgifter med mera uppgår till 30 miljoner kronor. Detta är avsatt för större oförutsedda händelser som kräver att Region Jönköpings län tar ansvar och kan behöva göra något utöver det som tidigare beslutats.

Regionstyrelsen har att pröva frågan om medel ska anvisas för ökade lokalkostnader i anslagsfinansierad verksamhet till följd av större fastighetsinvestering. Samma gäller vid ökade kapitalkostnader i anslagsfinansierad verksamhet till följd av större inventarieinvestering. Finansiering sker med utrymme för ökade avskrivningskostnader.

Uppföljning

Regionstyrelse och nämnder ska genom månadsrapporter från förvaltningen löpande följa verksamhet och ekonomi. Efter april och augusti ska regionstyrelsen till regionfullmäktige återrapportera en delårsrapport med sammanfattning av hur verksamheten utvecklas mot de mål som anges i budgeten samt ekonomisk helårsprognos. För helåret ska regionstyrelsen lämna årsredovisning till regionfullmäktige.

Tabell 15 Budget per nämnd och utgiftsområde enligt VI 2000 i miljoner kronor

	Budget 2021-09	Budget 2022
Nämnd för arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet (ANA)		
Utbildning	-53,8	-54,1
Kultur	-171,9	-173,0
Allmän regional utveckling	-53,8	-57,7
Politisk verksamhet	-1,3	-1,3
Summa	-280,8	-286,1
Nämnd för trafik, infrastruktur och miljö (TIM)		
Trafik och infrastruktur	-936,0	-1 001,0
Övrig hälso- och sjukvård	-86,1	-79,5
Politisk verksamhet	-1,9	-1,9
Summa	-1 023,9	-1 082,4
Nämnd för folkhälsa och sjukvård (FS)		
Primärvård	-2 185,7	-2 285,5
Specialiserad somatisk vård	-6 208,4	-6 428,6
Specialiserad psykiatrisk vård	-958,8	-990,3
Tandvård	-291,8	-298,9
Övrig hälso- och sjukvård	-443,7	-455,1
Politisk verksamhet	-1,3	-1,3
Medicinsk service	-67,7	-73,7
Summa	-10 157,3	-10 533,4
Regionstyrelsen (RS)		
Primärvård	-59,4	-60,7
Specialiserad somatisk vård	1,5	0,6
Specialiserad psykiatrisk vård	-11,0	-11,2
Övrig hälso- och sjukvård	-410,8	-511,4
Allmän regional utveckling	-21,5	-22,2
Politisk verksamhet	-68,3	-71,2
Medicinsk service	-1,2	-1,0
Allmän service	-84,4	-15,6
Fastighetsförvaltning	22,3	12,8
Internränta	101,1	52,8
Summa	-531,6	-627,1
Parlamentariska nämnden (Politisk verksamhet)	-0,2	-0,2
Patientnämnden (Politisk verksamhet)	-1,3	-1,3
Verksamhetens nettokostnad	-11 995	-12 529
Skatteintäkter och utjämning	12 435	13 084
Verksamhetens resultat (före finansnetto)	440	555
Finansnetto	190	205
Årets resultat	630	760

I delårsrapporten efter augusti och i årsredovisningen ska återrapporteringen spegla regionfullmäktiges fördelning per nämnd, i årsredovisningen även per utgiftsramar. Regionstyrelsen kan välja att särskilt följa vissa uppdrag och utökningsramar.

Regionstyrelsen ska genom sin uppsiktsplikt följa övriga nämnders verksamhet och ekonomi. Nämnd med låg måluppfyllelse avseende systemmätetal, oavsett perspektiv inom balanced scorecard, ska i samband med att delårsrapport per april respektive augusti i protokollet till ärendet beskriva vilka åtgärder nämnden vidtagit eller avser att vidta i syfte att nå förbättrad måluppfyllelse. Med låg måluppfyllelse avses i första hand systemmätetal som vid mätningen visar rött, det vill säga inte är uppfyllt. Protokollet delges regionstyrelsen inför dess behandling av delårsrapporten. Nämndens ordförande redogör även muntligen vid styrelsens sammanträde för åtgärderna.

REGIONSTYRELSEN OCH NÄMNDERNAS ANSVAR – EGNA VERKSAMHETSOMRÅDEN

Budget för egna verksamhetsområden

Regionfullmäktiges beslutade Budget med verksamhetsplan 2022 anger utgiftsramar och verksamhetsmål som ska nås för Region Jönköpings läns samlade åtagande, oavsett vem som utför verksamheten. För de delar av verksamheten som utförs i egen regi, ska regionstyrelse och nämnder senast i december fastställa budget per verksamhetsområde.

Regionstyrelse och nämnder ska samtidigt fastställa en budget för de delar av styrelsens och nämndens utgiftsramar som inte fördelats till verksamhetsområden. Regionstyrelsen har ansvar för att samordna arbetet med förvaltningsbudget i vilka verksamhetsuppdrag och budget konkretiseras.

Budgetprinciper för verksamhet i egen regi, ersättningsformer

Huvudsakligen ges ett budgeterat anslag till respektive verksamhetsområde. Några verksamhetsområden omfattas helt eller delvis av andra ersättningsformer. Regionstyrelse och nämnder har att tillämpa följande former för fördelning av budget till verksamhetsområden (se tabell 16 sidan 133).

För de verksamhetsområden som har intäkter från köpande enheter regleras prissättningen enligt fullmäktiges inriktning för stöd- och serviceverksamheter.

RESULTATBALANSERING

För anslagsfinansierad verksamhet avslutas budgetåret utan att årets resultat förs vidare till ett resultatsaldo. Samma princip gäller för de intäktsfinansierade serviceverksamheterna.

För verksamheter inom vårdval Jönköpings län förs årets nettoresultat vidare i ett resultatsaldo till kommande år. Regionstyrelsen fastställer resultatet på verksamhetsområdesnivå i samband med behandling av årsredovisning 2021. För Folk tandvårdens konkurrensutsatta delar förs årets nettoresultat vidare i ett resultatsaldo till kommande år. Regionstyrelsen fastställer resultatet i samband med behandling av årsredovisning 2021. Om ett verksamhetsområdes ackumulerade saldo är negativt ska en åtgärdsplan upprättas med en plan för återställande inom tre år. Åtgärdsplanen fastställs av respektive nämnd och delges regionstyrelsen.

Tandvård

Folk tandvårdens prissättning bör inte avvika för mycket från TLV:s (Tandvård- och läkemedelsförmånsverket) referenspriser för att inte påverka högkostnadsskyddets ogynnsamt för den enskilde. Krav på konkurrensneutralitet förutsätter att prissättningen baseras på självkostnad. För att finansiera pris- och löneökningar höjs Folk tandvårdens priser 2022 med i genomsnitt 2,3 procent. (2021:1,8 procent).

I självkostnaden för Folk tandvården ska av konkurrensskäl mervärdeskatt ingå, trots att den kommunala sektorn har generell avdragsrätt för mervärdeskatt. Avdragsrätten redovisas därför tekniskt som en intäkt utanför Folk tandvården. För 2022 är denna beräknad till 22 miljoner kronor (2021: 21,5 miljoner kronor).

Det finns ett ersättningssystem för specialisttandvården med uppdragsbeskrivning och därtill kopplad ersättning för områdena:

- Tandvård som inte kan finansieras genom intäkter från patient och försäkring
- Forskning och utveckling
- Utbildning av specialisttandläkare med flera

Tabell 16 Ersättningsformer

Verksamhetsområde	Anslag	Annan ersättning
Hälso- och sjukvård		
Vårdcentralerna Bra Liv		Primärvård som ingår i vårdval ersätts enligt Primärvård inom vårdval i Jönköpings län.
Psykiatri, rehabilitering och diagnostik	Budgetram för psykiatri Budgetram vid specifika uppdrag (till exempel mammografi).	Intäkter från köpande enheter
Folktandvården	Budgetram för vissa delar av specialisttandvården: tandvård som inte kan finansieras genom intäkter från patient och försäkring forskning och utveckling utbildning av specialisttandläkare med flera. Budgetram för vissa delar av allmäntandvården: Utbildningsansvar, läkemedel, tolkkostnader samt för underskottskliniker	Allmäntandvård och specialisttandvård för vuxna finansieras av patientavgifter enligt fastställda taxor och ersättning från den statliga tandvårdsförsäkringen. Barntandvårdspeng enligt fastställd nivå. Rörlig ersättning för nyutexaminerade tandläkare och tandhygienister.
Medicinsk vård	Budgetram	
Kirurgisk vård	Budgetram	Specialiserad ögonsjukvård i öppenvård, omfattande basuppdraget ögonläkarmottagning och de båda tilläggsuppdragen ögonbottenfotografering vid diabetes respektive kataraktoperationer ersätts enligt Ögonsjukvård inom vårdval i Jönköpings län.
Regional utveckling		
Verksamhet inom Regional utveckling, utbildning och kultur	Budgetram	
Länstrafiken	Budgetram	
Övrigt		
Politisk verksamhet	Budgetram	
Interna serviceverksamheter: IT-centrum, verksamhetsnära funktion, Verksamhetsstöd och service	Budgetram vid specifika uppdrag.	Intäkter från köpande enheter

INVESTERINGAR

Beslut och genomförande

Regionfullmäktige beslutar om en årlig investeringsram och budget utifrån målet om egenfinansiering över en period om 10 år. Den beslutade ramen är fördelad mellan fastigheter och inventarier.

I budget beskrivs en investeringsplan över fem år där första året är en fastställd investeringsram och budget och år två till fem är en plan. Regionfullmäktige beslutar om alla enskilda investeringsärenden över 20 miljoner kronor eller investeringsärenden som är av principiell karaktär. Regionfullmäktige beslutar om byggnation av nya lokaler. Under året sker återkoppling om planeringsprocessen.

Regionstyrelsen beslutar löpande under året om genomförande av investeringar. Regionstyrelsen har att, utifrån finansiellt mål om egenfinansiering av investeringar, tillse att investeringar som beslutas ryms inom beslutad investeringsram och budget samt beakta hur dessa påverkar kommande års investeringsutrymme i lagd plan. Berörd nämnd ska ges möjlighet att yttra sig innan regionstyrelsen fattar beslut om genomförande av en investering.

Regionstyrelsens investeringsbeslut ska beskriva hur tillkommande eller avgående driftskostnader ska hanteras.

Inventarier

Utrymmet för inventarier är fördelat mellan ospecificerade investeringar och specificerade investeringar. Beslut om specificerade investeringar ska fattas av regionstyrelsen. Beslut om ospecificerade investeringar fattas i verksamheten.

Ospecificerad investering:
50 tusen kronor – 2 miljoner kronor

Specificerad investering:
> 2 miljoner kronor

Regionstyrelsen ska i samband med ett beslut om förvaltningsbudget besluta om hur utrymmet för ospecificerade investeringar fördelas inom förvaltningen.

Fastigheter, ombyggnationer

Årliga insatser som görs för att vidmakthålla befintlig standard betraktas som fastighetsunder-

håll. Ombyggnader och utbyten av komponenter eller åtgärder som avsevärt förbättrar tillgångens prestanda betraktas som investering. Begränsade utgifter (lägre än 0,6 miljoner kronor) ska direktavskrivas. Beslut om ombyggnationer över två miljoner kronor fattas av regionstyrelsen.

Uppföljning

Regionstyrelsen ska följa upp investeringar mellan 2–5 miljoner kronor genom anmälningsärenden från förvaltningen. För investeringar över 5 miljoner kronor ska Regionstyrelsen till regionfullmäktige upprätta en särskild slutredovisning. I slutredovisningen görs en avstämning mot budget samt ekonomiska och kvalitetsmässiga effekter av investeringen.

AVGIFTER OCH PRISER

Avgifter och priser för hälso- och sjukvård, tandvård, kultur och kollektivtrafik redovisas i bilagor till Budget med verksamhetsplan 2022. Hälso- och sjukvårdens avgifter redovisas förutom i bilaga även på Region Jönköping läns webbplatser. Om behov uppstår att under året förändra avgifter ska dessa förändringar föreläggas regionfullmäktige för beslut. Beslut om tillfälliga prisförändringar/erbjudanden inom kollektivtrafik och folktandvård kan fattas av respektive nämnd.

Bilagor som beslutats i fullmäktige i anslutning till beslut om budget 2022:

- patientavgifter i hälso- och sjukvården
- tandvårdstaxa folktandvården
- egenavgifter och bidrag hjälpmedel
- regelbok – Primärvård inom vårdval i Jönköpings län
- regelbok – Ögonsjukvård inom vårdval i Jönköpings län
- kollektivtrafikpriser
- regelverk sjukresor, färdtjänst, riksfärdtjänst
- principer för prissättning vid Kulturhuset Spira

Tabell 17 Investeringsbudget 2022 och plan 2023–2026

Miljoner kronor	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026
Fastigheter om- och nybyggnation	723	660	658	705	464
Övrigt, ej egen investering	0	100	0	0	0
Inventarier	314	268	265	265	265
Total investeringskalkyl	1 036	1 028	923	970	729
- varav pågående/beslutade projekt	523	446	310	310	233
- utrymme för nya beslut	405	582	613	660	496
Beräknad utbetalning	928	1 028	923	970	729

BILAGOR *s. 136-145*

Tabell 18 Beskrivning av befolkningen i länets kommuner den 31 december 2018 (om inte annat anges)

Kommun	Antal invånare	Andel kvinnor (%)	Andel män (%)	Andel barn 0-4 år (%)	Andel äldre 65 år + (%)	Andel äldre 80 år + (%)	Andel med		Andel med ut ländsk bakgrund * (%)	Andel öppet arbetslösa och personer i program med aktivitetsstöd		Förväntad medellivslängd vid födseln 2014- 2018
							Andel kort utb (grundskola) 25-64 år (%)	Andel äldre 80 år + (%)		(registerbaserad arbetskraft 16-64 år) i aug 2019 (%)	(registerbaserad arbetskraft 18-24 år) i aug 2019 (%)	
Aneby	6 832	49	51	6,3	22	5,6	15,4	15,3	5,5	9,2	81,6	85,5
Eksjö	17 667	49,8	50,2	5,8	24,4	6,6	12,6	18,3	7,6	10	80,6	83,6
Nässjö	31 477	48,9	51,1	6,6	21,2	5,8	15,6	23,9	8,7	12,4	80,5	83,1
Sävsjö	11 631	48,7	51,3	6,3	23,4	6,7	18,9	23,4	7,7	8,2	81,3	84,5
Tranås	18 987	49,5	50,5	5,4	24,3	7,3	13,9	19,1	7,9	9,9	80,9	84,8
Vetlanda	27 504	48,8	51,2	5,8	23,8	6,6	14,9	19	6,1	7,6	81,1	84,9
Östra länsdelen	114 098	49,1	50,9	6,0	23,1	6,4	15	20,5				
Gislaved	29 857	48,8	51,2	5,7	20,2	5,6	20	31,1	6,5	8,1	80,8	84,1
Gnosjö	9 776	48,1	51,9	6,4	20,3	5,3	23,5	33,4	5,1	5,1	81,2	84,4
Vaggeryd	13 980	49,1	50,9	6,4	19,9	4,9	14,9	21,5	4,1	7	80,8	85,1
Värnamo	34 428	49,3	50,7	5,6	21	5,8	15,3	26,4	5,2	6,6	80,7	84,1
Södra länsdelen	88 041	48,9	51,1	5,9	20,5	5,5	17,7	28				
Habo	12 140	49,5	50,5	8	17,5	3,7	10,9	9,9	3,1	6,7	83,5	85,4
Mullsjö	7 324	49,9	50,1	5,9	23,6	5,3	14,2	13,0	4,4	8,7	80,8	85,4
Jönköping	139 222	49,9	50,1	6	18,9	5,3	10,8	23,8	5	5,5	81,1	84,8
Nordvästra länsdelen	158 686	49,8	50,2	6,2	19	5,2	10,9	22				
Jönköpings län	360 825	49,4	50,6	6,1	20,7	5,7	13,8	23,1	5,8	7,2	81	84,5
Riket	10 230 185	49,7	50,3	5,9	19,9	5,1	11,6	24,9	6,9	8,9	80,6	84,1

BEFOLKNINGENS HÄLSA

Diagram för länets kommuner, olika åldersgrupper, kön och socioekonomiska grupper åskådliggör hälsoläget och utvecklingen i länet. I år är spindeldiagram för länets kommuner uppdaterade för att beskriva geografiska skillnader. I "Hälsotal i Jönköpings län" presenteras hälsotal också uppdelat på kön, åldersgrupper samt socioekonomiska grupper i jämförelse med riket. Statistik som ligger till grund för alla diagram finns också i bilagan.

Lokala hälsotal

Beskrivning av hur kommunerna ligger till i jämförelse med genomsnittet för länet eller riket i ett antal hälsotal. Så här läser du figuren: Den grå ringen visar referensgruppen (riks- eller länsgenomsnittet = värde 1). Ligger punkterna för kommunen (mörkrödröd linje = föregående mätperiods värde, orange linje = senaste mätperiodens värde) utanför den blå linjen är dess värde sämre, ligger den innanför är värdet bättre. Siffran på den linje som gruppen hamnar anger hur många gånger sämre alternativt bättre gruppen är jämfört med gruppen födda i Sverige.

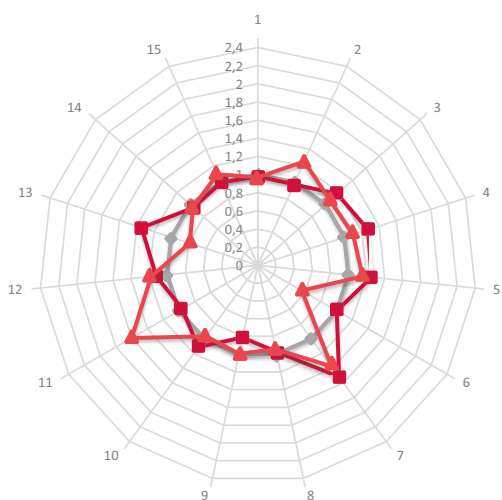
1. Valdeltagande (andel) i riksdagsvalet (riket)
2. Andel barn (0–19 år) som finns i ekonomiskt utsatta hushåll (riket)
3. Behörig till gymnasiet (riket)
4. Ohälsotal kvinnor (länet)
5. Ohälsotal män (länet)
6. Våldsbrott, antal per 10 000 invånare (riket)
7. Andel fyraåringar med övervikt och fetma (länet)
8. Fallskador, antal vårdade kvinnor per 100 000 inv 65 år och äldre (länet)
9. Fallskador, antal vårdade män per 100 000 inv 65 år och äldre (länet)
10. Andel elever i skolår 9 som äter frukost varje vardag (länet)
11. Andelen elever i årskurs 9 som några gånger per år eller oftare intensivkonsumerar alkohol (länet)
12. Andel som röker i skolår 9 (länet)
13. Rökvanor bland gravida (riket)
14. Andel elever i skolår 9 som mår bra eller mycket bra (länet)
15. Andel i elever i skolår 9 som har minst två psykosomatiska besvär mer än en gång i veckan (länet)

— Rikets/länets genomsnitt senaste mätperiod

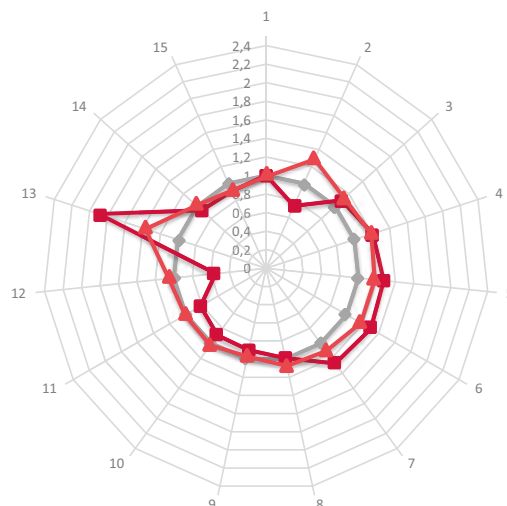
— Föregående mätperiod

— Senaste mätperiod

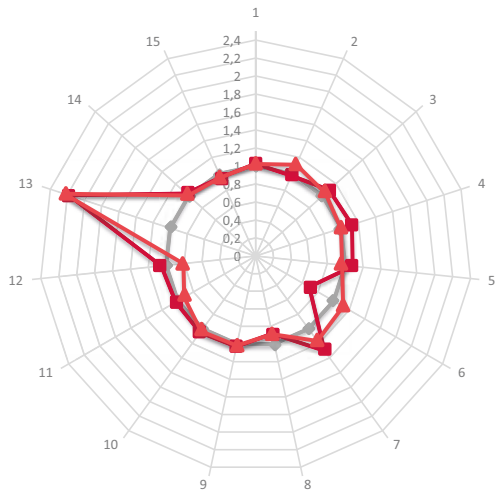
Aneby

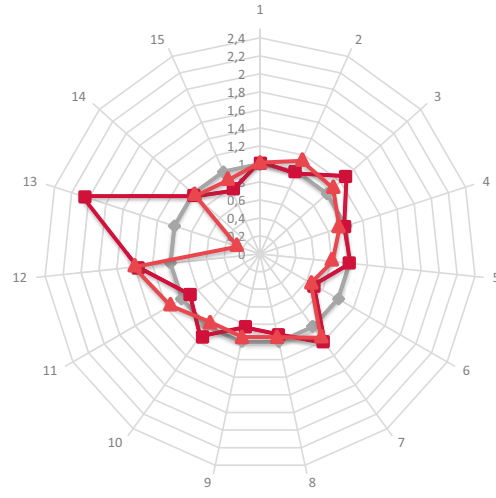
Eksjö

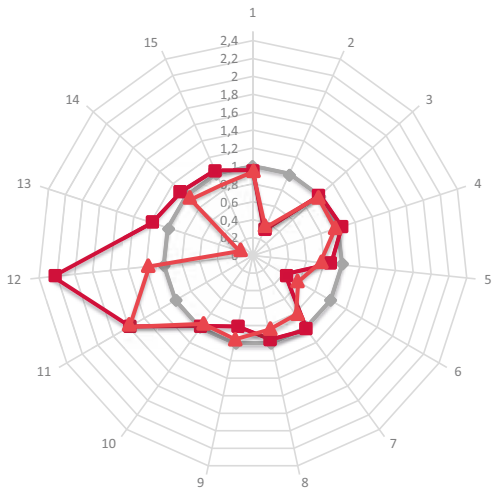
Gislaved

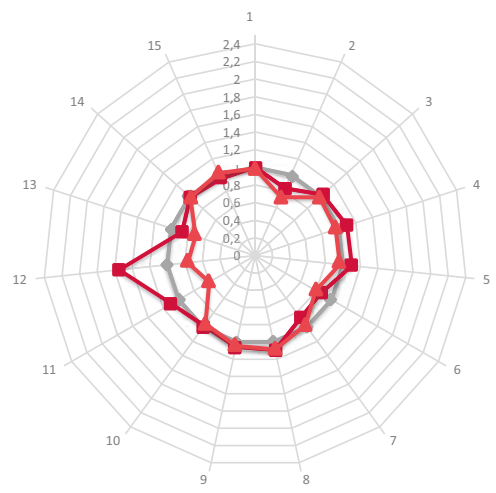
Gnosjö

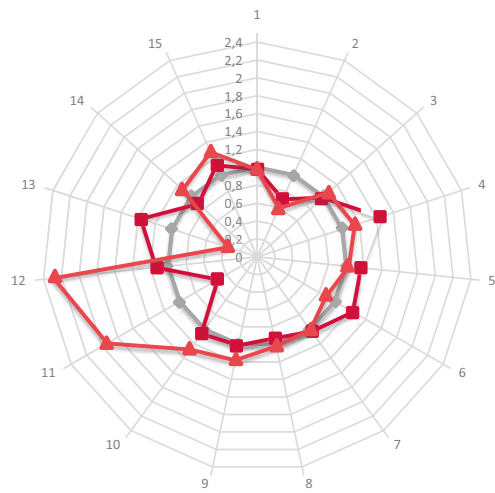
Habo

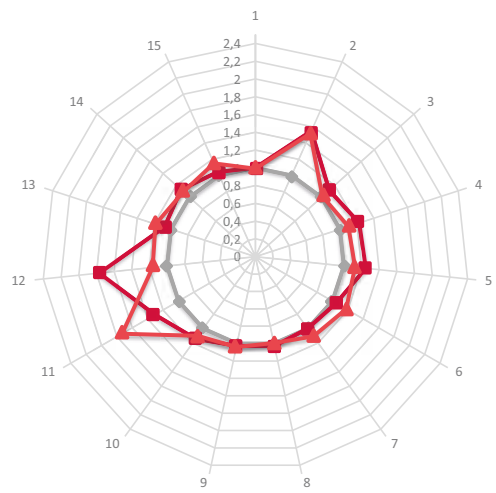
Jönköping

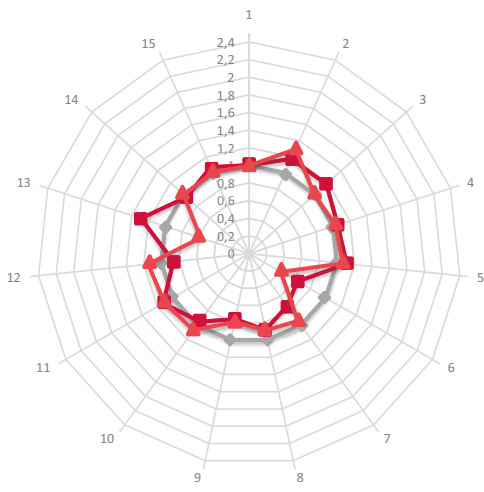
Mullsjö

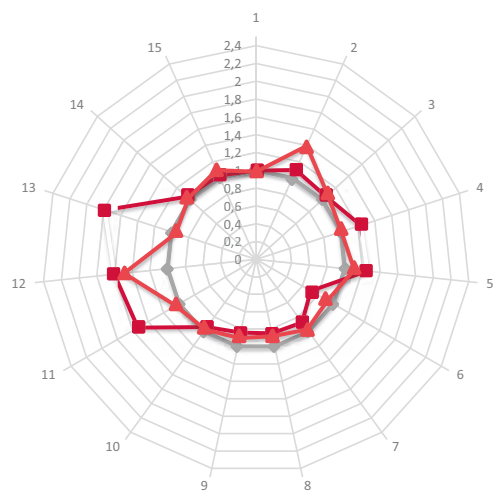
Nässjö

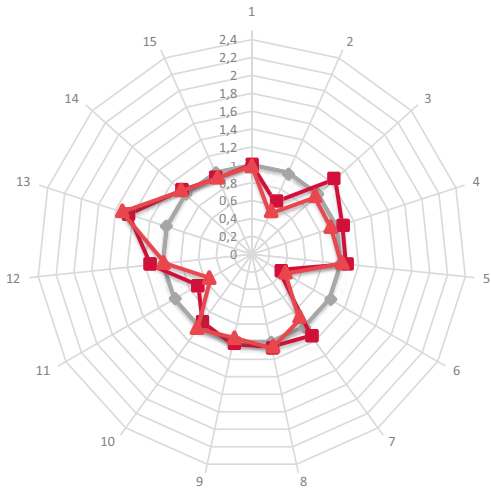
Sävsjö

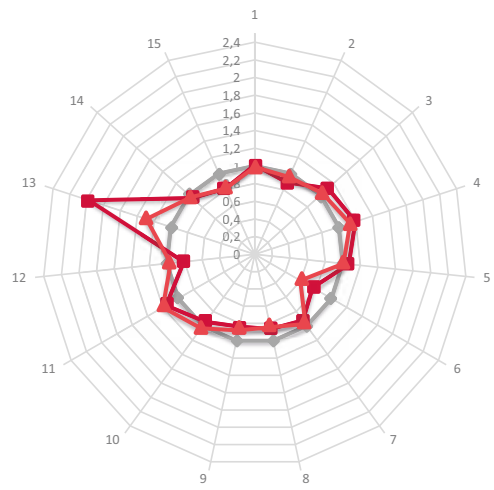
Tranås

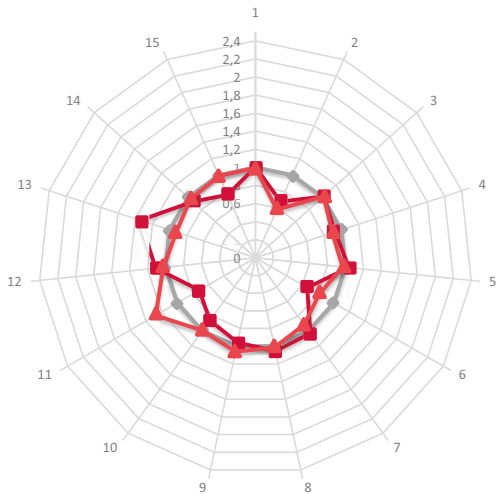
Vaggeryd

Vetlanda

Värnamo

Tabell 19 Befolkningens hälsa – lokala hälsotal

		Rikets/ länets genomsnitt	Aneby	Eksjö	Nässjö	Sävsjö	Tranås	Vetlanda
1. Valdeltagande riksdagsvalet (riket)	2014	85,8	89,1	87,0	87,1	86,8	87,4	86,4
	2018	87,2	89,9	88,4	88,0	87,5	88,5	88,2
2. Andel (%) barn 0-19 år som finns i ekonomiskt utsatta hushåll (riket)	2016	9,0	8,9	6,7	14,1	10,7	10,0	8,1
	2019	9,1	11,4	11,7	13,8	11,8	12,7	8,7
3. Andel (%) behöriga till gymnasiet (riket)	2016/2017	82,5	73,3	78,8	77,1	73,2	81,7	77,4
	2020/2021	86,2	80,6	76,1	84,9	86,4	79,7	83,5
4. Ohälsotal (antal dagar) kvinnor (länet)	2017	34,8	39,7	37,7	38,3	32,9	38,5	37,3
	2020	31,2	34,3	37,2	34,3	32,2	31,4	35,4
5. Ohälsotal (antal dagar) män (länet)	2017	22,8	25,6	26	25,5	22,7	25,6	21,8
	2020	20,4	23,6	24,0	23,0	21,7	22,6	20,6
6. Våldsbrott, antal per 10 000 inv (riket)	2017	109	106	138	111	67	75	80
	2020	106	59	125	125	44	98	63
7. Andel (%) 4-åringar med övervikt och fetma (länet)	Födda 2011-2013	11,9	18,2	15,2	12,0	8,8	10,5	11,1
	Födda 2014-2016	12,0	16,5	13,2	13,3	11,3	11,7	11,7
8. Fallskador, antal vårdade kvinnor per 100 000 inv 65 år och äldre (länet)	2017	6133,3	5943,6	6042,3	6284,3	5402,2	5185,6	5274,4
	2020	6108,3	5778,4	6578,5	6067,2	5421,3	5388,3	5152,6
9. Fallskador, antal vårdade män per 100 000 inv 65 år och äldre (länet)	2017	3830,5	3209,6	3569,7	4059,7	3008,0	3320,6	3309,6
	2020	3954,5	3939,7	3841,9	4111,3	3136,5	3574,8	3481,7
10. Andel (%) elever i skolår 9 som äter frukost varje vardag (länet)	2017	59,3	52,5	65,6	51,2	61,4	62,2	61,9
	2020	58,5	60,5	57,1	53,1	54,6	60	56,5
11. Andel (%) elever i skolår 9 som intensivkonsumerar alkohol några gånger per år eller oftare (länet)	2017	13	11,5	9,8	15,7	13,5	18,4	13,9
	2020	12	19,2	12,1	20,8	13,3	12,5	14,4
12. Andel (%) elever i skolår 9 som röker (länet)	2017	10,1	8,2	4,0	12,9	6,3	11,7	5,9
	2020	7,3	8,6	7,7	8,5	8,4	10,9	7,0
13. Andel (%) gravida som röker i tidig graviditet (riket)	Barn födda 2016	4,7	5,1	7,2	4,1	4,9	6,8	7,5
	Barn födda 2019	3,8	3,0	5,2	4,5	2,2	3,6	4,9
14. Andel (%) elever i skolår 9 som mår bra eller mycket bra (länet)	2017	77,8	81,7	83,0	68,9	81,1	73,8	81,7
	2020	77,6	81	76,6	71	77,6	75,7	80,2
15. Andel (%) elever i skolår 9 som har minst två psykosomatiska besvär mer än en gång i veckan (länet)	2017	38,4	40,7	37,1	42,6	43,8	42,1	33,3
	2020	40,8	44,8	37,4	46,9	41,1	44,7	33,2

*Eksjös senaste siffror är från 2015

		Gislaved	Gnosjö	Vaggeryd	Värnamo	Habo	Mullsjö	Jönköping
1. Valdeltagande riksdagsvalet (riket)	2014	85,1	85,1	87,0	86,8	91,6	89,2	87,1
	2018	85,2	86,0	88,0	87,7	93,4	89,6	88,3
2. Andel (%) barn 0-19 år som finns i ekonomiskt utsatta hushåll (riket)	2016	8,9	8,9	5,8	6,2	2,8	6,4	7,6
	2019	10,1	10,3	4,5	5,3	3,1	5,4	6,6
3. Andel (%) behöriga till gymnasiet (riket)	2016/2017	78,6	66,7	68,6	85,3	85,6	87,5	83,6
	2020/2021	82,7	79,0	90,8	84,7	88,3	80,4	87,5
4. Ohälsotal (antal dagar) kvinnor (länet)	2017	35,1	30,7	33,2	28,9	32,6	45,1	34,2
	2020	31,1	28,9	29,1	27,9	30,1	35,7	30
5. Ohälsotal (antal dagar) män (länet)	2017	22,1	20,6	21,6	21,2	17,9	23,8	22,5
	2020	19,7	16,5	20,5	19,8	15,4	21,0	19,7
6. Våldsbrott, antal per 10 000 inv (riket)	2017	73	73	37	70	44	131	91
	2020	119	69	46	86	62	94	84
7. Andel (%) 4-åringar med övervikt och fetma (länet)	Födda 2011-2013	15,6	14,7	13,5	12,4	12,3	12,4	10,5
	Födda 2014-2016	14,0	13,8	10,9	11,0	9,8	12,1	11,7
8. Fallskador, antal vårdade kvinnor per 100 000 inv 65 år och äldre (länet)	2017	5382,6	5554,4	6450,3	6452,8	5854,0	5687,3	6687,1
	2020	5428,2	5769,8	6558,5	6183,7	5178,4	6240,3	6639,1
9. Fallskador, antal vårdade män per 100 000 inv 65 år och äldre (länet)	2017	4075,3	3295,1	4085,6	3792,7	3201,5	4008,9	4175,8
	2020	4026,2	3727,7	3773,0	4205,2	3782,4	4672,3	4132,7
10. Andel (%) elever i skolår 9 som äter frukost varje vardag (länet)	2017	55,7	51,8	62,5	68,3	60,3	55,1	59,5
	2020	56,6	62,5	56,6	58,8	62	45,7	61,2
11. Andel (%) elever i skolår 9 som intensivkonsumerar alkohol några gånger per år eller oftare (länet)	2017	12,3	10,8	8,3	8,6	19,0	6,1	13,1
	2020	11,0	13,8	6,4	15,3	19,1	23,2	7,2
12. Andel (%) elever i skolår 9 som röker (länet)	2017	7,7	10,0	8,3	8,1	16,4	8,3	11,3
	2020	5,9	10,3	7,1	7,5	8,5	16,7	5,6
13. Andel (%) gravida som röker i tidig graviditet (riket)	Barn födda 2016	8,3	7,9	5,5	5,1	4,5	5,2	3,3
	Barn födda 2019	8,5	1,0	5,8	3,5	0,6	1,3	2,7
14. Andel (%) elever i skolår 9 som mår bra eller mycket bra (länet)	2017	74,8	81,1	72,9	83,7	72,4	87,8	78,5
	2020	77,1	80,7	73,4	79,9	83,1	69,3	78,6
15. Andel (%) elever i skolår 9 som har minst två psykosomatiska besvär mer än en gång i veckan (länet)	2017	39,0	31,3	38,1	31,1	42,5	45,7	38,9
	2020	39,0	36,4	38,1	40,4	35,2	52,3	41,8

JAN FEB MAR APR MAJ JUN JUL AUG SEP OKT NOV DEC

Planering

Budget och flerårsplan.

Behovsinventering och tjänstemannaberedning. Dialog avseende investeringar, verksamhetsförändringar med mera. Regiondirektören ansvarar för att underlagen prioriteras och sammanställs.

Politisk beredning och beslut. Nämnderna bereder budget med verksamhetsplan och flerårsplan.

Politisk beredning och beslut. Efter nämndernas beredning behandlar RSAU och RS budget med verksamhetsplan och flerårsplan under september. RS lämnar förslag i oktober och RF fattar beslut i november. Därefter noteras budget med verksamhetsplan i nämnderna och RS.

Budgetjusteringar. Kan ske löpande under året.

Genomförande

Verksamheten genomförs utifrån fastställda mål och riktlinjer.

Uppföljning, analys och åtgärder

Månadsuppföljning. Varje månad runt den 10:e (utom i februari och juli) lämnar samtliga verksamhetsområden aktuellt resultat för ett antal systemmätetal enligt budget och flerårsplan. Systemmätetalen sammanställs och presenteras bland annat i nämnder, RSAU, RS, ledningsgrupper samt storgrupp sjukvård.

Årsredovisning. Behandlas i nämnder, RSAU, RS och RF under mars-april.

Delårsrapport (jan-april). Behandlas i nämnder, RSAU, RS och RF i juni.

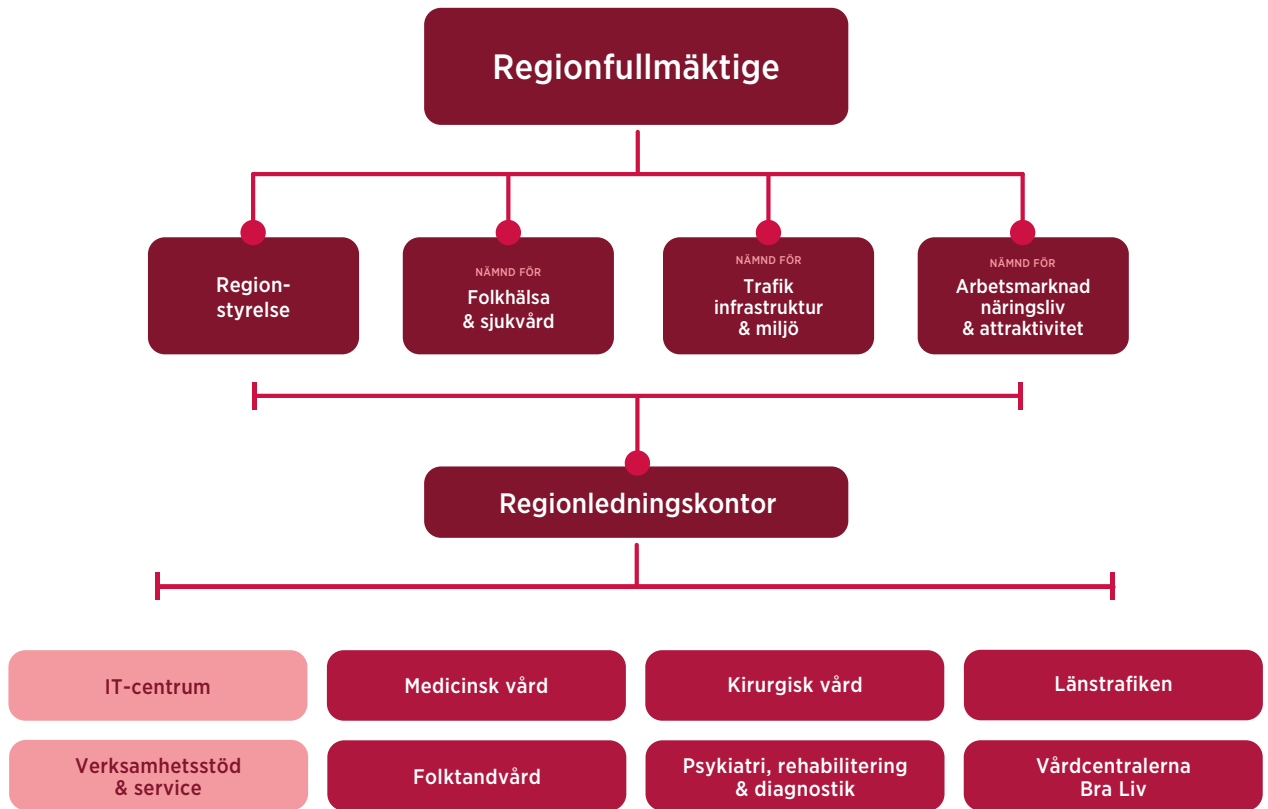
Delårsrapport (jan-aug). Behandlas i nämnder, RSAU, RS och RF i oktober.

Verksamhetsanalys av verksamhetsområdenas uppdrag behandlas i nämnder, RSAU och RS i mars.

Dialog

Dialog angående förutsättningar, behov, resurser, resultat med mera sker kontinuerligt mellan regiondirektör och verksamhetsledning.

Organisation

För ett bra liv i en attraktiv region.

Regionledningskontoret | Box 1024, 551 11 Jönköping
Besöksadress: Regionens hus, Husargatan 4, Jönköping
010-241 00 00 | www.rjl.se | regionen@rjl.se